

ศึกษานุมิปัญญาครุตนตรีไทย : กรณีศึกษาครุชลาก โพร้สามต้น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

มีนาคม 2555

ศึกษานุมิปัญญาครุฑนตรีไทย : กรณีศึกษาครุฑลาก โปธิ์สามต้น

ปฏิญานิพนธ์
ของ
ศักดิ์พงษ์ ภูมิตภัยโชติ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

มีนาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศึกษานุมิปัญญาครุตนตรีไทย : กรณีศึกษาครุชลาก โพร้สามต้น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยารังควินวิทยา

มีนาคม 2555

ศักดิ์พนธ์ วุฒินัยโชติ. (2555). *ศึกษานุมิปัญญาครูดนตรีไทย : กรณีศึกษาครูฉลาก โปธิ์สามต้น*.

ปริญญาานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ คณะกรรมการควบคุมครุ.วิระ พันธุ์เสื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬี ศรีสมบัติ

การศึกษานุมิปัญญาครูดนตรีไทย : กรณีศึกษาครูฉลาก โปธิ์สามต้น มีจุดมุ่งหมายของการค้นคว้าวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาประวัติของครูฉลาก โปธิ์สามต้น 2) เพื่อศึกษานุมิปัญญาเดิมและนุมิปัญญาที่สร้างสรรค์ขึ้นของครูฉลาก โปธิ์สามต้น จากการศึกษาค้นคว้า โดยการรวบรวมเอกสารตำราวิชาการที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ได้ผลสรุปดังนี้

ครูฉลาก โปธิ์สามต้น เกิดเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ.2479 ในตระกูลนักดนตรีจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อมาครูประสิทธิ์ ถาวรได้พามาฝากตัวเป็นศิษย์ของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ศึกษาวิธีการบรรเลงดนตรีไทยในเครื่องมือต่างๆ จนเกิดความชำนาญ โดยเฉพาะ การบรรเลงฆ้องวงเล็ก ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้รับการถ่ายทอด กลวิธีการบรรเลงชั้นสูงจาก ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยตรง มีฝีมือเป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทย

จากการศึกษานุมิปัญญาเดิม ของครูฉลาก โปธิ์สามต้น โดยการบันทึกโน้ตจากการบรรเลงทางฆ้องวงใหญ่ ได้แก่ เพลงหน้าพาทย์ เพลงเรื่อง เพลงตับ เพลงโหมโรง เพลงเถา เพลงลา เพลงสองชั้น และบันทึกโน้ต วิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็ก ก็ในรูปแบบต่างๆ ที่ได้รับการถ่ายทอดจาก ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

จากการศึกษานุมิปัญญาที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้สร้างสรรค์ขึ้นมา ผู้วิจัยได้พบองค์ความรู้ใหม่คือ วิธีการสอนฆ้องวงเล็กในรูปแบบของครูฉลาก โปธิ์สามต้น ประกอบด้วย วิธีการนั่ง การจับไม้บรรทัดหน้าเท้า และการแปรทำนองของฆ้องวงเล็ก นอกจากนี้ยังพบว่าครูฉลาก โปธิ์สามต้น ได้คิดกลวิธีเพื่อใช้ในการบรรเลงเพลงเดี่ยวสำหรับฆ้องวงเล็กได้ แก่ เดี่ยวเพลงนกขมิ้น เพลงพญาโศก เพลงโหมโรงแขกมอญทางหลัก เพลงย่ำค้ำ เพลงสารถีเถา เพลงพม่าเห่ 2 ชั้นและชั้นเดียว

THAI MUSIC MASTER' S WISDOM : A CASE STUDY OF
KRU CHA-LAK POTHI-SAM-TON

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Fine Arts Degree in Ethnomusicology
at Srinakharinwirot University

March 2012

Sakdipoj Wuttihathaichod. (2012). *The Thai music Master's wisdom :A case study of Khru Cha-Lak Pothi-Sam-Ton*. Master thesis, M.F.A.(Ethnomusicology). Bangkok: Graduate school, Srinakhsrinwirot University. Advisor Committee: Dr. Veera Phansue. Assoc. Prof . Dr. Rujee Srisombat.

Studying The Thai music Master's wisdom: A case study of Khru Cha-lak Pothi-Sam-Ton The purpose of this research is to: 1. examine the history of and background Khru Cha-lak Pothi-Sam-Ton; and 2. examine Khru Cha-lak Pothi-Sam-Ton 's wisdom and creativity. This research is based on compiling related academic research materials and interviewing Khru Cha-lak Pothi-Sam-Ton. The results of the study can be summarized follows:

Khru Cha-lak Pothi-Sam-Ton was born on September 2nd, 1936 at a family of musicians of Ayuthaya province. Next time, Khru Prasit Thawon was gotten him to study with Khru Laung Pradit Piroh (Son Sinlapabunleng) to study of Thai playing in other instrument the was professional playing ,Gong Wong Lek playing. Khru Cha-lak Pothi-Sam-Ton has got to teaching about the highest method of playing form Khru Laung Pradit Piroh (Son Sinlapabunleng) he was to be popular of Thai musical.

Form to study of Thai wisdom of Khru Cha-lak Pothi-Sam-Ton. The Note of record playing Gong Wong Yai such as Pleang Napat, Pleang Rueng, Pleang Tub, Pleang Homrong, Pleang Thao, Pleang, Pleang Songchun and the method note of record playing Gong Wong Lek in the other form, that to get learning form Khru Laung Pradit Piroh (Son Sinlapabunleng)

Form to study of Thai wisdom that Khru Cha-lak Pothi-Sam-Ton was created the new knowledge, is the method of teaching Gong Wong Lek in his form, include : method of sit, catching the sticks, roles, and techniques of solo Gong Wong Lek such as Pleang Nokkhamin, Pleang Phayasok, Pleang Homrong Khakmon Tangleek, Pleang Yumkam, Pleang Sarathee Thao , and Pleang Phamarhe 2 chan and Chandiew.

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

ศึกษานิพนธ์ปริญญาครุฑนตรีไทย : กรณีศึกษาครูฉลาก โปธิ์สามต้น

ของ

ศักดิพจน์ วุฒินทรีย์โชติ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คนบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์.ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2555

คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(ดร.วีระ พันธุ์เสื่อ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจี ศรีสมบัติ)

(ดร.วีระ พันธุ์เสื่อ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจี ศรีสมบัติ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาบัตรฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ดร.วีระ พันธุ์เสื่อ ประธานควบคุมปริญญาบัตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจี ศรีสมบัติ กรรมการควบคุมปริญญาบัตรผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขปริญญาบัตรฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์ และดร.เฉลิมพล งามสุทธิ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้กรุณาแนะนำผู้วิจัยให้มีความชัดเจนและความเข้าใจในการทำวิจัยครั้งนี้มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณครูฉลาก โปธิสามตัน ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในเรื่องต่างๆ ในการทำการวิจัยในครั้งนี้ และประสิทธิ์ประสาทวิชาการดนตรีให้แก่ผู้จัดทำ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขามนุษยศาสตร์ ภาควิชา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ให้ส่งสอนความรู้วิชาการที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา อบรมสั่งสอนในทุกๆอย่างแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยสานึกและระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์ทุกท่านเสมอ และจะนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป

ขอขอบคุณอาจารย์สมหมาย โมกขศักดิ์ละคนาจารย์ในภาควิชาศิลปนิเทศคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำอยู่เสมอ

ขอขอบพระคุณ พ่อแม่และครอบครัววุฒิหทัยชาติ ที่เป็นกำลังสำคัญช่วยเหลือในการทำปริญญาบัตร และช่วยให้คำปรึกษาผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณอาจารย์สิทธิชัย ต้นเจริญ ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัย

ท้ายที่สุดนี้ คุณประโยชน์ที่ได้จากปริญญาบัตรฉบับนี้ ขอมอบแต่บิดามารดาบูรพาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ในแขนงต่างๆ ให้แก่ผู้วิจัย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำปริญญาบัตรนี้ทุกท่าน

ศักดิ์พจน์ วุฒิหทัยชาติ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการค้นคว้าวิจัย.....	5
ขอบเขตของการค้นคว้าวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าวิจัย.....	9
เอกสารและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง.....	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	19
ขั้นค้นคว้ารวบรวมข้อมูล.....	19
ขั้นเก็บข้อมูลภาคสนาม.....	19
ขั้นเรียบเรียงข้อมูล.....	19
ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล.....	20
ขั้นสรุปข้อมูล.....	20
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
ชีวประวัติครูฉลาด โพธิ์สามต้น.....	22
ประวัติส่วนตัว.....	22
ประวัติการทำงาน.....	25
ประวัติทางด้านดนตรี.....	26
ผลงานด้านดนตรี.....	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
รางวัลเกียรติคุณที่ได้รับ.....	31
ศึกษาภูมิปัญญาเดิมของครูฉลาก โปธิ์สามต้น.....	32
รวบรวมและบันทึกโน้ตเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ได้สืบทอดมาจาก ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง).....	32
ประเภทเพลงหน้าพาทย์.....	33
ประเภทเพลงเรื่อง.....	40
ประเภทเพลงโหมโรงเสภา.....	52
ประเภทเพลงตับ.....	65
ประเภทเพลงเถา.....	93
ประเภทเพลงลา.....	104
ประเภทเพลงเกร็ด.....	107
ศึกษาวิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กตามแบบที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้สืบทอดมา.....	111
วิธีการตีฆ้องวงเล็กตามขั้นตอนและลักษณะการใช้มือ.....	111
การบรรเลงกลวิธีพิเศษฆ้องวงเล็ก.....	116
ศึกษาภูมิปัญญาที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นของ ครูฉลาก โปธิ์สามต้น.....	123
รวบรวมและบันทึกโน้ตเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้แต่งขึ้น.....	123
ศึกษาบทเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้น พัฒนาปรับปรุงแต่งขึ้น สำหรับการเดี่ยวฆ้องวงเล็ก.....	138
ศึกษาหลักวิธีการสอนฆ้องวงเล็กที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบของ ครูฉลาก โปธิ์สามต้น.....	148
วิธีการนั่งบรรเลงฆ้องวงเล็ก.....	148
วิธีการจับไม้ฆ้องวงเล็ก.....	149
เทคนิคสำหรับการบรรเลงฆ้องวงเล็ก.....	151
บทบาทหน้าที่ของการบรรเลงฆ้องวงเล็ก.....	152
การแปรทำนองของฆ้องวงเล็ก.....	153

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	171
สรุปผลการวิจัย.....	171
อภิปรายผล.....	177
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	177
บรรณานุกรม.....	178
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	181

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ครูชุลาก โพธิ์สามต้น และภรรยา.....	22
2 เรือนสมนึก (บ้านครูชุลาก).....	25
3 ภายในเรือนดนตรีไทยครูนกเล็ก.....	25
4 เรือนดนตรีไทยครูนกเล็ก.....	25
5 เกียรติบัตรจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.....	31
6 รับพระราชทานรางวัลคณะกรรมการประกวดดนตรีไทย ประลองเพลงประเลงมโหรี.....	31
7 ได้รับพระราชทานเข็มวิศิษฎ์ศิลปินจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ.....	32
8 ร่วมงานดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 37.....	32
9 ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง).....	32
10 การจับไม้ซ้อยวงเล็ก (หงายมือ).....	150
11 การจับไม้ซ้อยวงเล็ก (คว่ำมือ).....	150
12 การจับไม้ซ้อยวงเล็ก (ด้านข้าง).....	150

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ดนตรีไทยเป็นศิลปะประจำชาติไทยแขนงหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรม พิธีกรรม การแสดงออกทางความรู้สึก และการรับใช้สังคม ซึ่งความลึกซึ้งของศิลปะประจำชาติไทยแขนงนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความมั่งคั่งละเอียดอ่อนต่อวัฒนธรรมที่อยู่ควบคู่กับวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นชาติไทย อันเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมสืบทอดจากบรรพบุรุษจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่งจนมาถึงปัจจุบัน โดยมีการสร้างสรรค์ เครื่องดนตรี บทเพลง รูปแบบของวงดนตรี กลวิธีในการบรรเลง และการถ่ายทอด อันเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นเอกลักษณ์ของดนตรีไทยที่มีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีอย่างเป็นระบบ แบบแผน และได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนตามสภาพสังคมที่ได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคม โดยยังคงยึดถือตามภูมิปัญญา ญาเดิมที่ได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเป็นหลักในการปรับใช้อย่างเหมาะสม เพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมประจำชาติไทย

ศิลปะดนตรีนั้น แรกเริ่มเกิดจากการได้ยินเสียงจากธรรมชาติแล้วโดยเกิดการเลียนแบบและได้นำมาดัดแปลงแก้ไขให้เกิดความประณีตและมีความไพเราะงดงามมากขึ้น ต่อมาผู้ประพันธ์หรือนักดนตรีได้มีการประพันธ์และบรรเลงโดยสอดแทรกอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ต่างๆ ผ่านทางการร้องและบรรเลง อันสะสมจนเกิดเป็นภูมิปัญญา อันแสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของนักประพันธ์จนนำมาสู่ความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติอีกด้วย (สุรพล สุวรรณ. 2549: 56)

วิถีชีวิตของคนในสังคมไทยการดำเนินชีวิตนั้นมีความสัมพันธ์กับความเชื่อ ศาสนา และพิธีกรรมโดยเฉพาะศาสนานั้นมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคม เป็นบ่อเกิด ของการจัดงานประเพณีต่างๆ เช่น การทำขวัญเดือนและโกนผมไฟเมื่อแรกเกิด งานโกนจุก งานอุปสมบท งานศพ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าดนตรีมีความสัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์หลายอย่าง ดนตรีได้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ทางด้านถ่ายทอดความรู้สึกตามความต้องการดังที่ได้กล่าวมา มนุษย์ทุกชาติพันธุ์จึงมีดนตรีเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินชีวิตและรับใช้สังคมของตน อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ดนตรีในแต่ละท้องถิ่น ภูมิลำเนามีความแตกต่าง ซึ่งต่างกันไปตามภูมิประเทศ อากาศ ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ของคนในท้องถิ่นอันเป็นลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น (ภัทรวดี ภูษฎาภิรมย์. 2549: 4)

ภูมิปัญญา เป็นความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ที่บุคคลหรือกลุ่มชน ได้สะสมประสบการณ์ในการปรับตัวในการดำรงชีพ หรือจากวัฒนธรรมที่ได้สืบทอดกันมา ภูมิปัญญา เป็นผลของการใช้สติปัญญาปรับตัวกับสภาวะต่างๆ ในพื้นที่ที่กลุ่มชนนั้นตั้งถิ่นฐาน นำมาสู่กระบวนการ คิดค้น เรียนรู้ แก้ปัญหา สังคมจนเกิดเป็นองค์ความรู้ แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้มาปรับใช้กลุ่มชนของตน เพื่อให้เกิดความสงบสุขในกลุ่มชนของตน อันก่อให้เกิดเอกลักษณ์ประจำถิ่นฐานของตนเอง และมีการ ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ที่ได้สั่งสมจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกหนึ่ง (นิรันดร์ ภัคดี. 2548: 118)

ในแต่ละชาตินั้นต่างมีวัฒนธรรมดนตรีเป็นของตนเองอันมีเอกลักษณ์ของตนแตกต่างกันไป โดยวัฒนธรรมดนตรีนั้นๆ ก็ได้มีบทบาทในการปรับใช้สังคม และมีการสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่องอย่าง ชัมแข็งจนกลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ วัฒนธรรมดนตรีของชาติไทยเป็นศิลปะ ประจำชาติไทยแขนงหนึ่งที่มีความลึกซึ้ง งดงาม และมีความสัมพันธ์กับ วิถีชีวิตชาวไทยแต่เกิดจนตาย มาตั้งแต่บรรพบุรุษ นับว่าเป็นมรดกของชาติอย่างหนึ่งที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย อัน เป็นวัฒนธรรมของชาติที่สำคัญยิ่งคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยที่ทรงคุณค่าแก่การอนุรักษ์ยิ่ง (สังัด ภูเขาทอง. 2532: 8) และการสืบทอดวัฒนธรรม นั้นต้องมีการเรียนรู้สร้างสรรค์ การเผยแพร่ และการแลกเปลี่ยนของท้องถิ่นต่างๆ ดนตรีไทยจึงมีการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่ในหมู่ในประเทศไทย และนานาชาติ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ได้แสดงถึงความเป็นชาติที่มีอารยธรรมและความมั่นคงของชาติ คนชาติล้วนดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมได้ที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษของตนที่ได้ตกทอดมาจนถึง ปัจจุบัน (กาญจนา อินทรสุนานนท์. 2542: 45)

ครูดนตรีไทยจึงสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีไม่ว่าจะเป็น บทเพลง กลวิธีในการบรรเลง วิชาการทางด้านดนตรีไทย จนกลายเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดอันมาจากภูมิปัญญาของครูดนตรีไทย ซึ่ง ได้แบ่งตามวิธีการเกิดเสียงของเครื่องดนตรีอันได้แก่ ดิด สี ตี เป่า และการขับร้อง วิถีชีวิตของชาวไทย ทุกชนชั้นมีความสัมพันธ์ดนตรีไทยมาตั้งแต่โบราณกาล ดังจะเห็นได้ว่า พระมหากษัตริย์ และ พระบรม วงศ์สาธุวงศ์หลายพระองค์ มีความสนพระทัยทางด้านวัฒนธรรมการดนตรีแสดงให้เห็นว่าดนตรีนั้นเป็น ศาสตร์สุนทรีย์ที่มีค่าอันส่งผลทำให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งถึงงามซึ่งเกี่ยวเนื่องกับคุณค่า ของสุนทรียศาสตร์ อัน เป็นศาสตร์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพิจารณาถึงความสวยงาม ความดี และความไพเราะอันเป็นคุณค่าของ การดนตรี แสดงให้เห็นได้ว่าความสวยงามไม่ได้สัมผัสได้เฉพาะทางตรงเท่านั้น แม้ว่าดนตรี จะสัมผัสได้ เพียงทางหูเท่านั้น ก็สามารถสัมผัสได้ถึง ท่วงทำนอง เสียง และลีลา อันเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความไพเราะ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณค่าของดนตรี หากใช้ความประณีต ละเมียดละไม มากเท่าใด ยิ่งทำให้ดนตรีมี ค่าเท่านั้น เรื่องของความสวยงามของดนตรีนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ผู้ที่ขอบฟังและนักดนตรีย่อม สามารถมองเห็นความสวยงามของดนตรีได้อย่างลึกซึ้ง เปรียบได้กับงานศิลปะสาขาอื่นๆ อันเป็น ผลผลิตของมนุษย์เพื่อปรับใช้สังคม ศิลปะจำเป็นจะต้องมีโครงสร้างแต่โครงสร้างนั้นไม่ได้อยู่ที่ตัวมันเอง

ซึ่งเราสามารถเข้าถึงได้โดยศึกษาทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของมนุษย์ผู้ซึ่งเป็นผู้สร้างศิลปะ โดยเฉพาะการดนตรีนั้นจำเป็นต้องศึกษาถึงเหตุผล วิธีการ แนวคิด คติของดนตรีนั้นๆ เพื่อที่เราจะได้เข้าถึงความไพเราะของดนตรีอันเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้นๆ (สังต์ ภูเขาทอง. 2532: 15 - 18)

สำหรับเรื่องดนตรีกับสังคมมนุษย์นั้นปัญญา รุ่งเรือง ได้กล่าวว่า มนุษย์ชาติมีความแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ พืชพรรณธรรมชาติ ที่เป็นตัวกำหนดความเป็นอยู่ การทำมาหากิน การแต่งกาย และเป็นพื้นฐานต่อแนวความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมด้านต่างๆ ของมนุษย์ ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ประจำถิ่นแต่ละถิ่น แต่ละแห่ง แต่ละเผ่าพันธุ์สะท้อนให้เห็นได้ถึงความจริงก้าวหน้าในอดีต โดยพิจารณาจากปัจจุบันความแตกต่างกันในด้านชาติพันธุ์มีผลกระทบถึงประสาทสัมผัส ความแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรมมีผลถึงด้านพฤติกรรม ทั้งทางกาย ความคิดและพฤติกรรมทางด้านสังคม การออกเสียงในภาษาพูดมีผลมาจากกระบวนการแปลงเสียงและระบบประสาทการฟัง ซึ่งมีมนุษย์ในส่วนต่างๆ ของโลกแม้จะฟังในสิ่งเดียวกันก็ได้ยินไม่เหมือนกัน และแปลความหมายไปคนละอย่างตามสภาพพื้นฐานของตน ตัวอย่างที่พอจะเห็นได้ก็คือ การที่คนตะวันตกออกเสียงไก่ขันต่างจากคนไทย ดังนั้นถึงแม้ระบบการแปลงเสียงในภาษาที่เริ่มจากเส้นเสียงในลำคอ ช่องปาก ปุ่มเหงือก ไรฟัน เพดาน ลิ้นและริมฝีปากจะมีเหมือนๆ กันแต่ก็ต่างกันในการรายละเอียดที่มีส่วนสัมพันธ์ซึ่งกับสไตประสาทำให้ภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมายต่าง กันไปหลายตระกูล หลายเผ่า ดนตรีก็เช่นเดียวกันเพราะธรรมชาติการได้ยินและวัฒนธรรมอันเป็นผลจากธรรมชาติทำให้มนุษย์แต่ละเผ่าคิดสร้างดนตรีตามระบบเรื่องธรรมชาติและแนวความคิดของตนซึ่งล้วนมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อมนุษย์เท่าเทียมกันทั้งสิ้น (ปัญญา รุ่งเรือง. 2533: 126) จึงเห็นได้ว่าดนตรีเป็น มรดกทางวัฒนธรรมที่อยูในการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยรับใช้สังคมสังคมที่มนุษย์อยู่มาตลอดตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบัน ในทางมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มนุษย์ใช้ดนตรีในการสื่อสารระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า เช่น ในพิธีกรรมของชนเผ่าได้มีการใช้ดนตรีบูชายัน ในส่วนของดนตรีไทยก็จะมีในเรื่องของพระพุทธศาสนา และรวมไปถึงเรื่องพิธีไหว้ครูดนตรีไทยด้วย

การศึกษาภูมิปัญญาครูดนตรีไทยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรีในบริบท ของวิธีการศึกษาดนตรีไทย เทคนิคการบรรเลงเครื่องดนตรี การสืบทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้แก่ศิษย์ องค์ความรู้ใหม่ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านดนตรีแต่ละท่าน และองค์ความรู้เดิมที่ครูแต่ละท่านได้เรียนรู้ และสั่งสมมา อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาดนตรีไทยทั้งการศึกษาในระบบ และนอกระบบ ตลอดไปจนการศึกษาตลอดชีวิต ทำให้วิชาการทางด้านดนตรีอันเป็นวัฒนธรรมประจำชาติมีความเข้มแข็งยั่งยืนสืบไป

การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษากฎมิตปัญญาครุฑดนตรีไทย กรณีศึกษาครูฉลาก โปธิ์สามต้น ครูดนตรีไทยที่มีความสามารถในด้านดนตรีไทย ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ถือกำเนิดในตระกูล นักดนตรีแถบจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นศิลปินอาวุโสที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบรรเลงฆ้องวงเล็ก จนเป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทย มีการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านดนตรีไทยในการบรรเลงฆ้องวงเล็กอย่างต่อเนื่อง สามารถถ่ายทอดหลักวิธีการปฏิบัติและหลักทฤษฎีการบรรเลงฆ้องวงเล็กได้อย่าง ลึกซึ้ง กอปรกับเป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดชั้นเชิงและกลวิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กขั้นสูงจากท่านครู หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยตรง ที่สำคัญครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ถ่ายทอดเพลงเดี่ยวกราวในฆ้องวงเล็กที่มีทางวิจิตรพิสดารและแยบยลให้ครูฉลาก โปธิ์สามต้น เพียงคนเดียวโดยตั้งชื่อว่าเพลงกราวในทางสัง (ทางเทกระจาด) กล่าวได้ว่าครูฉลาก โปธิ์สามต้นเป็นผู้ ที่สั่งสมองค์ความรู้ทางการบรรเลงฆ้องวงเล็กไว้ได้อย่างสมบูรณ์ที่สุดในปัจจุบัน

ครูฉลาก โปธิ์สามต้น เป็นศิษย์ของท่านครูหลวงประดิษฐ ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ที่มี ประสบการณ์ในสำนักดนตรีบ้านบาตร เป็นอย่างมาก เนื่องจากครูฉลาก โปธิ์สามต้นในระหว่างที่เรียน ดนตรีนั้นได้ อาศัยกินนอนอยู่ที่บ้านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ทำให้ สั่ง สม ประสบการณ์ต่างๆ ที่เป็นภูมิปัญญาของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ตั้งแต่การรับศิษย์ การถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรี ภูมิปัญญาในการสอดแทรกความรู้ด้านอื่นๆ อาทิ การประพาดิ ปฏิบัติตน มารยาท จรรยาบรรณของนักดนตรี และอื่นๆ รวมไปถึงได้เห็นวิถีการดำรงชีวิตของครูหลวง ประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ก็ได้ยึดถือแล ะปฏิบัติตามมาโดยตลอด โดย ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้สั่งสมมาให้กับลูกศิษย์สถาบันการศึกษาต่างๆ มากมาย อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น อีกทั้งยังได้รับคัดเลือกให้เป็น ทรงคุณวุฒิทางด้านดนตรีไทยของทบวงมหาวิทยาลัย

การศึกษากฎมิตปัญญาครุฑดนตรีไทยกรณีศึกษาครูฉลาก โปธิ์สามต้น ที่จะได้ศึกษาครุฑดนตรีไทย ที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง โดยข้อมูลที่น่ามาศึกษานี้ เป็นข้อมูลจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยตรง ซึ่งผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ให้ชัดเจนหรือใกล้เคียงมา กที่สุด เพื่อ เป็นแนวทางในการศึกษาทางด้านดนตรีไทยแก่ผู้ที่สนใจ และเพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาที่ ทรงคุณค่าจากบรรพบุรุษอันเป็นมรดกของชาติสืบไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติของครูฉลาก โปธิ์สามต้น
2. เพื่อศึกษากฎมิตปัญญาเดิมและภูมิปัญญาที่สร้างสรรค์ขึ้นของครูฉลาก โปธิ์สามต้น

ความสำคัญของการค้นคว้าวิจัย

ภูมิปัญญาของครูดนตรีที่ได้สืบทอดสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในบริบทของดนตรี การศึกษาภูมิปัญญาครูดนตรีนั้นจะได้ทราบกลวิธีการสืบทอดของครูดนตรี ค่านิยมและความเชื่อในการเรียนการสอน เทคนิคการบรรเลงดนตรี องค์ความรู้เดิมที่ครูดนตรีไทยได้สืบทอดมา องค์ความรู้ใหม่ที่ครูดนตรีไทยได้พัฒนาสร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนทางดนตรีไทยปัจจุบัน เป็นแนวทางในการศึกษาวิชาการด้านดนตรีซึ่งมีส่วนช่วยให้เอกลักษณ์ของชาติด้านดนตรีดำรงอยู่ผดุงความเป็นชาติที่เจริญมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติส่วนตัวและประวัติทางด้านดนตรีของครูฉลาก โปธิ์สามต้น
2. ศึกษาภูมิปัญญาครูดนตรีไทย (ครูฉลาก โปธิ์สามต้น)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาประวัติและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับครูดนตรีไทยจะได้รับประโยชน์หลายด้านจากบริบทดังนี้

1. ได้ทราบประวัติของครูดนตรีแต่ละท่าน สายตระกูล สายของครูดนตรี ศิษย์ของครูดนตรีแต่ละท่าน เกียรติคุณและที่มาแห่งเกียรติคุณ การศึกษาดนตรี
2. ได้ทราบวัฒนธรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับครูดนตรีแต่ละท่าน อาทิ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง (การรับศิษย์ การไหว้ครูดนตรีไทย) การสร้างเครื่องดนตรี เทคนิคการสอนดนตรีและขับร้องของครูแต่ละคน ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ด้านดนตรีและการบรรเลงแสดงในโอกาสต่างๆ ในครูแต่ละคน การอนุรักษ์เพลงเก่า (เพลงโบราณ) ของครูแต่ละท่าน เทคนิคใหม่ที่ใช้กับเครื่องดนตรีแต่ละประเภทของครูแต่ละคน ตลอดจนการแต่งเพลงชิ้นใหม่ของครูแต่ละคน เป็นต้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาภูมิปัญญาครูดนตรีไทย กรณีศึกษาครูฉลาก โปธิ์สามต้นผู้วิจัยศึกษาบทเพลงเฉพาะที่โดดเด่นของครูแต่ละท่านที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามและข้อมูลที่มีผู้บันทึกไว้
2. การศึกษาทำนองเพลง ผู้วิจัยใช้วิธีถอดเสียงที่บันทึกและบันทึกเป็นโน้ตระบบตัวอักษร ด,ร,ม,พ,ช,ล,ท ผู้วิจัยได้กำหนดใช้สัญลักษณ์ตัวอักษรแทนเสียงซ้อยวงเล็กที่มีทั้งหมด 18 ลูกโดยเรียงจากเสียงต่ำสุดไปหาเสียงสูงที่สุดดังนี้

ลูกที่ 1	เสียง	โด	ใช้สัญลักษณ์	ด
ลูกที่ 2	เสียง	เร	ใช้สัญลักษณ์	ร
ลูกที่ 3	เสียง	มี	ใช้สัญลักษณ์	ม
ลูกที่ 4	เสียง	ฟา	ใช้สัญลักษณ์	ฟ
ลูกที่ 5	เสียง	ซอล	ใช้สัญลักษณ์	ซ
ลูกที่ 6	เสียง	ลา	ใช้สัญลักษณ์	ล
ลูกที่ 7	เสียง	ที	ใช้สัญลักษณ์	ท
ลูกที่ 8	เสียง	โด	ใช้สัญลักษณ์	ด
ลูกที่ 9	เสียง	เร	ใช้สัญลักษณ์	ร
ลูกที่ 10	เสียง	มี	ใช้สัญลักษณ์	ม
ลูกที่ 11	เสียง	ฟา	ใช้สัญลักษณ์	ฟ
ลูกที่ 12	เสียง	ซอล	ใช้สัญลักษณ์	ซ
ลูกที่ 13	เสียง	ลา	ใช้สัญลักษณ์	ล
ลูกที่ 14	เสียง	ที	ใช้สัญลักษณ์	ท
ลูกที่ 15	เสียง	โด	ใช้สัญลักษณ์	ด
ลูกที่ 16	เสียง	เร	ใช้สัญลักษณ์	ร
ลูกที่ 17	เสียง	มี	ใช้สัญลักษณ์	ม
ลูกที่ 18	เสียง	ฟา	ใช้สัญลักษณ์	ฟ

ในกรณีการใช้เทคนิคการกวาดผู้วิจัยได้กำหนดให้ใช้สัญลักษณ์อักษร ก ในการบันทึกโน้ตเพลง
ดังนี้

การใช้เทคนิค	กวาดขึ้น	ใช้สัญลักษณ์	ก
การใช้เทคนิค	กวาดลง	ใช้สัญลักษณ์	ก

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภูมิปัญญา หมายถึง ผลงานสร้างสรรค์จากความคิดของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้าน
ต่างๆ แก่บุคคล ชุมชนและประเทศชาติ

ภูมิปัญญาเดิม หมายถึง ความรู้ทางดนตรีที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ได้สืบทอดมาจากครูของ
ครูฉลาก โปธิ์สามต้น

ภูมิปัญญาที่สร้างสรรค์ขึ้น หมายถึง ความรู้ทางดนตรีที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้ปรับปรุงขึ้น
ใหม่ และแต่งขึ้นมาใหม่

ครูดนตรีไทย หมายถึง ผู้ที่ยกย่องให้เป็นครูและได้ทำการสอนมีลูกศิษย์ยอมรับการสอนทางด้านดนตรีไทย การขับร้องเพลงไทย ดนตรีพื้นบ้านไทยการขับร้องพื้นบ้าน

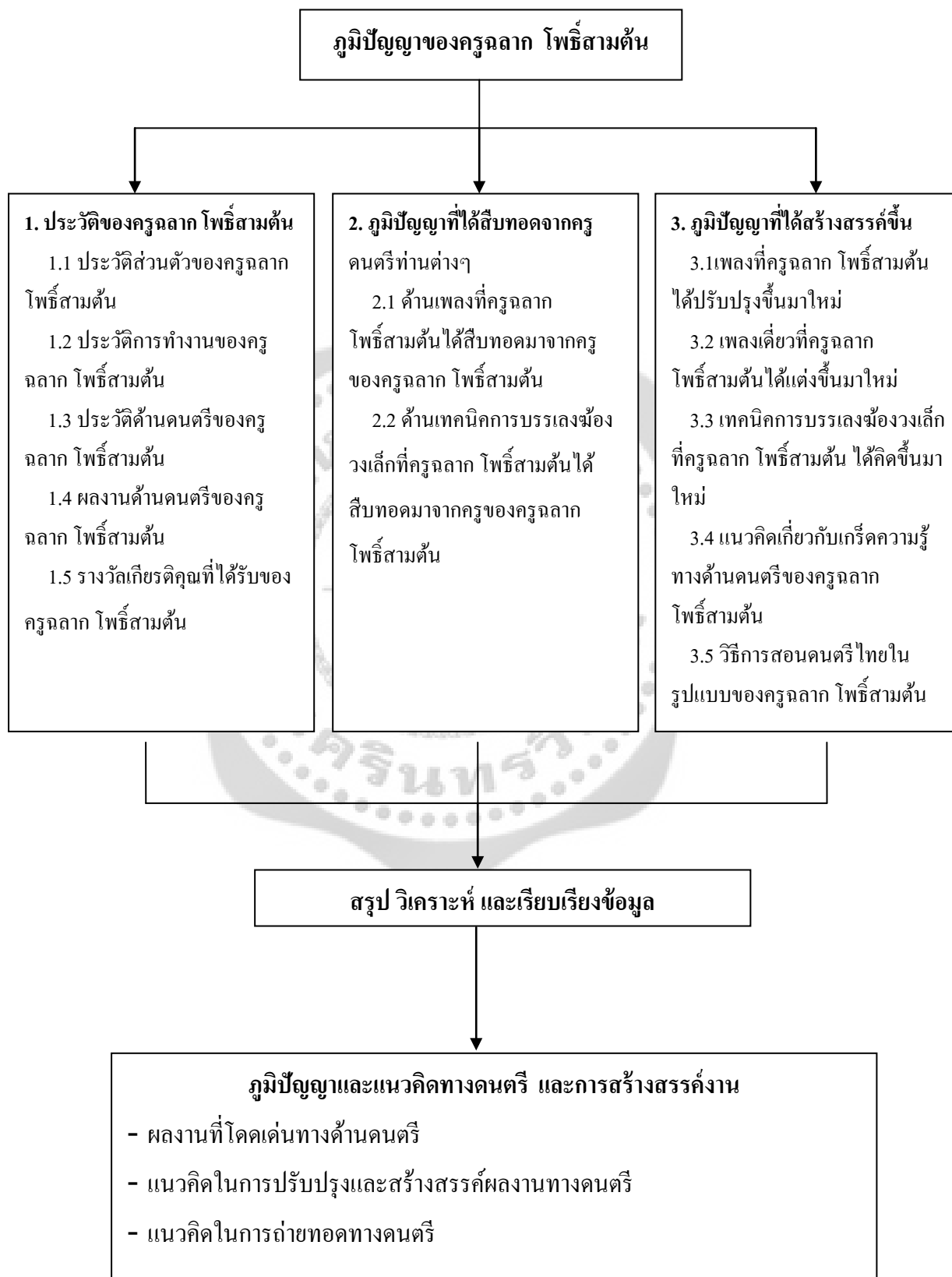
ทางเดี่ยว หมายถึง ทำนองเพลงที่มีผู้คิดประดิษฐ์ขึ้นให้มีความพิเศษด้วยเทคนิคต่างๆเพื่อให้เกิดความประณีต งดงาม ไพเราะยิ่งขึ้น โดยใช้ความสามารถของผู้ประพันธ์ทางเดี่ยวและผู้บรรเลงที่ต้องมีประสบการณ์สูง

กลวิธีการบรรเลงดนตรี หมายถึง วิธีการต่างๆ ที่ผู้บรรเลงดนตรีใช้ประสบการณ์และความสามารถที่ฝึกฝนจะมีกลวิธีการบรรเลงแบบธรรมดาและแบบที่จะต้องบรรเลงให้พิเศษไพเราะสำหรับเพลงเดี่ยวจึงต้องใช้วิธีการบรรเลงหลายอย่างซึ่งกลวิธีการบรรเลงและขับร้องจะมีชื่อเรียกมากมายหลายรูปแบบซึ่งจะกล่าวถึงและจะอธิบายประกอบไว้ภายหลัง

เทคนิคการบรรเลง หมายถึง วิธีการบรรเลงที่ใช้ทั้งกับ การบรรเลงเดี่ยว และการบรรเลงผสมวงซึ่งเป็นการบรรเลงที่ผู้บรรเลงจะได้รับการถ่ายทอดจากครูผู้สอน หรือการทดลองจนเกิดความชำนาญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี

1. เอกสารและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ในด้านประวัติศาสตร์การศึกษาด้านดนตรีนั้น ไชแสง ศุชะวัฒน์ (2541: 1) กล่าวถึงวิวัฒนาการทางดนตรีว่า ดนตรีเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ปรุงแต่งขึ้น และได้เป็นเพื่อนทางจิตใจของมนุษย์มาช้านานแล้ว คำถามที่ว่าศิลปะแขนงนี้เริ่มต้นขึ้นเมื่อใด ไม่มีผู้ใดสามารถให้คำตอบได้ แต่ถ้าอาศัยหลักฐานและข้ออ้างอิงทางวิชามานุษยวิทยา (anthropology) แล้วก็จะกล่าวได้ว่า ดนตรีได้เริ่มมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์นานนักหนาแล้ว สิ่งหนึ่งที่ทำให้ดนตรีเกิดขึ้นคือ “ความหวาดกลัว” ปრაการณ์ทางธรรมชาติไม่ว่าการเกิดกลางวันกลางคืน การผลัดเปลี่ยนของฤดูกาล ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฝนตก น้ำท่วม แผ่นดินไหว ฯลฯ ล้วนเป็นสิ่งที่ สร้างความประหลาดพิงและความกังวลใจให้แก่มนุษย์ในยุคนั้นเป็นอันมาก ไม่เพียงแต่เท่านั้นมนุษย์ยังมีความเชื่อถือว่า ความมอกงามของพืชพันธุ์ธัญชาติ การพ้นภัยอันตรายจากสัตว์ร้าย การพ้นหายจากโรคภัยไข้เจ็บ ฯลฯ ก็ล้วนเป็นความกรุณาปราณีที่ได้รับจากพระเจ้าทั้งสิ้น ฉะนั้น การที่จะเอาใจและตอบแทนคุณพระเจ้าต่างๆ ก็ทำได้โดยการบรวงสรวง การเต้น การร้อง และการแสดงสิ่งที่เขาปรารถนาจะให้เกิดขึ้น

ในเรื่องประเภทของดนตรี ปญญา รุ่งเรือง (2546: 8 – 9) ได้แบ่งดนตรีออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. ดนตรีพื้นเมือง (Regional Music) หมายถึง ดนตรีของผู้คนในอาณาบริเวณใดบริเวณหนึ่ง หรือวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งในวงกว้าง ไม่มีเส้นพรมแดนกำหนด และดนตรีชนิดนั้น เป็นที่เข้าใจ ชาบซึ่ง หมายถึงรู้ และรู้ความหมายซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ระบุว่าผู้คนในวัฒนธรรมนั้นๆ บุคคลอื่นนอกจากวัฒนธรรม แม้จะสามารถชาบซึ่งกับดนตรีนั้นได้ แต่ก็ในระดับจำกัด ตัวอย่างเช่นดนตรีพื้นเมืองล้านนา เวลาที่ชาวล้านนาเป่าปี่ ดิดซิ่ง จ้อย ซอ อ่านคำว ฮ่า แม้แต่สวดและแห่เทศน์ชาวล้านนาด้วยกันเท่านั้นที่ชาบซึ่งถึงที่สุดโดยไม่ต้องมีการแปลความ ดีความ หรือขยายความแต่ประการใด แต่ถ้าคนนอกวัฒนธรรมไปฟังก็ต้องการคำอธิบายอย่างมาก และถึงแม้จะอธิบายกันอย่างละเอียดพิสดารเพียงใด ก็ยังไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงอยู่ดี คือ ยังเข้าใจไม่ถึงความหมายแท้จริงภายในชนิดที่ไม่ต้องอธิบาย และถ้าคนล้านนาไปฟังหมอลำหมอแคนของชาวอีสานเข้า แม้ว่าถ้อยคำบางคำจะมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน ก็ยังต้องการคำอธิบายอยู่ดี แต่ถ้ายังเป็นคนที่ต่างวัฒนธรรมกันมากๆ เช่น

ให้ชาวล้านนาและชาวอีสานไปดูโน้ตหรือฟังเพลงบอก ของชาวทักษิณก็ยิ่งต้องแปลความกันมากยิ่งขึ้น เพราะนอกจากดนตรีจะแตกต่างกันมากแล้ว ก็ยังมีตัวแปลทางภาษาอีกด้วยและถึงแม้จะอธิบายกันเท่าไร ก็ยังไม่เข้าใจถึงความหมายภายในอยู่ดีดนตรีพื้นเมืองเดียวกัน ก็ใช้ว่าจะเป็นแบบเดียวกันไปเสียทั้งหมด ดนตรีพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่น ยังมีความแตกต่างกันในรายละเอียดแล้วแต่ความนิยม การถ่ายทอด และการแสดงออกของผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น ดนตรีพื้นเมืองอีสานได้กันที่ริมที่บ้านดงมันในจังหวัดสุรินทร์ ก็ต่างไปจากที่บ้านโคกตาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ วงสะล้อ - ซึง - ปี่ ซึ่งเป็นดนตรีพื้นเมืองล้านนาที่บ้านแม่สารป่าขามจังหวัดลำพูนก็แตกต่างไปจากที่แมริม จังหวัดเชียงใหม่ ในกรณีเช่นนี้คำว่า ดนตรีพื้นบ้าน (FolkMusic) ก็น่าจะนำมาใช้เรียกดนตรีประจำถิ่นได้

2. ดนตรีแบบฉบับ (Classical Music) พระยาอนุমানราชชน กล่าวถึงคำว่า คลาสสิกไว้ในหนังสือการศึกษาดนตรีในแง่วรรณศิลป์ ซึ่งสามารถจับใจความได้ว่า คำว่า คลาสสิก นั้นมีความหมายเป็น 3 นัย คือ หนึ่งหมายถึง ศิลปะและวรรณคดีของกรีกและโรมันโบราณ ซึ่งได้เจริญถึงขั้นสูงสุด สองหมายถึง ศิลปะและวรรณคดีที่สร้างขึ้นหรือแต่งขึ้นตามแบบอย่างกรีกและโรมันโบราณซึ่งถือว่าเป็นแบบครูและสามารถทำได้ดีถึงขั้น และนัยที่สามหมายถึง ศิลปะและวรรณคดี ไม่ว่าจะ เป็นของชาติใดก็ตามที่มีความเจริญรุ่งเรืองถึงขั้นที่จะถือเป็นแบบแผนได้ เช่น พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย วรรณคดีสมัยสมเด็จพระนารายณ์ เป็นต้น จากความหมายที่สามนี้เอง ที่เราอาจตีความได้ว่า เมืองไทยเรามีดนตรีที่ถือว่าเป็นแบบครู หรือแบบฉบับได้อย่างน้อยก็ 4 ประเภท คือ ดนตรีแบบฉบับของภาคกลาง เช่น ปี่พาทย์มโหรี เครื่องสาย ดนตรีในส่วนที่ถือเป็นแบบฉบับได้ของล้านนา เช่น สะล้อ-ซึง-ปี่ ดนตรีในส่วนที่ถือเป็นแบบฉบับได้ของภาคอีสาน ซึ่งได้แก่ เพลงแคนลายน้อย ลายใหญ่ ลายสร้อย และดนตรีในส่วนที่เป็นแบบฉบับได้ของทักษิณ เช่น มโนห์รา หนังสือเพลงเหล่านี้เป็นต้น ในฐานะที่ไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งประเทศ เราต่างก็ภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมอันสูงส่ง ซึ่งมีอยู่ทั่วทุกภาค ความจริงแล้วดนตรีเหล่านี้ต่างก็มีความสำคัญและคุณค่าในฐานะที่เป็นศิลปะของไทยอย่างเท่าเทียมกัน แต่โดยเหตุที่ที่ตั้งเมืองหลวงของประเทศอยู่ที่ภาคกลางมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตั้งแต่แรกตั้งกรุงศรีอยุธยา เป็นต้นมาเป็นเวลากว่าห้าศตวรรษ รวมทั้งเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ องค์พระประมุขของประเทศ ศูนย์รวมจิตใจคนไทยทั้งชาติ เมืองหลวงจึงเป็นศูนย์กลางของศิลปวัฒนธรรมไทย ในราชสำนักที่มีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมวัฒนธรรมภาคกลางมากกว่าภาคอื่นๆ ดนตรีไทยภาคกลาง จึงมีโอกาสพัฒนาก้าวหน้ามีการวางกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ให้ลึกซึ้งและสลับซับซ้อน โดยนักดนตรีผู้ทรงคุณวุฒิและประสบการณ์มากกว่าภาคอื่นๆ ดนตรีไทยแบบฉบับนี้ จึงกลายเป็นดนตรีประจำชาติไปในที่สุดที่ว่าดนตรีไทยเป็นดนตรีแบบฉบับนั้น ก็คือ ความมีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจนในด้านต่างๆ เช่น แบบแผนในการประพันธ์บทเพลง การประสมวงดนตรี การบรรเลง การขับร้อง ระเบียบวิธีการใช้ดนตรีในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการบรรเลงในราชสำนัก ในพระราชพิธี ในพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งของหลวงและราษฎร์ ตลอดจนเพื่อความบันเทิงโดยทั่วไป ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไปภายหลัง

3. ดนตรีชนนิยม (Popular Music) หรือดนตรีสมัยนิยม ดนตรีมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่นเดียวกับศิลปวัฒนธรรมด้านอื่นๆ เพียงแต่ความเปลี่ยนแปลงในสมัยโบราณเป็นไปอย่างช้าๆ ไม่รวดเร็วเท่ายุคปัจจุบัน ซึ่งเนื่องมาจากความรวดเร็วทางการสื่อสารโทรคมนาคม อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาสู่ประเทศไทย พร้อมกับเทคโนโลยีในตอนปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 นั้นได้เปลี่ยนความคิด ค่านิยมและแนวทางดำเนินชีวิตของคนไทยเป็นแบบตะวันตกมากขึ้น เพลงไทยถูกนำไปบรรเลงโดยเครื่องดนตรีฝรั่ง เช่นเดียวกับที่มีการนำเอาออร์แกนและไวโอลินมาประสมวงเครื่องสายไทย ต่อมาเมื่อมีวงดนตรีแจ๊สเกิดขึ้น เพื่อบรรเลงดนตรีสำหรับเต้นรำแบบบอลรูม (Ballroom Dance) ก็ได้มีการประสมเครื่องไทยและสากลเข้าด้วยกันเป็นแบบสังคีตสัมพันธ์ พัฒนาการของดนตรีไทยในแนวตะวันตกที่ต่อมรสนิยมของคนไทยสมัยดำเนินตามแบบของตะวันตกนั้นก็คือเพลงไทยสากล ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเพลงลูกกรุงและลูกทุ่ง ต่อมาดนตรีประเภทนี้ได้เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยแทนที่ดนตรีปี่พาทย์ ซึ่งยังคงรักษาหน้าที่ในการบรรเลงประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและอื่นๆ ที่จำเป็นบทเพลงไทยที่เคยบรรเลงด้วยมโหรีปี่พาทย์เครื่องสายก็ไ้ ดักกลายเป็นส่วนหนึ่งของดนตรีชนนิยม (Popular Music) ไปในที่สุด

พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์ (2550: 11) ได้กล่าวถึงอิทธิพลการกำเนิดดนตรีไทยไว้ว่า มูลเหตุสำคัญที่ทำให้ดนตรีไทยถือกำเนิดขึ้นนั้น คืออิทธิพล 3 ประการ ได้แก่อิทธิพลจากภายนอก หมายถึงอิทธิพลจากชนชาติ อินเดีย จีน มอญ และตะวันตก อิทธิพลเหล่านี้มีทั้งไทยได้รับมาโดยตรง คือ ดนตรีจีน ดนตรีมอญและดนตรีตะวันตกและได้รับมาโดยผ่านจากชนชาติอื่น เช่น ดนตรีอินเดียรับจากชาวขอม โบราณอีกทอดหนึ่ง อิทธิพลประการที่สองคืออิทธิพลทางศาสนาโดยเฉพาะศาสนาฮินดูและพุทธศาสนา ซึ่งล้วนมีเรื่อง ดนตรีเข้าไปเจือปนอยู่ในศาสนิกกิจและเรื่องเสียงสวดต่างๆ อิทธิพลประการสุดท้ายคืออิทธิพลภายใน เกิดจากการนำเอาอิทธิพลภายนอกและอิทธิพลทางศาสนามาปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย จนกลายเป็นดนตรีเอกลักษณ์ของชาติไทย อิทธิพลภายในนี้ทำให้เกิดดนตรีไทยมาตรฐานจนถึงปัจจุบัน

ในเรื่องของเครื่องดนตรีไทย พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์ (2550: 50) ได้อธิบายไว้ว่า เมื่อแรกเริ่มมีการจัดระบบเสียงต่างๆ ขึ้นเป็นระบบแล้ว จึงนำไปสู่การร้องเพลงแบบเดี่ยวๆ และขานรับเป็นกลุ่ม จากนั้นได้พัฒนาไปสู่การ สร้างเครื่องดนตรีเพื่อใช้สำหรับบรรเลงสลักกา รขับร้อง เครื่องดนตรีเหล่านั้นได้ถูกผลิตขึ้นด้วยวัสดุต่างๆ จากธรรมชาติ จากธรรมชาติ แล้วจึงนำไปสู่กระบวนการผลิตที่ซับซ้อน สามารถบรรเลงทำนองที่หลากหลายขึ้น การคิดสร้างเครื่องดนตรีต่างๆ การคิดสร้างเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ นั้นยังคงใช้หลักทฤษฎีแบบเดียวกับการจัดระบบ บเสียงของดนตรี วิธีจัดหมวดหมู่ เครื่องดนตรี... แบ่งออกเป็น 4 หมู่ตามชนิดของเครื่องดนตรี

เรื่องของเพลงไทย มนตรี ตราโมท (2540: 22) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งที่ประกอบกันเข้าเป็นเพลงหนึ่งๆ นั้น มีอยู่หลายอย่างด้วยกัน บางเพลงก็มีมากอย่างบางเพลงก็มีน้อยอย่าง ตามลักษณะและความประสงค์ของผู้ประพันธ์ เพลงนั้นๆ สิ่งเหล่านี้คือ ทำนอง สำเนียง จังหวะ หน้าทับ เท้า โยน ลูกล่อ ลูกขัด เหลื่อม ล่วงหน้า กรอ เก็บ รัว ฯลฯ ซึ่งมีกล่าวไว้ในตอนซึ่งว่าด้วยศัพท์สังคีตแล้ว ขอให้ดูจากตอนนั้นแต่สิ่งซึ่งสำคัญที่สุดของเพลงก็คือ “ทำนองกับจังหวะ” มีแต่ทำนอง ไม่มีจังหวะก็รุงรังโยเยไม่เป็นเพลง มีอยู่บ้างเหมือนกันที่เพลงอย่างเกือบไม่มีจังหวะควบคุม ... แต่ถ้าไม่มีแต่จังหวะไม่มีทำนองก็ไม่มีเพลงเลย หากจะนับว่าเป็นเพลง ก็เป็นเพลงอย่างชาวป่าหรือสมัยดึกดำบรรพ์นั่นเอง

ปัญญา รุ่งเรือง (2546: 15) ได้กล่าวถึง ทำนองหลักและการแปรทำนองของดนตรีไทยไว้ว่า ดนตรีไทยมีลักษณะพิเศษในการประดับตกแต่งทำนองเพลงให้งดงาม คล้ายกับลายไทยที่มีการวางโครงสร้างของลวดลายไว้เป็นหลัก แล้วจึงใช้เส้นลักษณะต่างๆ เช่น เส้นโค้ง เส้นขด ทั้งหนักและเบา เขียนเป็นลวดลายประกอบ โดยออกลายเป็นลายละเอียด แบ่งแยกออกไป แต่ก็ยังคงแนวโครงสร้างหลักไว้ไม่เปลี่ยนแปลง ในทางดนตรี ซ้องวงใหญ่ทำหน้าที่เป็นโครงสร้างของลวดลาย โดยวางโครงสร้างไปตามข้อกำหนดของหน้าทับ มีฉิ่ง กรับ และโหม่งคอยกำกับให้เข้ารูปเข้ารอย ส่วนระนาดเอก ซ้องวงเล็ก ซออด้วง ซออู้ ก็วาดลายประดับประดาไปตาม ทางของแต่ละเครื่องมือ ระนาดทุ้มมีหน้าที่ทำให้ลวดลายมีชีวิตชีวาด้วยลีลาที่โดดเด่นอย่างมีอารมณ์ขัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้ในศิลปกรรมไทย ในขณะที่ขลุ่ยบรรเลงหวานแหว่งในลีลาโหยหวาน เปรียบเสมือนเส้นกระหนกอันอ่อนช้อยในลายเครือเถา ประกอบกับการขัดหยอกล่อของฉาบเล็กก็ยิ่งทำให้อารมณ์เพลงสมบูรณ์แบบ ลักษณะการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นที่เล่นไปคนละทางตามความเหมาะสมของเสียงของตน โดยยึดแนวทำนองหลักของซ้องวงใหญ่ไว้นี้เรียกว่า การประสานกระสวนทำนอง (Idiomatic heterophony) ซึ่งเป็นเอกลักษณ์สำคัญยิ่งของดนตรีไทย ถ้าขาดสิ่งนี้เสียแล้วไซ้ ดนตรีไทยก็ไม่มีรส ทางของใหญ่เรียกว่าทำนองหลัก (Principle melody) และการทำทางของเครื่องดนตรีอื่นๆ เรียกว่าการแปรทำนอง (Variations)

ประเวศ วะสี (2534: 82) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นว่ามีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีความจำเพาะของท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ หรือความชัดเจนจากชีวิตและสังคมในท้องถิ่นหนึ่งๆ เพราะฉะนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีความสอดคล้องกับเรื่องของท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาที่มาจากข้างนอกแต่อาจเอาไปใช้ในท้องถิ่นที่แตกต่างกันไม่ได้หรือไม่ดี
2. มีความเชื่อมโยงหรือบูรณาการสูงภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นภูมิปัญญาที่มาจากประสบการณ์จริง จึงมีความเป็นบูรณาการสูงทั้งในเรื่องของกายใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ความคิดเรื่องแม่ธรณี แม่คงคา แม่โพสพ พระภูมิเจ้าที่ รุกขเทวดา เป็นต้นอย่างของการนำเอาธรรมชาติมาเป็นนามธรรมที่สื่อไปถึงส่วนลึกของใจที่เชื่อมโยงไปสู่อัตถประโยชน์ โดยสร้างความสัมพันธ์ที่ถูกต้องให้คนเคารพธรรมชาติ คนเราถ้าเคารพอะไร ย่อมไม่ทำลายสิ่งนั้น

3. มีความเคารพผู้อาวุโส ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์จึงมีความเคารพผู้อาวุโสเพราะผู้อาวุโสมีประสบการณ์มากกว่า

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2536: 11-12) ได้อธิบาย เรื่องของภูมิปัญญาว่า ความรู้ ความคิดความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ การปรับตัวและดำรงชีพในระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมที่ได้มีการพัฒนาการสืบสานกันมา ภูมิปัญญาเป็นความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนที่เป็นผลของการใช้สติปัญญาปรับตัวกับสภาวะต่างๆ ในพื้นที่ที่กลุ่มชนนั้นถึงหลักแหล่งถิ่นฐานอยู่ และได้แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่น จากพื้นที่สิ่งแวดล้อมอื่นที่ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันและรับเอาหรือปรับเปลี่ยนนำมาสร้างประโยชน์ หรือแก้ปัญหาได้ในสิ่งแวดล้อมและปรับตัวทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ดังนั้นภูมิปัญญาจึงมีทั้งที่เกิดจากประสบการณ์ในพื้นที่ จากภายนอก และมีปัญญาที่ผลิตใหม่หรือผลิตซ้ำเพื่อการแก้ปัญหาและปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและการเปลี่ยนแปลง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สงบศึก ธรรมวิหาร (2534) ได้ทำงานวิจัยเรื่องแนวความคิดและวิธีการของมนตรี ตราโมท ในการอนุรักษ์ถ่ายทอดดนตรีไทยและเพลงไทย ได้กล่าวถึงประวัติของมนตรี ตราโมท ในเรื่องวิวัฒนาการการถ่ายทอดและอนุรักษ์ดนตรีไทย โดยมีหลักฐานอ้างอิงประกอบด้วยบทสัมภาษณ์บุคคลในวงการดนตรีไทยและสรุปได้ ว่า อาจารย์มนตรี ตราโมท เป็นผู้ที่มีความชัดเจนเป็นเลิศในด้านดุริยางค์ศิลป์และคีตศิลป์ เป็นทั้งนักปฏิบัติ นักทฤษฎีและนักวิชาการรวมทั้งเป็นนักวิจัย ที่มีความสามารถเป็นผู้วิเคราะห์ค้นคว้าและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างยิ่ง ได้ค้นคว้าทางด้านโบราณคดี โบราณวัตถุ ภาพศิลปวัตถุ ประวัติศาสตร์และมานุษยวิทยาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอแล้วนำมาสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์จนเกิดลีลาใหม่ๆ ที่เหมาะสมและผสมกลมกลืนกับของเก่าซึ่งสามารถสร้างความบันเทิงใจรมย์ให้แก่ประชาชนอย่างยิ่ง ผลงานวิจัยที่สำคัญของอาจารย์มนตรี คือเรื่องการศึกษาในการแต่งเพลงระบำชุดโบราณคดี ซึ่งนอกจากจะให้ความบันเทิงแก่ประชาชนแล้วยังทำให้ผู้ชมได้รับความรู้ว่าสมัยทวารวดี สมัยศรีวิชัย สมัยลพบุรี สมัยเชียงแสน และสมัยสุโขทัย มีสภาพเป็นอย่างไร มีการแต่งตัวอย่างไร ลักษณะทำมาเป็นแบบใด ซึ่งนับเป็นสมบัติอย่างหนึ่งของชาติไทย

วิทยา ศรีม่วง (2541) ได้ทำงานวิจัยเรื่องวัฒนธรรมการบรรเลงฆ้องวงเล็ก พบว่าได้กล่าวถึงหลักในการแปรทำนองฆ้องวงเล็ก ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแปรทำนองของฆ้อง วงเล็กจากครูฉลาก โพิธิสามต้น มาแสดงดังต่อไปนี้

ประการแรก ซ็องวงเล็กมีหลักสำคัญที่ใช้เป็นบรรทัดฐานในการแปรทางคือปฏิบัติโดยใช้หลักแบบเก็บ สะบัด ขยี้ ไปตามทำนองเพลงตามความเหมาะสมโดยนำมาเพื่อผูกตบแต่งและสอดแทรก รวมอยู่ในสำนวนกลอน กล่าวคือในการแปรทางไม่ว่าสำนวน วนกลอนใดๆ จะใช้การเก็บ หรือสะบัด หรือ ขยี้ ตามทำนองเพลงและความเหมาะสมโดย สอดแทรกและผสมผสานควบคู่กันไปโดยตลอดเนื่องจาก ต้องแสดงให้เห็นถึงระบบการใช้มือ (แจกมือ) อย่างซ็องวงใหญ่และแสดงให้เห็นถึงลักษณะของสำนวน กลอนซ็องวงเล็กที่ต้องมีลักษณะเก็บละเอียดถี่กว่าระนาดเอก จึงเห็นได้ว่าหลักในการแปรทำนองของ ซ็องวงเล็กต้องใช้การเก็บ สะบัด ขยี้ เป็นโครงสร้างสำคัญเพื่อนำมาประดิษฐ์ผูกเป็นกลอนทางนั่นเอง

ประการที่สอง พิจารณาในด้านการผูกกลอน พบระบบการบรรเลงของดนตรีไทยที่มีลักษณะ เรียกว่า “กลับต้น” ดังนั้นในการผูกกลอนของซ็องวงเล็กมี หลักปฏิบัติให้มีลักษณะผูกกลอนในเที่ยว แรกและเที่ยวหลังไม่ซ้ำกัน ซึ่งนอกจากหาทางกลอนประดิษฐ์ให้มีความสละสลวยเป็นปกติแล้ว ก็ต้อง พยายามคิดหาหนทางผูกสำนวนกลอนให้มีความหลากหลายโดยไม่ซ้ำกัน ทั้งในเที่ยวแรกและเที่ยว หลังประการหนึ่ง หากในบทเพลงเที่ยวใดเที่ยวหนึ่งปราศ ฎลักษณะของเนื้อทำนองหลักมีทำนองซ้ำกัน ก็ให้ทำการคิดผูกสำนวนกลอนแต่ละครั้งในเนื้อทำนองหลักที่ซ้ำกันนั้นให้แตกต่างและไม่เหมือนกันกับ การผูกกลอนที่บรรเลงผ่านไปในครั้งแรกด้วย เนื่องจากการปฏิบัติเช่นนี้จะแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้ที่ ได้รับการศึกษามาก และเรียกได้ว่าเป็นผู้มีความแตกฉานในกระบวนทางกลอนเป็นอันมากอีกด้วย

ประการที่สาม พิจารณาจากการใช้กลอนวรรคที่หนึ่ง (ถาม) และกลอนวรรคที่สอง (ตอบ) หลักในการแปรทำนองของซ็องวงเล็กในกลอนถามและกลอนตอบ ต้องเป็นพวกเดียวกันหรือเป็นชนิด เดียวกันทั้งกลอนถามและกลอนตอบ เช่นกลอนวรรค คถามใช้การตีสะบัดนำเรียงเสียง ขณะเดียวกัน กลอนวรรคตอบก็ต้องใช้การตีสะบัดนำเรียงเสียงเช่นเดียวกัน ซึ่งถ้านำเอามาบรรเลงรวมกันทั้ง 2 วรรค (2 วรรคเท่ากับ 1 ประโยค) ดังตัวอย่างแสดงต่อไปนี้

กลอนวรรคถาม

ม ี ร		ร ี ด					
ด ี ท ล	ซ พ ม ร	ท ล ซ	พ ม ร ด				

กลอนวรรคตอบ

				พ ม		ม ร	
				ร ด ท	ล ซ พ ม	ด ท ล	ซ พ ม ร

จะเห็นได้ว่าลักษณะสำนวนกลอนดังแสดงข้างต้น มีสัมผัสต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน เมื่อพิจารณาจะไม่รู้สึกสะดุดหรือขัดเงิน ใดๆ แต่หากว่าไม่ปฏิบัติตามหลักโดยทำการบรรเลงกลอนวรรคตามและวรรคตอบไม่ เป็นพวกเดียวกันหรือไม่เหมือนกัน ก็จะเป็นที่รู้กันของนักดนตรีทั่วไปว่า ผู้บรรเลงผู้นั้นไม่ผ่านการเรียนรู้หรือเรียนน้อย ดังนั้นจึงควรแปรทำนองโดยยึดหลักดังแสดงข้างต้น จะทำให้เรียกได้ว่าเป็นผู้เรียนอย่างแท้จริง

ประการที่สี่ ว่าด้วยเรื่องหลักในการแปร ทำนองที่เหมาะสมกับเพลง โดยสามารถแบ่งได้เป็นหลักในการแปรทำนองขึ้นสุดลงสุด แบบเกี่ยวเกาะไปกับเนื้อทำนองหลัก และแบบอิสระดัง อธิบายตามลำดับต่อไปนี้

1. มีการแปรทำนองในลักษณะขึ้นสุดลงสุด โดยการตีรอยเรียงจากกลุ่มเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูง และแปรทำนองย้อนกลับจาก กลุ่มเสียงสูงลงสู่กลุ่มเสียงต่ำจนทั่ว ตลอดทั้งวงสัมพันธ์กันไป ตามทำนองของเนื้อทำนองหลัก ตามลักษณะดังกล่าวทางดุริยางคศิลป์ไทยถือว่าดี มีชั้นเชิงและมีความรู้ในการใช้กลอนและแปรทำนองอย่างแตกฉานทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความเอื้ออำนวยของทำนองหลักให้สามารถแปรทำนองในลักษณะขึ้นสุดลงสุด ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้แปรทำนองในลักษณะขึ้นสุดลงสุดถือว่าเป็นเลิศในทางศิลปะอีกกระบวนการหนึ่ง ซึ่งหากนำไปใช้ปฏิบัติโดยยึดหลักข้างต้นก็จะทำให้เรียกได้ว่าเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด และมีภูมิปัญญาแตกฉานในด้านการแปรทำนองเป็นอันมากทั้งนี้หลัก ในการแปรทำนองในลักษณะขึ้นสุดลงสุด จะใช้กับการบรรเลงในเพลงประเภท เพลงเรื่องเป็นสำคัญ

2. หลักในการแปรทำนองแบบเกี่ยวเกาะไปกับเนื้อทำนองหลัก โดยการแปรทำนองให้สอดคล้องประสานสัมพันธ์ไปกับเนื้อทำนองหลักให้มากที่สุด เช่น เนื้อทำนองหลักดำเนินทำนองที่เสียง ด ร ม ซ ล การแปรทำนองก็ต้องยึดหลักโดยการบรรเลงให้เกี่ยวเกาะไปตามกลุ่มเสียงของลูกตกเดียวกันกับเนื้อทำนองหลัก (ด ร ม ซ ล) นั้นๆ ให้ครบทุกเสียงด้วย ทั้งนี้หลักในการแปรทำนองแบบเกี่ยวเกาะไปกับเนื้อทำนองหลัก จะใช้กับการบรรเลงในเพลงประเภทเสภาเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากต้องการความ เป็นหมวดหมู่ ความพร้อมเพรียง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความมีระเบียบแบบแผน และความเป็นปึกแผ่นแน่นหนาในกลุ่มเสียงเป็นประการสำคัญ เมื่อปฏิบัติแปรทำนองโดยยึดหลักข้างต้น จะสามารถส่งผลให้เป็นไปตามความต้องการดังอธิบาย

3. หลักในการแปรทำนองแบบอิสระ กล่าวได้ว่า เป็นการแปรทำนองโดยไม่คำนึง หรือยึดติดกับกลุ่มเสียงของเนื้อทำนองหลัก เปิดโอกาสให้ผู้บรรเลงหรือครุผู้คิดประดิษฐ์กลอนทาง สามารถใช้สติปัญญาได้เต็มที่อย่างอิสระ เช่น เนื้อทำนองหลักบรรเลงทำนองอยู่ในกลุ่มเสียงสูง การแปรทำนองอิสระสามารถทำการแปรทำนองบรรเลงอยู่ในกลุ่มเสียงต่ำได้ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ในบรรทัดฐานที่ลูกตกต้องลงพอดีกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้หลักในการแปรทำนองแบบอิสระกับการบรรเลงในเพลงประเภทเพลงเดี่ยว

โดยมุ่งเน้นการแปรทำนองให้มีลักษณะพิเศษพิชิตและโลดโผนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากต้องการแสดงขีดความสามารถขีดความสามารถของผู้บรรเลง และแสดงภูมิปัญญาของครูผู้สร้างประดิษฐ์ทางเดี่ยว ประกอบกับต้องการปกปิดเนื้อทำนองหลัก โดยสามารถใช้สำนวนกลอนฝาก สำนวนกลอนพัน สำนวนเกรี้ยวกราด หรือใช้การตีกวาดหรือไขว้มือต่างๆ ได้ตามต้องการ การแปรทำนองแบบอิสระ นอกจากจะเปิดโอกาสให้แปรทำนองได้ตามจุดประสงค์เพื่อปกปิดเนื้อทำนองหลักแล้ว ยังต้องดำเนินอยู่บนบรรทัดฐานของการแปรทำนองโดยแสดงความหมายให้รู้ว่กำลังบรรเลงเพลงอะไรอยู่อีกกรณีหนึ่งด้วย

สมหมาย โมกขศักดิ์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาภูมิปัญญาครูดนตรีไทย : กรณีศึกษา ครูอุ้งน บัวเอี่ยม พบว่าครูอุ้งน บัวเอี่ยม มีนามเดิมว่า ชุ่ม อินทาบัจ เกิดเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2464 ปัจจุบันอายุ 86 ปี ที่อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เป็นบุตรคนที่ 6 ของรองอำมาตย์โท ชุนแสนประศาสน์ (เขียน อินทาบัจ) กับนางพิศ แซ่ฮึ้ง การศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนลำพระยา จังหวัดนครปฐม จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่วัดมหาธาตุ สมรสกับ จ.ส.ต.ฟุ้ง บัวเอี่ยม ในปีพ.ศ. 2486 ไม่มีบุตรร่วมกัน ปัจจุบันครูอุ้งนอยู่บ้านเลขที่ 85/1 ซอยมิ่งขวัญ 5 ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

จากการศึกษาภูมิปัญญาของครูอุ้งน บัวเอี่ยม

ภูมิปัญญาเดิม ได้รวบรวม และบันทึกโน้ตเพลงร้องที่ครูอุ้งนได้สืบทอดมาจากรองอำมาตย์โท ชุนแสนประศาสน์ (เขียน อินทาบัจ) ครูสกล แก้วเพ็ญภาค หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และ คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง

วิธีการบรรเลงแคนวง คณะอินทประสิทธิ์ศิลป์ ยึดแบบแผนการบรรเลงคล้ายกับวงดนตรีไทย โดยแบ่งกลุ่มแคนเสียงสูงเป็นเครื่องนำ แคนเสียงต่ำเป็นเครื่องตาม มีซอคู่ประสานทำนองเพื่อความกลมกลืน และใช้เครื่องดนตรีประกอบจังหวะเช่นเดียวกับวงดนตรีไทย บทเพลงที่บรรเลงนิยมเพลงไทยเดิมสำเนียงลาว และเพลงประเภททางกรอ

ภูมิปัญญาที่ครูอุ้งน สร้างสรรค์ขึ้นด้านเพลงร้อง 3 เพลง คือ เพลงเขมรโพธิสัตว์ เพลงเขมรไทรโยค ครึ่งซัน เพลงต้นวรเชษฐ์ เกา และได้ปรับปรุงขึ้น 1 เพลง คือ แอ่วลาว

การผลิตอังกะลุงของครูอุ้งน แบ่งขั้นตอนการผลิตเป็น 7 ขั้นตอน

1. การเตรียมไม้สำหรับเหลาอังกะลุง
2. การเหลากระบอกอังกะลุง
3. การเทียบเสียง
4. การทำรางอังกะลุง
5. การทำเสาและไม้แขวนอังกะลุง
6. การประกอบอังกะลุงเป็นดับ
7. การทำราวอังกะลุง

วิธีการผลิตไม้ตีซิมของครูอุ๋งน ทำจากไม้ไผ่สีสุก และไม้ไผ่ลาย เลื่อยไม้ไผ่เป็นปล้องไว้ข้อ สำหรับทำหัวไม้ตี ฝาออกเป็นชิ้นนำไปตากให้แห้งเหลาแต่งให้เข้ารูป แล้วเหลาหัวไม้ตีเหลาด้ามให้มี สบรีง ตกแต่งด้านท้องเก็บรายละเอียดให้เรียบร้อย ตัดหนังที่หัวไม้ตีเป็นการเสร็จสิ้นการทำไม้ตีซิม

หลักการสอนขับร้องเพลงไทยที่ครูอุ๋งนได้พัฒนาขึ้นแบ่งเป็น 9 ขั้นตอน

1. การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับผู้เรียน
2. การให้หัดออกเสียงเอื้อน
3. อ่านบทร้องให้ถูกต้อง
4. ต่อเพลงทีละวรรคสั้นๆ
5. ให้ผู้เรียนร้องตามครู
6. ฝึกกับเครื่องจังหวะ
7. ใช้เครื่องดนตรีช่วยสอนขับร้อง
8. การทบทวนและแก้ไขข้อผิดพลาด
9. อธิบายหลักการขับร้องแทรกให้แก่ผู้เรียน

หลักการสอนอังกฤษของครูอุ๋งน บัวเยี่ยม แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน

1. การทดสอบไวยากรณ์
2. การจัดวางอังกะลุง
3. การจับอังกะลุง
4. การฝึกความไวของประสาท
5. การฝึกหัดเขย่าอังกะลุง
6. การประสมวงอังกะลุง

หลักการสอนนิมเบื่องต้นของครูอุ๋งน บัวเยี่ยม ได้ยึดหลักการฝึกได้ เสียงแบบโบราณจาก ครูย่อย เกิดมงคล และได้เพิ่มเป็นชุดไล่เสียง 12 ชุด แล้วจึงเริ่มต่อเพลงจรเข้หางยาว สามชั้น

มธุลดา เจียประเสริฐ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาภูมิปัญญาครูดนตรีไทย: กรณีศึกษา อาจารย์ศิริ วิชเวชพบว่าอาจารย์ศิริ วิชเวช เกิดวันอังคารที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2547 ที่บ้านสวนในตำบล บางโคล่ อำเภอยานนาวา กรุงเทพมหานคร บิดาชื่อ นายฟุ้ง วิชเวช (สกุลเดิม พรหมบุปผา) มีอาชีพ เป็นแพทย์แผนโบราณ มารดาชื่อ นางโป้ วิชเวช มีอาชีพเป็นเกษตรกรทำสวนผลไม้ทั่วไป อาจารย์ศิริ เป็นบุตรคนที่ 4 จากพี่น้อง รวม 10 คน การศึกษาจบปริญญาตรีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สมรสกับอาจารย์นรวิธ วิชเวช (สกุลเดิม อินทรธัญ) มีบุตร 2 คนที่อยู่ ปัจจุบัน คือ บ้านเลขที่ 4/317 ซอย 20 หมู่บ้านทุ่งเศรษฐี ถนนบางนาตราด ตำบลดอกไม้เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาภูมิปัญญาของอาจารย์ศิริ วิชเวช

ภูมิปัญญาเดิม ได้รวบรวมและบันทึกโน้ตเพลงร้อง เพลงบรรเลงเครื่องดนตรี และการตีกระทบ
 ฆ้องที่อาจารย์ศิริ วิชเวช ได้ศึกษาและสืบทอดมาจากครูท่านต่างๆ หลายท่าน

ศึกษาภูมิปัญญาที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นของอาจารย์ศิริ วิชเวช ด้านเพลงร้องที่อาจารย์ศิริ วิชเวช
 ได้แต่งขึ้น คือ เพลงเชิดจีน สามชั้น การตีกระทบฆ้องที่อาจารย์ศิริ วิชเวช ได้แต่งขึ้น คือ

- 1) การคิดวิธีการจับไม้กระทบเพื่อให้เสียงกรอกรับละเอียดยิ่งขึ้น
- 2) ไม้รบที่แต่งขึ้นใหม่คือไม้ถอดไม้เดินและไม้ชมธรรมชาติ
- 3) เกริ่นเสภาสำเนียงแขกและจีน

ทางร้องและทางเครื่องเพลงเห่เข้าลูกหลวงที่อาจารย์ศิริ วิชเวชได้ปรับปรุงขึ้น

ทางร้องละครหุ่นกระบอกที่อาจารย์ศิริ วิชเวชได้ปรับปรุงขึ้น

วิธีการสอนการขับร้องเพลงไทยที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบของอาจารย์ศิริ วิชเวชซึ่งแบ่งเป็น
 ขั้นตอนได้ ดังนี้

- 1) การสอนให้รู้จักและเข้าใจพยางค์และคำที่ใช้ในการเอื้อน
- 2) การฝึกเอื้อนต่างๆ
- 3) การออกเสียงคำ
- 4) การสอนเทคนิคการขับร้อง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้า เรื่องภูมิปัญญาครูดนตรีไทย กรณีศึกษาครูฉลาก โปธิ์สามต้น ผู้วิจัยได้เริ่มเก็บข้อมูลจากการเก็บข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลจริง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาเรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณ นาวินเคราะห์ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางและขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขั้นค้นคว้ารวบรวมข้อมูล

ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร บทความ หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทสัมภาษณ์ และสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องภูมิปัญญาครูดนตรีไทย และประวัติผลงานครูฉลาก โปธิ์สามต้น

2. ขั้นเก็บข้อมูลภาคสนาม

2.1 การสัมภาษณ์ครูฉลาก โปธิ์สามต้น

2.1.1 การสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัวของครูฉลาก โปธิ์สามต้น

2.1.2 การสัมภาษณ์ประวัติด้านดนตรีของครูฉลาก โปธิ์สามต้น

2.1.3 การสัมภาษณ์เกร็ดความรู้ทางด้านดนตรีของครูฉลาก โปธิ์สามต้น

2.2 การสัมภาษณ์ลูกศิษย์และบุคคลแวดล้อมครูฉลาก โปธิ์สามต้น

2.2.1 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติด้านต่างๆ ของครูฉลาก โปธิ์สามต้น

2.2.2 การสัมภาษณ์ด้านวิธีการถ่ายทอดดนตรีแก่ลูกศิษย์

2.3 การบันทึกเสียงบทเพลงตัวอย่างของครูฉลากโปธิ์สามต้นที่ได้สืบทอดมาจากครูท่านต่างๆ

2.4 การบันทึกเสียงบทเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ได้แต่งขึ้น

3. ขั้นเรียบเรียงข้อมูล

3.1 เรียบเรียงข้อมูลจากตำราและเอกสารทางวิชาการ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษา

3.2 เรียบเรียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูฉลาก โปธิ์สามต้น

3.3 เรียบเรียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ลูกศิษย์ครูฉลาก โปธิ์สามต้น

3.4 ถอดเสียงที่บันทึกทางเพลงไทยเป็นโน้ตไทย

4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

- 4.1 ศึกษาประวัติของครูฉลาก โปธิ์สามต้น
 - 4.1.1 ประวัติส่วนตัว
 - 4.1.2 ประวัติการทำงาน
 - 4.1.3 ประวัติทางด้านดนตรี
 - 4.1.4 ผลงานด้านดนตรี
 - 4.1.5 รางวัลเกียรติคุณที่ได้รับ
- 4.2 ศึกษาภูมิปัญญาเดิมของ ครูฉลาก โปธิ์สามต้น
 - 4.2.1 รวบรวมและบันทึกโน้ตเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง)
 - 4.2.2 ศึกษาวิธีการบรรเลงซ้องวงเล็กตามแบบที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้สืบทอดมา
- 4.3 ศึกษาภูมิปัญญาที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นของ ครูฉลาก โปธิ์สามต้น
 - 4.3.1 รวบรวมและบันทึกโน้ตเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้แต่งขึ้น
 - 4.3.2 ศึกษาบทเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้น พัฒนาปรับปรุงแต่งขึ้นสำหรับการเดี่ยวซ้องวงเล็ก
 - 4.3.3 ศึกษาหลักวิธีการสอนซ้องวงเล็กที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบของครูฉลาก โปธิ์สามต้น

5. ชั้นสรุปข้อมูล

- 5.1 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามมาเรียบเรียงวิเคราะห์แล้วทำการบันทึกลงในงานวิจัย
- 5.2 นำเสนอแนวคิดและสาระสำคัญ จากการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ ในรูปแบบลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องภูมิปัญญาครูดนตรีไทยกรณีศึกษาครูฉลาก โปธิ์สามต้น เป็นการศึกษาภูมิปัญญาของครูดนตรีไทยที่ได้สืบทอดสร้างสรรค์ผลงานทางด้านดนตรี และประวัติทุกด้านของครูฉลาก โปธิ์สามต้น เพื่อรวบรวมผลงานของครูฉลาก โปธิ์สามต้น มาวิเคราะห์โดยผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการวิเคราะห์ดังนี้

1. ศึกษาประวัติของครูฉลาก โปธิ์สามต้น
 - 1.1 ประวัติส่วนตัว
 - 1.2 ประวัติการทำงาน
 - 1.3 ประวัติทางด้านดนตรี
 - 1.4 ผลงานด้านดนตรี
 - 1.5 รางวัลเกียรติคุณที่ได้รับ
2. ศึกษาภูมิปัญญาเดิมของ ครูฉลาก โปธิ์สามต้น
 - 2.1 รวบรวมและบันทึกโน้ตเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง)
 - 2.2 ศึกษาวิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กตามแบบที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้สืบทอดมา
3. ศึกษาภูมิปัญญาที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นของ ครูฉลาก โปธิ์สามต้น
 - 3.1 รวบรวมและบันทึกโน้ตเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้แต่งขึ้น
 - 3.2 ศึกษาบทเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้น พัฒนาปรับปรุงแต่งขึ้นสำหรับการเดี่ยวฆ้องวงเล็ก
 - 3.3 ศึกษาหลักวิธีการสอนฆ้องวงเล็กที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบของครูฉลาก โปธิ์สามต้น

1. ชีวิตประวัติครูฉลาก โปธิ์สามตัน

1.1 ประวัติส่วนตัว

ครูฉลาก โปธิ์สามตัน เกิดเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ.2479 ที่ตำบลบ้านขยาย อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นบุตรของนายฉิว โปธิ์สามตัน และนางปรีก โปธิ์สามตัน มีพี่น้องด้วยกัน 3 คน ได้แก่

1. นางสาวหยุด ประสมสุวรรณ
2. นางพิมพ์ ประจันทรินาค
3. นายฉลาก โปธิ์สามตัน

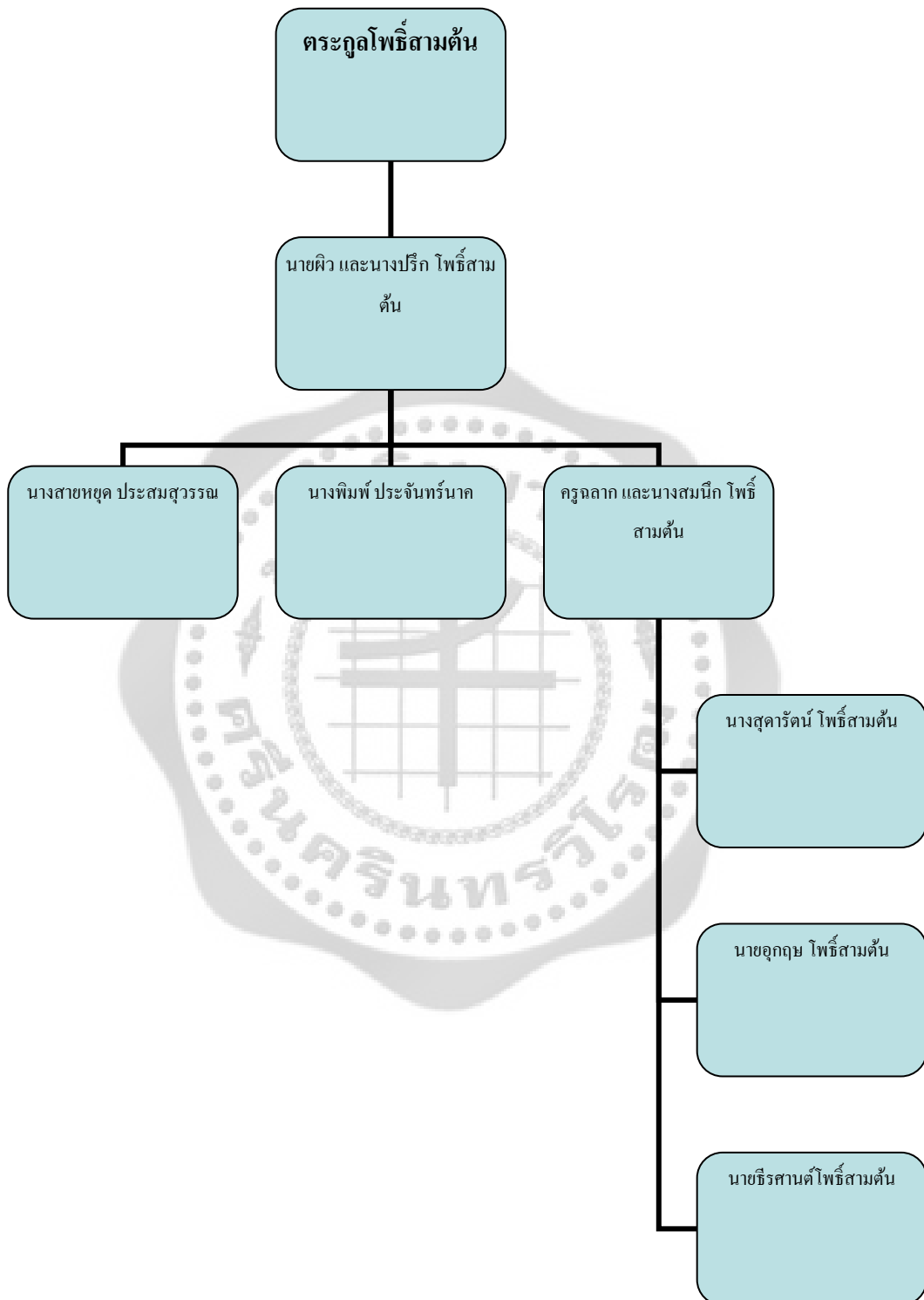
ภาพประกอบ 1 ครูฉลาก โปธิ์สามตัน และภรรยา

ครูฉลาก โปธิ์สามตัน ได้อุปสมบทที่วัดจอมเกษ เมื่อ พ.ศ. 2500 เป็นเวลา 1 พรรษาและได้สมรสกับนางสมนึก และมีบุตรด้วยกัน 3 คนคือ

1. นางสาวรัตน์ โปธิ์สามตัน
2. นายอุกฤษ โปธิ์สามตัน
3. นายธีรศานต์ โปธิ์สามตัน

ปัจจุบันครูฉลาก โปธิ์สามตันได้ตั้งถิ่นฐานอยู่บ้านเลขที่ 9/1 หมู่ 9 ตำบลศาลาลอย อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

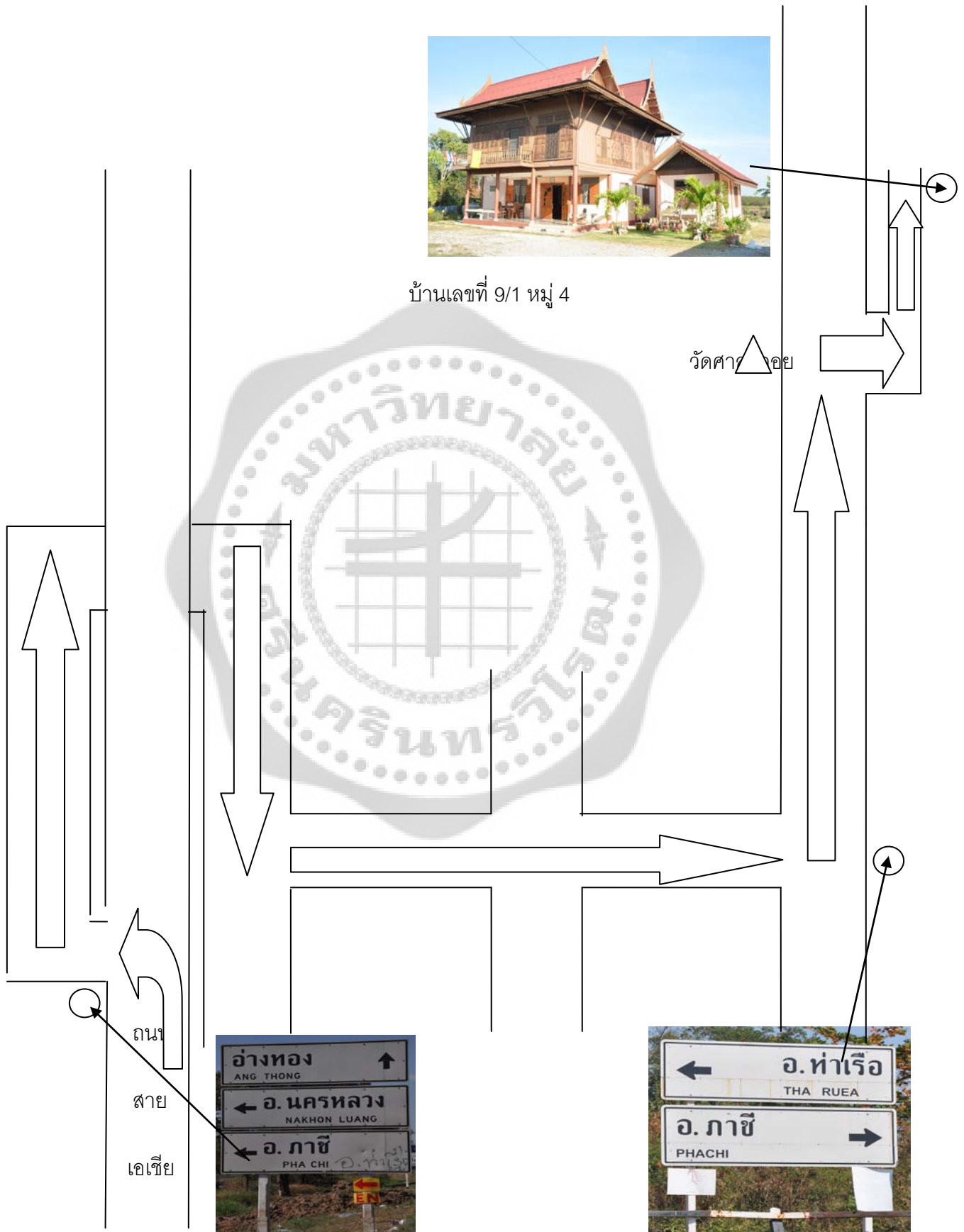
แผนผังสายสกุลโพธิ์สามต้น

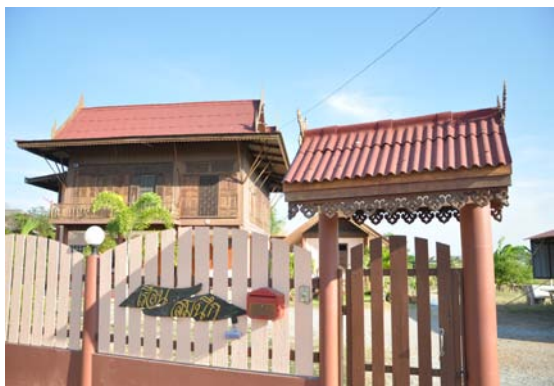

แผนที่การเดินทางไปบ้านครูฉลาก โปธิ์สามต้น

บ้านเลขที่ 9/1 หมู่ 4

ภาพประกอบ 2 เรือนสมนีก (บ้านครูฉลาก)

ภาพประกอบ 3 ภายในเรือนดนตรีไทยครูฉลาก

ภาพประกอบ 4 เรือนดนตรีไทยครูฉลาก

1.2 ประวัติการทำงาน

ครูฉลากโพธิ์สามต้นได้รับเชิญไปสอนดนตรีไทยในสถาบันต่างหลายแห่งทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา เป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านดนตรีไทยให้แก่สถาบันการศึกษาที่สนใจ และเปิดบ้านเผยแพร่ดนตรีไทยให้แก่ผู้ที่สนใจเป็นวิทยาทาน

พ.ศ. 2522 ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องสายและปี่พาทย์ ทำการสอนดนตรีไทยที่ มศว.ปทุมวัน

พ.ศ. 2525 อาจารย์พิเศษสอนห้องวงเล็ก สาขาวิชาเอกดนตรีไทย ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และอาจารย์สอนดนตรีไทยชมรมดนตรีไทยของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2535 อาจารย์พิเศษสอนห้องวงเล็ก คณะศิลปกรรมศาสตร์ และดุริยางคศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537 อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

พ.ศ. 2537 อาจารย์สอนดนตรีไทยที่โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน

พ.ศ. 2550 ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทยของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2553 ครูสอนดนตรีไทยในโครงการ “สร้างกุศลด้วยปัญญา” ที่โรงเรียนวัดศาลาลอย ตำบลศาลาลอย อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3 ประวัติทางด้านดนตรี

ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ถือกำเนิดในตระกูลนักดนตรีแถบจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นศิลปินอาวุโสที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบรรเลงห้องวงเล็ก จนเป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทย มีการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านดนตรีไทยในการบรรเลงห้องวงเล็กอย่างต่อเนื่อง สามารถถ่ายทอดหลักวิธีการปฏิบัติ และหลักทฤษฎีการบรรเลงห้องวงเล็กได้อย่างลึกซึ้ง กอปรกับเป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดชั้นเชิงและกลวิธีการบรรเลงห้องวงเล็กขั้นสูงจากท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยตรง กล่าวได้ว่าครูฉลาก โปธิ์สามต้นเป็นผู้ที่สั่งสมองค์ความรู้ทางด้านกรบรรเลงห้องวงเล็กไว้ ได้อย่างสมบูรณ์ที่สุดในปัจจุบัน

ครูฉลากเริ่มศึกษาดนตรีไทยครั้งแรกเมื่อจบชั้นประถม 4 โดยศึกษาการบรรเลง “เครื่องกำกับจังหวะ” ก่อนในขนาดนั้นท่านได้ ติดตามบิดาไปบรรเลงดนตรีในงานพิธีต่างๆ ซึ่งสมัยนั้นการคมนาคมยังไม่สะดวกนัก การเดินทางไปบรรเลงดนตรีที่บ้านงาน บางแห่งต้องแบกหามเครื่องดนตรีไป ถ้าบ้านงานอยู่ใกล้แม่น้ำลำคลองก็นำเครื่องดนตรีบรรทุกใส่เรือรับจ้าง (เรือแจว) ไป

เมื่อท่านครูฉลากได้ศึกษาเครื่องกำกับจังหวะจนสามารถบรรเลงๆ ได้คล่องและแม่นยำจบจนเจริญวัยถึงอายุได้ 10 ปี ท่านจึงได้ศึกษาเครื่องดนตรี ห้องวงใหญ่ โดยนายสังเวียน ญาณจรรยา ลูกศิษย์ของบิดาครูฉลากเป็นผู้ “จับมือ” ให้ในพิธีไหว้ครูประจำปี หลังจากนั้นท่านจึงได้ศึกษาเพลงสาธุการ โหมโรงเช้า โหมโรงเย็นตามแผนประเพณีจากนายสังเวียน นายไสว ญาณจรรยา ด้วยปฏิภาณที่ดี ท่านก็ได้ศึกษาเครื่องดนตรีระนาดเอกไปด้วย

เมื่อครูฉลาก อายุประมาณ 15 ปี น้าบุญช่วยผู้เป็นญาติสนิทกับครูฉลากได้พาไปฝากครูประสิทธิ์ ถาวร ซึ่งเป็นหลานเขยของน้าบุญช่วยและได้เข้ามากรุงเทพฯ ท่านได้ไปพักอยู่กับอาจารย์ประสิทธิ์ที่บ้านบางซื่อ “เป็นบ้านเรือนไม้ใต้ถุนสูงมีถนนลูกรัง ผ่านหน้าบ้านอยู่ใกล้สถานีรถไฟ ” เรื่องอาหารการกินนั้น ท่านครูฉลากได้นำข้าวสารมาจากบ้าน เดือนละ 2 ถังกับข้าวกินกับครูประสิทธิ์เมื่อเข้ามาอยู่ได้ไม่นานครูประสิทธิ์จึงได้สอนการตีระนาดชั้นต้นหรือ ชั้นพื้นฐานและตลอดจนเทคนิคและวิธีการบรรเลง ดังนี้ขณะบรรเลงต้องนั่งขัดสมาธินั่งตัวตรง ถ้าวางระนาดขยับไม่อยู่กับที่ท่านสอดเท้าเจ้าไปหมุนได้ท้องวาง แล้ววางระนาดจะไม่ขยับไปมา (จะอยู่กับที่) ท่านสอนวิธีการจับไม้ 3 ลักษณะด้วยกันคือ การจับแบบปากกา การจับไม้แบบปากไก่ การจับไม้แบบปากนกแก้ว ในการไล่ระนาดนั้น เริ่มจากการไล่คู่ 8 จากเสียงต่ำไปเสียงสูงแล้วย้อนกลับ จากเสียงสูงมาเสียงต่ำ ท่านสอนวิธีการตีรว วิธีการตีร่อนรัดไม้ การดำเนินทำนองของกลอนลูกโซ่ กลอนไต่ลวด กลอนสับ และการบรรเลงระนาดให้ไพเราะน่าฟัง ด้วยความมานะพยายามของครูฉลาก ท่านใช้เวลาเข้ามิด และเวลาเพียงของทุกวันฝึกซ้อมระนาดเอก ครูประสิทธิ์ เห็นความเพียรพยายามจึงได้ต่อเพลงรั้วสามลา เพลงเชิด เพลงเดี่ยวจีนขิมใหญ่ เพลงเดี่ยวเชิดใน ครูฉลากได้ศึกษาชั้นเชิงระนาดเอก จากครูประสิทธิ์ ถาวร อยู่ประมาณ 7 เดือนเศษ ขณะนั้นท่านครูประสิทธิ์ ถาวรรับราชการอยู่กรมศิลปากร ท่านมีภารกิจที่ต้องทำมากมาย เมื่อท่านเห็นว่าฝีมือเข้าที่ดีแล้วจึงพาไปบ้านบาตร

จากบ้านบางซื่อไปบ้านบาตร ครูประสิทธิ์กับครูฉลากเดินทางถึงบ้านบาตรเดินเข้าประตูมา จะพบบ้าน 2 หลังจะเห็นบ้านของลูกสาว ลูกชาย ของท่านหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ส่วนบ้านของท่านครูนั้น เป็นเรือนครึ่งไม้ครึ่งตึก และในบริเวณบ้านท่านครู ได้สร้างโรงเรียนไว้สำหรับการศึกษาดนตรีด้วย มองดูแล้วบริเวณบ้านบาตรกว้างขวางเนื้อที่ประมาณ 2-3 ไร่เศษ

ครูประสิทธิ์ ถาวรได้พาครูฉลากมาฝากตัวเป็นศิษย์ของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ซึ่งตรงกับวันพฤหัสบดี การรับมอบให้เป็นศิษย์ครั้งนั้นท่านครูได้ จัดพิธีให้ครูกระทำตามขั้นตอนแบบแผนประเพณี แม้จะเป็นพิธีเล็กๆ แต่ก็นับเป็นหลักสำคัญที่ถือเป็นหลักปฏิบัติมาแต่โบราณ เมื่อกระทำพิธีเสร็จ แล้วท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ให้ครูฉลากบรรเลงระนาดเอกให้ท่านฟัง ครูฉลากจึงได้แสดงความสามารถที่ได้ศึกษากัน บครูประสิทธิ์ ให้ท่านครูฟัง เมื่อบรรเลงจบแล้วท่านครูจึงพูดขึ้นว่า “มีระนาดฝีมือดีท่านหนึ่งชื่อ นกเล็ก ท่านผู้นี้สามารถบรรเลงระนาดเอกได้ไพเราะชวนฟังเจ้าก็มีลักษณะการบรรเลงสำเนียงไพเราะชวนฟังเช่นกันแต่ไปเจ้าชื่อ นกเล็ก ก็แล้วกันที่โรงเรียนบ้านบาตรนี้มีลูกศิษย์ที่มาศึกษาดนตรีประมาณ 40-60 คน อาทิ ครูเผือด นักระนาด, ครูโองการกลีบขึ้น, ครูขึ้น ดุริยประณีต, ครูประสิทธิ์ ถาวร, ครูสมภพ ขำประเสริฐ, ครูช่อ อากาศโป่ง, ครูแสวง คล้ายทิม, ครูทวี พิณพาทย์เพราะ, ครูวิเชียร สาระเดช ที่อายุรุ่นราวคราวเดียวกับครูฉลาก โ พิธสามต้น ก็มี ครูพ .ท.เสนาะ หลวงสุนทร , ครูพ .ท.ปน ว่านม่วง , ครูอุทัย แก้วละเอียด , ครูสุพจน์ ไตสง่า ,

ครูสุรพงษ์ พิจิตรคุรุการ, ครูสุบิน จันทร์แก้ว ทุกๆ วัน ท่านครูหลงหลงประดิษฐ์ (ศร ศิลปบรรเลง) จะมาต่อเพลงให้เวลาเช้า 9.00 นาฬิกา จนถึงเวลา 12.00 นาฬิกา โดยที่ท่านจะต่อเพลงเถาเป็น “ทางซ็อง” ให้จากนั้นลูกศิษย์ทั้งหมดจะนำไปแปลงเป็นทางของเครื่องมือตนเอง

เมื่อถึงช่วงเช้าเข้าพรรษา ลูกศิษย์หลายคนลากลับบ้านเหลือเพียงครูฉลากคอยอยู่รับใช้ปรนนิบัติท่านครู ในช่วงนี้ท่านครูกรุณาต่อเพลงเดี่ยววงฆ้อง, เดี่ยวพญาโคก และเงินขิมใหญ่ให้ต่อมา ท่านเห็นว่ากำลังข้อไม้ดีจึงเลิกตีระนาด หันมาหัดเครื่องอื่น

การที่ได้มีโอกาสได้ศึกษาเครื่องมือฆ้องวงเล็ก จนมีความเชี่ยวชาญเป็นที่ยกย่องกันในวงการดนตรีไทย ในสมัยนั้นชีวิตนักดนตรีเป็นชีวิตที่ทำงานไม่อยู่กับที่ ท่านครูหลงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ท่านก็สามารถเดินทางไปได้ทุกหนแห่ง ไม่ว่าจะเป็งานพิธีใด ไม่ว่าจะใกล้หรือไกลเพียงไหน ท่านครูไปเพื่อเสนอศิลปะแห่งดนตรีที่ไร้พินนาการ และสร้างความสุนทรีย์แด่มวลชน สมัยที่ครูฉลากเรียนอยู่ที่บ้านบาตรนี้ท่านเป็นผู้ติดตามรับใช้ท่านครูไปตามสถานที่ต่างๆ ครั้งแรกครูฉลากได้ติดตามท่านครูหลงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ไปบรรเลงที่จังหวัดสมุทรสงคราม โดยที่ท่านครูหลงประดิษฐ์ไพเราะ บรรเลงระนาดทุ้ม ครูฉลาก โปธิ์สามต้นเป็นผู้บรรเลงฆ้องวงเล็กในเวลาหัวค่ำงปีพาทย์ก็บรรเลงเพลงชุดเสภา ตกคืนนั้นก็มีการบรรเลงเพลงเดี่ยว 3 ชั้น เพลงเดียวกัน คือ เดี่ยวแขกมอญ , เดี่ยวพญาโคก, เดี่ยวต่อยรูป โดยเริ่มบรรเลงจากปี , ระนาดเอก, ฆ้องวงใหญ่, ฆ้องวงเล็ก, ระนาดทุ้มตามลำดับแต่เมื่อถึงเดี่ยวฆ้องวงเล็ก ครูฉลากมิได้ทำการเดี่ยว เนื่องจากมิได้ต่อทางฆ้องวงเล็กให้

เมื่อกลับมาที่โรงเรียนบ้านบาตร ท่านครูได้กรุณาต่อเดี่ยวกราว, เดี่ยวแขกมอญ, เดี่ยวพญาโคก, เดี่ยววาเฮีย, เดี่ยวต่อยรูป, เดี่ยวสารถิ, เดี่ยวเขดินอกให้ นอกจากนี้ท่านครูได้สอนและแนะนำเทคนิควิธีการจับไม้ตีฆ้องวงเล็กและให้จับปลายนิ้วชี้ห่างจากหัวประมาณ 1 นิ้ว ถ้าหัวไม้หนักให้จับชิดหัวไม้ ถ้าหัวไม้เบาให้จับห่างออกมาพอประมาณ ขณะบรรเลงใช้กำลังจากข้อมือและแขน การบรรเลงลูกเทคนิคเช่น การตีกรอด ตีกรุป ตีร่อน ตีกรับ ตีโอบเฉี่ยว ตีสอดสะบัด การตีฉากตีกลอนลับ ในการบรรเลงเทคนิคพิเศษนี้ส่วนมากจะพบในการบรรเลงเพลงเดี่ยว สำหรับการบรรเลงในเพลงอื่นๆ นั้นท่านครูให้ใช้เทคนิคพิเศษตามความเหมาะสมของบทเพลง

ที่สำคัญครูหลงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ถ่ายทอดเพลงเดี่ยวกราวในฆ้องวงเล็กที่มีทางวิจิตรพิสดารและแยบยลจากครูฉลาก โปธิ์สามต้น เพียงคนเดียวโดยตั้งชื่อว่าเพลงกราวในทางสั่ง (ทางเทระจาด) ซึ่งครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้ถ่ายทอดให้ให้กับลูกชายคือ นาย ธีรศานต์ โปธิ์สามต้นเพียงคนเดียวเท่านั้น

ลักษณะของการบรรเลงฆ้องวงเล็ก ในตัวมันเองมีความเปรียบพร้อมอยู่แล้วก็คือเป็นลักษณะ กิ่งผู้นำและกิ่งผู้ตาม เช่น ถ้าระนาดไม่แม่นยำฆ้องวงเล็กก็สามารถบรรเลงนำได้ ถ้าฆ้องวงใหญ่ไม่แม่นยำฆ้องวงเล็กก็สามารถบรรเลงทางฆ้องใหญ่แทนได้ ในช่วงเวลาว่างจากการศึกษาดนตรีที่โรงเรียนบ้านบาตรแล้วนั้น ครูฉลากได้ศึกษาดนตรีเพิ่มเติมจากครู ต .ร. อุทิศ นาคสวัสดิ์ และครูสมภพ ข้าประเสริฐ ท่านได้ศึกษาเพลงหน้าพาทย์ชั้นต้น หน้าพาทย์ชั้นกลาง และหน้าพาทย์ชั้นสูง สำหรับหน้าพาทย์องค์พระพิราพนั้นท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นผู้จับมือต่อให้

ครูฉลาก โพิธสามต้น ศึกษาดนตรีที่สำนักบ้านบาตร เป็นเวลาหลายปี เมื่อสิ้นท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) อยู่ช่วยภรรยาท่านครูควบคุมวง ปีพาทย์เป็นเวลา 3 ปี แล้วจึงได้กลับถิ่นฐานเดิม

ครูฉลาก โพิธสามต้นได้รับมอบโอกาสให้ครูจาก ครูประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติสาขา ศิลปะการแสดงดนตรีไทย ในงานไหว้ครูบ้านประสิทธิ์ ถาวร ประจำปี พ.ศ.2541 ซึ่งครูฉลาก โพิธสามต้น ได้รับเชิญให้เป็นพิธีกรให้ครูคนดีไทยให้สถาบันต่างๆ เช่น มุลินิธิศิลป์บรรเลงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนครราชสีมา โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

1.4 ผลงานทางด้านดนตรี

พ.ศ. 2497 หลังจากคุณครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ถึงแก่กรรมเป็นผู้ควบคุมวงปีพาทย์ของวงศรทอง ของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

บรรเลงเดี่ยวต่ออยู่รูปทั้งวง ที่สังคีตศาลา ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นผู้ควบคุมวง

บรรเลงประชันปีพาทย์ที่วัดบ้านสร้าง ตำบลตาโล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ. 2496 บรรเลงดนตรีงานวัดดวงแข วัดใหม่ยายแพ่ง วัดคณิกาผล วัดพลับพลาชัย

พ.ศ. 2497 ควบคุมวงปีพาทย์ไปบรรเลงที่วัดดวงแข วัดใหม่ยายแพ่ง วัดคณิกาผล วัดพลับพลาชัย

พ.ศ. 2498 เดินทางไปเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ณ ประเทศปากีสถาน เป็นเวลา 15 วัน เนื่องในโอกาสประเทศปากีสถานได้รับเอกราช

พ.ศ. 2498 เดินทางไปเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ณ ประเทศอินเดีย ในฐานะอุปัชฌาย์ เป็นการบรรเลงดนตรีประกอบละครรีวิว

พ.ศ. 2502 บันทึกรายการโทรทัศน์ออกอากาศช่อง 4 บางขุนพรหม รายการของครูดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ เป็นการบรรเลงระนาดเอกเพลงเดี่ยวเชิดใน 3 คนผู้บรรเลงคือ พ.ท.ปน ว่านม่วง ร.ท.เสนาะ หลวงสุนทร และครูฉลาก โพิธสามต้น

บรรเลงดนตรีรายการวิทยุ อ.ส.ส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โดยคุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง

พ.ศ. 2532 บันทึกเสียงเพลงเดี่ยวฆ้องวงเล็กเพลงแขกมอญ สามชั้น เพลงพญาโคก สามชั้น เพลงต่อयरูป สามชั้น ที่บ้านครูประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 บรรเลงฆ้องวงเล็กในการบันทึกเสียง เพลงเอกแห่งสยาม ของบริษัทแกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนต์ (มหาชน) จำกัด

พ.ศ. 2544 บรรเลงเพลงเดี่ยวกราวใน สามชั้น ในงาน 120 ปีครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ณ โรงละครแห่งชาติ กรมศิลปากร

พ.ศ. 2546 ร่วมบรรเลงฆ้องวงเล็ก ในงานมหกรรมดนตรีพิพาทย์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ณ อุทยาน ร.2 จังหวัดสมุทรสงคราม

เป็นกรรมการร่างเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมินของทบวงมหาวิทยาลัย เป็นกรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษาชิงโล่พระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯบรมราชกุมารี ในรายการประลองเพลงประเลงมโหรี ซึ่งจัดขึ้นโดย ศูนย์สังคีตศิลป์ วนาคารกรุงเทพ

พ.ศ. 2549 เป็นกรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทยในรายการคุณพระช่วย ออกอากาศทางช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

พ.ศ. 2550 ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทยของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2551 วิทยากรรายการเสวนาหน้าวังครั้งที่ 4 เรื่อง “ฆ้องวงเล็กไม่สำคัญจริงหรือ” ณ หอประชุมสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

พ.ศ. 2553 ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานการจัดงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 38 ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2554 กรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 23 ซึ่งถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา

ร่วมแสดงดนตรีไทยครูอาวุโสแห่งรัตนโกสินทร์ เฉลิมพระเกียรติพระเทพรัตนราชสุดาฯ เนื่องในวันคล้ายพระราชสมภพ และเข้ารับพระราชทานเข็มวิศิษฎ์ศิลปิน

ร่วมบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครู และเป็นผู้ช่วยพิธีกรไหว้ครู ในงานศิลปบรรเลงอัมพว30 ปีชาติกาลหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

บรรเลงเดี่ยวฆ้องวงเล็กเพลงสารถี สามชั้น ในงานจุฬาวาทิตเดี่ยวเฉลิมพระเกียรติ เพื่อเฉลิมฉลองเนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเจริญพระชนมพรรษา 7 รอบ ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.5 รางวัลเกียรติคุณที่ได้รับ

พ.ศ. 2498 เหรียญตราประเทศปากีสถาน เหรียญเงินแท่งหนัก 4 บาทและกระเป่าถักหนึ่งใบ ในการบรรเลงดนตรีประกอบละครวีว จากประธานาธิบดีประเทศปากีสถาน

พ.ศ. 2500 ได้รับพระราชทานเข็มพินทองลงยา จากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในการบรรเลงดนตรีส่วนพระองค์ทางสถานีวิทยุ อส. ส่วนพระองค์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญจักรพรรดิมาลาของสำนักเลขาธิการสำนักนายกรัฐมนตรี

พ.ศ. 2542 ได้รับเข็มพระราชทานเข็ม ส.ธ. จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในการเป็นกรรมการตัดสินการประกวดวงมโหรีระดับมัธยมศึกษา ณ ศาลาดุสิดาลัยพระราชวังสวนจิตรดา

พ.ศ. 2551 ได้รับเข็มเชิดชูเกียรติจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

พ.ศ. 2554 ได้รับพระราชทานเข็มวิศิษฎ์ศิลปินจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

ภาพประกอบ 5 เกียรติบัตรจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ภาพประกอบ 6 รับพระราชทานรางวัลคณะกรรมการประกวดดนตรีไทย ประลองเพลงประเลงมโหรี

ภาพประกอบ 7 ได้รับพระราชทานเข็มวิศิษฎ์
ศิลปินจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

ภาพประกอบ 8 ร่วมงานดนตรีไทยอุดมศึกษา
ครั้งที่ 37

2. ศึกษาภูมิปัญญาเดิมของ ครูฉลาก โปธิ์สามต้น

2.1 รวบรวมและบันทึกโน้ตเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ภาพประกอบ 9 ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ครูฉลาก โปธิ์สามต้น เป็นศิษย์คนสำคัญของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้เรียนกับครูตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 จนถึงท่านครูถึงแก่กรรม และได้สืบทอดบทเพลงจากท่านครูประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จำนวนกว่า 1000 เพลง

ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้ บรรเลงเพลงที่สืบทอดจาก ท่านครูประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ตามการจำแนกประเภทของเพลงไทยไว้พอสังเขปดังนี้

1. ประเภทเพลงหน้าพาทย์

ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ครูฉลาดา โพิธิสามต้นได้บรรเลงเพลงที่สืบทอดจากท่านครูประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงหน้าพาทย์จำนวน 3 เพลงดังนี้

1. เพลง สาธุการ
2. เพลง ตระหญาปากคอก
3. เพลง ปฐม

เพลง สาธุการ

ประวัติเพลง

เป็นเพลงแรกในชุดโหมโรงเช้า และโหมโรงเย็น มีความหมายถึงการน้อมกายน้อมใจแสดงความคารวะต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทั้งพระรัตนตรัย ทวยเทพเจ้าผู้สูงศักดิ์ และบูรพคณาจารย์ทั้งปวงโอกาสที่ใช้บรรเลงมีหลายลักษณะ คือ ประกอบการขึ้นธรรมาสน์ เพื่อแสดงพระธรรมเทศนาของพระสงฆ์ ประกอบทำจำทางนาฏศิลป์ในบทของผู้สูงศักดิ์ ผู้ทรงศีล มีเทวดา พระ นาง ยักษ์ นอกจากนี้ยังใช้เป็นเพลงประจำกัณฑ์เทศพรในเทศน์มหาชาติ

มือขวา	--- ร	--- ม	--- ม	- ช - ล	----	- ล - ล	--- ช	--- ร
มือซ้าย	--- ล	--- ทุ	--- ม	- ช - ล	---	---	---	---

เทียวแรก

มือขวา	--- ทุ	- ล - -	ร ร - -	ม ม - ฟ	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
มือซ้าย	---	- ม - ร	---	---	- ล - ทุ	- ล - ฟ	---	---

มือขวา	- ฟ - ม	----	----	- ร - ม	----	- ช - ช	- ล - -	ท ท - ล
มือซ้าย	----	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ทุ	---	---	- ล - ทุ	---

มือขวา	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ช	- - ล ท	- ร - ม	- ร - ด	- ท - ล
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ทุ	---	---	- ช - -	- ร - ม	- ร - ด	- ทุ - ล

มือขวา	----	- ม - ม	- - ร ม	- ช - ล	- ท - ร	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
มือซ้าย	---	---	- ด - -	- ช - ล	- ทุ - ร	- ทุ - ล	---	---

มือขวา	--- ล	-- ท ท	--- รี่	-- ท ท	- ฌ --	ล ท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
มือซ้าย	--- ลุ	- ทุ --	--- ร	- ท --	- ร - ฌ	--- ร	- ม - ร	- ทุ - ลุ

มือขวา	- ท - รี่	- ท --	ล ล --	ฌ ฌ - ม	----	-- ร ม	-- ม ม	- ฌ - ล
มือซ้าย	- ทุ - ร	- ทุ - ลุ	--- ฌ	--- ทุ	- ลุ - ทุ	- ด --	- มุ --	- ฌ - ลุ

มือขวา	--- ม	- ร --	ฌ ฌ --	ล ล - ท	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ฌ
มือซ้าย	--- ทุ	- ลุ - ฌ	--- ลุ	--- ทุ	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ลุ	--- ฌ

มือขวา	- ฟ --	- ม --	- ร - ร	--- ฌ	-- ล ล	- ท --	ฌ ฌ --	ล ล - ท
มือซ้าย	-- ม ร	--- รุ	--- ลุ	--- ฌ	- ลุ --	- ทุ - ฌ	--- ลุ	--- ทุ

มือขวา	- ท --	ล ล --	ท ท --	รี่ รี่ - มี่	-- ม ฟ	- ล --	- ล - ฟ	--- ท
มือซ้าย	- ทุ - ลุ	--- ทุ	--- ร	--- ม	- ร --	--- ม	- ร --	ม ร - ทุ

มือขวา	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ฌ	-- ล ท	- รี่ - มี่	- รี่ - ตี่	- ท - ล
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ลุ	--- ฌ	- ฌ --	- ร - ม	- ร - ด	- ทุ - ลุ

มือขวา	----	- ม - ม	-- ร ม	- ฌ - ล	- ท - รี่	- ท --	ล ล --	ฌ ฌ - ม
มือซ้าย	--- มุ	--- ทุ	- ด --	- ฌ - ลุ	- ทุ - ร	- ทุ - ลุ	--- ฌ	--- ทุ

มือขวา	- ฟ - ม	----	----	- ร - ม	----	- ฌ - ฌ	- ล --	ท ท - ล
มือซ้าย	----	- ร - ท	- ล - ท	- ลุ - ทุ	--- ฌ	----	- ลุ - ทุ	--- ลุ

มือขวา	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ฌ	-- ล ท	- รี่ - มี่	- รี่ - ตี่	- ท - ล
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ลุ	--- ฌ	- ฌ --	- ร - ม	- ร - ด	- ทุ - ลุ

มือขวา	----	- ม - ม	-- ร ม	- ฌ - ล	- ท - รี่	- ท --	ล ล --	ฌ ฌ - ม
มือซ้าย	--- มุ	--- ทุ	- ด --	- ฌ - ลุ	- ทุ - ร	- ทุ - ลุ	--- ฌ	--- ทุ

มือขวา	--- ซ	-- ล ล	--- ท	-- ล ล	- รี่ - ท	- ล --	ฟ ฟ --	ม ม - ร
มือซ้าย	--- ซ	- ล --	--- ท	- ล --	- ร - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร

มือขวา	-- ล ล	- ท - ซ	- ล - ท	- ดี่ - รี่	-- มี่ มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ล --	- ท - ซ	- ล - ท	- ด - ร	- ม --	- ร - ท	--- ล	--- ซ

มือขวา	- ม --	ร ร --	ซ ซ --	ล ล - ท	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ท - ล	--- ซ	--- ล	--- ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ

มือขวา	-- ม ฟ	- ล --	- ล - ฟ	----	- ท --	ล ล --	ท ท --	ร ร - ม
มือซ้าย	- ร --	--- ม	- ร --	ม ร - ท	- ฟ - ม	--- ฟ	--- ร	--- ม

เทียบหลัง

มือขวา	- ฟ --	- ม --	- ร - ร	--- ซ	-- ล ล	- ท --	ซ ซ --	ล ล - ท
มือซ้าย	-- ม ร	--- ร	--- ล	--- ซ	- ล --	- ท - ซ	--- ล	--- ท

มือขวา	-- ล ท	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ท	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ซ --	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ

มือขวา	- ม --	ร ร --	ม ม --	ซ ซ - ล	- ซ - ล	- ท - ดี่	- มี่ รี่ ดี่	- ท - ล
มือซ้าย	- ท - ล	--- ท	--- ซ	--- ล	- ซ - ล	- ท - ด	- ม ร ด	- ท - ล

มือขวา	- ล - ท	- ล --	ฟ ฟ --	ม ม - ร	- ด --	- ท - ร	----	ร ม - ซ
มือซ้าย	- ล - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร	-- ท ล	----	- ท - ด	--- ซ

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ม --	ร ร --	ม ม --	ซ ซ - ล
มือซ้าย	- ด --	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ท - ล	--- ท	--- ซ	--- ล

มือขวา	- ท - ล	- ซ - ม	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ล	- รี่ --	- ท - ท
มือซ้าย	- ท - ล	- ซ - ท	- ด --	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ล	- ร - ท	----

มือขวา	- ท --	ล ล --	ท ท --	รึ รึ - มั	-- ม ฟ	- ล --	- ล - ฟ	----
มือซ้าย	- ทุ - ลุ	--- ทุ	--- ร	--- ม	- ร --	--- ม	- ร --	ม ร - ทุ

มือขวา	- ล - ล	-- ม ร	--- ร	-- ม ฟ	- ล - ท	- ล --	ฟ ฟ --	ม ม - ร
มือซ้าย	--- ฟ	- ฟ --	- ล --	- ร --	- ล - ทุ	- ล - ฟู	--- ม	--- รุ

มือขวา	-- ล ล	- ท - ฑ	- ล - ท	- ดั - รึ	- ท --	ล ฟ --	--- ร	-- ม ฟ
มือซ้าย	- ล --	- ทุ - ฑ	- ล - ทุ	- ด - ร	-- ล ฟ	-- ม ร	- ล --	- ร --

มือขวา	-- ม ฟ	- ล - ท	- รึ - ท	- ล - ฟ	--- ร	-- ม ฟ	- ล - ล	-- ม ร
มือซ้าย	- ร --	- ล - ทุ	- ร - ทุ	- ล - ฟู	- ล --	- ร --	--- ฟ	- ฟ --

มือขวา	- ท --	ล ล --	ท ท --	รึ รึ - มั	-- ม ฟ	- ล --	- ล - ฟ	--- ท
มือซ้าย	- ทุ - ลุ	--- ทุ	--- ร	--- ม	- ร --	--- ม	- ร --	ม ร - ทุ

มือขวา	- รึ - ท	- ล --	ฑ ฑ --	ล ล - ท	- ฟ - ม	----	----	- ร - ม
มือซ้าย	- ร - ทุ	- ล - ฑ	--- ลุ	--- ทุ	----	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ทุ

มือขวา	- ร - ฑ	-- ล ท	- รึ - ท	- ล - ฑ	-- ล ท	- รึ - มั	- รึ - ดั	- ท - ล
มือซ้าย	- ล - ฑ	--- ทุ	- ร - ทุ	- ล - ฑ	- ฑ --	- ร - ม	- ร - ด	- ทุ - ลุ

มือขวา	----	- ม - ม	-- ร ม	- ฑ - ล	- รึ - ท	- ล --	ฟ ฟ --	ม ม - ร
มือซ้าย	--- มุ	--- ทุ	- ด --	- ฑ - ลุ	- ร - ทุ	- ล - ฟู	--- มุ	--- รุ

พระเจ้าเปิดโลก

กลับต้นทิวแรกแล้วออกพระเจ้าเปิดโลก

มือขวา	-- ท ท	- ท - รึ	- มั - รึ	- ท - ล	- ท - รึ	- ท --	ล ล --	ฑ ฑ - ม
มือซ้าย	- ทุ --	- ฟ - ร	- ม - ร	- ทุ - ลุ	- ทุ - ร	- ทุ - ลุ	--- ฑ	--- ทุ

มือขวา	- ฟ - ม	----	----	- ร - ม	- ท - ล	- ฑ - ม	-- ร ม	- ฑ - ล
มือซ้าย	----	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ทุ	- ทุ - ลุ	- ฑ - ทุ	- ด --	- ฑ - ลุ

มือขวา	- ร้ - มี่	- ร้ - --	ท ท --	ล ล - ฑ	-- ล ท	- ร้ - มี่	- ร้ - ตี่	- ท - ล
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ฑ	--- ล	--- ฑ	- ฑ --	- ร - ม	- ร - ด	- ฑ - ล

มือขวา	--- ร	--- ม	--- ฑ	--- ล	- มี่ ร้ ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร
มือซ้าย	--- ล	--- ฑ	--- ฑ	--- ล	- ม ร ฑ	- ล - ฝ	--- ม	--- ร

เพลง ตระหงำปากคอก

มือขวา	----	--- ม	--- ร	- ร - ฑ	--- ท	- ล - ล	----	--- ล
มือซ้าย	----	--- ม	--- ร	- ล - ฑ	----	--- ร	--- ล	----

มือขวา	- ฟ - ม	----	----	- ร - ม	-- ล ล	- ฑ - ม	-- ร ม	- ฑ - ล
มือซ้าย	----	- ร - ฑ	- ล - ฑ	- ล - ฑ	- ล --	- ฑ - ฑ	- ด --	- ฑ - ล

มือขวา	- ร้ - มี่	- ร้ - --	ท ท --	ล ล - ฑ	- ม --	ร ร --	ฑ ฑ --	ล ล - ท
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ฑ	--- ล	--- ฑ	- ฑ - ล	--- ฑ	--- ล	--- ฑ

มือขวา	-- ล ท	- ร้ - มี่	- มี่ - มี่	- ร้ - ท	-- ร้ รี้	- ท - ล	- ฑ --	--- ล
มือซ้าย	- ฑ --	- ร - ม	- ฑ - ม	- ร - ฑ	- ร --	- ฑ - ล	- ฑ - ล	----

มือขวา	- ร้ - ท	- ล --	ฑ ฑ --	ล ล - ท	- ร้ - มี่	- ร้ --	ท ท --	ล ล - ฑ
มือซ้าย	- ร - ฑ	- ล - ฑ	--- ล	--- ฑ	- ร - ม	- ร - ฑ	--- ล	--- ฑ

มือขวา	- ฟ - ม	----	----	- ร - ม	-- ล ล	- ฑ - ม	-- ร ม	- ฑ - ล
มือซ้าย	----	- ร - ฑ	- ล - ฑ	- ล - ฑ	- ล --	- ฑ - ฑ	- ด --	- ฑ - ล

มือขวา	- ร้ - มี่	- ร้ - --	ท ท --	ล ล - ฑ	- ม --	ร ร --	ฑ ฑ --	ล ล - ท
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ฑ	--- ล	--- ฑ	- ฑ - ล	--- ฑ	--- ล	--- ฑ

มือขวา	-- ล ท	- ร้ - มี่	- มี่ - มี่	- ร้ - ท	-- รี้ รี้	- ท - ล	- ฑ --	--- ล
มือซ้าย	- ฑ --	- ร - ม	- ฑ - ม	- ร - ฑ	- ร --	- ฑ - ล	- ฑ - ล	----

มือขวา	----	-ท-ท	-ท--	-จ้-จ้	--ลท	-จ้-ม้	-ม้-ม้	-จ้-ท
มือซ้าย	---ท	----	-ฟ-ร	----	-ช--	-ร-ม	-ช-ม	-ร-ท

มือขวา	-จ้-ม้	-จ้--	ทท--	ลล-ช	-ม--	รร--	ชช--	ลล-ท
มือซ้าย	-ร-ม	-ร-ท	---ล	---ช	-ท-ล	---ช	---ล	---ท

มือขวา	----	-ม-ม	--ร ม	-ช-ล	-ท-จ้	-ท--	ลล--	ชช-ม
มือซ้าย	---ม	---ท	-ด--	-ช-ล	-ท-ร	-ท-ล	---ช	---ท

มือขวา	-ล-ท	-ล--	ฟฟ--	มม-ร	-ด--	-ท-ร	----	ร ม-ช
มือซ้าย	-ล-ท	-ล-ฟ	---ม	---ร	--ทล	----	-ท-ด	---ช

มือขวา	-ม--	ร ร--	ม ม--	ชช-ล	-ท-จ้	-ท--	ลล--	ชช-ม
มือซ้าย	-ท-ล	---ท	---ช	---ล	-ท-ร	-ท-ล	---ช	---ท

มือขวา	---ร	---ช	--ลท	-ล-ท	-จ้-ม้	-จ้--	ทท--	ลล-ช
มือซ้าย	---ล	---ช	---ท	-ล-ท	-ร-ม	-ร-ท	---ล	---ช

มือขวา	---ด	--จ้-ม้	-จ้-ด	-ท-ล	--ร ม	-ช--	-ล-ล	---ช
มือซ้าย	-ด--	---ม	-ร-ด	-ท-ล	-ด--	-ช-ล	----	---ช

เพลง ปฐม

มือขวา	-ท-จ้	-ท-ล	-ช-ล	-ท-จ้	-จ้-จ้	-จ้-จ้	-จ้-จ้	---จ้
มือซ้าย	-ท-ร	-ท-ล	-ช-ล	-ท-ร	-ช-ร	-ช-ร	-ช-ร	-ร--

มือขวา	-ล-ท	-จ้-ม้	-จ้--	-ม้-ม้	-ม้-ม้	-ม้-ม้	-ม้-ม้	---ม้
มือซ้าย	-ม-ฟ	-ร-ม	-ร-ม	----	-ล-ม	-ล-ม	-ล-ม	-ม--

มือขวา	-จ้-ม้	-จ้--	ทท--	ลล-ช	--ม้-ม้	-จ้--	ทท--	ลล-ช
มือซ้าย	-ร-ม	-ร-ท	---ล	---ช	-ม--	-ร-ท	---ล	---ช

มือขวา	- ล - -	ช ช - ม	- ล - -	ช ช - ล	- ท - ช	- ล - ท	- ช - ล	- ช - ม
มือซ้าย	- ล - ช	- - - ท	- ล - ช	- - - ล	- ท - ช	- ล - ท	- ช - ล	- ช - ท

มือขวา	- - ร ร	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม	- - ช ล	- - - -	- ม - -	ม ร - ม
มือซ้าย	- ล - -	- ท - ช	- ท - ล	- ช - ท	- ฟ - -	- ช - ม	- ร - ท	- ล - ท

มือขวา	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ช	- - ม ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ช
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช	- ม - -	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

มือขวา	- ล - -	ช ช - ม	- ล - -	ช ช - ล	- ท - ช	- ล - ท	- ช - ล	- ช - ม
มือซ้าย	- ล - ช	- - - ท	- ล - ช	- - - ล	- ท - ช	- ล - ท	- ช - ล	- ช - ท

มือขวา	- - ร ร	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม	- - ช ล	- - - -	- ม - -	ม ร - ม
มือซ้าย	- ล - -	- ท - ช	- ท - ล	- ช - ท	- ฟ - -	- ช - ม	- ร - ท	- ล - ท

ท้ายปฐม

มือขวา	- - ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- - ท ท	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล
มือซ้าย	- ด - -	- ช - ล	- ท - ล	- ท - -	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- - - ล

มือขวา	- - ช -	- ล - ช
มือซ้าย	- - - ฟ	- - - ร

2. ประเภทเพลงเรื่อง

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ครูฉลาก โฟธิ์สามต้นได้บรรเลงเพลงที่สืบทอดจากท่านครูประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงเรื่องจำนวน 1 เพลงคือ เพลงเรื่องสร้อยสน

เพลงซ้ำเรื่องสร้อยสน

ปรบไกวท่อน 1

มือขวา	- ท - -	- ล - -	- ซ - ซ	- - - ล	- ตี - รั	- ตี - -	ล ล - -	ซ ซ - ม
มือซ้าย	- - ล ซ	- - - ซุ	- - - ร	- - - ลุ	- ด - ร	- ด - ล	- - - ซุ	- - - ทุ

มือขวา	- - - -	- ซ - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- - ร ม	- ซ - ล	- รั - ตี	- ล - ซ
มือซ้าย	- - - ซุ	- - - -	- ลุ - ซุ	- - - ลุ	- ด - -	- ซุ - ลุ	- ร - ด	- ลุ - ซุ

มือขวา	- - - -	- ร - ร	- - - -	ร ม - ซ	- ล - ซ	- ม - -	ซ ซ - -	ล ล - ตี
มือซ้าย	- - - รั	- - - ลุ	- ทุ - ด	- - - ซุ	- ลุ - ซุ	- ทุ - ซุ	- - - ลุ	- - - ด

มือขวา	- - - -	- ล - ล	- - ซ ล	- ตี - รั	- ซ - ตี	- - รั ม	- ม - ม	- รั - ตี
มือซ้าย	- - - ลุ	- - - ม	- พ - -	- ด - ร	- ร - ด	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ด

มือขวา	- ท - -	- ล - -	- ซ - ซ	- - - ล	- ตี - รั	- ตี - -	ล ล - -	ซ ซ - ม
มือซ้าย	- - ล ซ	- - - ซุ	- - - ร	- - - ลุ	- ด - ร	- ด - ล	- - - ซุ	- - - ทุ

มือขวา	- - - -	- ซ - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- - ร ม	- ซ - ล	- รั - ตี	- ล - ซ
มือซ้าย	- - - ซุ	- - - -	- ลุ - ซุ	- - - ลุ	- ด - -	- ซุ - ลุ	- ร - ด	- ลุ - ซุ

มือขวา	- - ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ล - -	ซ ม - -	ตี ตี - -	รั รั - ม
มือซ้าย	- ด - -	- ซุ - ลุ	- ทุ - ลุ	- ซุ - ทุ	- - ซ ม	- - ร ด	- - - ร	- - - ม

มือขวา	- - - -	- ม - ม	- - ตี ตี	- รั - ม	- ม - ม	- - รั รั	- ม - รั	- - ตี ตี
มือซ้าย	- - - ม	- - - -	- ด - -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - -	- ม - ร	- ด - -

ปรบไ้ท่ทอน 2

มือขวา	-- รี้ รี้	- มี่ -	ดี่ ดี่ -	รี้ รี้ - มี่	-- ซล	- ดี่ - รี้	- มี่ - รี้	- ดี่ - ล
มือซ้าย	- ร -	- ม - ด	- - - ร	- - - ม	- ฟ -	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม

มือขวา	----	- ดี่ - ดี่	- รี้ - ดี่	- ลี่ - ซี่	-- ซล	- ดี่ - รี้	- ดี่ -	รี้ รี้ - ดี่
มือซ้าย	--- ด	----	- ร - ด	- ล - ซ	- ฟ -	- ด - ร	- ด - ร	--- ด

มือขวา	----	- ซ - ซ	----	ซล - ดี่	- รี้ - ดี่	- ล -	ดี่ ดี่ -	ลล - ซ
มือซ้าย	--- ซ	--- ร	- ม - ฟ	--- ด	- ร - ด	- ม - ด	--- ล	--- ซ

มือขวา	----	- ซ - ซ	----	ซล - ดี่	- รี้ - ดี่	- ล -	ดี่ ดี่ -	ลล - ซ
มือซ้าย	--- ซ	--- ร	- ม - ฟ	--- ด	- ร - ด	- ม - ด	--- ล	--- ซ

มือขวา	- ล -	ซ ม -	--- ด	-- ร ม	-- ซล	- ดี่ - รี้	- มี่ - รี้	- ดี่ - ล
มือซ้าย	-- ซ ม	-- ร ด	- ซ -	- ด -	- ฟ -	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม

มือขวา	- ล -	ซซ -	ลล -	ดี่ ดี่ - รี้	- มี่ - รี้	- ดี่ - รี้	- ดี่ - ฑ	- ล - ซ
มือซ้าย	- ม - ร	--- ม	--- ด	--- ร	- ม - ร	- ด - ร	- ด - ฑ	- ล - ซ

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ฑ - ล	- ซ - ม	- ล -	ซ ม -	ดี่ ดี่ -	รี้ รี้ - มี่
มือซ้าย	- ด -	- ซ - ล	- ฑ - ล	- ซ - ฑ	-- ซ ม	-- ร ด	--- ร	--- ม

มือขวา	----	- มี่ - มี่	-- ดี่ ดี่	- รี้ - มี่	- มี่ - มี่	-- รี้ รี้	- มี่ - รี้	-- ดี่ ดี่
มือซ้าย	--- ม	----	- ด -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร -	- ม - ร	- ด -

ปรบไ้ท่ทอน 3

มือขวา	--- ม	-- ซซ	--- ล	-- ซซ	- ล - ซ	- ม - ซ	- ล -	ดี่ ดี่ - ล
มือซ้าย	--- ฑ	- ซ -	--- ล	- ซ -	- ล - ซ	- ม - ซ	- ล - ด	--- ล

มือขวา	----	-ม-ม	--วม	-ช-ล	-ท-ล	-ช--	ลล--	ทท-คํ
มือซ้าย	---ม	---ท	-ค--	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ล	---ท	---ค

มือขวา	----	-ฟ-ฟ	-ฟ--	ชช-ฟ	-ล-คํ	-ล--	ชช--	ฟฟ-ม
มือซ้าย	---ฟ	----	-ฟ-ช	---ฟ	-ล-ค	-ล-ช	---ฟ	---ม

มือขวา	----	-ม-ม	-ล-ช	-ม-ร	-ม-ม	---ร	----	-ม-ม
มือซ้าย	---ม	----	-ล-ช	-ม-ร	-ม--	รค-ล	---ม	----

มือขวา	--วม	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ม	-ล--	ชม--	คํคํ--	รํรํ-มํ
มือซ้าย	-ค--	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ท	--ชม	--รค	---ร	---ม

มือขวา	----	-มํ-มํ	--คํคํ	-รํ-มํ	-มํ-มํ	--รํรํ	-มํ-รํ	--คํคํ
มือซ้าย	---ม	----	-ค--	-ร-ม	-ช-ม	-ร--	-ม-ร	-ค--

ปรบไ้ท่พอน 4

มือขวา	---ล	--คํคํ	---รํ	--คํคํ	-รํ-คํ	-ล--	คํคํ--	ลล-ช
มือซ้าย	---ม	-ค--	---ร	-ค--	-ร-ค	-ม-ค	---ล	---ช

มือขวา	----	-ช-ช	----	ชล-คํ	-รํ-คํ	-ล--	คํคํ--	ลล-ช
มือซ้าย	---ช	---ร	-ม-ฟ	---ค	-ร-ค	-ม-ค	---ล	---ช

มือขวา	-ล--	ชม--	---ค	--วม	--ชล	-คํ-รํ	-มํ-รํ	-คํ-ล
มือซ้าย	--ชม	--รค	-ช--	-ค--	-ฟ--	-ค-ร	-ม-ร	-ค-ม

มือขวา	---ท	--ลท	-รํ-รํ	-ท--	-ฟ--	-ม-ช	----	ชล-คํ
มือซ้าย	-ท--	-ช--	---ท	--ลช	--มร	---ร	-ม-ฟ	---ค

มือขวา	-ล--	ชช--	คํคํ--	รํรํ-มํ	-มํ-มํ	-รํ--	คํคํ--	รํรํ-มํ
มือซ้าย	-ม-ร	---ค	---ร	---ม	-ช-ม	-ร-ค	---ร	---ม

มือขวา	----	- มี่ - มี่	-- ตี่ ตี่	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	-- รี่ รี่	- มี่ - รี่	-- ตี่ ตี่
มือซ้าย	--- ม	-----	- ด --	- ร - ม	- ฌ - ม	- ร --	- ม - ร	- ด --

สองไม้

มือขวา	--- ตี่	- ท - ตี่	- รี่ - ตี่	- ท - ตี่	- ฌ - ล	- ท - ตี่	-- รี่ รี่	- มี่ - รี่
มือซ้าย	--- ด	- ทุ - ด	- ร - ด	- ทุ - ด	- ฌ - ล	- ทุ - ด	- ร --	- ม - ร

มือขวา	-- ตี่ ตี่	- ท - ตี่	- รี่ - ตี่	- ท - ตี่	- ฌ - ล	- ท - รี่	-- ท ท	- ล - ฌ
มือซ้าย	- ด --	- ทุ - ด	- ร - ด	- ทุ - ด	- ฌ - ล	- ทุ - ร	- ทุ --	- ล - ฌ

มือขวา	-- ตี่ ตี่	- ท - ตี่	- รี่ - ตี่	- ท - ตี่	- ฌ - ล	- ท - ตี่	-- รี่ รี่	- มี่ - รี่
มือซ้าย	- ด --	- ทุ - ด	- ร - ด	- ทุ - ด	- ฌ - ล	- ทุ - ด	- ร --	- ม - ร

มือขวา	-- ตี่ ตี่	- ท - ตี่	- รี่ - ตี่	- ท - ตี่	- ฌ - ล	- ท - รี่	-- ท ท	- ล - ฌ
มือซ้าย	- ด --	- ทุ - ด	- ร - ด	- ทุ - ด	- ฌ - ล	- ทุ - ร	- ทุ --	- ล - ฌ

มือขวา	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ฌ	-- ร ม	- ฌ - ล	- ฌ --	ล ล - ฌ
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ฌ	- ด --	- ฌ - ล	- ฌ - ล	--- ฌ

มือขวา	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ฌ	-- ร ม	- ฌ - ล	- ฌ --	ล ล - ฌ
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ฌ	- ด --	- ฌ - ล	- ฌ - ล	--- ฌ

มือขวา	-- ล ล	- ท - ร	----	ร ม - ฌ	- ร - ฌ	-- ล ท	- ล --	ท ท - ล
มือซ้าย	- ล --	- ทุ - ล	- ทุ - ด	--- ฌ	- ล - ฌ	--- ทุ	- ล - ทุ	--- ล

มือขวา	-- ล ล	- ท - ร	----	ร ม - ฌ	- ร - ฌ	-- ล ท	- รี่ - ท	- ล - ฌ
มือซ้าย	- ล --	- ทุ - ล	- ทุ - ด	--- ฌ	- ล - ฌ	--- ทุ	- ร - ทุ	- ล - ฌ

มือขวา	-- ล ล	- ท - ร	----	ร ม - ฌ	- ร - ฌ	-- ล ท	- ล --	ท ท - ล
มือซ้าย	- ล --	- ทุ - ล	- ทุ - ด	--- ฌ	- ล - ฌ	--- ทุ	- ล - ทุ	--- ล

มือขวา	-- ล ล	- ท - ร	-----	ร ม - ฌ	- ร - ฌ	-- ล ท	- รี่ - ท	- ล - ฌ
มือซ้าย	- ล --	- ฑ - ล	- ฑ - ด	--- ฌ	- ล - ฌ	--- ฑ	- ร - ฑ	- ล - ฌ

มือขวา	--- ฟ	-- ฌ ล	--- ดี่	--- ล	--- ฟ	-- ฌ ล	ดี่ ล --	ฌ ฟ --
มือซ้าย	- ด --	- ฟ --	- ฌ --	- ฌ --	- ด --	- ฟ --	-- ฌ ฟ	-- ม ร

มือขวา	--- ฟ	-- ฌ ล	--- ดี่	--- ล	--- ฟ	-- ฌ ล	ดี่ ล --	ฌ ฟ --
มือซ้าย	- ด --	- ฟ --	- ฌ --	- ฌ --	- ด --	- ฟ --	-- ฌ ฟ	-- ม ร

มือขวา	-----	- ฟ - ฌ	- ล --	- ฟ - ฌ	-----	- ฟ - ฌ	-- ล ล	- ท - ล
มือซ้าย	- ร - ม	-----	--- ม	-----	- ร - ม	-----	- ล --	- ฑ - ล

มือขวา	-----	- ฟ - ฌ	- ล --	- ฟ - ฌ	- ล - ท	- ล --	ฟ ฟ --	ม ม - ร
มือซ้าย	- ร - ม	-----	--- ม	-----	- ล - ฑ	- ล - ฬ	--- ม	--- ร

ขยี่หัวชั้นเดียว

มือขวา	-----	- ดี่ - ดี่	-----	- ดี่ - ดี่	- มี่ - มี่	- มี่ --	รี่ รี่ --	ดี่ ดี่ - ท
มือซ้าย	--- ด	-----	--- ด	-----	- ม - ฌ	- ม - ร	--- ด	--- ฑ

มือขวา	- รี่ - ท	- ล --	ฌ ฌ --	ล ล - ท	--- ฌ	-- ล ท	- ดี่ --	รี่ รี่ - ดี่
มือซ้าย	- ร - ฑ	- ล - ฌ	--- ล	--- ฑ	- ฌ --	--- ฑ	- ด - ร	--- ด

มือขวา	-----	- ดี่ - ดี่	-----	- ดี่ - ดี่	- มี่ - มี่	- มี่ --	รี่ รี่ --	ดี่ ดี่ - ฌ
มือซ้าย	--- ด	-----	--- ด	-----	- ม - ฌ	- ม - ร	--- ด	--- ร

มือขวา	- ดี่ - ดี่	- ล --	-----	ฌ ล - ฌ	-- ร ร -	- ม --	- ร --	ด ร - ด
มือซ้าย	--- ล	-- ฌ ม	- ร - ม	--- ร	--- ร	--- ร	- ด - ล	--- ฌ

มือขวา	-----	- ดี่ - ดี่	-----	- ดี่ - ดี่	- มี่ - มี่	- มี่ --	รี่ รี่ --	ดี่ ดี่ - ท
มือซ้าย	--- ด	-----	--- ด	-----	- ม - ฌ	- ม - ร	--- ด	--- ฑ

มือขวา	- รี้ - ท	- ล - -	ช ช - -	ล ล - ท	- - - ช	- - ล ท	- ตี้ - -	รี้ รี้ - ตี้
มือซ้าย	- ร - ท	- ลุ - ช	- - - ล	- - - ท	- ช - -	- - - ท	- ด - ร	- - - ด

มือขวา	- - - -	- ตี้ - ตี้	- - - -	- ตี้ - ตี้	- มี้ - มี้	- มี้ - -	รี้ รี้ - -	ตี้ ตี้ - ช
มือซ้าย	- - - ด	- - - -	- - - ด	- - - -	- ม - ช	- ม - ร	- - - ด	- - - ร

มือขวา	- ตี้ - ตี้	- ล - -	- - - -	ช ล - ช	- - ร ร -	- ม - -	- ร - -	ด ร - ด
มือซ้าย	- - - ล	- - ช ม	- ร - ม	- - - ร	- - - ร	- - - ร	- ด - ล	- - - ช

มือขวา	- - - ฟ	- - ม ฟ	- - ช ฟ	- - ม ฟ	- - ร ม	- - ช -	ม ร - -	ด ร - ด
มือซ้าย	- - ด -	ม ร - ด	- - - -	ม ร - ด	- ด - -	ร ม - ร	- - ด ล	- - - ช

มือขวา	- - - ฟ	- - ม ฟ	- - ช ฟ	- - ม ฟ	- - ร ม	- - ช -	ม ร - -	ด ร - ด
มือซ้าย	- - ด -	ม ร - ด	- - - -	ม ร - ด	- ด - -	ร ม - ร	- - ด ล	- - - ช

เพลงเร็วท่อน 1

มือขวา	- - ฟ ฟ	- - ฟ ฟ	- ม - ฟ	ล ท - ล	- - ฟ ฟ	- - ฟ ฟ	- ท - -	ล ฟ - -
มือซ้าย	- ฟ - -	- ฟ - -	- ท - ด	- ท - ล	- ฟ - -	- ฟ - -	- - ล ฟ	- - ม ร

มือขวา	- - ฟ ฟ	- - ฟ ฟ	- ม - ฟ	ล ท - ล	- - ฟ ฟ	- - ฟ ฟ	- ท - -	ล ฟ - -
มือซ้าย	- ฟ - -	- ฟ - -	- ท - ด	- ท - ล	- ฟ - -	- ฟ - -	- - ล ฟ	- - ม ร

มือขวา	- - - ร	- - ม ฟ	- ล - ล	- - ม ฟ	- - - ร	- - ม ฟ	- ท - -	ล ฟ - -
มือซ้าย	- ล - -	- ร - -	- - - ร	- ร - -	- ล - -	- ร - -	- - ล ฟ	- - ม ร

มือขวา	- - - ร	- - ม ฟ	- ล - ล	- - ม ฟ	- - - ร	- - ม ฟ	- ท - -	ล ฟ - -
มือซ้าย	- ล - -	- ร - -	- - - ร	- ร - -	- ล - -	- ร - -	- - ล ฟ	- - ม ร

มือขวา	- ท - -	ล ช - -	ฟ - ม ฟ	- - ช ล	- ท - -	ล ช - -	- ท - -	ล ฟ - -
มือซ้าย	- - ล ช	- - ฟ ม	- ร - -	ม ฟ - -	ช - ล ช	- - ฟ ม	- - ล ฟ	- - ม ร

มือขวา	- ท - -	ล ช - -	ฟ - ม ฟ	- - ช ล	- ท - -	ล ช - -	- ท - -	ล ฟ - -
มือซ้าย	- - ล ช	- - ฟ ม	- ร - -	ม ฟ - -	ช - ล ช	- - ฟ ม	- - ล ฟ	- - ม ร

มือขวา	- - ร ร	- ท - ล	- ล - ร	- ม - ฟ	- - ร ร	- ท - ล	- ท - ร	- ท - ล
มือซ้าย	- ร - -	- ฟ - ม	- ม - ร	- ม - ฟ	- ร - -	- ฟ - ม	- ฟ - ร	- ฟ - ม

มือขวา	- - ร ร	- ท - ล	- ล - ร	- ม - ฟ	- - ร ร	- ท - ล	- ท - ร	- ท - ล
มือซ้าย	- ร - -	- ฟ - ม	- ม - ร	- ม - ฟ	- ร - -	- ฟ - ม	- ฟ - ร	- ฟ - ม

เพลงเร็วท่อน 2

มือขวา	- - ท ท	- - ท ท	- - ล ล	- - ฟ ฟ	- ล - ร	- - ม ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ท - -	- ท - -	- ล - -	- ฟ - -	- ม - ร	- - - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร

มือขวา	- - ท ท	- - ท ท	- - ล ล	- - ฟ ฟ	- ล - ร	- - ม ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ท - -	- ท - -	- ล - -	- ฟ - -	- ม - ร	- - - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร

มือขวา	- ฟ - ม	- ร - ล	- - ล ท	- ร - ม	- ล - ร	- - ม ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ฟ - ม	- ร - ม	- ช - -	- ร - ม	- ม - ร	- - - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร

มือขวา	- ฟ - ม	- ร - ล	- - ล ท	- ร - ม	- ล - ร	- - ม ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ฟ - ม	- ร - ม	- ช - -	- ร - ม	- ม - ร	- - - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร

เพลงเร็วท่อน 3

มือขวา	- - ท ท	- - ท ท	- ล - ท	รึ ม - รึ	- - ท ท	- - ท ท	- ม - -	รึ ท - -
มือซ้าย	- ท - -	- ท - -	- ม - ฟ	- ม - ร	- ท - -	- ท - -	- - รึ ท	- - ล ช

มือขวา	- - ท ท	- - ท ท	- ล - ท	รึ ม - รึ	- - ท ท	- - ท ท	- ม - -	รึ ท - -
มือซ้าย	- ท - -	- ท - -	- ม - ฟ	- ม - ร	- ท - -	- ท - -	- - รึ ท	- - ล ช

มือขวา	- - - ช	- - ล ท	- รึ - รึ	- - ล ท	- - - ช	- - ล ท	- ม - -	รึ ท - -
มือซ้าย	- ร - -	- ช - -	- - - ช	- ช - -	- ร - -	- ช - -	- - รึ ท	- - ล ช

มือขวา	--- ฅ	-- ล ท	- รั - รั	-- ล ท	--- ฅ	-- ล ท	- มั --	รั ท --
มือซ้าย	- ร --	- ฅ --	--- ฅ	- ฅ --	- ร --	- ฅ --	-- รั ท	-- ล ฅ

มือขวา	- มั --	รั ดั --	ท - ล ท	-- ดั รั	- มั --	รั ดั --	- มั --	รั ท --
มือซ้าย	-- รั ดั	-- ท ล	- ฅ --	ล ท --	ดั - รั ดั	-- ท ล	-- รั ท	-- ล ฅ

มือขวา	- มั --	รั ดั --	ท - ล ท	-- ดั รั	- มั --	รั ดั --	- มั --	รั ท --
มือซ้าย	-- รั ดั	-- ท ล	- ฅ --	ล ท --	ดั - รั ดั	-- ท ล	-- รั ท	-- ล ฅ

มือขวา	-- ฅ ฅ	- ม - ร	- ร - ฅ	- ล - ท	-- ฅ ฅ	- ม - ร	- ม - ฅ	- ม - ร
มือซ้าย	- ฅ --	- ทุ - ล	- ล - ฅ	- ล - ทุ	- ฅ --	- ทุ - ล	- ทุ - ฅ	- ทุ - ล

มือขวา	-- ฅ ฅ	- ม - ร	- ร - ฅ	- ล - ท	-- ฅ ฅ	- ม - ร	- ม - ฅ	- ม - ร
มือซ้าย	- ฅ --	- ทุ - ล	- ล - ฅ	- ล - ทุ	- ฅ --	- ทุ - ล	- ทุ - ฅ	- ทุ - ล

เพลงเร็วท่อน 4

มือขวา	- ด - ร	- ม - ร	- ล - ฅ	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ล - ฅ	- ม - ร
มือซ้าย	- ฅ - ล	- ทุ - ล	- ล - ฅ	- ล - ทุ	- ฅ - ล	- ทุ - ล	- ล - ฅ	- ล - ทุ

มือขวา	-- ร ร	-- ด ด	-- ร ร	-- ฅ ฅ	-- ร ร	-- ด ด	-- ร ร	-- ฅ ฅ
มือซ้าย	- ล --	- ฅ --	- ล --	- ฅ --	- ล --	- ฅ --	- ล --	- ฅ --

มือขวา	- ท - ล	-- ฅ ฅ	- ร - ม	-- ฅ ฅ	- ม - ร	-- ด ด	- ร - ม	-- ฅ ฅ
มือซ้าย	- ทุ - ล	- ฅ --	- ล - ทุ	- ฅ --	- ทุ - ล	- ฅ --	- ล - ทุ	- ฅ --

มือขวา	- ท - ล	-- ฅ ฅ	- ร - ม	-- ฅ ฅ	- ม - ร	-- ด ด
มือซ้าย	- ทุ - ล	- ฅ --	- ล - ทุ	- ฅ --	- ทุ - ล	- ฅ --

เพลงเร็วท่อน 5

มือขวา	- ด - ด	ร ด - ด	ร ด - ด	- ร --	- ด - ด	ร ด - ด	- ร ม ร -	- ทุ --
มือซ้าย	ฅ - ทุ -	-- ทุ -	-- ทุ -	- ล --	ฅ - ทุ -	-- ทุ -	ด -- ฅ	- ล - ล

มือขวา	- ด - ด	ร ด - ด	ร ด - ด	- ร - -	- ด - ด	ร ด - ด	- ร ม ร -	- ทุ - -
มือซ้าย	ทุ - ทุ -	- - ทุ -	- - ทุ -	- ลุ - -	ทุ - ทุ -	- - ทุ -	ด - - ทุ	- ลุ - ลุ

มือขวา	- - - ทุ	- - ลุ ทุ	- ด - -	ด ร - ด	ทุ - ม ร	- ร - ทุ	ร ด - ด ม	- - - -
มือซ้าย	- รุ - -	- ทุ - -	- ทุ - ทุ	- - - ทุ	- ร - -	ด - ลุ -	- ทุ - -	ร ด ทุ ลุ

มือขวา	- - - ทุ	- - ลุ ทุ	- ด - -	ด ร - ด	ทุ - ม ร	- ร - ทุ	ร ด - ด ม	- - - -
มือซ้าย	- รุ - -	- ทุ - -	- ทุ - ทุ	- - - ทุ	- ร - -	ด - ลุ -	- ทุ - -	ร ด ทุ ลุ

มือขวา	ร ม - -	ร ม - -	ร ม - -	- ด - -	ร ม - -	ร ม - -	- ร ม ร -	- ทุ - -
มือซ้าย	- - ร ลุ	- - ร ลุ	- - ร ลุ	- ทุ - -	- - ร ลุ	- - ร ลุ	ด - - ทุ	- ลุ - ลุ

มือขวา	ร ม - -	ร ม - -	ร ม - -	- ด - -	ร ม - -	ร ม - -	- ร ม ร -	- ทุ - -
มือซ้าย	- - ร ลุ	- - ร ลุ	- - ร ลุ	- ทุ - -	- - ร ลุ	- - ร ลุ	ด - - ทุ	- ลุ - ลุ

มือขวา	- - - ล	- ทุ ล ทุ	- รุ - ทุ	- ล - ทุ	- - ร ม	- ทุ - ล	- ทุ - ล	- ทุ - ม
มือซ้าย	- ลุ - -	ทุ - - ทุ	- ร - ทุ	- ลุ - ทุ	- ด - -	- ทุ - ลุ	- ทุ - ลุ	- ทุ - ทุ

มือขวา	- - - ล	- ทุ ล ทุ	- รุ - ทุ	- ล - ทุ	- - ร ม	- ทุ - ล	- ทุ - ล	- ทุ - ม
มือซ้าย	- ลุ - -	ทุ - - ทุ	- ร - ทุ	- ลุ - ทุ	- ด - -	- ทุ - ลุ	- ทุ - ลุ	- ทุ - ทุ

มือขวา	- - - ด	- - ร ม	- ทุ - ทุ	- ม - -	- - ร ม	- - ทุ ทุ	- ล - -	ทุ ทุ - -
มือซ้าย	- ทุ - -	- ด - -	- - - ม	- - ร ด	- ด - -	ร ม - -	ทุ - ทุ ทุ	- - ม ร

มือขวา	- - - ด	- - ร ม	- ทุ - ทุ	- ม - -	- - ร ม	- - ทุ ทุ	- ล - -	ทุ ทุ - -
มือซ้าย	- ทุ - -	- ด - -	- - - ม	- - ร ด	- ด - -	ร ม - -	ทุ - ทุ ทุ	- - ม ร

เพลงเร็วท่อน 6

มือขวา	ทุ ล - -	ทุ ล - -	- ทุ - ล	- - ดุ ดุ	ทุ ล - -	ทุ ล - -	- ทุ ล ทุ -	- ม - -
มือซ้าย	- - ทุ ร	- - ทุ ร	- ร - ม	- ด - -	- - ทุ ร	- - ทุ ร	ทุ - - ด	- ร - ร

มือขวา	ช ล --	ช ล --	-ช - ล	-- ต้ม	ช ล --	ช ล --	-ช ล ช -	- ม --
มือซ้าย	-- ช ร	-- ช ร	- ร - ม	- ด --	-- ช ร	-- ช ร	ฟ -- ด	- ร - ร

มือขวา	- ล --	ช ฟ --	ม - ร ม	-- ฟ ช	- ล --	ช ฟ --	- ล --	ช ม --
มือซ้าย	-- ช ฟ	-- ม ร	- ด --	ร ม --	ฟ - ช ฟ	-- ร ม	-- ช ม	-- ร ด

มือขวา	- ล --	ช ฟ --	ม - ร ม	-- ฟ ช	- ล --	ช ฟ --	- ล --	ช ม --
มือซ้าย	-- ช ฟ	-- ม ร	- ด --	ร ม --	ฟ - ช ฟ	-- ร ม	-- ช ม	-- ร ด

มือขวา	-- ช ล	- ต้ม - ร	- ม - ร	-- ม ม	-- ช ล	- ต้ม - ร	- ม ร ต	- ต้ม - ล
มือซ้าย	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ม --	- ฟ --	- ด - ร	ม - ร ด	- ล --

มือขวา	-- ช ล	- ต้ม - ร	- ม - ร	-- ม ม	-- ช ล	- ต้ม - ร	- ม ร ต	- ต้ม - ล
มือซ้าย	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ม --	- ฟ --	- ด - ร	ม - ร ด	- ล --

มือขวา	-- ต้ม ร	- ม - ร	-- ต้ม ร	- ด --	-- ช ล	- ต้ม - ล	-- ช ล	- ช --
มือซ้าย	ช ล --	ต้ม - ต้ม	ต้ม ล --	- ช --	ร ม --	ช - ช -	ช ม --	- ร --

มือขวา	-- ต้ม ร	- ม - ร	-- ต้ม ร	- ด --	-- ช ล	- ต้ม - ล	-- ช ล	- ช --
มือซ้าย	ช ล --	ต้ม - ต้ม	ต้ม ล --	- ช --	ร ม --	ช - ช -	ช ม --	- ร --

มือขวา	- ช - ล	-- ช ช	- ช - ล	-- ช ช	- ช - ล	-- ท ท	- ม - ร	-- ท ท
มือซ้าย	- ช - ล	- ช --	- ช - ล	- ช --	- ช - ล	- ท --	- ม - ร	- ท --

มือขวา	- ช - ล	-- ท ท	- ช - ล	-- ช ช	- ช - ล	-- ท ท	- ม - ร	-- ท ท
มือซ้าย	- ช - ล	- ท --	- ช - ล	- ช --	- ช - ล	- ท --	- ม - ร	- ท --

มือขวา	- ช - ล	-- ท ท	- ช - ล	-- ช ช
มือซ้าย	- ช - ล	- ท --	- ช - ล	- ช --

เพลงเร็วท่อน 7

มือขวา	--- ฟ	-- ซ ล	- ดั --	ล ล --	--- ฟ	-- ซ ล	- ซ - ล	- ท - ดั
มือซ้าย	- ฟ --	--- ล	- ด - ล	----	- ฟ --	--- ล	- ซ - ล	- ท - ด

มือขวา	- ร - ดั	- ท - ล	- ซ --	ล ล --	--- ฟ	-- ซ ล	- ซ - ล	- ท - ดั
มือซ้าย	- ร - ด	- ท - ล	- ซ - ล	----	- ฟ --	--- ล	- ซ - ล	- ท - ด

มือขวา	- ร - ดั	- ท - ล	- ซ --	ล ล --	--- ฟ	-- ซ ล	- ซ - ฟ	- ซ --
มือซ้าย	- ร - ด	- ท - ล	- ซ - ล	----	- ฟ --	--- ล	- ซ - ฟ	- ซ --

มือขวา	- ล --	ซ ฟ --	ม - ร ม	- ร --	--- ฟ	-- ซ ล	- ซ - ฟ	- ซ --
มือซ้าย	ฟ - ซ ฟ	-- ม ร	- ด --	- ล --	- ฟ --	--- ล	- ซ - ฟ	- ซ --

มือขวา	- ล --	ซ ฟ --	ม - ร ม	- ร --	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร
มือซ้าย	ฟ - ซ ฟ	-- ม ร	- ด --	- ล --	- ซ - ร	- ซ - ร	- ซ - ร	- ซ - ร

มือขวา	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	--- ร	--- ฟ	-- ซ ล	- ดั --	ล ล --
มือซ้าย	- ซ - ร	- ซ - ร	- ซ - ร	- ร --	- ฟ --	--- ล	- ด - ล	----

มือขวา	--- ฟ	-- ซ ล	- ซ - ล	- ท - ดั	- ร - ดั	- ท - ล	- ซ --	ล ล --
มือซ้าย	- ฟ --	--- ล	- ซ - ล	- ท - ด	- ร - ด	- ท - ล	- ซ - ล	----

มือขวา	--- ฟ	-- ซ ล	- ซ - ล	- ท - ดั	- ร - ดั	- ท - ล	- ซ --	ล ล --
มือซ้าย	- ฟ --	--- ล	- ซ - ล	- ท - ด	- ร - ด	- ท - ล	- ซ - ล	----

มือขวา	--- ฟ	-- ซ ล	- ซ - ฟ	- ซ --	- ล --	ซ ฟ --	ม - ร ม	- ร --
มือซ้าย	- ฟ --	--- ล	- ซ - ฟ	- ซ --	ฟ - ซ ฟ	-- ม ร	- ด --	- ล --

มือขวา	--- ฟ	-- ซ ล	- ซ - ฟ	- ซ --	- ล --	ซ ฟ --	ม - ร ม	- ร --
มือซ้าย	- ฟ --	--- ล	- ซ - ฟ	- ซ --	ฟ - ซ ฟ	-- ม ร	- ด --	- ล --

มือขวา	-- ร ม	----	---	- ร - ด	----	--- ร	-- ร ม	- ร - ร
มือซ้าย	- ด --	- ร - ด	- ร - ล	----	- ร - ล	- ซ --	- ด --	- ล --

มือขวา	-- ร ม	----	---	- ร - ด	----	--- ซ	-- ซ ล	- ซ - ซ
มือซ้าย	- ด --	- ร - ด	- ร - ล	----	- ร - ล	- ซ --	- ฟ --	- ร --

มือขวา	-- ซ ล	----	----	- ซ - ฟ	----	--- ซ	-- ซ ล	- ซ - ซ
มือซ้าย	- ฟ --	- ซ - ฟ	- ม - ร	----	- ม - ร	- ด --	- ฟ --	- ร --

มือขวา	-- ซ ล	----	----	- ซ - ฟ	----	--- ร	-- ร ม	- ร - ร
มือซ้าย	- ฟ --	- ซ - ฟ	- ม - ร	----	- ม - ร	- ด --	- ด --	- ล --

มือขวา	-- ร ม	----	---	- ร - ด	----	--- ร	-- ร ม	- ร - ร
มือซ้าย	- ด --	- ร - ด	- ร - ล	----	- ร - ล	- ซ --	- ด --	- ล --

มือขวา	-- ร ม	----	---	- ร - ด	----	--- ซ	-- ซ ล	- ซ - ซ
มือซ้าย	- ด --	- ร - ด	- ร - ล	----	- ร - ล	- ซ --	- ฟ --	- ร --

มือขวา	-- ซ ล	----	----	- ซ - ฟ	----	--- ซ	-- ซ ล	- ซ - ซ
มือซ้าย	- ฟ --	- ซ - ฟ	- ม - ร	----	- ม - ร	- ด --	- ฟ --	- ร --

มือขวา	-- ซ ล	----	----	- ซ - ฟ	----	--- ร	- ร - ร	- ร - ร
มือซ้าย	- ฟ --	- ซ - ฟ	- ม - ร	----	- ม - ร	- ด - ล	- ซ - ร	- ซ - ร

มือขวา	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	--- ร
มือซ้าย	- ซ - ร	- ซ - ร	- ซ - ร	- ซ - ร	- ซ - ร	- ร --

เพลงลา

มือขวา	--- ล	- ท --	- ม - ร	--- ม	- ท - ล	- ช - ม	-- ร ม	- ช - ล
มือซ้าย	- ล --	--- ท	- ท - ล	--- ท	- ท - ล	- ช - ท	- ค --	- ช - ล

มือขวา	- ร - ท	- ล --	ช ช --	ล ล - ท	-- ล ท	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ท
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ช	--- ล	--- ท	- ช --	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท

มือขวา	-- ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ช - ล	- ท - ร	- ท --	ล ล --	ช ช - ม
มือซ้าย	- ล --	- ท - ล	- ช - ท	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	--- ช	--- ท

มือขวา	-- ร ร	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ช
มือซ้าย	- ล --	- ท - ช	- ท - ล	- ช - ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ช

3. ประเภทเพลงใหม่โรงเสภา

ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้บรรเลงเพลงที่สืบทอดจากท่านครูประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงใหม่โรงเสภาจำนวน 2 เพลงดังนี้

1. เพลงใหม่โรงแขกมอญทางหลัก
2. เพลงใหม่โรงไอยเรศ เถา

เพลง โหมโรงแขกมอญทางหลัก

ประวัติเพลง

โหมโรงแขกมอญทางหลักเป็นเพลงที่ครูสุวรรณ ศิลปบรรเลง (เรียกกันว่า ปลัดกรมสุวรรณ) พี่ชายครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กับครูกล้วย ณ บางช้าง ร่วมกันแต่ง โดยแปรทางและเปลี่ยนระดับเสียงให้ต่างไปจากเพลงแขกมอญอัตรา สามชั้นชั้นของเก่า เพื่อให้เหมาะกับการบรรเลงเป็นเพลงโหมโรง ต่อมาใน พ.ศ. 2474 ครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำมาเผยแพร่จนเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน

พจน 1

มือขวา	--- ด	--- ร	--- ม	--- ฟ	- รี้ ดี้	- ช- ฟ	--- ม	--- ร
มือซ้าย	--- ช	--- ล	--- ฑ	--- ฝ	- ร ด ล	- ช- ฝ	--- ม	--- ร

บรรทัดที่ 1 เทียบกลับ

มือขวา	--- ด	-- ร ม	-- ร ม	-- ฟ ช	-- ช ล	ดี้ --	ช ล --	ช ฟ --
มือซ้าย	- ช --	- ด --	ร ด --	ร ม --	- ฟ --	-- ช ฟ	-- ช ฟ	-- ม ร

มือขวา	- ดี้ - มี้	รี้ ดี้ --	ล ล --	ช ช - ฟ	- ร --	ด ด --	ฟ ฟ --	ช ช - ล
มือซ้าย	- ด - ม	ร ด - ล	--- ช	--- ฝ	- ล - ช	--- ฝ	--- ช	--- ล

มือขวา	- ร ร มี้ รี้	ดี้ ท ล ช	----	ช ล - ดี้	-- มี้ -	มี้ - รี้ -	ดี้ - รี้ -	รี้ - ดี้ -
มือซ้าย	ร - ม ร	ด ฑ ล ช	- ม - ฟ	--- ด	--- รี้	- ดี้ - ล	- ล - ดี้	- ล - ช

มือขวา	- ฟ - ช	ล ช --	-- ร ม	ฟ -- ช	- ช - ด	-- รี้ มี้	- มี้ - มี้	- รี้ - ดี้
มือซ้าย	- ด --	-- ฟ ม	ร ด --	- ช --	- ร - ดี้	--- ม	- ช - ม	- ร - ด

มือขวา	- ช --	ช ช --	ล ล --	ท ท - ดี้	-- รี้ มี้	- รี้ --	ดี้ ดี้ --	ท ท - ล
มือซ้าย	- ช - ช	--- ล	--- ฑ	--- ด	--- ม	- ร - ด	--- ฑ	--- ล

มือขวา	-- ช ล	- ดี้ - รี้	- มี้ - รี้	- ดี้ - ล	- ดี้ - รี้	- ดี้ --	ล ล --	ช ช - ฟ
มือซ้าย	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ด - ร	- ด - ล	--- ช	--- ฝ

มือขวา	--- ฟ	-- ช ล	ด ล --	ช ฟ --	- ช - ล	----	--- ด	-- ร ม
มือซ้าย	- ด --	- ฟ --	-- ช ฟ	-- ม ร	- ฟ --	ช ฟ ม ร	- ช --	- ด --

มือขวา	- ฟ - ช	ล ช --	-- ร ม	-- ฟ ช	ทล- ล -	ล - ล -	- ช --	ฟ ช - ฟ
มือซ้าย	- ด --	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --	- ล - ร	- ร - ช	ร - ร ม	--- ฝ

มือขวา	--ช ล	- ตี - ริ	- มี - ริ	- ตี - ล	- ตี - ริ	- ตี --	ล ล --	ชช - ฟ
มือซ้าย	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ด - ร	- ด - ล	---ช	---ฟ

มือขวา	ม ร --	ด - ด ร	ม ร --	ม ฟช -	- ร --	ด ด --	ฟ ฟ --	ชช - ล
มือซ้าย	--ดช	-ช --	--ด ร	---ฟ	-ล -ช	---ฟ	---ช	---ล

มือขวา	---ช	--ล ท	- ล - ท	- ตี - ริ	- ตี - มี	- ริ --	ตี ตี --	ท ท - ล
มือซ้าย	-ช --	---ท	- ล - ท	- ด - ร	- ด - ม	- ร - ด	---ท	---ล

มือขวา	- ด - ฟ	--ช ล	- ตี - ล	-ช - ฟ	- ร --	ด ด --	ฟ ฟ --	ชช - ล
มือซ้าย	-ช - ฟ	---ล	- ด - ล	-ช - ฟ	- ล - ช	---ฟ	---ช	---ล

ท่อน 2

มือขวา	ท ช ล ท	ด ล ท ด	ร ท ด ร	ม ด ร ม	ลช - - ม	-- ร -	- ด --	ท -- ล
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	ปรร	เลง	- ม ร -	ร ด - ด	ท ท ล	- ล ช -

มือขวา	ฟ ร ม ฟ	ช ม ฟช	ล ฟช ล	ท ช ล ท	- ตี - ริ	มี ริ --	-- ล ท	ตี -- ริ
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	ปรร	เลง	-ช --	-- ตี ท	ลช --	- ร --

มือขวา	ร ช ล ท	ด ร - ร	มีริ - --	-ช --	ท ช ล ท	ด ร - ร	-- ม ฟ	ช -- ล
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	- ตี ท ล	ช ร - ร	เครื่อง	น้ำ	ล ร --	- ล --

มือขวา	----	ฟช - ช	----	ล ท - ท	-- ท -	ล ท - ท	----	มี มี - มี
มือซ้าย	-- ร ม	-- ฟ ร	-- ฟช	-- ล ฟ	---ช	-- ล ท	-- ล ท	-- ริ ท

มือขวา	-ช - ช	-ช - ตี	--- ริ	- มี --	- มี --	- ริ - มี	--- ริ	- ตี --
มือซ้าย	-ช --	ร -- ด	--- ร	- ม --	-ช --	- ร - ม	--- ร	- ด --

มือขวา	ท ล --	ท ล --	ช ม --	ช ม --	-- ร ม	ช ม --	ร ม --	ร ด --
มือซ้าย	--ช ล	--ช ม	-- ร ม	-- ร ด	- ด --	-- ร ด	-- ร ด	-- ท ล

มือขวา	ด ช ด ล	ด ช ด ล	ด ช ด ล	ช ฟ ม ร	ม ร - -	ม ร - -	ม ร - ร	ม - ช -
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	บรร	เลง	- - ด ร	- - ด ร	- - ด -	- ร - ม

มือขวา	ร ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	ร ด ร ม	ร ม ฟ ช	ทล-ล-	ล-ล-	-ช--	ฟช-ฟ
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	บรร	เลง	- ล - ร	- ร - ช	ร - ร ม	--- ฟ

มือขวา	-----	กั--ดั	--วิวิ-	ม้วิ--	-----	กั--ช	--ลล-	ดั ล --
มือซ้าย	-----	- ด --	--- วิ	--ดั ล	-----	- ช --	--- ล	--ช ฟ

มือขวา	--ด ด	--ร ร	--ม ม	--ฟ ฟ	--ด ด	--ฟ ฟ	--ช ช	--ล ล
มือซ้าย	--- ช	--- ล	--- ทุ	--- ฟ	--- ช	--- ฟ	--- ช	--- ล

มือขวา	--ล ล	--ล ล	--ท -	ล ท ด วิ	--วิ วิ	--วิ วิ	--ดั ม	-----
มือซ้าย	--- ล	--- ล	--- ช	--- ร	--- ร	--- ร	-----	วิ ดั ท ล

มือขวา	- ด - ฟ	--ช ล	- ดั - ล	- ช - ฟ	- ร --	ด ด --	ฟ ฟ --	ช ช - ล
มือซ้าย	- ช - ฟ	--- ล	- ด - ล	- ช - ฟ	- ล - ช	--- ฟ	--- ช	--- ล

ท่อน 3

มือขวา	ช ร ช ม	ล ช ด ล	ด ช ด ล	ร ด ม ร	ดั ล --	ล ช --	ช ม --	ม ร --
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	บรร	เลง	--ช ม	--ม ร	--ร ด	--ด ล

มือขวา	ด ม ร ด	ม ร ด ล	ร ด ล ช	ด ล ช ฟ	ม - ร ม	ฟ - ม ฟ	ช - ฟ ช	ล - ช ล
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	บรร	เลง	- ด --	- ร --	- ม --	- ฟ - ม

มือขวา	ช ร ช ม	ล ช ด ล	ดั - ดั -	วิ - มั -	ม ด ม ร	ม ด ร ล	ดั - วิ -	วิ - ดั -
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	- ช - ล	- ดั - วิ	เครื่อง	น้ำ	- ล - ดั	- ล - ช

มือขวา	--ช ฟ	-----	-----	ร ม ฟ ช	--ล -	ช ล ท ดั	--- วิ	-----
มือซ้าย	-----	ม ร ด ช	--ช ด	--- ช	--- ฟ	----- ด	--ท -	ดั ท ล ช

มือขวา	-- ต้ม	-- ลล	-- ซซ	-- ลล	-- ต้ม	-- ลล	-- ซซ	-- ฟฟ
มือซ้าย	--- ด	--- ล	--- ซ	--- ล	--- ต	--- ล	--- ซ	--- ฟ

มือขวา	ด ล ด ร	ด ฟ ด ร	ด ล ด ร	ม ฟ - ฟ	ล ซ - -	ล ซ - -	ฟ ร - ร	ฟ ซ - -
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	บรร	เลง	-- ฟซ	-- ฟร	-- ด -	- ฟ - ฟ

มือขวา	ล ซ ฟ ล	ซ ฟ ม ซ	ฟ ม ร ฟ	ม ร ด ร	- ม - ร	- ม - ร	- ม - ร	- ด - ร ม
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	บรร	เลง	-- รุ รุ	-- รุ รุ	-- รุ -	ซุ - ด -

มือขวา	ร ม ฟ ซ	ล ซ ฟ ม	ร ด ร ม	ร ม ฟ ซ	ทล- ล -	ล - ล -	- ซ - -	ฟ ซ - ฟ
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	บรร	เลง	- ล - ร	- ร - ซ	ร - ร ม	--- ฟ

มือขวา	----	กั -- ต้ม	-- รุ รุ	ม่ รุ - -	-- ต้ม	รุ ต้ม - -	-- ลล	ต้ม ล - -
มือซ้าย	----	- ด - -	--- รุ	-- ต้ม	--- ต้ม	-- ลซ	--- ล	-- ซฟ

มือขวา	-- ดด	-- รร	-- มม	-- ฟฟ	-- ดด	-- ฟฟ	-- ซซ	-- ลล
มือซ้าย	--- ซ	--- ล	--- ทุ	--- ฟ	--- ซ	--- ฟ	--- ซ	--- ล

มือขวา	--- ม่ม	- ม - ม	--- รุรุ	- รุ - รุ	--- ต้ม	- ต้ม - ต้ม	--- ลล	- ล - ล
มือซ้าย	-- ม -	รุ - รุ -	-- รุ -	ต้ม - ต้ม -	-- ต้ม -	ล - ล -	-- ล -	ซ - ซ -

มือขวา	- ด - ฟ	-- ซล	- ต้ม - ล	- ซ - ฟ	- ร - -	ด ด - -	ฟ ฟ - -	ซซ - ล
มือซ้าย	- ซ - ฟ	--- ล	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ	--- ฟ	--- ซ	--- ล

ท้ายวา

มือขวา	- ม่ม ทุ	- ล - รุ	--- ทุ	--- ล	--- ซ	--- ฟ	--- ม	--- ร
มือซ้าย	- ม ร ทุ	- ล - ร	--- ทุ	--- ล	--- ซ	--- ฟ	--- ม	--- ร

เพลง โหมโรงโอยเรศ เถา

ประวัติเพลง

เป็นเพลงโหมโรง ครูช้อย สุนทรวาทีน แต่งจากเพลงโอยเรศชุงา และโอยราชุงวง สองชั้นซึ่งเป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา อยู่ในตำรับเรื่องฉิ่งโบราณมาขยายเป็นอัตราจังหวะสามชั้นในสมัยรัชกาลที่ 5 เพื่อให้เป็นเพลงโหมโรงประจำวงปี่พาทย์ของพระยาจิริยาคุณตรี (เนียม) เพลงนี้จัดว่าเป็นยอดของเพลงโหมโรงเสภา มี 4 ท่อน ใช้หน้าทับปรบไก่ นักดนตรีนิยมนำไปบรรเลงอย่างกว้างขวางทั้งวงปี่พาทย์วงมโหรี และวงเครื่องสาย ใน พ.ศ. 2465 ครูเจริญ พาทย์โกศล แต่งทำนองทางร้อง เพื่อให้ขับร้องในวงปี่พาทย์ของวงประจำวังบางขุนพรหม ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ต่อมามีนักดนตรีในจังหวัดปทุมธานีนำ เพลงโอยเรศสามชั้นที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงโหมโรงเสภาของครูช้อย สุนทรวาทีน มาแต่งตัดเป็นอัตราจังหวะสองชั้นและชั้นเดียวครบเป็นเถา และหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ก็ได้นำมาแต่งตัดเป็นอัตราจังหวะสองชั้นและชั้นเดียวครบเป็นเพลงเถาอีกทางหนึ่ง ซึ่งใช้บรรเลงเป็นเพลงโหมโรงของวงดนตรีวังบูรพา

สามชั้นท่อน 1

มือขวา	--- ท	-- รี้ รี้	- มี่ - มี่	- รี้ - ท	- รี้ - ล	- ท - รี้	- มี่ - มี่	- รี้ - ท
มือซ้าย	--- ฟ	- ร - -	- ช - ม	- ร - ฟ	- ร - ม	- ฟ - ร	- ช - ม	- ร - ฟ

มือขวา	--- ช	--- ล	--- ท	--- รี้	--- ลุทุ	- ร - ม	- ล - -	ช ช - ล
มือซ้าย	--- ชุ	--- ลุ	--- ทุ	--- ร	-- ชุ -	- ร - ม	- ล - ชุ	--- ลุ

มือขวา	- ล - ฟ	-----	-- ม ฟ	-- ช ล	-- ล ท	รี้ ท - -	ท ล - -	ล ฟ - -
มือซ้าย	- ร - -	ม ร - ลุ	- ร - -	ม ฟ - -	- ฟ - -	-- ล ฟ	-- ฟ ม	-- ม ร

มือขวา	-- ม ฟ	-- ช ล	- ท - -	ล ช - -	- ฟ ล -	ฟ ม - -	ม - ฟ ม	--- ร
มือซ้าย	- ร - -	ม ฟ - -	ช - ล ช	-- ม ร	--- ม	-- ร ทุ	- ร - -	ร ทุ - ล

มือขวา	--- ช	-- ล ล	--- ท	-- ล ล	--- ช	- รี้ - -	ดี - ดี ดี	--- ดี รี้
มือซ้าย	--- ชุ	- ลุ - -	--- ทุ	- ลุ - -	- ร - -	-- ล ท	--- ช	ท - ท -

มือขวา	-- ม ฟ	-- ช ล	- ท --	ล ช --	- ฟ ล -	ฟ ม --	ม - ฟ ม	--- ร
มือซ้าย	- ร --	ม ฟ --	ช - ล ช	-- ม ร	--- ม	-- ร ทุ	- ร --	ร ทุ - ล

สามชั้นก่อน 2

มือขวา	--- ม	-- ช ช	--- ล	-- ช ช	- ม --	ร ร --	ช ช --	ล ล - ท
มือซ้าย	--- ทุ	- ทุ --	--- ล	- ทุ --	- ทุ - ล	--- ทุ	--- ล	--- ทุ

มือขวา	--- ล ท	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ท	ร ท --	ท ล --	ล ช --	ช ม --
มือซ้าย	-- ช -	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ฟ	-- ล ช	-- ช ม	-- ม ร	-- ร ทุ

มือขวา	ร ร ร -	ร ร ร -	ร ร ร -	ร ร ร -	-- ล ทุ	-- ร ม	- ล --	ช - ช -
มือซ้าย	--- ล	--- ทุ	--- ล	--- ทุ	- ทุ --	ล ทุ --	-- ช ม	- ร - ม

มือขวา	- ล --	ช ม --	---	- ร - ม	- ท --	ท ท --	ล ล --	ช ช - ม
มือซ้าย	-- ช ม	-- ร ทุ	- ล - ทุ	- ล - ทุ	- ทุ - ทุ	--- ล	--- ทุ	--- ท

มือขวา	--- ม	-- ช ช	--- ล	-- ช ช	-- ท -	ท - ล -	ช - ล -	ล - ช -
มือซ้าย	--- ทุ	- ทุ --	--- ล	- ทุ --	--- ล	- ช - ม	- ม - ช	- ม - ร

มือขวา	-- ล ทุ	-- ร ม	-- ช ล	-- ช -	-- ท -	ท - ล -	ช - ล -	ล - ช -
มือซ้าย	- ทุ --	ล ทุ --	ร ม --	ช ม - ร	--- ล	- ช - ม	- ม - ช	- ม - ร

มือขวา	- ม --	ร ทุ --	ช ช --	ล ล - ท	- ร - ม	- ร --	ท ท --	ล ล - ช
มือซ้าย	-- ร ท	-- ล ทุ	--- ล	--- ทุ	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ทุ

มือขวา	-- ล ท	-- ร -	- ม --	ร -	- ท -	ท ล --	ล - ท ล	--- ช
มือซ้าย	- ช --	ล ท --	ร -	-- ร -	--- ล	-- ช ม	- ช --	ช ม - ร

สามชั้นก่อน 3

มือขวา	- ม --	ร ร --	ช ช --	ล ล - ท	- ร --	ท - ล	-- ท ล	-- ท ท
มือซ้าย	- ทุ - ล	--- ทุ	--- ล	--- ทุ	- ร --	ทุ - ล	--- ล	- ทุ --

มือขวา	---รม	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ม	--ท-	ท-ล-	ช-ล-	ล-ช-
มือซ้าย	--ค-	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ท	---ล	-ช-ม	-ม-ช	-ม-ร

มือขวา	----	ช-ชช	--ลล-	ทล--	----	ร-รร	--มม-	ชม--
มือซ้าย	----	-ช--	---ล	--ชม	----	-ร--	---ม	--รท

มือขวา	เครื่องนำ	ล-ลล	เครื่องนำ	ท-ทท	--ลท	ร-ทร	--รม	ช-มช
มือซ้าย	ลลลล	-ม--	ทททท	-ฟ--	-ช--	-ล--	ลท--	-ร--

มือขวา	--รท	--ล-	--ทล	--ช-	--ลช	--ม-	--ชม	--ร-
มือซ้าย	----	ลช-ช	----	ชม-ม	----	มร-ร	----	รท-ท

มือขวา	-ท--	ทล--	ลช--	ชม--	ลช--	ชม--	มร--	รท--
มือซ้าย	--ลช	--ชม	--มร	--รท	--มร	--รท	--ทล	--ลช

มือขวา	---ท	--รริ	--มริ	--มมิ	-มิ-มิ	-มิ--	มมิ--	รริ-ท
มือซ้าย	---ฟ	-ร--	---ร	-ม--	-ช-ล	-ช-ม	---ร	---ฟ

มือขวา	-ท--	ทล--	ลช--	ชม--	ลช--	ชม--	มร--	รท--
มือซ้าย	--ลช	--ชม	--มร	--รท	--มร	--รท	--ทล	--ลช

มือขวา	เครื่อง	นำ	--รม	ฟ--ช	เครื่อง	นำ	--ฟช	ล--ท
มือซ้าย	ลทรม	ฟช-ช	ลท--	-ช--	ร ม ฟ ช	ลท-ท	ร ม --	-ท--

มือขวา	--รริ	--มมิ	--รริ	--ทท	--รริ	--ทท	--ลล	--ชช
มือซ้าย	---ร	---ม	---ร	---ท	---ร	---ท	---ล	---ช

มือขวา	--รท	--ล-	----	ฟช-ช	--รท	--ล-	--ทล	--ช-
มือซ้าย	----	ลช-ช	--รม	--ฟร	----	ลช-ช	----	ชม-ม

มือขวา	----	ร ม - ม	-- ท ล	-- ช -	-- ท -	ล ท - ท	-- รื ท	-- ล -
มือซ้าย	-- ล ทุ	-- ร ทุ	----	ช ม - ม	--- ช	-- ล ฟ	----	ล ช - ช

มือขวา	ล ล ล -	ล ล ล -	ล ล ล -	ล ล ล -	- ท --	ล ฟ --	ฟ ม --	- ร - ม
มือซ้าย	--- ม	--- ฟ	--- ม	--- ฟ	-- ล ฟ	-- ม ร	-- ร ทุ	- ล - ทุ

มือขวา	-- ร ม	- ช - ม	-- ร ม	-- ช ล	-- ท -	ท - ล -	ช - ล -	ล - ช -
มือซ้าย	- ทุ --	ร - ร -	ร ทุ --	ร ม --	--- ล	- ช - ม	- ม - ช	- ม - ร

ตามขั้นตอนที่ 4

มือขวา	----	- ท - ท	--- ท	- ท - ท	----	ฟ ช - ช	----	ล ท - ท
มือซ้าย	----	ท - ล -	-- ล -	ล - ล -	-- ร ม	-- ฟ ร	-- ฟ ช	-- ล ฟ

มือขวา	-- ล ล	-- ท ท	-- รื รื	-- มั มั	-- มั มั	-- มั มั	-- มั มั	-- รื รื
มือซ้าย	--- ม	--- ฟ	--- ร	--- ม	--- ล	--- ช	--- ม	--- ร

มือขวา	เครื่อง	น้ำ	ดัด- รื ดัด	----	เครื่อง	น้ำ	- ช ช --	ล ท ด รื
มือซ้าย	ดัด รื ดัด	ท ล ช ร	- ดัด -	ท ล ช ม	ช ช ร ช	ล ท ด ร	ช - ร ช	--- ร

มือขวา	-- มั มั	-- มั มั	-- รื รื	-- ท ท	-- ล ล	-- ท ท	-- รื รื	-- มั มั
มือซ้าย	--- ช	--- ม	--- ร	--- ฟ	--- ม	--- ฟ	--- ร	--- ม

มือขวา	-- ท -	ล ท - ท	----	ช ล - ล	-- ช -	ม ช - ช	----	ร ม - ม
มือซ้าย	--- ช	-- ล ฟ	-- ร ม	-- ช ม	--- ร	-- ม ร	-- ล ทุ	-- ร ทุ
มือขวา	-- ล ล	-- ทุ ทุ	-- ร ร	-- ม ม	-- ฟ ฟ	-- ช ช	-- ล ล	-- ท ท
มือซ้าย	--- ม	--- ฟ	--- ล	--- ทุ	--- ด	--- ช	--- ล	--- ทุ

มือขวา	-- รื -	ท รื - รื	----	รื มั - มั	-- รื -	ท รื - รื	-- ท -	ล ท - ท
มือซ้าย	--- ล	-- ท ล	-- ล ท	-- ร ท	--- ล	-- ท ล	--- ช	-- ล ฟ

มือขวา	-- รํิ รํิ	-- มํิ มํิ	-- รํิ รํิ	-- ท ท	-- รํิ รํิ	-- ท ท	-- ล ล	-- ช ช
มือซ้าย	--- ร	--- ม	--- ร	--- ทุ	--- ร	--- ทุ	--- ล	--- ช

มือขวา	-- รํิ ท	-- ล -	-- ท ล	-- ช -	-- ล ช	-- ม -	-- ช ม	-- ร -
มือซ้าย	----	ล ช - ช	----	ช ม - ม	----	ม ร - ร	----	ร ทุ - ทุ

มือขวา	-- ร -	ทุ ร - ร	----	ร ม - ม	-- ช -	ม ช - ช	----	ช ล - ล
มือซ้าย	--- ล	-- ทุ ล	-- ล ทุ	-- ร ทุ	--- ร	-- ม ร	-- ร ม	-- ช ม

มือขวา	--- ช	-- ล ล	--- ท	-- ล ล	- ท - รํิ	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
มือซ้าย	--- ช	- ล - -	--- ทุ	- ล - -	- ทุ - ร	- ทุ - ล	--- ช	--- ทุ

มือขวา	- ม - -	ร ทุ - -	ช ช - -	ล ล - ท	- รํิ - มํิ	- รํิ - -	ท ท - -	ล ล - ช
มือซ้าย	-- ร ท	-- ล ช	--- ล	--- ทุ	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ช

สองชั้นท่อน 1

มือขวา	-- มํิ มํิ	-- มํิ มํิ	-- รํิ รํิ	-- ท ท	-- มํิ มํิ	-- รํิ รํิ	-- ท ท	-- ล ล
มือซ้าย	--- ช	--- ม	--- ร	--- ทุ	--- ม	--- ร	--- ทุ	--- ล

มือขวา	----	- ล - ล	-- ท ล	----	-- ม ฟ	-- ล -	ฟ ม - -	ร ม - ร
มือซ้าย	----	--- ล	----	ช ฟ ม ร	- ร - -	ม ฟ - ม	-- ร ทุ	--- ล

มือขวา	----	- ล - ล	-- ท -	ล ท ดํิ รํิ	-- ม ฟ	-- ล -	ฟ ม - -	ร ม - ร
มือซ้าย	----	--- ล	--- ช	--- ร	- ร - -	ม ฟ - ม	-- ร ทุ	--- ล

สองชั้นท่อน 2

มือขวา	--- ทุ	-- ร ร	- ทุ - -	ร ร - ม	- ท - -	ท ล - -	ล ช - -	ช ม - -
มือซ้าย	--- ฟู	- ล - -	- ฟู - ล	--- ทุ	-- ล ช	-- ช ม	-- ม ร	-- ร ทุ

มือขวา	-- ม -	ช ม - -	-- ม -	ช ม - -	-- ม -	ช ม - -	-- ล ทุ	-- ร ม
มือซ้าย	--- ม	-- ร ทุ	--- ม	-- ร ทุ	--- ม	-- ร ทุ	- ช - -	ล ทุ - -

มือขวา	-- ล -	ท ล --	-- ล -	ท ล --	-- ล -	ท ล --	-- ช ล	-- ช -
มือซ้าย	--- ล	-- ช ม	--- ล	-- ช ม	--- ล	-- ช ม	- ม --	ช ม - ร

มือขวา	-- ร ม	ช ม --	ม ร --	ร ท --	-- ร ม	-- ช ล	ท ล --	ช ล - ช
มือซ้าย	- ท --	-- ร ท	-- ท ล	-- ล ช	- ท --	ร ม --	-- ช ม	--- ร

สองชั้นก่อน 3

มือขวา	-- ช ช	-- ม ม	-- ร ร	-- ท ท	-- ล ท	-- ร ม	-- ช ล	-- ช -
มือซ้าย	--- ช	--- ท	--- ล	--- ฟ	- ช --	ล ท --	ร ม --	ช ม - ร

มือขวา	-- ท ล	-- ช -	-- ท ล	-- ช -	-- ล ท	ร - ท ร	-- ร ม	ช - ม ช
มือซ้าย	----	ช ม - ร	----	ช ม - ร	- ช --	- ล --	ล ท --	- ร --

มือขวา	-- ร ร	-- ท ท	-- ล ล	-- ช ช	ล ช --	ช ม --	ม ร --	ร ท --
มือซ้าย	--- ร	--- ท	--- ล	--- ช	-- ม ร	-- ร ท	-- ท ล	-- ล ช

มือขวา	-- ท -	ล ท - ท	-- ร -	ท ร - ร	----	ร ม - ม	-- ช -	ม ช - ช
มือซ้าย	--- ช	-- ล ฟ	--- ล	-- ท ล	-- ล ท	-- ร ท	--- ร	-- ม ร

มือขวา	----	ฟ ช - ช	----	ล ท - ท	-- ช ม	-- ร -	-- ร ท	-- ล -
มือซ้าย	-- ร ม	-- ฟ ร	-- ฟ ช	-- ล ฟ	----	ร ท - ท	----	ล ช - ช

มือขวา	-- ร ท	-- ล -	-- ท ล	-- ช -	-- ช ม	-- ร -	-- ร ท	-- ล -
มือซ้าย	----	ล ช - ช	----	ช ม - ม	----	ร ท - ท	----	ล ช - ช

มือขวา	-- ล ล	-- ช ช	-- ม ม	-- ร ร	-- ล ล	-- ช ช	-- ฟ ฟ	-- ม ม
มือซ้าย	--- ล	--- ช	--- ท	--- ล	--- ล	--- ช	--- ด	--- ท

สองชั้นก่อน 4

มือขวา	----	กั -- ล	----	กั -- ล	-- กั -	- ล - ท	-- ร ม	- ม - ร
มือซ้าย	----	- ล - ล	----	- ล - ล	--- ล	--- ท	--- ม	- ช - ร

มือขวา	เครื่อง	น้ำ	-ช-ช	ลทดริ	เครื่อง	น้ำ	-ท-ริ	มิมิ-มิ
มือซ้าย	ชชรช	ลทดริ	ช-ร-	---ร	-ท-ริ	มิมิ-ริ	-ฟ-ร	มช-ม

มือขวา	--ริท	--ล-	--ทล	--ช-	--ลช	--ม-	--ชม	--ร-
มือซ้าย	----	ลช-ช	----	ชม-ม	----	มร-ร	----	รท-ท

มือขวา	--ริริ	--มิมิ	--ริริ	--ทท	--ริริ	--ทท	--ลล	--ชช
มือซ้าย	---ร	---ม	---ร	---ท	---ร	---ท	---ล	---ช

มือขวา	---ร	-รรร	---ร	--รม	---ช	-ชชช	---ช	--ชล
มือซ้าย	---ริ	-ริริริ	--ท-	ลท--	---ช	-ชชช	--ม-	วม--

มือขวา	-มิ--	มิริ--	ริท--	ทล--	-ร-ช	--ลท	-ริ-ท	-ล-ช
มือซ้าย	--ริท	--ทล	--ลช	--ชม	-ล-ช	---ท	-ร-ท	-ล-ช

ชั้นเดียวท่อน 1

มือขวา	-กั--	-ริ-ท	-กั--	-ริ-ล	--ทล	--ช-	--รม	--ช-
มือซ้าย	---ร	---ท	---ร	---ล	----	ชม-ร	-ท--	วม-ร

มือขวา	--ทล	--ช-	--รม	--ช-
มือซ้าย	----	ชม-ร	-ท--	วม-ร

ชั้นเดียวท่อน 2

มือขวา	--ร-	--ม-	ช-ล-	ท-ริ-	--ช-	ช-ม-	ร-ร-	ม-ช-
มือซ้าย	---ท	---ร	-ม-ช	-ล-ท	---ม	-ร-ท	-ล-ท	-ร-ม

มือขวา	----	ล-ล-	ช-ม-	ร-ท-	--รม	--ชล	ทล--	ชล-ช
มือซ้าย	----	-ช-ม	-ร-ท	-ล-ช	-ท--	วม--	--ชม	---ร

ชั้นเดียวท่อน 3

มือขวา	----	วมช-	----	วมช-	--ลท	ร-ทร	--รม	ช-มช
มือซ้าย	--ลท	---ท	--ลท	---ริ	-ช--	-ล--	ลท--	-ร--

มือขวา	-- รี่ -	รี่ - ท -	-- รี่ -	รี่ - ท -	ล - ล -	ช - ม -	ร - ท -	----
มือซ้าย	--- ท	- ล - ช	--- ท	- ล - ช	- ช - ม	- ร - ท	- ล - ช	----

มือขวา	ล ช --	ช ม --	ม ร --	ร ท --	-- ล ล	-- ท ท	-- ร ร	-- ม ม
มือซ้าย	-- ม ร	-- ร ท	-- ท ล	-- ล ช	--- ม	--- ฟ	--- ร	--- ม

มือขวา	-- ล ล	-- ช ช	-- ม ม	-- ร ร
มือซ้าย	--- ล	--- ช	--- ท	--- ล

ชั้นเดี่ยวทอน 4

มือขวา	----	ฟ ช ล ท	----	ล ท ดี่ รี่	-- ล ท	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ท
มือซ้าย	-- ร ม	--- ท	-- ร ช	--- ร	- ช --	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท

มือขวา	-- มี่ มี่	-- มี่ มี่	-- รี่ รี่	-- ท ท	-- รี่ รี่	-- ท ท	-- ล ล	-- ช ช
มือซ้าย	--- ช	--- ม	--- ร	--- ท	--- ร	--- ท	--- ล	--- ช

มือขวา	-- รี่ รี่	-- ดี่ ดี่	-- ท ท	-- ล ล	- ท ร -	ท ล --	ล - ท ล	--- ช
มือซ้าย	--- ร	--- ด	--- ท	--- ล	--- ล	-- ช ม	- ช --	ช ม - ร

ลงท้ายวา

มือขวา	- มี่ รี่ ท	- ล - รี่	--- ท	--- ล	--- ช	--- ฟ	--- ม	- -- ร
มือซ้าย	- ม ร ท	- ล - ร	--- ท	--- ล	--- ช	--- ฟ	--- ม	- -- ร

4. ประเภทเพลงตับ

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้บรรเลงเพลงที่สืบทอดจากท่านครูประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงตับจำนวน 1 เพลงคือ ตับเรื่องรามเกียรติ์ตอนนางลอย บัณฑิตหรือตับใหญ่

ตับเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอย บัณฑิตหรือตับใหญ่

ประวัติเพลง

ตับเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอย เป็นเพลงตับที่แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ บัณฑิตหรือตับใหญ่ และบันปลายหรือตับเล็ก เป็นเพลงที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงพระนิพนธ์ขึ้นเป็นบทคอนเสิร์ต เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสสั่งให้เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์(หม่อมม่วงวงศ์หลาน กุญชร) ซึ่งขณะนั้นว่าการกรมมหรสพ จัดคอนเสิร์ตบรรเลงเพลงไทยต้อนรับคอนเสิร์ตฝรั่งที่เข้ามาเฝ้า ณ กรุงเทพมหานคร เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ จึงทูลขอให้กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงช่วยอำนวยความสะดวกให้ โดยได้ทรงพระนิพนธ์บทเพลงตบนางลอยนี้ และฝึกซ้อมนักดนตรีของกรมมหรสพและของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ ร่วมกันบรรเลง ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2441 ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการบรรเลงเพลงไทยเป็นเรื่องเดียวกันติดต่อกันโดยตลอด

ตับเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอย บัณฑิตหรือตับใหญ่ เนื้อเรื่องเป็นตอนที่ทศกัณฐ์ใช้ให้นางสีดาตายลอยน้ำเพื่อลวงพระราม ด้วยหวังให้เลิกทัพไป เบญจกายไม่ยอมทำตาม ได้แต่ไปร้องไห้รำพันกับนางตรีภวาผู้เป็นมารดา จากนั้นจึงไปเข้าเฝ้านางสีดาเพื่อดูและจดจำรูปร่างหน้าตาโดยทำเป็นแส้รำรำพันต่างๆ นานา และได้แปลงกายเป็นสีดาเข้าไปเฝ้าทศกัณฐ์ ทศกัณฐ์เห็นเบญจกายแปลงคิดว่า เป็นสีดามาหาตน ก็ตื่นตื่นยินดีเข้าเกี่ยวพาราสีนางเบญจกายบอกว่าตนแปลงกายมาทศกัณฐ์ก็ไม่เชื่อ จึงคืนร่าง เมื่อทศกัณฐ์เห็นก็เขินอายว่าเกี่ยวหลานตัวเอง จึงขอโทษและอวยพรให้นางเบญจกายทำการสำเร็จ

เพลง วา

มือขวา	- ท - รั	- ท - ล	--- ซ	--- ร	--- ด	--- ฟ	- ล ซ ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ทุ - ร	- ทุ - ล	--- ซ	--- ล	--- ซ	--- ฟ	- ล ซ ฟ	- ม - ร

มือขวา	-- ซ ซ	- ล - ท	- ล - ท	- ด - รั	--- ม	- รั - รั	----	--- รั
มือซ้าย	- ซ - -	- ล - ทุ	- ล - ทุ	- ด - ร	----	--- ซ	--- ร	----

มือขวา	- ท - รั	- ท - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร	--- ม	- ร - ร	----	--- ร
มือซ้าย	- ทุ - ร	- ทุ - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร	----	--- ซ	--- ร	----

มือขวา	-- ซ ซ	- ล - ท	- ล - ท	- ตั้ - รั	--- มั	- รั - รั	----	--- รั
มือซ้าย	- ซ --	- ลุ - ทุ	- ลุ - ทุ	- ด - ร	----	--- ซ	--- ร	----

เนื้อเพลงวาทอน 1

มือขวา	- ตั้ - รั	- ตั้ --	ล ล - ซ	ซ ซ - ฟ	- ร --	ด ด --	ร ร --	ฟ ฟ - ซ
มือซ้าย	- ด - ร	- ด - ลุ	--- ซ	--- ฟ	- ลุ - ซ	--- ลุ	--- ฟ	--- ซ

มือขวา	- ตั้ - ล	- ซ --	ฟ ฟ --	ซ ซ - ล	- - ซ ล	- ตั้ - รั	- มั - รั	- ตั้ - ล
มือซ้าย	- ด - ลุ	- ซ - ฟ	--- ซ	--- ลุ	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ลุ

มือขวา	- ตั้ - รั	- ตั้ --	ล ล - ซ	ซ ซ - ฟ	- ร --	ด ด --	ร ร --	ฟ ฟ - ซ
มือซ้าย	- ด - ร	- ด - ลุ	--- ซ	--- ฟ	- ลุ - ซ	--- ลุ	--- ฟ	--- ซ

มือขวา	- ฟ --	ซ ล - ตั้	- รั - ตั้	- ล - ซ	--- ฟ	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ
มือซ้าย	- ด - ฟ	--- ด	- ร - ด	- ลุ - ซ	--- ฟ	- ซ --	--- ลุ	- ซ --

เนื้อเพลงวาทอน 2

มือขวา	- ล - ตั้	- ล --	ซ ซ --	ฟ ฟ - ร	-- ฟ ฟ	- ซ - ด	----	ด ร - ฟ
มือซ้าย	- ลุ - ด	- ลุ - ซ	--- ฟ	--- ลุ	- ฟ --	- ซ - ซ	- ลุ - ทุ	--- ฟ

มือขวา	- ด - ฟ	-- ซ ล	- ซ --	ล ล - ซ	--- ฟ	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ
มือซ้าย	- ซ - ฟ	--- ลุ	- ซ - ลุ	--- ซ	--- ฟ	- ซ --	--- ลุ	- ซ --

มือขวา	-- ซ ล	- ตั้ - รั	- มั - รั	- ตั้ - ล	-- ตั้ ตั้	- รั - ซ	----	ซ ล - ตั้
มือซ้าย	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ด --	- ร - ร	- ม --	--- ด

มือขวา	- ซ - ตั้	-- รั มั	- มั - มั	- รั - ตั้	--- ฟ	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ
มือซ้าย	- ร - ด	--- ม	- ซ - ม	- ร - ด	--- ฟ	- ซ --	--- ลุ	- ซ --

เทียบกลับลงทำยา

มือขวา	- มั รั ท	- ล - รั	--- ท	--- ล	--- ซ	--- ฟ	--- ม	--- ร
มือซ้าย	- ม ร ทุ	- ลุ - ร	--- ทุ	--- ลุ	--- ซ	--- ฟ	--- ม	--- รั

เพลง สร้อยเพลง

เที่ยวที่ 1

มือขวา	--- ฟ	-- ซซ	--- ล	-- ซซ	- ดํ - ล	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ซซ - ล
มือซ้าย	--- ฟ	- ซ - -	--- ล	- ซ - -	- ด - ล	- ซ - ฟ	--- ซ	--- ล

มือขวา	- ด - ร	- ด - -	ล ล - -	ซซ - ฟ	- ฟ - -	- ม - -	- ร - ร	--- ซ
มือซ้าย	- ด - ร	- ด - ล	--- ซ	--- ฟ	-- ม ร	--- ร	--- ล	--- ซ

มือขวา	--- ฟ	-- ซซ	--- ล	-- ซซ	- ดํ - ล	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ซซ - ล
มือซ้าย	--- ฟ	- ซ - -	--- ล	- ซ - -	- ด - ล	- ซ - ฟ	--- ซ	--- ล

มือขวา	----	- ล - ล	- ท - ซ	- ล - ท	- รํ - ม	- รํ - ท	--- ล	--- ซ
มือซ้าย	--- ล	----	- ท - ซ	- ล - ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ

เที่ยวที่ 2

มือขวา	--- ฟ	-- ซซ	--- ล	-- ซซ	- รร - -	ม ร - -	ม ร - -	ม ร - -
มือซ้าย	--- ฟ	- ซ - -	--- ล	- ซ - -	ร - ด ร	-- ด ร	-- ด ร	-- ด ล

มือขวา	ม ร - -	ม ร - -	ด ร - -	ด ร ม ฟ	- ฟ - ซ	ล ซ - -	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	-- ด ร	-- ด ล	-- ซ ล	----	- ด - -	-- ฟ ม	ร ด - -	ร ม - -

มือขวา	- ด - ด	ท ล - ซ	- ด - ด	ท ล - ซ	- ด - ด	ท ล - ซ	ฟ - ม ฟ	-- ซ ล
มือซ้าย	-- ด -	-- ซ -	-- ด -	-- ซ -	-- ด -	-- ซ -	- ร - -	ม ฟ - -

มือขวา	----	- ล - ล	- ท - ซ	- ล - ท	- รํ - ม	- รํ - ท	--- ล	--- ซ
มือซ้าย	--- ล	----	- ท - ซ	- ล - ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ

เที่ยวที่ 3

มือขวา	----	--- ซ	- ซซซ	- ซ - ซ	--- ฟ	--- ซ	- ฟ - ซ	ฟ ซ - ล
มือซ้าย	----	--- ซ	- ซซซ	- ซ - ซ	--- ฟ	--- ซ	- ฟ - ซ	ฟ ซ - ล

มือขวา	----	----	ดํ รํ ดํ ล	- ซ - ฟ	--- ม	- ร - -	- ร - ร	ล ร - ซ
มือซ้าย	----	----	ด ร ด ล	- ซ - ฟ	--- ท	- ล - -	- ล - -	ล ร - ซ

มือขวา	-----	---ช	-ชชช	-ช-ช	---ฟ	---ช	-ฟ-ช	ฟช-ล
มือซ้าย	-----	---ช	-ชชช	-ช-ช	---ฟ	---ช	-ฟ-ช	ฟช-ล

มือขวา	-----	-----	ท-ท-	-ล-ท	-ร-ม	-ร-ท	---ล	---ช
มือซ้าย	-----	-----	-ล-ช	-ม-ฟ	-ร-ม	-ร-ท	---ล	---ช

เทียวกี่ 4

มือขวา	ดัดัด-	ดัดัด-	ดัดัด-	ดัดัด-	ลช--	--ฟช	ลช-ช	--ลล
มือซ้าย	---ล	---ช	---ล	---ช	--ฟม	รช--	--ฟ-	-ล--

มือขวา	--ดัด	--ลล	--ชช	--ฟฟ	--ฟช	ลช--	--รช	ฟ--ช
มือซ้าย	-ด--	-ล--	-ช--	-ฟ--	รช--	--ฟม	รช--	-ช-ช

มือขวา	-----	-----	-รร-ร	--ฟช	-ม--	ฟช--	ฟ-มฟ	--ชล
มือซ้าย	-----	-----	ร-ล-	-ม--	--รช	-----	-ร--	มฟ-ม

มือขวา	-----	-----	ท-ท-	-ล-ท	-ร-ม	-ร-ท	---ล	---ช
มือซ้าย	-----	-----	-ล-ช	-ม-ฟ	-ร-ม	-ร-ท	---ล	---ช

เพลง ทองย่น

เทียวกี่ 1

มือขวา	---ฟ	--ชช	---ล	--ชช	-ดัด	-ช--	ฟฟ--	ชช-ล
มือซ้าย	---ฟ	-ช--	---ล	-ช--	-ด-ล	-ช-ฟ	---ช	---ล

มือขวา	--ชล	-ดัด	-ม-ร	-ด-ล	---ช	--ลล	---ด	--ลล
มือซ้าย	-ฟ--	-ด-ร	-ม-ร	-ด-ล	---ช	-ล--	---ด	-ล--

มือขวา	-----	-ร-ร	--ดร	-ฟ-ช	-ล-ด	-ล--	ชช--	ฟฟ-ร
มือซ้าย	---ร	---ล	-ท--	-ฟ-ช	-ล-ด	-ล-ช	---ฟ	---ล

มือขวา	--ด ร	-ฟ-ร	--ด ร	--ฟช	--ลท	ดํ าท--	ดํ าล--	ลช--
มือซ้าย	-ล--	ด-ด-	ด ล--	ด ร--	ฟช--	--ลช	--ชฟ	--ฟร

มือขวา	-ดํ-ล	-ช--	ฟฟ--	ชช-ล	--ดํล	---ช	ล-ดํดํ	-ดํ-ดํ
มือซ้าย	-ด-ล	-ช-ฟ	---ช	---ล	----	ชฟ-ร	-ช-ล	-ช-ฟ

เทียวกที่ 2

มือขวา	---ฟ	---ช	-ล-รํ	ดํล-ช	-ฟ-ร	-ด-รํ	มํรํดํล	----
มือซ้าย	---ฟ	---ช	-ล-ร	ด ล-ช	-ฟ-ล	-ช-ร	ม ร ด ล	----

มือขวา	----	---มํ	----	---รํ	---ดํ	---ฟ	---ช	ล-ดํดํ
มือซ้าย	----	---ม	----	---ร	---ด	---ด	---ร	-ช-ล

มือขวา	----	----	---ล	---ช	---ฟ	----	---ด	ร-ฟฟ
มือซ้าย	----	----	---ล	---ช	---ฟ	---ล	---ช	-ด-ร

มือขวา	----	----	---ฟ	---ช	---ล	---ร	----	----
มือซ้าย	----	----	---ฟ	---ช	---ล	---ล	----	----

มือขวา	-ล ด ร	ฟ ด ร ฟ	ด ร ฟ ช	ล ฟ ช ล	--ดํล	---ช	ล-ดํดํ	-ดํ-ดํ
มือซ้าย	ระ	นาด	เอก	เดี่ยว	----	ชฟ-ร	-ช-ล	-ช-ฟ

เทียวกที่ 3

มือขวา	---ฟ	---ช	---ล	---ช	ลช--	ฟ---	-ฟ--	-ช-ล
มือซ้าย	---ฟ	---ช	---ล	---ช	--ฟร	-ร--	-ฟ--	-ช-ล

มือขวา	----	---ล	---ด	---ร	-ฟ-ช	-ฟ-ฟ	---ฟ	---ฟ
มือซ้าย	----	---ม	---ช	---ล	-ฟ-ช	-ฟ-ร	---ด	---ล

มือขวา	----	---ล	---ด	---ร	-ฟ-ช	-ฟ-ร	---ด	---ร
มือซ้าย	----	---ม	---ช	---ล	-ฟ-ช	-ฟ-ล	---ช	---ล

มือขวา	-----	--- ฟ	-----	- ช - ล	-- ดั -	ล ช - ฟ	-----	-----
มือซ้าย	-----	--- ฟ	-----	- ช - ล	--- ช	-- ฟ ร	-----	-----

มือขวา	ด - ด -	ด - ด -	ด - ด -	ด - ด -	-- ดั ล	--- ช	ล - ดั ดั	- ดั - ดั
มือซ้าย	- ล - ร	- ฟ - ฟ	- ช - ช	- ล - ล	-----	ช ฟ - ร	- ช - ล	- ช - ฟ

เทียวกที่ 4

มือขวา	ดั - ล -	ดั - ล -	ดั - ล ช	-- ฟ ช	- ดั - ล	- ช --	ฟ ฟ --	ช ช - ล
มือซ้าย	- ช - ช	- ช - ช	- ช --	ฟ ร --	- ด - ล	- ช - ฟ	--- ช	--- ล

มือขวา	-- ล ร	ด ล ด ล	-- ฟ ร	ด ล ด ล	-- ล ร	ด ล ด ล	-- ฟ ร	ด ล ด ล
มือซ้าย	ท่า	นอง	สำ	หรับ	ระ	นาด	หุ้ม	เดี่ยว

มือขวา	ดั - ล -	ดั - ล -	ดั - ล ช	-- ฟ ช	-- ล ท	ดั ท --	ดั ล --	ล ช --
มือซ้าย	- ช - ช	- ช - ช	- ช --	ฟ ร --	ฟ ช --	-- ล ช	-- ช ฟ	-- ฟ ร

มือขวา	- ร ร ฟ ร	-- ด ร	- ช ช ล ช	-- ฟ ช	-- ล ท	ดั ท --	ดั ล --	ล ช --
มือซ้าย	ร --	ด ล --	ช ---	ฟ ม --	ฟ ช --	-- ล ช	-- ช ฟ	-- ฟ ร

มือขวา	- ดั - ล	- ช --	ฟ ฟ --	ช ช - ล	-- ดั ล	--- ช	ล - ดั ดั	- ดั - ดั
มือซ้าย	- ด - ล	- ช - ฟ	--- ช	--- ล	-----	ช ฟ - ร	- ช - ล	- ช - ฟ

เพลง เขมรปากท่อ

เทียวกที่ 1

มือขวา	-----	--- ฟ	- ฟ ฟ ฟ	- ฟ - ฟ	- ช --	ฟ ---	-- ดั ดั	- รุ - ดั
มือซ้าย	-----	--- ฟ	- ฟ ฟ ฟ	- ฟ - ฟ	-- ฟ ร	- ร --	- ด --	-- ดั ล

มือขวา	-----	-----	--- ฟ	--- ช	- ล - ดั	- ล --	ช ช --	ฟ ฟ - ร
มือซ้าย	-----	-----	--- ฟ	--- ช	- ล - ด	- ล - ช	--- ฟ	--- ล

มือขวา	-----	- ร - ร	- ฟ --	- ด - ด	- ร - ด	- ล - ด	- ร --	ฟ ฟ - ร
มือซ้าย	--- ล	-----	- ฟ - ช	-----	- ล - ช	- ม - ช	- ล - ฟ	--- ล

มือขวา	- ล - -	ช ช - -	ล ล - -	ดํ ดํ - รั	ดํ ล - ดํ	รั รั - รั	- - - ดํ	- - - ล
มือซ้าย	- ล - ชุ	- - - ล	- - - ด	- - - รั	ด ม - ด	ร ฟ - ร	- - - ด	- - - ล

เทียวกที่ 2

มือขวา	- - - -	- - - ล	- ล ล ล	- ล - ล	- ล - -	- ช - -	- ฟ - -	- ร - ด
มือซ้าย	- - - -	- - - ล	- ล ล ล	- ล - ล	- - ช ฟ	- - ฟ ล	- - ร ด	- - ด ล

มือขวา	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- - - ช	- - - ล	- - - ช	- - ล -	ช ฟ - ฟ
มือซ้าย	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- - - ช	- - - ล	- - - ช	- - - ชฟ	- ด - ร

มือขวา	- - - -	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ด	- - - -	- ล - ด	ร ด - ด	ร ฟ - ร
มือซ้าย	- - - -	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ช	- - - -	- ม - ช	- - ล -	- ฟ - ล

มือขวา	- - - -	- - - -	- - - ชล	- ดํ - รั	ดํ ล - ดํ	รั รั - รั	- - - ดํ	- - - ล
มือซ้าย	- - - -	- - - -	- - ฟ -	- ด - ร	ด ม - ด	ร ฟ - ร	- - - ด	- - - ล

เทียวกที่ 3

มือขวา	- - - -	- - - ล	- ล ล ล	- ล - ล	- - ด ร	- - ฟ ช	ล - ดํ ดํ	- ดํ - ดํ
มือซ้าย	- - - -	- - - ล	- ล ล ล	- ล - ล	- ล - -	ด ร - -	- ช - ฟ	- ช - ล

มือขวา	- - - -	- - - -	- - ด ร	- - ฟ ช	- - ล -	- ช - -	ช - - ฟ	- - ด ร
มือซ้าย	- - - -	- - - -	- ล - -	ด ร - -	- - - ชฟ	- ร - -	- ฟร - ด	- ล - ล

มือขวา	- - - -	- - - -	- - ด -	- - ด -	- - ล -	- - ชุ -	- - - -	กํ - - - ร
มือซ้าย	- - - -	- - - -	- - - ล	- - - ชุ	- - - ฟ	- - - รั	- - - -	- รั - รั

มือขวา	- - - -	- - - -	- - - ชล	- ดํ - รั	ดํ ล - ดํ	รั รั - รั	- - - ดํ	- - - ล
มือซ้าย	- - - -	- - - -	- - ฟ -	- ด - ร	ด ม - ด	ร ฟ - ร	- - - ด	- - - ล

เทียวกที่ 4

มือขวา	- - - -	ก - - - ล	- - ด ร	ฟ ร - -	- - ด ร	ฟ ร - -	ร ด - ด ด	- ด - ด
มือซ้าย	- - - -	- ล - ม	- ล - -	- - ด ล	- ล - -	- - ด ล	- ล - ฟ	- ชุ - ล

มือขวา	-----	-----	ฟ ร --	ร ด --	ด ล --	ล ช --	-----	กั -- ร
มือซ้าย	-----	-----	-- ด ล	-- ล ช	-- ช ฟ	-- ฟ ร	-----	- ร - ร

มือขวา	-----	กั -- ฟ	-- ชช-	ล ช --	-----	กั -- ฟ	-- ชช-	ล ช --
มือซ้าย	-----	- ฟ - ฟ	--- ช	-- ฟ ด	-----	- ฟ - ฟ	--- ช	-- ฟ ร

มือขวา	-----	-----	--- ชล	- ดั - ร	ด ล - ด	ร ร - ร	--- ด	--- ล
มือซ้าย	-----	-----	-- ฟ -	- ด - ร	ด ม - ด	ร ฟ - ร	--- ด	--- ล

เพลง สมิทอมมอญ

ท่อน 1

มือขวา	-----	- ล - ล	-- ฟ ฟ	- ช - ล	- ดั - ร	- ดั --	ล ล --	ช ช - ฟ
มือซ้าย	--- ล	-----	- ฟ --	- ช - ล	- ด - ร	- ด - ล	--- ช	--- ฟ

มือขวา	- ช ล ช	-----	-----	ด ร - ฟ	- ด - ฟ	- ช - ล	- ช --	ล ล - ช
มือซ้าย	ช ---	ฟ ม ร ด	- ล - ท	--- ฟ	- ช - ฟ	- ช - ล	- ช - ล	--- ช

มือขวา	- ดั - ล	- ช --	ฟ ฟ --	ช ช - ล	- ดั - ร	- ดั --	ล ล --	ช ช - ฟ
มือซ้าย	- ด - ล	- ช - ฟ	--- ช	--- ล	- ด - ร	- ด - ล	--- ช	--- ฟ

มือขวา	- ช ล ช	-----	-----	ด ร - ฟ	- ด - ฟ	- ช - ล	- ช --	ล ล - ช
มือซ้าย	ช ---	ฟ ม ร ด	- ล - ท	--- ฟ	- ช - ฟ	- ช - ล	- ช - ล	--- ช

มือขวา	-- ดั ด	- ร - ม	- ร --	ม ม - ร	- ม - ร	- ดั - ล	-- ช ล	- ดั - ร
มือซ้าย	- ด --	- ร - ม	- ร - ม	--- ร	- ม - ร	- ด - ม	- ฟ --	- ด - ร

มือขวา	- ล - ช	- ฟ - ร	-- ด ร	- ฟ - ช	- ดั - ล	- ช - ฟ	--- ช	--- ล
มือซ้าย	- ล - ช	- ฟ - ล	- ท --	- ฟ - ช	- ด - ล	- ช - ฟ	--- ช	--- ล

เที่ยวเปลี่ยน

มือขวา	-----	-----	---รร	- ร - ล	- ล ดั -	- ล - -	- ช - -	ฟ ช - ฟ
มือซ้าย	-----	-----	-- ร -	ล - - ล	ช - - ช	--- ช	ฟ - ร ม	--- ด

มือขวา	- ม - -	- ช - -	- ม - -	ฟ ช - ฟ	ล - ล ช	- ฟ - ช	ฟ ม - -	- ด - -
มือซ้าย	-- ร ร	-- ด ด	-- ร ม	-- ด -	- ร - ร	- ด - ร	-- ร ด	- ล - ล

มือขวา	ด - - ด	- ด - -	ด - - ด	- ด - -	ด - - ด	- ด - -	ด - - ด	- ด - -
มือซ้าย	-- ล -	- ล - -	-- ล -	- ล - -	-- ล -	- ช - -	-- ล -	- ฟ - -

มือขวา	ม - - -	ช - - ม	-- ฟ ช	--- ฟ	- ด - ฟ	- ช - ล	- ช - -	ล ล - ช
มือซ้าย	-- ร ม	- ด - -	ร ม - -	ฟ ร - ด	- ช - ฟ	- ช - ล	- ช - ล	--- ช

มือขวา	-- ดั ดั	- รุ - มั	- รุ - -	มั มั - รุ	- มั - รุ	- ดั - ล	-- ช ล	- ดั - รุ
มือซ้าย	- ด - -	- ร - ม	- ร - ม	--- ร	- ม - ร	- ด - ม	- ฟ - -	- ด - ร

มือขวา	- ล - ช	- ฟ - ร	-- ด ร	- ฟ - ช	- ดั - ล	- ช - ฟ	--- ช	--- ล
มือซ้าย	- ล - ช	- ฟ - ล	- ท - -	- ฟ - ช	- ด - ล	- ช - ฟ	--- ช	--- ล

เพลง ลมพัดชายเขา

ท่อน 1

มือขวา	--- ท	-- รุ รุ	--- มั	-- รุ รุ	- ท - ล	- ช - ฟ	-- ม ฟ	- ช - ล
มือซ้าย	--- ท	- ร - -	--- ม	- ร - -	- ท - ล	- ช - ด	ม ร - -	- ช - ล

มือขวา	- ท - ล	- ช - ฟ	-- ม ฟ	- ช - ล	----	- ฟ - ฟ	- ท - ล	- ฟ - ม
มือซ้าย	- ท - ล	- ช - ด	ม ร - -	- ช - ล	--- ฟ	----	- ท - ล	- ฟ - ม

มือขวา	--- ดั	-- ท ดั	- มั - ดั	- ท - ล	--- ฟ	-- ช ช	--- ล	-- ช ช
มือซ้าย	- ด - -	- ล - -	- ม - ด	- ท - ล	--- ฟ	- ช - -	--- ล	- ช - -

มือขวา	- ท - ล	- ช - ฟ	-- ม ฟ	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ฟ	-- ม ฟ	- ช - ล
มือซ้าย	- ทุ - ลุ	- ชุ - ดุ	ม ร --	- ชุ - ลุ	- ทุ - ลุ	- ชุ - ดุ	ม ร --	- ชุ - ลุ

มือขวา	----	- ฟ - ฟ	- ท - ล	- ฟ - ม	- ลุ - ร	- ม - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	--- ฟุ	----	- ทุ - ลุ	- ฟุ - มุ	- มุ - รุ	- มุ - ฟุ	- ลุ - ฟุ	- มุ - รุ

ท่อน 2

มือขวา	--- ล	-- ท ท	--- ดั	-- ท ท	- ฟ ล -	ฟ ม --	----	- ร - ม
มือซ้าย	--- ลุ	- ทุ --	--- ด	- ทุ --	--- ม	-- ร ทุ	- ลุ - ทุ	- ลุ - ทุ

มือขวา	- ฟ ล -	ฟ ม --	----	- ร - ม	- ล - ฟ	- ม --	ร ร --	ม ม - ฟ
มือซ้าย	--- ม	-- ร ทุ	- ลุ - ทุ	- ลุ - ทุ	- ลุ - ฟุ	- มุ - รุ	--- มุ	--- ฟุ

มือขวา	-- ม ฟ	- ล - ท	- รุ - ท	- ล - ฟ	- ฟ ล -	ฟ ม --	----	- ร - ม
มือซ้าย	- ร --	- ลุ - ทุ	- ร - ทุ	- ลุ - ด	--- ม	-- ร ทุ	- ลุ - ทุ	- ลุ - ทุ

มือขวา	- ฟ ล -	ฟ ม --	----	- ร - ม	--- ม	--- ฟ	--- ล	--- ท
มือซ้าย	--- ม	-- ร ทุ	- ลุ - ทุ	- ลุ - ทุ	--- ทุ	--- ด	--- ลุ	--- ทุ

เพลง ทะแยกลองโยน

ท่อน 1

มือขวา	----	- ม - ม	- ท ล ชุ	- ม - ร	--- ล	--- ร	--- ล	- ท ล ชุ
มือซ้าย	--- มุ	----	- ทุ ลุ ชุ	- มุ - รุ	--- มุ	--- ลุ	--- ลุ	- ทุ ลุ ชุ

มือขวา	----	- ม - ม	- ชุ --	ล ล - ชุ	--- ลท	- รุ - มั	- รุ - ดั	- ท - ล
มือซ้าย	--- มุ	----	- ชุ - ลุ	--- ชุ	-- ชุ -	- ร - ม	- ร - ด	- ทุ - ลุ

มือขวา	----	- ท - ท	- รุ - ท	- ล - ชุ	- ม --	ร ร --	ชุ ชุ --	ล ล - ท
มือซ้าย	--- ทุ	----	- ร - ทุ	- ลุ - ชุ	- ทุ - ลุ	--- ชุ	--- ลุ	--- ทุ

มือขวา	- ร - มี	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ฌ	- ฟ ล -	ฟ ม - -	- ม - ร	- - - ม
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ฑ	- - - ล	- - - ฌ	- - - ม	- - ร ฑ	- - - ล	- - - ฑ

ท่อน 2

มือขวา	- - - -	- ม - ม	- ท ล ฌ	- ม - ร	- - ด -	- ฑ - ร	- - - -	- ร ม - ฌ
มือซ้าย	- - - ม	- - - -	- ฑ ล ฌ	- ม - ร	- - - ฑ ล	- - - ล	- ฑ - -	ด - - ฌ

มือขวา	- - - -	- ม - ม	- ฌ - -	ล ล - ฌ	- - ท ท	- ล - -	ฌ ฌ - -	ม ม - ร
มือซ้าย	- - - ม	- - - -	- ฌ - ล	- - - ฌ	- ฑ - -	- ล - ฌ	- - - ม	- - - ร

มือขวา	- - ด -	- ฑ - ร	- - - -	- ร ม - ฌ	- - ท ท	- ล - -	ฌ ฌ - -	ม ม - ร
มือซ้าย	- - - ฑ ล	- - - ล	- ฑ - -	ด - - ฌ	- ฑ - -	- ล - ฌ	- - - ม	- - - ร

มือขวา	- ด - ม	- - - -	- - - ฌ	- - ล ฑ	- - ล ฑ	- - ด ร	- ร - -	ด ร - ด
มือซ้าย	- ฌ - -	ร ด ฑ ล	- ร - -	- ฌ - -	- ฌ - -	ล ฑ - -	- - ล ฑ	- - - ฌ

มือขวา	- ร - ฌ	- - ล ท	- ร - ท	- ล - ฌ	- ม - -	ร ร - -	ฌ ฌ - -	ล ล - ท
มือซ้าย	- ล - ฌ	- - - ฑ	- ร - ฑ	- ล - ฌ	- ฑ - ล	- - - ฌ	- - - ล	- - - ฑ

มือขวา	- ล - ท	- ด - ร	- ด - มี	- ร - ด	- ฌ - ฌ	- ฌ - ด	- มี ร ด	- ท - ล
มือซ้าย	- ล - ฑ	- ด - ร	- ด - ม	- ร - ด	- ฌ - -	ร - - ด	- ม ร ด	- ฑ - ล

มือขวา	- - - -	- ร - ร	- - - -	- ร ม - ฌ	- - ท ท	- ล - -	ฌ ฌ - -	ม ม - ร
มือซ้าย	- - - ร	- - - -	- ฑ - -	ด - - ฌ	- ฑ - -	- ล - ฌ	- - - ม	- - - ร

มือขวา	- ด - ม	- - - -	- - - ฌ	- - ล ฑ	- - ล ฑ	- - ด ร	- ร - -	ด ร - ด
มือซ้าย	- ฌ - -	ร ด ฑ ล	- ร - -	- ฌ - -	- ฌ - -	ล ฑ - -	- - ล ฑ	- - - ฌ

มือขวา	- ร - ฌ	- - ล ท	- ร - ท	- ล - ฌ	- ม - -	ร ร - -	ฌ ฌ - -	ล ล - ท
มือซ้าย	- ล - ฌ	- - - ฑ	- ร - ฑ	- ล - ฌ	- ฑ - ล	- - - ฌ	- - - ล	- - - ฑ

มือขวา	- ล - ท	- ตี - รั	- ตี - มี่	- รั - ตี	- ฌ - ฌ	- ฌ - ตี	- มี่ รั ตี	- ท - ล
มือซ้าย	- ลุ - ทุ	- ด - ร	- ด - ม	- ร - ด	- ฌ --	ร -- ด	- ม ร ด	- ทุ - ลุ

ท้ายทะแยกลองโยน

มือขวา	-- ฌ ฌ	- ล - ท	- ล - ท	- ตี - รั	- ตี - มี่	- รั --	ตี ตี --	ท ท - ล
มือซ้าย	- ฌ --	- ลุ - ทุ	- ลุ - ทุ	- ด - ร	- ด - ม	- ร - ด	--- ทุ	--- ลุ

มือขวา	-- ฌ ฌ	- ล - ท	- ล - ท	- ตี - รั	- ม --	ม ร - ม	- ล --	ฌ ฌ - ล
มือซ้าย	- ฌ --	- ลุ - ทุ	- ลุ - ทุ	- ด - ร	- ร - ทุ	- ลุ - ทุ	- ลุ - ฌ	--- ลุ

เพลง เชิด

มือขวา	--- ล	--- ร	--- ทุ	--- ม	---	-- ร ม	-- ฌ ฌ	- ล - ฌ
มือซ้าย	--- ลุ	--- ลุ	--- ทุ	--- ทุ	- ลุ - ทุ	- ด --	- ฌ --	- ลุ - ฌ

มือขวา	-- ร ม	- ฌ - ล	- ท - ล	-- ฌ ฌ	---	- ล ฌ -	--- ฌ	--- ฌ
มือซ้าย	-- ด -	- ฌ - ลุ	- ทุ - ลุ	- ฌ --	- ร - ม	--- ม	- ร --	- ฌ --

มือขวา	---	- ม - ร	---	--- ม	---	-- ร ม	-- ฌ ฌ	- ล - ฌ
มือซ้าย	- ลุ - ทุ	---	- ด - ทุ	- ลุ --	- ลุ - ทุ	- ด --	- ฌ --	- ลุ - ฌ

มือขวา	-- ร ม	- ฌ - ล	- ท - ล	-- ท ท	- ฌ --	- ล ท - รั	- มี่ - รั	- ท - ล
มือซ้าย	-- ด -	- ฌ - ลุ	- ทุ - ลุ	- ทุ --	- ร --	ฌ -- ร	- ม - ร	- ทุ - ลุ

มือขวา	--- ล	--- ล	--- ฌ	--- ม	--- ท	--- ล	- ร ม --	ม ร - ร
มือซ้าย	--- ร	--- ลุ	--- ฌ	--- ทุ	--- ทุ	--- ลุ	ด - ร ทุ	--- ลุ

มือขวา	- ม --	- ฌ - ล	- ท - ล	-- ฌ ฌ	---	- ล ฌ -	--- ฌ	--- ฌ
มือซ้าย	- ลุ --	- ฌ - ลุ	- ทุ - ลุ	- ฌ --	- ร - ม	--- ม	- ร --	- ฌ --

มือขวา	--- ซ	- รั - ดั	----	--- ล	- ท --	- รั - ดั	----	----
มือซ้าย	- ร --	----	- ท - ล	- ซ --	--- ล	----	- ท - ล	- ซ - ม

มือขวา	----	--- ซล	-- ล ล	- ท --	----	--- รม	-- ม ม	- ซ - ล
มือซ้าย	- ร - ม	-- ฟ -	- ล --	- ท --	- ล - ท	-- ด -	- ม --	- ซ - ล

มือขวา	-- ซ -	- ล - ซ
มือซ้าย	--- ฟ	--- ร

เพลง เชิดชั้นเดียว

มือขวา	- ท - ล	- ซ - ม	- ซ --	ท ล --	ล ซ --	ซ ม --	ม ร --	ร ท --
มือซ้าย	- ท - ล	- ซ - ท	- ร --	-- ซ ม	-- ม ร	-- ร ท	-- ท ล	-- ล ซ

มือขวา	- ท - ล	- ซ - ม	- ซ --	ท ล --	- ร - ซ	-- ล ท	- ล --	ท ท - ล
มือซ้าย	- ท - ล	- ซ - ท	- ร --	-- ซ ม	- ล - ซ	--- ท	- ล - ท	--- ล

มือขวา	- ล - ล	- ซ - ม	- ท - ล	- ซ --	ท ล --	ล ซ --	ซ ม --	ม ร --
มือซ้าย	- ร - ล	- ซ - ท	- ท - ล	- ร --	-- ซ ม	-- ม ร	-- ร ท	-- ท ล

มือขวา	ร ท --	--- รม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ร - ซ	-- ล ท	- ล --
มือซ้าย	-- ล ซ	-- ด -	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ล - ซ	--- ท	- ล - ท

มือขวา	ท ท - ล	- ท ล ซ
มือซ้าย	--- ล	- ท ล ซ

เพลง โอด

มือขวา	---ลฺุท	- ร - ม	---ช	--- ล	-- ล ล	- ช - ล	-- ล ล	- ช - ล
มือซ้าย	-- ช -	- ล - ทุ	---ช	--- ล	- ล -	- ช - ล	- ล -	- ช - ล

มือขวา	- ท - ล	- ช - ม	---วม	- ช - ล	-- ท ท	- ล - ช	- ล -	ท ท - ล
มือซ้าย	- ทุ - ล	- ช - ทุ	-- ด -	- ช - ล	- ทุ -	- ล - ช	- ล - ทุ	--- ล

มือขวา	- ท - ล	- ช - ม	---วม	- ช - ล	-- ท ท	- ล - ช	- ล -	ท ท - ล
มือซ้าย	- ทุ - ล	- ช - ทุ	-- ด -	- ช - ล	- ทุ -	- ล - ช	- ล - ทุ	--- ล

มือขวา	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ช
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ช

เพลง แหกกลพบุรี เทียวว1

มือขวา	--- ล	--- ท	- ม - ร	- ท - ล	---	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล
มือซ้าย	--- ล	--- ทุ	- ม - ร	- ทุ - ล	---	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล

มือขวา	-- ช ช	- ฟ - ช	-- ล ล	- ท - ล	- ร - ท	-- ล ล	- ช - ท	-- ล ล
มือซ้าย	- ช --	- ฟ - ช	- ล --	- ทุ - ล	- ร - ท	- ล --	- ช - ทุ	- ล --

มือขวา	-- ช ช	- ฟ - ช	-- ล ล	- ท - ล	- ร - ท	-- ล ล	- ช - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ช --	- ฟ - ช	- ล --	- ทุ - ล	- ร - ท	- ล --	- ช - ทุ	- ล - ช

มือขวา	- ท --	ล ช --	ฟ ม --	ฟ ช ล -	ล ท --	ล ช --	ฟ ม --	ฟ ช ล -
มือซ้าย	-- ล ช	-- ฟ ม	-- ร ม	--- ช	-- ล ช	-- ฟ ม	-- ร ม	--- ช

มือขวา	- ท --	ล ช --	ฟ ม --	ฟ ช ล -	ล ท --	ล ช --	ฟ ม --	ฟ ช ล -
มือซ้าย	-- ล ช	-- ฟ ม	-- ร ม	--- ช	-- ล ช	-- ฟ ม	-- ร ม	--- ช

มือขวา	--- ร	--- ม	--- ช	--- ล
มือซ้าย	--- ล	--- ทุ	--- ช	--- ล

เพลง โอดใหญ่

มือขวา	---ลุฑ	- ร - ม	---ช	--- ล	--- ท	- ล - ล	----	--- ล
มือซ้าย	--ช-	- ล - ฑ	---ช	--- ล	----	--- ร	--- ล	----

มือขวา	--- ล	--- ล	---ช	--- ล	--- ท	- ล - ล	----	--- ล
มือซ้าย	--- ร	--- ล	---ช	--- ล	----	--- ร	--- ล	----

มือขวา	--- ล	--- ล	---ช	--- ล	- ล - ล	- ล - ล	---ช	--- ล
มือซ้าย	--- ร	--- ล	---ช	--- ล	- ร - ม	- ร - ล	---ช	--- ล

มือขวา	- ท - ล	- ช - ม	-- - ร ม	- ช - ล	- ร - ช	-- ล ท	- ร - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ฑ - ล	- ช - ฑ	-- ด -	- ช - ล	- ล - ช	--- ฑ	- ร - ฑ	- ล - ช

มือขวา	---ลท	- ร - ม	- ร - ด	- ท - ล	---ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม
มือซ้าย	--ช-	- ร - ม	- ร - ด	- ฑ - ล	-- ด -	- ช - ล	- ฑ - ล	- ช - ฑ

มือขวา	---ช	-- ล ล	--- ท	-- ล ล	- ร - ช	-- ล ท	- ร - ท	- ล - ช
มือซ้าย	---ช	- ล - -	--- ฑ	- ล - -	- ล - ช	--- ฑ	- ร - ฑ	- ล - ช

มือขวา	---ลท	- ร - ม	- ร - ด	- ท - ล	---ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม
มือซ้าย	--ช-	- ร - ม	- ร - ด	- ฑ - ล	-- ด -	- ช - ล	- ฑ - ล	- ช - ฑ

มือขวา	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	---ช
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ฑ	--- ล	---ช

เพลง แหกल्पบุรี เทียว2

มือขวา	--- ล	--- ท	- มี่ - รี่	- ท - ล	-----	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล
มือซ้าย	--- ลุ	--- ทุ	- ม - ร	- ทุ - ลุ	-----	--- ลุ	- ลุ ลุ ลุ	- ลุ - ลุ

มือขวา	--- ฟ	- ช - ล	--- ฟ	- ช - ล	-----	- ท - ตั	- รี่ - ตั	รี่ ท ตั ล
มือซ้าย	--- ฟุ	- ชุ - ลุ	--- ฟุ	- ชุ - ลุ	-----	- ทุ - ต	- ร - ต	ร ทุ ต ลุ

มือขวา	-----	- รี่ - รี่	--- ตั	รี่ มี่ - ตั	-----	- ท - ล	-- ชช	- ฟ - ช
มือซ้าย	-----	- ร - ร	--- ต	ร ม - ต	-----	- ทุ - ลุ	- ชุ --	- ฟุ - ชุ

มือขวา	- ม - ฟ	--- ม	-- ร ม	-----	- ร - ม	- ร - ม	ร ต - ร	- ม - ฟ
มือซ้าย	- ทุ - ต	-----	ร ต - ทุ	-----	- ลุ - ทุ	- ลุ - ทุ	ลุ ชุ - ลุ	- ทุ - ต

มือขวา	- ร - ต	-----	- ต - ร	-----	- ร - ต	-----	- ต - ร	- ร - ต
มือซ้าย	ลุ -- ชุ	-----	ลุ -- ลุ	-----	ลุ -- ชุ	-----	ลุ -- ลุ	ลุ -- ชุ

มือขวา	--- ร	--- ม	--- ช	--- ล
มือซ้าย	--- ลุ	--- ทุ	--- ชุ	--- ลุ

เพลง ฉิ่ง

มือขวา	-- ร ม	- ช - ล	-- ร ม	- ช - ล	- ช - ฟ	- ม - ร	- ร - ร	- ร - ร
มือซ้าย	- ต --	- ชุ - ลุ	- ต --	- ชุ - ลุ	- ชุ - ฟุ	- ม - รุ	--- ชุ	--- รุ

มือขวา	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	--- ร
มือซ้าย	--- ชุ	--- รุ	--- ชุ	--- รุ	--- ชุ	- รุ --

กลับต้น

มือขวา	-- ล ท	- ร - ม	-- ล ท	- ร - ม	- ร - ม	-- ฅ ฅ	-- ล ล	- ฅ - ม
มือซ้าย	- ฅ --	- ร - ม	- ฅ --	- ร - ม	- ล - ฅ	- ฅ --	- ล --	- ฅ - ฅ

มือขวา	- ร - ฅ	-- ล ล	- ฅ - ม	- ร - ล	- ฅ - ม	- ร - ฅ	-- ล ล	- ฅ - ม
มือซ้าย	- ล - ฅ	- ล --	- ฅ - ฅ	- ล - ล	- ฅ - ฅ	- ล - ฅ	- ล --	- ฅ - ฅ

มือขวา	- ร - ฅ	- ล ล ล	- ฅ - ม	- ร - ล	- ฅ - ม	- ร - ฅ	- ฅ - ฅ	- ฅ - ฅ
มือซ้าย	- ล - ฅ	- ล --	- ฅ - ฅ	- ล - ล	- ฅ - ฅ	- ล - ฅ	--- ด	--- ฅ

มือขวา	- ฅ - ฅ	- ฅ - ฅ	- ฅ - ฅ	- ฅ - ฅ	- ฅ - ฅ	--- ฅ
มือซ้าย	--- ด	--- ฅ	--- ด	--- ฅ	--- ด	- ฅ --

เพลง ลา

มือขวา	--- ล	- ท --	- ม - ร	--- ม	- ท - ล	- ฅ - ม	-- ร ม	- ฅ - ล
มือซ้าย	- ล --	--- ฅ	--- ล	--- ฅ	- ฅ - ล	- ฅ - ฅ	- ด --	- ฅ - ล

มือขวา	- ร - ท	- ล --	ฅ ฅ --	ล ล - ท	-- ล ท	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ท
มือซ้าย	- ร - ฅ	- ล - ฅ	--- ล	--- ฅ	- ฅ --	- ร - ม	- ฅ - ม	- ร - ฅ

มือขวา	-- ล ล	- ท - ล	- ฅ - ม	- ฅ - ล	- ท - ร	- ท --	ล ล --	ฅ ฅ - ม
มือซ้าย	- ล --	- ฅ - ล	- ฅ - ฅ	- ฅ - ล	- ฅ - ร	- ฅ - ล	--- ฅ	--- ฅ

มือขวา	-- ร ร	- ม - ฅ	- ท - ล	- ฅ - ม	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ฅ
มือซ้าย	- ล --	- ฅ - ฅ	- ฅ - ล	- ฅ - ฅ	- ร - ม	- ร - ฅ	--- ล	--- ฅ

เพลง กบเต๋น

ท่อน1

มือขวา	--- ล	--- ท	- มี่ - รั	- ท - ล	----	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล
มือซ้าย	--- ลุ	--- ทุ	- ม - ร	- ทุ - ลุ	----	--- ลุ	- ลุ ลุ ลุ	- ลุ - ลุ

มือขวา	--- ฟ	--- ล	--- ฟ	--- ล	--- ล	--- ฟ	--- ล	----
มือซ้าย	- ม --	- ม --	- ม --	- ม --	- ลุ --	- ม --	- ม --	----

มือขวา	-- ซ ซ	- ล - ซ	- ท - ล	- ซ - ฟ	- ฟ --	- ม --	- ร - ร	--- ท
มือซ้าย	- ซุ --	- ลุ - ซุ	- ทุ - ลุ	- ซุ - ฟุ	-- ม ร	--- รั	--- ลุ	--- ทุ

มือขวา	-- ซ ซ	- ล - ท	- รั - ท	- ล - ซ	- ซ - ล	- ท - รั	- มี่ - รั	- ท - ล
มือซ้าย	- ซุ --	- ลุ - ทุ	- ร - ทุ	- ลุ - ซุ	- ซุ - ลุ	- ทุ - ร	- ม - ร	- ทุ - ลุ

มือขวา	----	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล
มือซ้าย	----	--- ลุ	- ลุ ลุ ลุ	- ลุ - ลุ

ท่อน2

มือขวา	--- ล	--- ท	- มี่ - รั	- ท - ล	----	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล
มือซ้าย	--- ลุ	--- ทุ	- ม - ร	- ทุ - ลุ	----	--- ลุ	- ลุ ลุ ลุ	- ลุ - ลุ

มือขวา	----	- รั - รั	- มี่ - รั	- ท - ล	-- ซ ฟ	- ซ - ล	- ซ --	ล ท - ล
มือซ้าย	--- ร	----	- ม - ร	- ทุ - ลุ	--- ฟุ	- ซุ - ลุ	- ซุ --	- ทุ - ลุ

มือขวา	----	- รั - รั	- มี่ - รั	- ท - ล	-- ซ ฟ	- ซ - ล	- ซ --	ล ท - ล
มือซ้าย	--- ร	----	- ม - ร	- ทุ - ลุ	--- ฟุ	- ซุ - ลุ	- ซุ --	- ทุ - ลุ

มือขวา	- ท --	- ท --	- ล - ล	--- ท	--- ซ	-- ล ท	- รั - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ทุ --	- ทุ - ลุ	----	--- ทุ	- ซุ --	--- ทุ	- ร - ทุ	- ลุ - ซุ

มือขวา	- มี่ - รั	- ตี่ - ท	-- ล ท	- ตี่ - รั	- ช - ล	- ท - รั	- มี่ - รั	- ท - ล
มือซ้าย	- ม - ร	- ด - ท	- ช - -	- ด - ร	- ช - ล	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล

มือขวา	-----	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล
มือซ้าย	-----	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล

เพลง กล่อมนารี

มือขวา	--- ท	-- ร ร	--- ม	-- ร ร	- ท - ล	- ช - ฟ	-- ม ฟ	- ช - ล
มือซ้าย	--- ฟ	- ร - -	--- ม	- ร - -	- ท - ล	- ช - ฟ	ม ร - -	- ช - ล

มือขวา	-----	- ช - ช	- ช - -	ล ล - ช	- ท - รั	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ฟ
มือซ้าย	--- ช	-----	- ช - ล	--- ช	- ท - ร	- ท - ล	--- ช	--- ฟ

มือขวา	-----	- ฟ - ฟ	- ท - ล	- ฟ - ม	- ล - ฟ	- ม - -	ร ร - -	ม ม - ฟ
มือซ้าย	--- ฟ	-----	- ท - ล	- ฟ - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	--- ม	--- ฟ

มือขวา	- ท - -	ล ล - -	ท ท - -	ร ร - ม	- ล - ร	- ม - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ฟ - ม	--- ฟ	--- ร	--- ม	- ม - ร	- ม - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร

เพลง จำปาทองเทศ

มือขวา	--- ร	-- ม ม	--- ฟ	-- ม ม	- ฟ ล -	ฟ ม - -	-- ท ด	-- ร ม
มือซ้าย	--- ร	- ม - -	--- ฟ	- ม - -	--- ม	-- ร ด	ท ล - -	ท ด - -

มือขวา	- ฟ ล -	ฟ ม - -	-- ท ด	-- ร ม	- ฟ - ม	- ร - ม	--- ฟ	- ช - ล
มือซ้าย	--- ม	-- ร ด	ท ล - -	ท ด - -	- ด - ท	- ล - ท	--- ฟ	- ช - ล

มือขวา	- ช - -	-----	--- ฟ	--- ช	- ล - ช	- ฟ - ช	--- ล	--- ม
มือซ้าย	- ช - -	-----	--- ฟ	--- ช	- ล - ช	- ฟ - ช	--- ล	--- ท

มือขวา	----	-ม-ม	-ฟ-ร	-ม-ฟ	-ร-ม	-ฟ-ช	-ทลช	-ฟ-ม
มือซ้าย	---ม	----	-ฟ-ร	-ม-ฟ	-ร-ม	-ฟ-ช	-ทลช	-ฟ-ม

เพลง ขลุ่ยฉาย

มือขวา	--ร ม	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ม	-ร-ช	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ช
มือซ้าย	-ด--	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ท	-ล-ช	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ช

มือขวา	--ร ม	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ม	-ม--	ร ร--	ม ม--	ชช-ล
มือซ้าย	-ด--	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ท	-ท-ล	---ท	---ช	---ล

มือขวา	--ร ม	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ม	-ร-ช	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ช
มือซ้าย	-ด--	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ท	-ล-ช	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ช

มือขวา	-ร-ท	-ล-ร	----	-ล-ล	----	-ช-ช	--ทล	---ช
มือซ้าย	-ร-ท	-ล-ร	---ล	----	---ช	----	-ล--	ช ม-ร

เพลง แม่ศรี

มือขวา	--ร ม	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ม	-ร-ช	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ช
มือซ้าย	-ด--	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ท	-ล-ช	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ช

มือขวา	--ร ม	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ม	-ม--	ร ร--	ม ม--	ชช-ล
มือซ้าย	-ด--	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ท	-ท-ล	---ท	---ช	---ล

มือขวา	--ร ม	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ม	-ร-ช	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ช
มือซ้าย	-ด--	-ช-ล	-ท-ล	-ช-ท	-ล-ช	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ช

เพลง คลื่นกระทบฝั่ง

ท่อน1

มือขวา	----	- ซ - ซ	- ร - ม	- ร - ซ	- ร - ม	- ซ - ล	- ท - ล	-- ท ท
มือซ้าย	--- ซุ	-----	- ลุ - ทุ	- ลุ - ซุ	- ลุ - ทุ	- ซุ - ลุ	- ทุ - ลุ	- ทุ --

มือขวา	----	- ท - ท	-- ซ ซ	- ล - ท	- ท --	ล ล --	ท ท --	ริ ริ - มี
มือซ้าย	--- ทุ	-----	- ซุ --	- ลุ - ทุ	- ทุ - ลุ	--- ทุ	--- ร	--- ม

มือขวา	--- ม	- ท ล ซ	- ม --	- ซ - ซ	-- ซ ล	-- ซ -	--- ซ	ล ท ดี ริ
มือซ้าย	--- ทุ	- ทุ ลุ ซุ	- ทุ - ซุ	-----	- ม --	ซ ม - ร	-- ร -	--- ร

มือขวา	-----	--- ริ	- ริ ริ ริ	- ริ - ริ
มือซ้าย	-----	--- ร	- ร ร ร	- ร - ร

ท่อน2

มือขวา	--- ท	--- ล	--- ซ	--- ม	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม
มือซ้าย	--- ทุ	--- ลุ	--- ซุ	--- มุ	- ด --	- ซุ - ลุ	- ทุ - ลุ	- ซุ - ทุ

มือขวา	-----	--- ม	- ม ม ม	- ม - ม	- ท --	ท ท --	ล ล --	ซ ซ - ม
มือซ้าย	-----	--- ทุ	- ทุ ทุ ทุ	- ทุ - ทุ	- ทุ - ทุ	--- ลุ	--- ซุ	--- ทุ

มือขวา	--- ม	- ท ล ซ	- ม --	- ซ - ซ	-- ซ ล	-- ซ -	--- ซ	ล ท ดี ริ
มือซ้าย	--- ทุ	- ทุ ลุ ซุ	- ทุ - ซุ	-----	- ม --	ซ ม - ร	-- ร -	--- ร

มือขวา	-----	--- ริ	- ริ ริ ริ	- ริ - ริ
มือซ้าย	-----	--- ร	- ร ร ร	- ร - ร

เพลง ลีลากระท่อม

ท่อน1

มือขวา	--- ล	-- ท ท	--- รี่	-- ท ท	- ฟ - ม	- ร - ทุ	-- ล ทุ	- ร - ม
มือซ้าย	--- ลุ	- ทุ --	--- ร	- ทุ --	- ฟ - มุ	- รุ - ฟุ	- ทุ --	- รุ - มุ

มือขวา	- ฟ - ม	- ร - ทุ	-- ล ทุ	- ร - ม	--- ล	----	- ทุ - ทุ	--- ล
มือซ้าย	- ฟุ - มุ	- รุ - ฟุ	- ทุ --	- รุ - มุ	--- ลุ	---- ทุ	----	--- ลุ

มือขวา	- ท - ล	-- ทุ ทุ	- รี่ --	- ท - ท	-- ร ม	- ทุ - ล	- ท - ล	- ทุ - ม
มือซ้าย	- ทุ - ลุ	- ทุ --	- ร - ทุ	----	- ด --	- ทุ - ลุ	- ทุ - ลุ	- ทุ - ทุ

มือขวา	-- ล ท	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ท	- รี่ - ท	- ล - ทุ	--- ล	--- ท
มือซ้าย	- ทุ --	- ร - ม	- ทุ - ม	- ร - ทุ	- ร - ทุ	- ลุ - ทุ	--- ลุ	--- ทุ

ท่อน2

มือขวา	--- ม	-- ทุ ทุ	--- ล	-- ทุ ทุ	--- ม	- ร --	- ท - ท	--- ล
มือซ้าย	--- ทุ	- ทุ --	--- ลุ	- ทุ --	--- ทุ	- ลุ - ทุ	----	--- ลุ

มือขวา	- ร - ทุ	- ล - ท	- รี่ - ท	- ล - ทุ	- ฟ --	ฟ ฟ --	ม ม --	ร ร - ทุ
มือซ้าย	- ลุ - ทุ	- ลุ - ทุ	- ร - ทุ	- ลุ - ทุ	- ฟุ - ฟุ	--- มุ	--- รุ	--- ฟุ

มือขวา	--- ล	-- ท ท	--- รี่	-- ท ท	--- ม	- ร --	- ท - ท	--- ล
มือซ้าย	--- ลุ	- ทุ --	--- ร	- ทุ --	--- ทุ	- ลุ - ทุ	----	--- ลุ

มือขวา	- ร - ทุ	- ล - ท	- รี่ - ท	- ล - ทุ	-- ร ม	- ทุ - ล	- ทุ - ม	- ร - ทุ
มือซ้าย	- ลุ - ทุ	- ลุ - ทุ	- ร - ทุ	- ลุ - ทุ	- ด --	- ทุ - ลุ	- ทุ - ทุ	- ลุ - ทุ

เพลง โฉงชาติรี

เที่ยวที่ 1

มือขวา	--- ร	- ร - ช	--- ล	--- ท	--- ล	- ช - ม	--ทล----ช
มือซ้าย	--- รุ	- ลุ - ชุ	--- ลุ	--- ทุ	--- ลุ	- ชุ - ทุ	-ล--ชม-ร

มือขวา	-ฟล-ฟม--	----ร-ม	-ช--ลท-ริ	-มิ-ริ-ท-ล	---มิ-ริ-ท	---ล-ช-ม	---ร-ม-ช
มือซ้าย	---ม--รท	-ล-ทุ-ล-ทุ	-ร-ช--ร	-ม-ร-ทุ-ล	---ม-ร-ทุ	---ล-ช-ทุ	---ล-ทุ-ช

มือขวา	-ม--รร--	มม--ชช-ล	-ดี-ริ-ดี--	ลล--ชช-ม	----ช-ช	-ล-ช-ม-ร	----ร-ม-ช
มือซ้าย	-ทุ-ล--ทุ	---ช--ล	-ด-ร-ด-ล	---ช--ทุ	---ช--	-ล-ช-ทุ-ล	--ทุ-ด--ช

มือขวา	-ฟล-ฟม--	----ร-ม	-ช--ลท-ริ	-มิ-ริ-ท-ล	---มิ-ริ-ท	---ล-ช-ม	---ร-ม-ช
มือซ้าย	---ม--รท	-ล-ทุ-ล-ทุ	-ร-ช--ร	-ม-ร-ทุ-ล	---ม-ร-ทุ	---ล-ช-ทุ	---ล-ทุ-ช

เที่ยวที่ 2

มือขวา	--- ร	- ร - ช	--- ล	--- ท	--- ล	- ช - ม	--ทล----ช
มือซ้าย	--- รุ	- ลุ - ชุ	--- ลุ	--- ทุ	--- ลุ	- ชุ - ทุ	-ล--ชม-ร

มือขวา	--ลทุด-ทุด	ร-ดรวม-รวม	ฟ-รวมฟ-มฟ	ช-ฟชล-ชล	--ทดี-ดี-ดี	-ดี-ดี----	--ทล----ช
มือซ้าย	-ช--ล--	-ทุ--ด--	-ด--ร--	-ม--ฟ--	ชล--ท-ท-	ท-ท-ทลชม	-ล--ชม-ร

มือขวา	-ม--รร--	มม--ชช-ล	-ดี-ริ-ดี--	ลล--ชช-ม	--ท-ท-ท-	ล-ล-ช-ช-	----ร-ม-ช
มือซ้าย	-ทุ-ล--ทุ	---ช--ล	-ด-ร-ด-ล	---ช--ทุ	---ล-ล-ช	-ช-ม-ม-ร	--ทุ-ด--ช

มือขวา	--ลทุด-ทุด	ร-ดรวม-รวม	ฟ-รวมฟ-มฟ	ช-ฟชล-ชล	--ทดี-ดี-ดี	-ดี-ดี----	--ทล----ช
มือซ้าย	-ช--ล--	-ทุ--ด--	-ด--ร--	-ม--ฟ--	ชล--ท-ท-	ท-ท-ทลชม	-ล--ชม-ร

เที่ยวที่ 3

มือขวา	--- ร	- ร - ช	--- ล	--- ท	--- ล	- ช - ม	--ทล----ช
มือซ้าย	--- รุ	- ลุ - ชุ	--- ลุ	--- ทุ	--- ลุ	- ชุ - ทุ	-ล--ชม-ร

มือขวา	---ท-ร-ท	--ทุรวมช-ม	---ช-ม-ช	--มชลท-ล	---ท---ล	---ช--ม	ร-ร-ม-ช
มือซ้าย	---ฟ-ร-ฟ	--ฟรวมช-ม	---ช-ทุ-ช	--ทุลทุ-ล	---ทุ---ล	---ช--ทุ	-ทุ-ล-ทุ-ช

มือขวา	-----	---ท---ล	---ช---	---ม---ช-	---ช---ล	---ท---ร	ร--ร-ม-ช
มือซ้าย	-----	---ท---ล	---ช---ท	---ร-ร-ม	---ช---ล	---ท---ล	-ท-ล-ท-ช

มือขวา	---ท-ร-ท	--ทรมช-ม	---ช-ม-ช	--มชลท-ล	--ลท--ชล	--มช--รม	ร--ร-ม-ช
มือซ้าย	---ฟ-ร-ฟ	--ฟรมช-ม	---ช-ท-ช	--ทชลท-ล	-ช---ม--	-ร---ท--	-ท-ล-ท-ช

เทียวกี่ 4

มือขวา	--- ร	- ร - ช	--- ล	--- ท	--- ล	- ช - ม	--ทล----ช
มือซ้าย	--- ร	- ล - ช	--- ล	--- ท	--- ล	- ช - ท	-ล--ชม-ร

มือขวา	-ลท---ล	---ช---ฟ	---ม---ร	---ด---ล	--ทด-ด-ด	-ด-ด---	--ทล----ช
มือซ้าย	---ลชฟม-	ชฟม-ฟมร-	มรด-รดท-	ดทล-ทลช-	ชล--ท-ท-	ท-ท-ทลชม	-ล--ชม-ร

มือขวา	--รท--ทท	-ล-ล--ทท	--รท--ทท	-ลชม--มม	---ช---ล	---ท---ร	ร--ร-ม-ช
มือซ้าย	--รท-ท--	--ช--ท--	--รท-ท--	-ลชม-ม--	---ช---ล	---ท---ล	-ท-ล-ท-ช

มือขวา	--ลทด-ทด	ร-ดรม-รม	ฟ-รมฟ-มฟ	ช-ฟชล-ชล	--ทด-ด-ด	-ด-ด---	--ทล----ช
มือซ้าย	-ช---ล--	-ท---ด--	-ด---ร--	-ม---ฟ--	ชล--ท-ท-	ท-ท-ทลชม	-ล--ชม-ร

เทียวกี่ 5

มือขวา	--- ร	- ร - ช	--- ล	--- ท	--- ล	- ช - ม	--ทล----ช
มือซ้าย	--- ร	- ล - ช	--- ล	--- ท	--- ล	- ช - ท	-ล--ชม-ร

มือขวา	---ท---ร	-ม-ช-ลชม	---ร---ท	--รรมท-ล	---ท---ล	---ช---ม	ร--ร-ม-ช
มือซ้าย	---ฟ---ร	-ม-ช-ลชท	---ล---ท	--รมรท-ล	---ท---ล	---ช---ท	-ท-ล-ท-ช

มือขวา	-----	---ท---ล	---ช---	---ม---ช-	---ช---ล	---ท---ร	ร--ร-ม-ช
มือซ้าย	-----	---ท---ล	---ช---ท	---ร-ร-ม	---ช---ล	---ท---ล	-ท-ล-ท-ช

มือขวา	----ลท	--ทร--รม	-----รม	-มช--ชล	--ลท--ชล	--มช--รม	ร--ร-ม-ช
มือซ้าย	----ช--	-ล--ท--	----ท--	-ร--ม--	-ช--ม--	-ร--ท--	-ท-ล-ท-ช

เทียวกที่ 6

มือขวา	--- ร	- ร - ช	--- ล	--- ท	--- ล	- ช - ม	--ทล----ช
มือซ้าย	--- ร	- ล - ช	--- ล	--- ท	--- ล	- ช - ท	-ล--ชม-ร

มือขวา	-----ลท	---ร---ม	---ช---ล	ท-ลท----	รืท--ทล--	ลช--ชม--	มร--รท--
มือซ้าย	-----ช--	---ร---ม	---ช---ล	-ช-----	--ลช--ชม	--มร--รท	--ทล--ลช

มือขวา	---ท---ล	---ช---ม	ชม--มร--	ทล-----	--รม--ชล	ท-รื-ทล--	--ทล----ช
มือซ้าย	---ท---ล	---ช---ท	--รท--ทล	---ชม---	ลท--รม--	-ล-ล--ชม	-ล--ชม-ร

มือขวา	---ล---ท	---ร---ม	--ช-ช-ช-	ม-ม-ร-ร-	--รื-รื-รื-	ท-ท-ล-ล-	ร--ร-ม-ช
มือซ้าย	---ม---ท	---ร---ม	---ม-ม-ร	-ร-ท-ท-ล	---ท-ท-ล	-ล-ช-ช-ม	-ท-ล-ท-ช

เพลง พรหมณ์ติดน้ำเต้า

เทียวกที่ 1

มือขวา	--- ร	- ม - ช	-- ท ล	ช ล - ท	-----	- ท - ท	- ท - ด	- ร - ม
มือซ้าย	- ท - ล	- ท - ช	-- ท ล	ช ล - ท	--- ท	-----	- ท - ช	- ล - ท

มือขวา	- ร - ฟ	- ม --	ร ร --	ด ด - ท	-----	- รื --	- ท - ท	-----
มือซ้าย	- ล - ด	- ท - ล	--- ช	--- ฟ	-----	--- ท	-----	-----

มือขวา	- รื - ท	- ล --	ช ช --	ล ล - ท	- รื - ท	- ล - ช	ล ท - ล	-----
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ช	--- ล	--- ท	- ร - ท	- ล - ช	ล ท - ล	-----

มือขวา	- ช - ท	- ล --	ช ช --	ฟ ฟ - ม	- ฟ ล -	ฟ ม --	- ร - ม	-----
มือซ้าย	- ช - ท	- ล - ช	--- ฟ	--- ม	--- ม	-- ร ท	- ล - ท	-----

เทียวกที่ 2

มือขวา	--- ร	- ม - ช	-- ท ล	ช ล - ท	-----	--- ม	-----	รื ท - รื
มือซ้าย	- ท - ล	- ท - ช	-- ท ล	ช ล - ท	-----	--- ม	-----	ร ท - ร

มือขวา	-----	- มํ - รํ	-- ซซ	- ล - ท	-----	--- ท	- ท ท ท	- ท - ท
มือซ้าย	-----	- ม - ร	- ซ --	- ล - ท	-----	--- ท	- ท ท ท	- ท - ท

มือขวา	- มํ - รํ	- ท - ล	- ท - ล	- ล --	- ท - ล	- ซ - ฟ	-- ม ฟ	ซ ล --
มือซ้าย	- ม - ร	- ท - ล	-- ล -	- ร --	- ฟ - ม	- ร --	ม ร --	- ม --

มือขวา	- ท - ล	- ซ - ฟ	-- ม ฟ	-- ซ ล	ล - ล ซ	- ฟ - ม	-- ม ฟ	-- ม ม
มือซ้าย	- ฟ - ม	- ร --	ม ร --	ม ฟ --	- ร - ร	- ด - ท	- ร --	- ม --

เทียวกที่ 3

มือขวา	--- ร	- ม - ซ	-- ท ล	ซ ล - ท	-----	-----	- ท - ด	- ร - ม
มือซ้าย	- ท - ล	- ท - ซ	-- ท ล	ซ ล - ท	-----	-----	- ท - ซ	- ล - ท

มือขวา	ร ด --	ร ม - ร	--- ด	--- ท	-----	- รํ --	- ท - ท	-----
มือซ้าย	-- ท ด	--- ล	--- ซ	--- ฟ	-----	--- ท	-----	-----

มือขวา	- รํ - ท	- ล --	ซซ --	ล ล - ท	- รํ - ท	- ล - ซ	ล ท - ล	-----
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท	- ร - ท	- ล - ซ	ล ท - ล	-----

มือขวา	- ซ - ท	- ล --	ซซ --	ฟ ฟ - ม	- ฟ ล -	ฟ ม --	- ร - ม	-----
มือซ้าย	- ซ - ท	- ล - ซ	--- ฟ	--- ม	--- ม	-- ร ท	- ล - ท	-----

เทียวกที่ 4

มือขวา	--- ล	-- ซ ม	--- ร	-- ม ท	--- ล	- ซ - ม	- ร - ท	-----
มือซ้าย	--- ล	-- ซ ท	--- ล	-- ท ฟ	--- ม	- ร - ม	- ร - ฟ	-----

มือขวา	--- ร	-- ม ร	-- ม ซ	-- ล ท	-- รํ ท	-- ล ซ	-- ล ท	--- ร
มือซ้าย	--- ล	-- ท ล	-- ท ซ	-- ล ท	-- ร ท	-- ล ซ	-- ล ท	--- ล

มือขวา	-- ม ร	-- ท ร	-- ม ซ	-- ล ท	-- รํ ท	-- ล ซ	-- ท ล	-----
มือซ้าย	-- ท ล	-- ฟ ล	-- ท ซ	-- ล ท	-- ร ท	-- ล ซ	-- ท ล	-----

มือขวา	-- ท -	-- ท -	-- ล -	-- ซ -	- ฟ ล -	ฟ ม --	- ร - ม	----
มือซ้าย	--- ล	--- ซ	--- ฟ	--- ม	--- ม	-- ร ทุ	- ล - ทุ	----

เพลงโถ้โลม

เที่ยวที่ 1

มือขวา	- มํ รั ท	- ล - ซ	-- ท ล	ซ ล - ท	- ซ - ล	- ท - มํ	รั ท - ล
มือซ้าย	- ม ร ทุ	- ล - ซ	-- ทุ ล	ซ ล - ทุ	- ซ - ล	- ทุ - ม	ร ทุ - ล

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ม	- ซ - ล
มือซ้าย	- ด --	- ซ - ล	- ทุ - ล	- ซ - ทุ	--- ล	--- ทุ	- ซ - ล

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ม	- ซ - ล
มือซ้าย	- ด --	- ซ - ล	- ทุ - ล	- ซ - ทุ	--- ล	--- ทุ	- ซ - ล

มือขวา	-- ทท-	รั ท --	---มม	-- ซ ล	-- ทท-	รั ท --	---ซ
มือซ้าย	--- ท	-- ล ซ	-- ม -	ร ม - ม	--- ท	-- ล ซ	- ม - ร

เที่ยวที่ 2

มือขวา	- มํ รั ท	- ล - ซ	-- ท ล	ซ ล - ท	--- ล	--- ซ	- ม - ร
มือซ้าย	- ม ร ทุ	- ล - ซ	-- ทุ ล	ซ ล - ทุ	--- ล	--- ซ	- ทุ - ล

มือขวา	----	-- ร ม	- ล - ซ	- ซ - ซ	-- ทุ -	-- ร -	ม - ซ -
มือซ้าย	----	ล ทุ - ทุ	-- ซ ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ทุ	- ร - ม

มือขวา	----	ซ ม --	- ทุ --	-- ร ม	-- ม -	-- ซ -	ล - ท -
มือซ้าย	----	-- ร ทุ	- ทุ --	ล ทุ - ทุ	--- ร	--- ม	- ซ - ล

มือขวา	-- ทท-	รั ท --	---มม	-- ซ ล	-- ทท-	รั ท --	---ซ
มือซ้าย	--- ท	-- ล ซ	-- ม -	ร ม - ม	--- ท	-- ล ซ	- ม - ร

เทียวนที่ 3

มือขวา	--- ฑ	--- ร	--- ม	ฑ ล - ฑ	----	--- ล	ท - รั รั
มือซ้าย	--- ฬ	--- ล	--- ฑ	-- ฑ ฑ	----	--- ล	- ล - ฑ

มือขวา	----	- มั - มั	- มั - มั	- รั - ฑ	--- ล	--- ฑ	- รั - มั
มือซ้าย	--- ม	----	- ฑ - ม	- ร - ฬ	--- ม	--- ฬ	- ร - ม

มือขวา	----	ท - ล ท	-- รั -	ท ล --	-- ม -	-- ฑ -	ล - ฑ -
มือซ้าย	----	- ฑ --	--- ล	-- ฑ ม	--- ร	--- ม	- ฑ - ล

มือขวา	-- รั มั	----	-- รั มั	----	-- รั มั	----	--- ฑ
มือซ้าย	----	รั ฑ ล ฑ	----	รั ฑ ฑ ล	----	รั ฑ ล ฑ	- ม - ร

เทียวนที่ 4

มือขวา	- มั รั ฑ	- ล - ฑ	-- ฑ ล	ฑ ล - ฑ	- ฑ - ล	- ฑ - มั	รั ฑ - ล
มือซ้าย	- ม ร ฑ	- ล - ฑ	-- ฑ ล	ฑ ล - ฑ	- ฑ - ล	- ฑ - ม	ร ฑ - ล

มือขวา	----	ท ล --	-- ฑ -	ฑ ฑ - ฑ	----	ฑ ม --	ม ร --
มือซ้าย	----	-- ฑ ม	- ม - ม	- ร - ม	----	-- ร ฑ	-- ฑ ล

มือขวา	----	ร ฑ - ร	-- ฑ รั	ม ฑ - ม	----	ฑ ม - ฑ	ล ฑ - ล
มือซ้าย	----	ร ฬ - รั	-- ฬ รั	ม ฑ - ม	----	ฑ ฑ - ฑ	ล ฑ - ล

มือขวา	-- ฑ ฑ -	รั ฑ --	--- ม ม	-- ฑ ล	-- ฑ ฑ -	รั ฑ --	--- ฑ
มือซ้าย	--- ฑ	-- ล ฑ	-- ม -	ร ม - ม	--- ฑ	-- ล ฑ	- ม - ร

เทียวนที่ 5

มือขวา	- มั รั ฑ	- ล - ฑ	-- ฑ ล	ฑ ล - ฑ	- ฑ - ล	- ฑ - มั	รั ฑ - ล
มือซ้าย	- ม ร ฑ	- ล - ฑ	-- ฑ ล	ฑ ล - ฑ	- ฑ - ล	- ฑ - ม	ร ฑ - ล

มือขวา	--- ร	--- ล	-- ฑ -	ฑ - ฑ -	--- ร	--- รั	ฑ - ฑ -
มือซ้าย	--- ล	--- ล	--- ฑ	- ล - ฑ	--- ล	--- ร	- ฑ - ล

มือขวา	--- ท	--- ร	--- ม	--- ม	--- ร	--- ท	ล ช - ล
มือซ้าย	--- ม	--- ร	--- ช	--- ม	--- ร	--- ท	ล ช - ล

มือขวา	-- ทท-	ร ท --	---มม	-- ช ล	-- ทท-	ร ท --	--- ช
มือซ้าย	--- ท	-- ล ช	-- ม -	ร ม - ม	--- ท	-- ล ช	- ม - ร

เที่ยวที่ 6

มือขวา	----	ร ---	ม ---	ช -- ท	ร ท --	ท ล --	ช ม --
มือซ้าย	- ท - ม	- ม - ช	- ช - ล	- ล --	-- ล ช	-- ช ม	-- ร ท

มือขวา	----	-- ร ม	ช ล --	ช ม --	-- ท -	-- ร -	ม - ช -
มือซ้าย	----	ล ท --	-- ช ม	-- ร ท	---	---	- ร - ม

มือขวา	----	ช ม --	- ท --	-- ร ม	-- ม -	-- ช -	ล - ท -
มือซ้าย	----	-- ร ท	- พ --	ล ท - ท	---	---	- ช - ล

มือขวา	-- ทท-	ร ท --	---มม	-- ช ล	-- ทท-	ร ท --	--- ช
มือซ้าย	--- ท	-- ล ช	-- ม -	ร ม - ม	--- ท	-- ล ช	- ม - ร

5. ประเภทเพลงเถา

ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ครูฉลาก โพรธิสามต้นได้บรรเลงเพลงที่สืบทอดจากท่านครูประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงเถาจำนวน 2 เพลงดังนี้

1. เพลง พม่าเห่ เถา
2. เพลง สุรินทรอาหุ เถา

เพลง พม่าเห่ เถา

ประวัติเพลง

เพลงพม่าเห่ อัตราสองชั้น ของเก่า ประเภทหน้าทับปรบไ้ มีท่อนเดียว 6 จังหวะ ใช้ร้องประกอบการแสดงละครในบทเกี่ยวพาราสี มักจะสอดแทรก “ว่าดอก” ในตอนท้าย แต่ถ้านำมาส่งร้องในกรณีอื่นๆ ก็จะไม่มีการว่าดอก

เมื่อ พ.ศ. 2466 ครูมนตรี ตราโมท ได้นำเพลงนี้มาแต่งขยายขึ้นเป็นอัตราสามชั้น และตัดลงเป็นชั้นเดียว ครบเป็นเพลงเถา เนื่องจากในสมัยนั้นวงการดนตรีและขับร้องเพลงไทยกำลังนิยมร้องและบรรเลงเพลงพม่าให้สามชั้น และเถาแทนเพลงพม่า ห้าท่อนกันอย่างแพร่หลาย เพราะฉะนั้นเพลงพม่าให้สามชั้นและเถา จึงมีด้วยกันหลายทาง เช่น ทางของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ทางของหมื่นประคมเพลงประสานใจ นิตยผลิน) ทางของจางวางทั่ว พาทยโกศล ทางของครูเขียน ศุขสายชล

สามชั้นเที่ยว 1

มือขวา	--- ม	--- ซ	--- ล	--- ค	- ค ร ม	- ซ - ค	-- ม ร	ค ร - ม
มือซ้าย	---	---	---	---	- ค ร ม	- ร - ค	-- ม ร	ค ร - ม

มือขวา	----	----	-- ซ ล	- ค - ร	- ม - ม	- ม - -	ร ร - -	ค ค - ล
มือซ้าย	----	----	- ฟ - -	- ค - ร	- ม - ซ	- ม - ร	---	---

มือขวา	- ค - ร	- ค - -	ล ล - -	ซ ซ - ม	- ซ - ล	- ซ - -	ม ม - -	ร ร - ค
มือซ้าย	- ค - ร	- ค - ล	---	---	- ซ - ล	- ซ - ร	---	---

มือขวา	-- ร ม	-- ฟ ซ	- ล - -	ซ ฟ - -	- ม ซ -	ม ร - -	ร - ม ร	---
มือซ้าย	- ค - -	ร ม - -	ฟ - ซ ฟ	-- ม ร	---	-- ค ล	- ค - -	ค ล - ซ

มือขวา	-- ซ ล	ค - ล ค	-- ซ ล	ค - ล ค	-- ซ ล	ค - ล ค	-- ค ร	ม - ร ม
มือซ้าย	- ม - -	- ซ - -	ร ม - -	- ซ - -	- ม - -	- ซ - -	ซ ล - -	- ค - ร

มือขวา	----	----	-- ซ ล	- ค - ร	- ม - ม	- ม - -	ร ร - -	ค ค - ล
มือซ้าย	----	----	- ฟ - -	- ค - ร	- ม - ซ	- ม - ร	---	---

มือขวา	- ค - ร	- ค - -	ล ล - -	ซ ซ - ม	- ซ - ล	- ซ - -	ม ม - -	ร ร - ค
มือซ้าย	- ค - ร	- ค - ล	---	---	- ซ - ล	- ซ - ร	---	---

มือขวา	-- ร ม	ซ - ม ซ	-- ซ ล	ค - ล ค	-- ซ ล	ค - ล ค	-- ค ร	ม - ร ม
มือซ้าย	- ค - -	- ร - -	ร ม - -	- ซ - -	ร ม - -	- ซ - -	ซ ล - -	- ค - ร

มือขวา	----	--- ก	- ก --	--- ม	ล - ต -	ต - ล -	ช - ล -	ล - ช -
มือซ้าย	----	----	--- ม	--- ม	- ช - ล	- ช - ม	- ม - ช	- ม - ร

มือขวา	-- ม ม	-- ม	-- ต ต	-- ร ร	-- ล ล	-- ต ต	-- ช ช	-- ล ล
มือซ้าย	--- ม	--- ช	--- ต	--- ร	--- ม	--- ด	--- ร	--- ม

มือขวา	-- ต ต	-- ต ต	- ร - ต	- ล - ช	- ฟ --	- ม - ช	----	ช ล - ต
มือซ้าย	- ด --	- ด --	- ร - ด	- ม - ร	- ม ร	--- ร	- ม - ฟ	--- ด

มือขวา	-- ร ม	-- ฟ ช	- ล --	ช ฟ --	- ม ช -	ม ร --	ร - ม ร	--- ด
มือซ้าย	- ด --	ร ม --	ฟ - ช ฟ	-- ม ร	--- ร	-- ด ล	- ด --	ด ล - ช

สามชั้นเทียบกลับ

มือขวา	ร ม ช ล	ด ช ล ด	-- ช ล	ต - ล ต	ร ม ช ล	ด ช ล ด	-- ต ร	ม - ร ม
มือซ้าย	เคื่อง	น้ำ	ร ม --	- ช - ช	เคื่อง	น้ำ	ช ล --	- ต - ฟ

มือขวา	-- ล ล	ต ล --	-- ช ช	ล ช --	-- ม ม	ช ม --	-- ร ร	ม ร --
มือซ้าย	--- ล	-- ช ม	--- ช	-- ม ร	--- ม	-- ร ด	--- ร	-- ด ล

มือขวา	-- ต ต	-- ล ล	-- ช ช	-- ม ม	-- ช ช	-- ม ม	-- ร ร	-- ด ด
มือซ้าย	--- ด	--- ล	--- ช	--- ฟ	--- ช	--- ฟ	--- ล	--- ช

มือขวา	-- ร ม	-- ฟ ช	- ล --	ช ฟ --	- ม ช -	ม ร --	ร - ม ร	--- ด
มือซ้าย	- ด --	ร ม --	ฟ - ช ฟ	-- ม ร	--- ร	-- ด ล	- ด --	ด ล - ช

มือขวา	-- ต ต	-- ล ล	-- ช ช	--- ด	----	ทุ ด ร ม	----	ก -- ม
มือซ้าย	--- ด	--- ล	--- ช	ด ล - ช	-- ช ล	----	----	- ม --

มือขวา	ต ล --	ล ช --	ช ม --	ม ร --	----	ก -- ล	----	ก -- ล
มือซ้าย	-- ช ม	-- ม ร	-- ร ด	-- ด ล	----	- ล - ม	----	- ล - ล

มือขวา	--- ตั้ม	-- รึ้ม	--- ล	-- ตั้ม	--- ฑ	-- ล ฑ	--- ม	-- ฑ ม
มือซ้าย	--- ด	--- ด	--- ล	--- ล	--- ฑ	--- ฑ	--- ฑ	--- ฑ

มือขวา	--- ร	-- ม ร	--- ด	-- ร ด	----	ฑ ด ร ม	----	กั้ม
มือซ้าย	--- ล	--- ล	--- ฑ	--- ฑ	-- ฑ ล	----	----	- ม --

มือขวา	----	ฑ ล --	----	ฑ ล - ล	----	ฑ ล - ล	----	ตั้ม รึ้ม
มือซ้าย	-- ร ม	-- ฑ ม	-- ร ม	-- ฑ ม	-- ร ม	-- ฑ ม	-- ฑ ล	-- ตั้ม ฑ

มือขวา	-- มั้ม	-- มั้ม	-- ตั้ม	-- รึ้ม	-- ล ล	-- ตั้ม	-- ฑ ฑ	-- ล ล
มือซ้าย	--- ม	--- ฑ	--- ตั้ม	--- ร	--- ม	--- ด	--- ร	--- ม

มือขวา	-- ตั้ม	-- ตั้ม	- รึ้ม - ตั้ม	- ล - ฑ	- ฬ --	- ม - ฑ	----	ฑ ล - ตั้ม
มือซ้าย	- ด --	- ด --	- ร - ด	- ม - ร	-- ม ร	--- ร	- ม - ฬ	--- ด

มือขวา	-- ร ม	-- ฬ ฑ	- ล --	ฑ ฬ --	- ม ฑ -	ม ร --	ร - ม ร	--- ด
มือซ้าย	- ด --	ร ม --	ฬ - ฑ ฬ	-- ม ร	--- ร	-- ด ล	- ด --	ด ล - ฑ

สองชั้นเที่ยว 1

มือขวา	----	- ตั้ม - ตั้ม	- ฑ - ล	- ฑ - มั้ม	-- ฑ ล	- ตั้ม - รึ้ม	- มั้ม - รึ้ม	- ตั้ม - ล
มือซ้าย	--- ด	----	- ร - ม	- ร - ม	- ฬ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม

มือขวา	-- ตั้ม	- รึ้ม - ฑ	----	ฑ ล - ตั้ม	- มั้ม - มั้ม	- มั้ม - รึ้ม	- ตั้ม - ล	- ฑ - ตั้ม
มือซ้าย	- ด --	- ร - ร	- ม - ฬ	--- ด	- ม - ฑ	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด

มือขวา	----	- ตั้ม - ตั้ม	- ฑ - ล	- ฑ - มั้ม	-- ฑ ล	- ตั้ม - รึ้ม	- มั้ม - รึ้ม	- ตั้ม - ล
มือซ้าย	--- ด	----	- ร - ม	- ร - ม	- ฬ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม

มือขวา	-- ตั้ม	- รึ้ม - ฑ	----	ฑ ล - ตั้ม	- ล --	ฑ ม --	ตั้ม ตั้ม --	รึ้ม รึ้ม - มั้ม
มือซ้าย	- ด --	- ร - ร	- ม - ฬ	--- ด	-- ฑ ม	-- ร ด	--- ร	--- ม

มือขวา	--- รั	-- มี่ มี่	--- มี่	-- มี่ มี่	-- ฌ ล	- ตี่ - รั	- มี่ - รั	- ตี่ - ล
มือซ้าย	--- ร	- ม --	--- ฌ	- ม --	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม

มือขวา	-- ตี่ ตี่	- รั - ฌ	----	ฌ ล - ตี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รั	- ตี่ - ล	- ฌ - ตี่
มือซ้าย	- ด --	- ร - ร	- ม - ฟ	--- ด	- ม - ฌ	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด

มือขวา	----	----	ตี่ รั ตี่ ล	- ฌ - ม	-- ร -	- ร --	ด -- ด	-- ฌ ด
มือซ้าย	----	----	ด ร ด ล	- ฌ - ฌ	--- ด	- ล --	- ล - ฌ	- ม - ล

มือขวา	----	----	-- ร ม	- ฌ - ล	--- ฌ	- ล --	- ฌ - ตี่	--- ตี่
มือซ้าย	----	----	- ด --	- ฌ - ล	--- ฌ	- ล --	- ร - ด	--- ด

มือขวา	----	----	- ตี่ - รั	- มี่ - มี่	- มี่ มี่ มี่	- รั - มี่	มี่ -- รั	มี่ รั - ตี่
มือซ้าย	----	----	- ด - ร	- ม - ฌ	- ล ฌ ม	- ร - ม	ฌ - ตี่ -	-- ตี่ ล

มือขวา	----	----	-- ร ม	- ฌ - ล	--- ฌ	- ล --	- ตี่ - รั	- ตี่ รั มี่
มือซ้าย	----	----	- ด --	- ฌ - ล	--- ฌ	- ล --	- ด - ร	- ด ร ม

มือขวา	----	----	- มี่ - มี่	- มี่ --	- มี่ - มี่	- มี่ --	มี่ -- รั	มี่ รั - ตี่
มือซ้าย	----	----	- ล - ฌ	- ม --	- ล - ฌ	- ม --	ฌ - ตี่ -	-- ตี่ ล

มือขวา	----	----	-- ร ม	- ฌ - ล	--- ฌ	- ล --	- ฌ - ตี่	--- ตี่
มือซ้าย	----	----	- ด --	- ฌ - ล	--- ฌ	- ล --	- ร - ด	--- ด

สองชั้นเทียบกลับ

มือขวา	----	- ตี่ - ตี่	- ฌ - ล	- ฌ - มี่	-- ฌ ล	- ตี่ - รั	- มี่ - รั	- ตี่ - ล
มือซ้าย	--- ด	----	- ร - ม	- ร - ม	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม

มือขวา	-- ตี่ ตี่	- รั - ฌ	----	ฌ ล - ตี่	- มี่ - มี่	- มี่ - รั	- ตี่ - ล	- ฌ - ตี่
มือซ้าย	- ด --	- ร - ร	- ม - ฟ	--- ด	- ม - ฌ	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด

มือขวา	----	- ต้ม - ต้ม	- ช - ล	- ช - ม	-- ช ล	- ต้ม - ร	- ม - ร	- ต้ม - ล
มือซ้าย	--- ด	----	- ร - ม	- ร - ม	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม

มือขวา	-- ต้ม ต้ม	- ร - ช	----	ช ล - ต้ม	- ล --	ช ม --	ต้ม ต้ม --	ร ร - ม
มือซ้าย	- ด --	- ร - ร	- ม - ฟ	--- ด	-- ช ม	-- ร ด	--- ร	--- ม

มือขวา	--- ร	-- ม ม	--- ม	-- ม ม	-- ช ล	- ต้ม - ร	- ม - ร	- ต้ม - ล
มือซ้าย	--- ร	- ม --	--- ช	- ม --	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม

มือขวา	-- ต้ม ต้ม	- ร - ช	----	ช ล - ต้ม	- ม - ม	- ม - ร	- ต้ม - ล	- ช - ต้ม
มือซ้าย	- ด --	- ร - ร	- ม - ฟ	--- ด	- ม - ช	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด

มือขวา	- ล - ด	- ล - ด	- ล - ด	- ร ม ช -	ล - ล -	ช - ม -	ม - ร -	ร - ด -
มือซ้าย	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -	ด - - ม	- ช - ม	- ด - ร	- ล - ด	- ช - ล

มือขวา	ม - ม -	ร - ต้ม -	ล - ล -	ช - ม -	- ด - ร ม	-- ช -	ม ร --	ด ร - ด
มือซ้าย	- ร - ต้ม	- ล - ช	- ช - ม	- ร - ด	ช - ด -	ร ม - ร	-- ด ล	--- ช

มือขวา	- ล - ม	- ร - ต้ม	- ท - ล	- ช - ม	- ม ม - ร	- ร ร - ร	- ด ด - ด	- ล ล - ล
มือซ้าย	ช - ช -	ต้ม - ท -	ล - ช -	ม - ร -	ม - ม -	ร - ด -	ด - ล -	ล - ช -

มือขวา	ม - ม -	ร - ด -	ล - ล -	ด - ร -	ท - ล - ท	ด - ท - ด	ร - ด - ร	ม - ร - ม
มือซ้าย	- ร - ด	- ล - ช	- ม - ช	- ล - ด	- ช - -	- ล - -	- ท - -	- ด - ท

มือขวา	-----	ท ต้ม ร ม	-- ร ต้ม	----	-- ช ล	-----	-- ช ฟ	-----
มือซ้าย	-- ช ล	--- ม	-----	ท ล ช ม	-----	ช ฟ ม ร	-----	ม ร ด ล

มือขวา	ร - ม -	ช - ล -	ล - ล -	ต้ม - ร -	- ม - ม	- ม - ร	- ต้ม - ล	- ช - ต้ม
มือซ้าย	- ด - ร	- ม - ช	- ม - ช	- ล - ต้ม	- ม - ช	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด

ชั้นเดี่ยวเที่ยวแรก

มือขวา	----	- ล - มี่	----	มี รี่ --	----	ดี รี่ มี -	ล ช - ช	- ล - ดี
มือซ้าย	----	ช - ช -	-- ดี รี่	-- ดี ล	-- ช ล	---	-- ม ร	- ม - ด

มือขวา	----	ล - ล -	-- ช -	ม ร --	-- ช -	-- ล -	ด - ร -	ม - ช -
มือซ้าย	----	- ช - ม	---	ร	-- ด ล	---	ม	---

มือขวา	----	ท ดี รี่ มี	-- รี่ -	รี่ - ดี -	----	ดี รี่ มี -	ล ช - ช	- ล - ดี
มือซ้าย	-- ช ล	---	ม	---	ดี	- ท - ล	-- ช ล	---

ชั้นเดี่ยวเที่ยวเปลี่ยน

มือขวา	-- มี มี	- มี มี มี	- รี่ ดี ล	- ล ล ล	- ดี ล ช	- ช ช ช	- ช ล ดี	- ดี ดี ดี
มือซ้าย	-- ช ม	- ม ม ม	- ร ด ล	- ล ล ล	- ด ล ช	- ช ช ช	ม -- ด	- ด ด ด

มือขวา	-- มี มี	- มี มี มี	- รี่ ดี ล	- ล ล ล	- ดี ล ช	- ช ช ช	- ล ช ม	- ม ม ม
มือซ้าย	-- ช ม	- ม ม ม	- ร ด ล	- ล ล ล	- ด ล ช	- ช ช ช	- ล ช ท	- ท ท ท

มือขวา	----	ท ดี รี่ มี	- รี่ ดี ล	- ล ล ล	- ดี ล ช	- ช ช ช	- ช ล ดี	- ดี ดี ดี
มือซ้าย	-- ช ล	---	ม	- ร ด ล	- ล ล ล	- ด ล ช	- ช ช ช	ม -- ด

เพลง สุรินทรานู เถา

ประวัติเพลง

เพลงสุรินทรานู ของเดิมทำนองสองชั้น เป็นเพลงเก่าในสมัยกรุงศรีอยุธยา ตกมาสมัยรัตนโกสินทร์ ได้มีการตกแต่งเรียบเรียงเป็นเพลงเรื่องในพวกเพลงช้าสำหรับวงปี่พาทย์โดยเฉพาะคือเมื่อบรรเพลง เพลงสุรินทรานูจบแล้ว มักนิยมออกเพลงกระต่ายชมเดือน กระต่ายเดิน กระต่ายกินน้ำค้าง ลูกวอนแม่ และแม่วอนลูกซึ่งเป็นเพลงเร็วส่งท้าย สำหรับทำนองสามชั้นเป็นของครุฑต้นกั๊วและครุฑดนตรีมีชื่อเสียงของสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ได้แต่งเพื่อเป็นคุณานุสรณ์แด่สมเด็จพระยาฯพระองค์นั้น ทำนองเดียวกับพระประดิษฐไพเราะเคยแต่งเพลงพระอาทิตย์ชิงดวงได้แสดงคุณานุสรณ์แต่ท่านสมเด็จพระยามาแล้ว ลีลาของเพลงแม้ไม่โลดโผนนัก แต่มีความไพเราะมาก จนได้มีผู้นำทำนองสามชั้นไปทำทางเดี่ยวรอดฝีมือกันมากมายหลายทาง ต่อมาราว พ.ศ. 2496 หลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำทำนองสามชั้นของครุฑมาตัดลงเป็นสองชั้นและชั้นเดี่ยวครบ เถา

สามชั้นก่อน 1

มือขวา	-- ต้ม	- รี่ - ต้ม	- ท - ต้ม	-- ซล	ท ต้ม ท -	- ท - รี่	- ต้ม - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ด --	- ร - ด	- ทุ - ด	- ฟ --	--- ฟ	--- ร	- ด - ทุ	- ล - ซ

มือขวา	- รี่ --	ต้ม ล --	--- ฟ	-- ซล	- ฟ - ท	-- ต้ม รี่	- รี่ - รี่	- ต้ม - ท
มือซ้าย	-- ต้ม ล	-- ซ ฟ	- ด --	- ฟ --	- ด - ทุ	--- ร	- ฟ - ร	- ด - ทุ

มือขวา	-- ต้ม	- รี่ - ต้ม	- ท - ต้ม	-- ซล	ท ต้ม ท -	- ท - รี่	- ต้ม - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ด --	- ร - ด	- ทุ - ด	- ฟ --	--- ฟ	--- ร	- ด - ทุ	- ล - ซ

มือขวา	- ฟ - ท	-- ต้ม รี่	- รี่ - รี่	- ต้ม - ท	- ซ --	ฟ ฟ --	ท ท --	ต้ม ต้ม - รี่
มือซ้าย	- ด - ทุ	--- ร	- ฟ - ร	- ด - ทุ	- ร - ด	--- ทุ	--- ด	--- ร

มือขวา	- ร --	ด ด --	ร ร --	ฟ ฟ - ซ	- ล - ต้ม	- ล --	ซ ซ --	ฟ ฟ - ร
มือซ้าย	- ล - ซ	--- ล	--- ฟ	--- ซ	- ล - ด	- ล - ซ	--- ฟ	--- ล

มือขวา	- ฟ - ท	-- ต้ม รี่	- รี่ - รี่	- ต้ม - ท	- ซ --	ฟ ฟ --	ท ท --	ต้ม ต้ม - รี่
มือซ้าย	- ด - ทุ	--- ร	- ฟ - ร	- ด - ทุ	- ร - ด	--- ทุ	--- ด	--- ร

สามชั้นก่อน 2

มือขวา	-- ฟ ฟ	- ซ - ด	---	ด ร - ฟ	- ด - ฟ	-- ซล	- ต้ม - ล	- ซ - ฟ
มือซ้าย	- ฟ --	- ซ - ซ	- ล - ทุ	--- ฟ	- ซ - ฟ	--- ล	- ด - ล	- ซ - ฟ

มือขวา	-- ซล	-- ท ต้ม	- รี่ --	ต้ม ล --	- รี่ --	ต้ม รี่ --	ต้ม ล --	ล ซ --
มือซ้าย	- ฟ --	ซล --	ท - ต้ม ท	-- ซ ฟ	-- ต้ม ล	-- ล ซ	-- ซ ฟ	-- ฟ ร

มือขวา	- ซ --	ฟ ร --	ท ท --	ต้ม ต้ม - รี่	- รี่ - รี่	- รี่ --	รี่ รี่ --	ต้ม ต้ม - ท
มือซ้าย	-- ฟ ร	-- ด ทุ	--- ด	--- ร	- ฟ - ซ	- ฟ - ร	--- ด	--- ทุ

มือขวา	- ล --	- ซ --	- ฟ - ฟ	--- ท	- รี่ - รี่	- ต้ม --	ท ท --	ต้ม ต้ม - รี่
มือซ้าย	-- ซ ฟ	--- ฟ	--- ด	--- ทุ	- ฟ - ร	- ด - ทุ	--- ด	--- ร

มือขวา	--ฟฟ	-ช-ด	----	ด ร-ฟ	-ด-ฟ	--ชล	-ด-ล	-ช-ฟ
มือซ้าย	-ฟ--	-ช-ช	-ล-ท	---ฟ	-ช-ฟ	---ล	-ด-ล	-ช-ฟ

มือขวา	--ชล	--ทด	-ร--	ดล--	-ร--	ด ร--	ดล--	ลช--
มือซ้าย	-ฟ--	ชล--	ท-ดท	--ชฟ	--ดล	--ลช	--ชฟ	--ฟร

มือขวา	ฟ-ฟ-	ฟช--	ฟ-ฟ-	ฟช--	ฟ-ฟ-	ช-ล-	ท-ดท	ลชฟร
มือซ้าย	-ด-ร	--ฟร	-ด-ร	--ฟร	-ด-ร	-ฟ-ช	-ล--	ลชฟร

มือขวา	-ฟ-ท	--ด ร	-ร-ร	-ด-ท	-ช--	ฟฟ--	ทท--	ด ร-ร
มือซ้าย	-ด-ท	---ร	-ฟ-ร	-ด-ท	-ร-ด	---ท	---ด	---ร

สามชั้นก่อน 3

มือขวา	-ช--	ฟฟ--	ชช--	ทท-ด	-ร-ร	-ด--	ทท--	ด ร-ร
มือซ้าย	-ร-ด	---ร	---ท	---ด	-ฟ-ร	-ด-ท	---ด	---ร

มือขวา	-ช--	ฟฟ--	ชช--	ทท-ด	-ร-ร	-ร--	ด ร--	ทท-ช
มือซ้าย	-ร-ด	---ร	---ท	---ด	-ร-ฟ	-ร-ด	---ท	---ร

มือขวา	ท-ท-	ทด--	ท-ท-	ทด--	ด-ร-	ร-ด-	ท-ด-	ด-ท-
มือซ้าย	-ฟ-ช	--ทช	-ฟ-ช	--ทช	-ท-ด	-ท-ช	-ช-ท	-ช-ฟ

มือขวา	--ด ร	-ฟ-ช	-ล-ช	-ฟ-ร	-ร--	ด ด--	ร ร--	ฟฟ-ช
มือซ้าย	-ท--	-ฟ-ช	-ล-ช	-ฟ-ล	-ล-ช	---ล	---ฟ	---ช

มือขวา	-ช--	ฟฟ--	ชช--	ทท-ด	-ร-ร	-ร--	ด ร--	ทท-ช
มือซ้าย	-ช-ฟ	---ช	---ท	---ด	-ร-ฟ	-ร-ด	---ท	---ร

มือขวา	-ฟ-ท	--ด ร	-ร-ร	-ด-ท	-ช--	ฟฟ--	ทท--	ด ร-ร
มือซ้าย	-ด-ท	---ร	-ฟ-ร	-ด-ท	-ร-ด	---ท	---ด	---ร

มือขวา	- ร - -	ด ด - -	ร ร - -	ฟ ฟ - ช	- ล - ตั้	- ล - -	ช ช - -	ฟ ฟ - ร
มือซ้าย	- ล - ช	- - - ล	- - - ฟ	- - - ช	- ล - ด	- ล - ช	- - - ฟ	- - - ล

มือขวา	- ฟ - ท	- - ตั้ รึ	- รึ - รึ	- ตั้ - ท	- ช - -	ฟ ฟ - -	ท ท - -	ตั้ ตั้ - รึ
มือซ้าย	- ด - ทุ	- - - ร	- ฟ - ร	- ด - ทุ	- ร - ด	- - - ทุ	- - - ด	- - - ร

สองชั้นท่อน 1

มือขวา	- - ตั้ ตั้	- - ช ล	- ท - รึ	- - - -	- ด - ฟ	- ฟ ช ล	- ท - ล	ท ด - ท
มือซ้าย	- ด - -	- ฟ - -	- ฟ - -	ตั้ ท ล ช	- ด - ฟ	- ฟ ช ล	- ท - ล	ท ด - ท

มือขวา	- - ตั้ ตั้	- - ช ล	- ท - รึ	- - - -	- รึ - รึ	- ตั้ - -	ท ท - -	ตั้ ตั้ - รึ
มือซ้าย	- ด - -	- ฟ - -	- ฟ - -	ตั้ ท ล ช	- ฟ - ร	- ด - ทุ	- - - ด	- - - ร

มือขวา	- - - ตั้	- - รึ รึ	- - - รึ	- - รึ รึ	- รึ - รึ	- ตั้ - -	ท ท - -	ตั้ ตั้ - รึ
มือซ้าย	- - - ด	- ร - -	- - - ฟ	- ร - -	- ฟ - ร	- ด - ทุ	- - - ด	- - - ร

สองชั้นท่อน 2

มือขวา	- - ด ด	- ร - ฟ	- ฟ - -	ช ช - ฟ	- ล - ตั้	- ล - -	ช ช - -	ฟ ฟ - ร
มือซ้าย	- ช - -	- ล - ฟ	- ฟ - ช	- - - ฟ	- ล - ด	- ล - ช	- - - ฟ	- - - ล

มือขวา	- ฟ - ท	- - ตั้ รึ	- รึ - รึ	- ตั้ - ท	- ช - -	ฟ ฟ - -	ท ท - -	ตั้ ตั้ - รึ
มือซ้าย	- ด - ทุ	- - - ร	- ฟ - ร	- ด - ทุ	- ร - ด	- - - ทุ	- - - ด	- - - ร

มือขวา	- - ด ด	- ร - ฟ	- ฟ - -	ช ช - ฟ	- ล - ตั้	- ล - -	ช ช - -	ฟ ฟ - ร
มือซ้าย	- ช - -	- ล - ฟ	- ฟ - ช	- - - ฟ	- ล - ด	- ล - ช	- - - ฟ	- - - ล

มือขวา	- - - ตั้	- - รึ รึ	- - - รึ	- - รึ รึ	- รึ - รึ	- ตั้ - -	ท ท - -	ตั้ ตั้ - รึ
มือซ้าย	- - - ด	- ร - -	- - - ฟ	- ร - -	- ฟ - ร	- ด - ทุ	- - - ด	- - - ร

สองชั้นก่อน 3

มือขวา	-- ฟช	- ท - ดั	- รี่ - ท	- ด - รี่	-- ฟช	- ท - ดั	- รี่ - ดั	- ท - ช
มือซ้าย	- ม --	- ทุ - ด	- ร - ทุ	- ด - ร	- ม --	- ทุ - ด	- ร - ด	- ท - ร

มือขวา	----	- ช - ช	- ดั - ท	- ช - ฟ	- ล - ช	- ฟ - ร	-- ด ร	- ฟ - ช
มือซ้าย	--- ช	----	- ด - ทุ	- ช - ฟ	- ล - ช	- ฟ - ล	- ทุ --	- ฟ - ช

มือขวา	-- ฟช	- ท - ดั	- รี่ - ดั	- ท - ช	- รี่ - รี่	- ดั --	ท ท --	ดั ดั - รี่
มือซ้าย	- ม --	- ทุ - ด	- ร - ด	- ท - ร	- ฟ - ร	- ด - ทุ	--- ด	--- ร

มือขวา	--- ดั	-- รี่ รี่	--- รี่	-- รี่ รี่	- รี่ - รี่	- ดั --	ท ท --	ดั ดั - รี่
มือซ้าย	--- ด	- ร --	--- ฟ	- ร --	- ฟ - ร	- ด - ทุ	--- ด	--- ร

ชั้นเดียวก่อน 1

มือขวา	- ดั --	ท ดั --	- ดั --	ท ดั - ท	- รี่ --	ดั ท --	ล ช --	ล ท ดั รี่
มือซ้าย	-- ฟช	-- ชช	-- ฟช	--- ฟ	-- ดั ท	-- ลช	-- ฟช	-- ด ร

มือขวา	-- รี่ รี่	- รี่ --	รี่ รี่ ดั ท	- ดั - รี่
มือซ้าย	-- ร ร	- ร --	ฟ ร ด ท	- ด - ร

ชั้นเดียวก่อน 2

มือขวา	-- ด ด	- ร - ฟ	- ล - ช	- ฟ - ร	- ช --	ฟ ร --	--- ทุ	-- ด ร
มือซ้าย	- ช --	- ล - ฟ	- ล - ช	- ฟ - ล	-- ฟ ร	-- ด ทุ	- ฟ --	- ทุ --

มือขวา	-- ด ด	- ร - ฟ	- ล - ช	- ฟ - ร	ฟช --	ฟช ล ท	- ฟ - ท	- ดั - รี่
มือซ้าย	- ช --	- ล - ฟ	- ล - ช	- ฟ - ล	-- ด ร	--- ทุ	- ด - ทุ	- ด - ร

ชั้นเดียวก่อน 3

มือขวา	- ท - ดั	- ท - รี่	- ท - ด	- ทุ - ช	-- ท ท	- ช - ฟ	-- ด ร	- ฟ - ช
มือซ้าย	- ทุ - ด	- ทุ - ร	- ทุ - ด	- ท - ร	- ทุ --	- ช - ฟ	- ทุ --	- ฟ - ช

มือขวา	-- ชช	- ช --	- ฟ - ท	- ดั - รี่	-- รี่ รี่	- รี่ --	รี่ รี่ ดั ท	- ดั - รี่
มือซ้าย	-- ชช	- ช --	- ด - ทุ	- ด - ร	-- ร ร	- ร --	ฟ ร ด ท	- ด - ร

6. ประเภทเพลงลา

ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้บรรเลงเพลงที่สืบทอดจากท่านครูประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงลาจำนวน 1 เพลงคือ เพลง ปลาทอง เถา

เพลง ปลาทอง เถา

ประวัติเพลง

เพลงเต่ากินผักบั้งอัตราสองชั้น ของเก่า ประเภทหน้าทับปรบไก่ มี 3 ท่อน ท่อนที่ 1 มี 4 จังหวะ ท่อนที่ 2 และ ท่อน ที่ 3 มีท่อนละ 3 จังหวะ ครูเพ็งได้นำมาแต่งขยายขึ้นเป็นอัตราสามชั้น ตั้งชื่อเพลงว่า "เพลงปลาทอง" ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2475 ครูมนตรี ตราโมท ได้ตัดลงเป็นชั้นเดียว ครอบเป็นเพลงเถา พร้อมกับ แต่งบทร้องต่อจากของเก่าเพื่อให้เหมาะสมกับทำนอง และต่อให้นางเจริญใจ สุนทรวาทีน ร้องส่ง กระจายเสียงที่สถานีวิทยุวังพญาไท ในปีเดียวกันนั้น

แต่อีกนัยหนึ่ง หม่อมเจ้าหญิงดวงจิตร์ จิตรพงศ์ ทรงอธิบายว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงนำเพลงเต่ากินผักบั้งอัตราสองชั้น มาแต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา สามชั้น และทรงตั้งชื่อว่า "เพลงปลาทอง" ให้แตรวงมหากเล็กบรรเลงถวายในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมาครูมนตรี ตราโมท ได้ตัดลงเป็นชั้นเดียว ครอบเป็นเพลงเถา พร้อมทั้ง แต่งบทร้องในอัตราชั้นเดียวด้วย แต่บทร้องในอัตราสองชั้น และสามชั้นนั้น เป็นของเจ้าพระยาเทเวศร์ วงศ์วิวัฒน์

สามชั้นท่อน 1

มือขวา	--- ดั	-- รุ รั	--- มั	-- รุ รั	- รั - ท	- ล --	-- ล ท	ดั -- รั
มือซ้าย	--- ด	- ร --	--- ม	- ร --	- ช --	ล ช - ร	- ช -	- ร --

มือขวา	-- ร ม	-- ฟ ช	- ล --	ช ฟ --	- ล --	ล ช --	ช ม --	ม ร --
มือซ้าย	- ด --	ร ม --	ฟ - ช ฟ	-- ม ร	-- ช ม	-- ม ร	-- ร ด	-- ด ทุ

มือขวา	----	- ท - ท	- รั - ท	- ล - ช	- ม --	ร ร --	ช ช --	ล ล - ท
มือซ้าย	--- ทุ	----	- ร - ทุ	- ล - ทุ	- ทุ - ล	---	---	---

มือขวา	- ล --	ช ม --	ดั ดั --	รุ รั - มั	- มั - มั	- มั --	มั มั --	รุ รั - ด
มือซ้าย	-- ช ม	-- ร ด	---	---	- ช - ล	- ช - ม	---	---

มือขวา	--ช ล	- ตั้ - รึ	- มึ - รึ	- ตั้ - ล	- ล --	ชช --	ล ล --	ตั้ ตั้ - รึ
มือซ้าย	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ม - ร	--- ม	--- ด	--- ร

มือขวา	-- ร ม	-- ฟ ช	- ล --	ช ฟ --	- ล --	ล ช --	ช ม --	ม ร --
มือซ้าย	- ด --	ร ม --	ฟ - ช ฟ	-- ม ร	-- ช ม	-- ม ร	-- ร ด	-- ด ทุ

มือขวา	----	- ท - ท	- รึ - ท	- ล - ช	- ม --	ร ร --	ชช --	ล ล - ท
มือซ้าย	--- ทุ	----	- ร - ทุ	- ล - ช	- ทุ - ล	--- ช	--- ล	--- ทุ

มือขวา	-- ล ท	- รึ - มึ	- มึ - มึ	- รึ - ท	- รึ - มึ	- รึ --	ท ท --	ล ล - ช
มือซ้าย	- ช --	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ทุ	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ช

สามชั้นก่อน 2

มือขวา	- ม --	ร ร --	ม ม --	ชช - ม	- ม --	ร ร --	ม ม --	ชช - ล
มือซ้าย	- ทุ - ล	--- ทุ	--- ช	--- ทุ	- ทุ - ล	--- ทุ	--- ช	--- ล

มือขวา	-- ล ท	-- ตั้ รึ	- มึ --	รึ ตั้ --	- มึ --	มึ รึ --	รึ ท --	ท ล --
มือซ้าย	- ช --	ล ท --	ตั้ - รึ ตั้	-- ท ล	-- รึ ท	-- ท ล	-- ล ช	-- ช ม

มือขวา	- ล --	ช ม --	----	- ร - ม	- ม --	ม ร - ม	- ล --	ชช - ล
มือซ้าย	-- ช ม	-- ร ทุ	- ล - ทุ	- ล - ทุ	- ร - ทุ	- ล - ทุ	- ล - ช	--- ล

มือขวา	- รึ - ท	- ล --	ชช --	ล ล - ท	- รึ - มึ	- รึ --	ท ท --	ล ล - ช
มือซ้าย	- ร - ทุ	- ล - ช	--- ล	--- ทุ	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ช

สามชั้นก่อน 3

มือขวา	- ล --	ช ม --	ตั้ ตั้ --	รึ รึ - มึ	- ตั้ --	รึ มึ - มึ	- มึ - มึ	- มึ - รึ
มือซ้าย	-- ช ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	- ด --	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร

มือขวา	- มึ - มึ	- รึ --	ตั้ ตั้ --	รึ รึ - มึ	- ตั้ --	รึ มึ - มึ	- มึ - มึ	- มึ - รึ
มือซ้าย	- ช - ม	- ร - ด	--- ร	--- ม	- ด --	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร

มือขวา	- ท --	ล ล --	ท ท --	ริ ริ - มี	- มี - มี	- ริ --	ท ท --	ล ล - ฌ
มือซ้าย	- ฑ - ลุ	--- ฑ	--- ร	--- ม	- ฌ - ม	- ร - ฑ	--- ลุ	--- ฌ

มือขวา	-- ล ท	-- ตั ริ	- มี --	ริ ตั --	- ท ริ -	ท ล --	ล - ท ล	--- ฌ
มือซ้าย	- ฌ --	ล ท --	ตั - ริ ตั	-- ท ล	--- ล	-- ฌ ม	- ฌ --	ฌ ม - ร

สองชั้นก่อน 1

มือขวา	--- ตั	-- ริ ริ	--- มี	-- ริ ริ	- มี - มี	- มี --	ริ ริ --	ตั ตั - ท
มือซ้าย	--- ด	- ร --	--- ม	- ร --	- ม - ฌ	- ม - ร	--- ด	--- ฑ

มือขวา	- มี --	ริ ท --	--- ฌ	-- ล ท	- ฌ - ตั	-- ริ มี	- มี - มี	- ริ - ตั
มือซ้าย	-- ริ ท	-- ล ฌ	- ร --	- ฌ --	- ร - ด	--- ม	- ฌ - ม	- ร - ด

มือขวา	- ล --	ฌ ฌ --	ล ล --	ตั ตั - ริ	- มี - มี	- มี --	ริ ริ --	ตั ตั - ท
มือซ้าย	- ม - ร	--- ม	--- ด	--- ร	- ม - ฌ	- ม - ร	--- ด	--- ฑ

มือขวา	- ริ - ท	- ล --	ฌ ฌ --	ล ล - ท	- ริ - มี	- ริ --	ท ท --	ล ล - ฌ
มือซ้าย	- ร - ฑ	- ลุ - ฌ	--- ลุ	--- ฑ	- ร - ม	- ร - ฑ	--- ลุ	--- ฌ

สองชั้นก่อน 2

มือขวา	- ม --	ร ร --	ม ม --	ฌ ฌ - ล	- ท - ริ	- ท --	ล ล --	ฌ ฌ - ม
มือซ้าย	- ฑ - ลุ	--- ฑ	--- ฌ	--- ลุ	- ท - ร	- ท - ลุ	--- ฌ	--- ฑ

มือขวา	- ม --	ร ร --	ม ม --	ฌ ฌ - ล	- ร - ฌ	-- ล ท	- ริ - ท	- ล - ฌ
มือซ้าย	- ฑ - ลุ	--- ฑ	--- ฌ	--- ลุ	- ลุ - ฌ	--- ฑ	- ร - ฑ	- ลุ - ฌ

สองชั้นก่อน 3

มือขวา	-- ตั ตั	- ริ - มี	- ริ - มี	- มี - ริ	- ตั - ท	- ตั - ริ	- ตั --	- ริ - ริ
มือซ้าย	- ด --	- ร - ม	- ร - ฌ	- ม - ร	- ด - ฑ	- ด - ร	- ด - ร	----

มือขวา	- ริ - มี	- ริ --	ท ท --	ล ล - ฌ	-- ล ท	-- ริ -	ท ล --	ฌ ล - ฌ
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ฑ	--- ลุ	--- ฌ	- ฌ --	ล ท - ล	-- ฌ ม	--- ร

ชั้นเดี่ยวท่อน 1

มือขวา	-- ตั้ว	-- ตั้ว	-- ตั้ว	มี๊ รึ --	รึ ท --	ล ท - ท	-- ล ท	ตั้ว -- รึ
มือซ้าย	- ท --	ตั้ว ล --	ตั้ว ล --	-- ตั้ว ท	-- ล ช	-- ล -	ล ช --	- ร --

มือขวา	-- ตั้ว	-- ตั้ว	-- ตั้ว	มี๊ รึ --	- ร - ช	-- ล ท	- รึ - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ท --	ตั้ว ล --	ตั้ว ล --	-- ตั้ว ท	- ล - ช	--- ท	- ร - ท	- ล - ช

ชั้นเดี่ยวท่อน 2

มือขวา	-- ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ช	-- ล ท	- รึ - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ด --	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ล - ช	--- ท	- ร - ท	- ล - ช

ชั้นเดี่ยวท่อน 3

มือขวา	-- ร ม	-- ช -	มี๊ ร --	-- ด ร	-- ล ท	-- รึ -	ท ล --	ช ล - ช
มือซ้าย	- ด --	ร ม - ร	-- ด ท	ล ท --	- ช --	ล ท - ล	-- ช ม	--- ร

7. ประเภทเพลงเกร็ด

ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ครูฉลาก ไพรัชสามต้นได้บรรเลงเพลงที่สืบทอดจากท่านครูประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงเกร็ดจำนวน 3 เพลงดังนี้

เพลง แหกบรเทศ สองชั้น

ประวัติเพลง

แหกบรเทศสองชั้นและชั้นเดี่ยว อยู่ในเพลงประเภทเพลงสองไม้และเพลงเร็ว เป็นเพลงที่มี 2 ท่อน ในการแสดงนิยมนำเพลงบรเทศสองชั้นไปประกอบการแสดงโขน ละคร หรือประกอบทำรำที่มุ่งอวยพรบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ท่อน 1

มือขวา	--- ช	-- ล ล	--- ตั้ว	-- ล ล	-- ช ช	- ล - ช	----	- ม - ม
มือซ้าย	--- ช	- ล --	--- ด	- ล --	- ช --	- ล - ช	--- ม	--- ท

มือขวา	- ล --	ช ม --	ตั้ว ตั้ว --	รึ รึ - มี	- มี - มี	- มี --	มี มี --	รึ รึ - ด
มือซ้าย	-- ช ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	- ช - ล	- ช - ม	--- ร	--- ด

ท่อน 2

มือขวา	-- มี่ มี่	- รี่ - ตี่	--- ซุ	--- ล	- ล --	- ซุ - ล	-- ซุ ล	- ตี่ - รี่
มือซ้าย	- ม --	- ร - ด	--- ร	--- ม	- ซุ - ม	- ร - ม	- ฟ --	- ด - ร

มือขวา	- มี่ - มี่	- รี่ --	ตี่ ตี่ --	รี่ยี่ - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ --	มี่ มี่ --	รี่ยี่ - ด
มือซ้าย	- ซุ - ม	- ร - ด	--- ร	--- ม	- ซุ - ล	- ซุ - ม	--- ร	--- ด

เพลง ตันวรเชษ สองชั้น

ประวัติเพลง

เพลงอัตราจังหวะสองชั้นและชั้นเดียว เป็นทำนองเก่าสมัยอยุธยาอยู่ในเพลงประเภทสองไม้ และเพลงเร็วเรื่องเต่ากินผักบุง ครูกล้อย ณ บางช้าง นักดนตรีจากสมุทรสงคราม ได้นำเพลงตันวรเชษฐ์ มาแต่ขยาย โดยตัด แปลงทำนองเก่าให้มีจังหวะทั้งทำยทั้งสามชั้น และสองชั้น ต่อมา หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำทำนองในอัตราจังหวะสามชั้นของครูกล้อย ณ บางช้าง ไปแต่งขึ้นอีกทางหนึ่งใหม่เรียกชื่อใหม่ว่า เพลงชมแสงจันทร์

ท่อน 1

มือขวา	- ตี่ - มี่	รี่ยี่ - ล	--- ซุ	--- ม	-----	- ล - ตี่	- ล - ซุ	-----
มือซ้าย	- ด - ม	ร ด - ล	--- ซุ	--- ทุ	-----	- ล - ด	- ล - ซุ	-----

มือขวา	- ตี่ - มี่	รี่ยี่ - ล	--- ซุ	--- ม	-----	ซุ ม --	- ร - ด	-----
มือซ้าย	- ด - ม	ร ด - ล	--- ซุ	--- ทุ	-----	-- ร ด	--- ซุ	-----

ท่อน 2

มือขวา	- ซุ - ซุ	- ซุ - มี่	--- รี่	- ตี่ รี่ยี่	-----	มี่ มี่ รี่ยี่	- รี่ - มี่	-----
มือซ้าย	- ซุ --	ร -- ม	--- ร	- ด ร ม	-----	ซุ ม ร ด	- ร - ม	-----

มือขวา	- ซุ - ซุ	- ซุ - มี่	--- รี่	- ตี่ รี่ยี่	-----	มี่ มี่ รี่ยี่	- รี่ - ตี่	-----
มือซ้าย	- ซุ --	ร -- ม	--- ร	- ด ร ม	-----	ซุ ม ร ด	- ร - ตี่	-----

ท่อน 3

มือขวา	-- ฟ ฟ	- ม - ฟ	- ล ซุ ฟ	- ม - ร	-----	- ล - ตี่	- ล - ซุ	-----
มือซ้าย	- ด --	- ทุ - ด	- ม ร ด	- ทุ - ล	-----	- ล - ด	- ล - ซุ	-----

มือขวา	-- ฟ ฟ	- ม - ฟ	- ล ช ฟ	- ม - ร	----	ช ม --	- ร - ด	----
มือซ้าย	- ด --	- ทุ - ด	- ม ร ด	- ทุ - ล	----	-- ร ด	--- ทุ	----

ท่อน 4

มือขวา	-- ดั ดั	- ล - ดั	- มั รึ ดั	- ล - ฌ	-- ดั -	-- ดั -	ล ฌ --	----
มือซ้าย	- ด --	- ม - ด	- ม ร ด	- ม - ร	--- ล	--- ฌ	-- ฟ ม	----

มือขวา	-- ดั ดั	- ล - ดั	- มั รึ ดั	- ล - ฌ	----	ดั - ดั -	ดั - ดั -	----
มือซ้าย	- ด --	- ม - ด	- ม ร ด	- ม - ร	----	- ล - ฌ	- ล - ฌ	----

เพลง อาหนู สองชั้น

ประวัติเพลง

เพลงอาหนู สองชั้น ของเก่า ประเภทหนึ่ง ทับสองไม้ มี 2 ท่อนเป็นเพลงสำเนียงจีน ดัดแปลงเพิ่มเติมมาจากเพลงของจีน ต่อมาครูปู่ บาบู่ชะวาทย์ ได้ขยายขึ้นเป็นอัตราสามชั้นทางหนึ่ง จางวางท้าวพาทย์โกศลได้แต่งขยายขึ้นเป็นอัตราสามชั้นขึ้นอีกทางหนึ่ง พร้อมทั้งได้ตัดลงเป็นชั้นเดียว ครบเป็นเพลงเถา

ท่อน 1

มือขวา	--- ดั	--- ล	--- ดั	--- ล	- ดั - ล	- ฌ - ม	- ร - ม	----
มือซ้าย	--- ด	--- ล	--- ด	--- ล	- ด - ล	- ฌ - ทุ	- ล - ทุ	----

มือขวา	--- ดั	--- ล	--- ดั	--- ล	- ดั - ล	- ฌ - ม	- ร - ม	----
มือซ้าย	--- ด	--- ล	--- ด	--- ล	- ด - ล	- ฌ - ทุ	- ล - ทุ	----

มือขวา	-- ฌ ล	-- ดั -	-- ฌ ล	-- ดั -	- มั - มั	- มั - รึ	- ดั - รึ	----
มือซ้าย	- ม --	ฌ ล - ฌ	- ม --	ฌ ล - ฌ	- ม - ฌ	- ม - ร	- ด - ร	----

มือขวา	-- ฌ ล	-- ดั -	-- ฌ ล	-- ดั -	- มั - มั	- มั - รึ	- ดั - รึ	----
มือซ้าย	- ม --	ฌ ล - ฌ	- ม --	ฌ ล - ฌ	- ม - ฌ	- ม - ร	- ด - ร	----

มือขวา	- มี่ - มี่	- มี่ - -	วี่ วี่ - -	ตี่ ตี่ - ล	- ตี่ - ฅ	- ล - ตี่	- วี่ - มี่	- - - -
มือซ้าย	- ม - ฅ	- ม - ร	- - - ด	- - - ม	- ด - ร	- ม - ด	- ร - ม	- - - -

มือขวา	- มี่ - มี่	- มี่ - -	วี่ วี่ - -	ตี่ ตี่ - ล	- ตี่ - ฅ	- ล - ตี่	- ล - -	- ตี่ - ตี่
มือซ้าย	- ม - ฅ	- ม - ร	- - - ด	- - - ม	- ด - ร	- ม - ด	- ม - ด	- - - -

ท่อน 2

มือขวา	- ม ม ม	- ร - ม	ฅ ม ร ด	- ร - ด	- - ฅ ฅ	- ล - ฅ	- - ล ตี่	- ล - ตี่
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	ปรร	เลง	- ร - -	- ม - ร	- - ม ด	- ม - ด

มือขวา	- ม ม ม	- ร - ม	ฅ ม ร ด	- ร - ด	- - ฅ ฅ	- ล - ฅ	- - ล ตี่	- ล - ตี่
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	ปรร	เลง	- ร - -	- ม - ร	- - ม ด	- ม - ด

มือขวา	- ม ม ม	- ร - ม	- - มี่ มี่	- วี่ - มี่	- ม - ฅ	- ร - ม	- มี่ - มี่	- วี่ - มี่
มือซ้าย	เครื่อง	น้ำ	- ม - -	- ร - ม	เครื่อง	น้ำ	- ม - ฅ	- ร - ม

มือขวา	- มี่ - มี่	- มี่ - -	วี่ วี่ - -	ตี่ ตี่ - ล	- ตี่ - ฅ	- ล - ตี่	- วี่ - มี่	- - - -
มือซ้าย	- ม - ฅ	- ม - ร	- - - ด	- - - ม	- ด - ร	- ม - ด	- ร - ม	- - - -

มือขวา	- มี่ - มี่	- มี่ - -	วี่ วี่ - -	ตี่ ตี่ - ล	- ตี่ - ฅ	- ล - ตี่	- ล - -	- ตี่ - ตี่
มือซ้าย	- ม - ฅ	- ม - ร	- - - ด	- - - ม	- ด - ร	- ม - ด	- ม - ด	- - - -

2.2 ศึกษาวิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กตามแบบที่ครูจลาจ โปธิ์สามตันได้สืบทอดมา

วิธีการตีฆ้องวงเล็กตามขั้นตอนและลักษณะการใช้มือต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครูจลาจ โปธิ์สามตัน ดังนี้

1. การตีไล่เสียง

โดยการใช้มือซ้ายตีที่ลูกทวน แล้วตีเรียงเสียงขึ้นไปลูกละ 1 ครั้ง จนกระทั่งถึงลูกฆ้องลูกที่ 9 จากนั้นเปลี่ยนไปใช้มือขวาเริ่มตีไล่เสียงต่อไปลูกละ 1 ครั้งจนถึงลูกยอด และในทำนองกลับกันใช้มือขวาตีเรียงเสียงกลับมาจากลูกยอดไล่เรียงเสียงมาทางเสียงต่ำลูกละ 1 ครั้ง จนถึงลูกฆ้องลูกที่ 10 แล้วเปลี่ยนไปใช้มือซ้ายรับไล่เสียงเรียงลงมาจนถึงลูกทวน ลักษณะการไล่เสียงนี้เหมาะสำหรับผู้เริ่มเรียนใหม่ เพราะให้มีความคุ้นเคยและ ทักษะความแม่นยำในการบรรเลง อีกทั้งยังเหมาะสำหรับผู้บรรเลงเป็นแล้วนำมาใช้ฝึกฝนเพื่อผลเชิงพละกำลังที่คงทนและเพิ่มขึ้นเป็นลำดับต่อไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การตีไล่เสียงขึ้น - ลง

มือขวา	----	----	- ม ฟ ซ	ล ท ด รั	ม่ ฟ ม รั	ด ฑ ล ซ	ฟ ม --	----
มือซ้าย	ด ร ม ฟ	ซ ล ฑ ด	ร ---	----	----	----	-- ร ด	ฑ ล ซ ฟ

มือขวา	---
มือซ้าย	ม ร ด

2. การตีสับมือ

การตีสับมือขึ้นลงหรือการตีชอย เริ่มด้วยการใช้มือซ้ายตีที่ลูกทวน 1 ครั้ง จากนั้นใช้มือขวาตีรับที่ลูกที่สอง 1 ครั้ง (ลักษณะเป็นคู่ 2 เมื่อเริ่มแรก) ต่อจากนั้นให้ใช้มือซ้ายตีขึ้นที่เสียงเดิม 1 ครั้งแล้วเลื่อนมือขวาขึ้นมา 1 ลูกแล้วตี 1 ครั้ง (ลักษณะเป็นคู่ 3) ทำเช่นนี้สลับกันไปโดยใช้มือซ้ายเริ่มก่อนตีสลับกับมือขวาลูกละ 1 ครั้ง (ลักษณะเป็นคู่ 3) ตีร้อยเรียงจากเสียงต่ำขึ้นไปจนเสียงสูง สูงสุด (ลูกยอด) เมื่อตีไปจนครบและสุดเสียงที่ลูกยอดด้วยมือขวาแล้ว ในทำนองกลับกันให้ตีจากเสียงสูงมาหาเสียงต่ำ ในลักษณะการตีเรียงขึ้นมาหาเสียงสูงแต่จะเริ่มจากมือขวาก่อนสลับกับมือซ้ายตั้งแต่ลูกยอดไปถึงลูกทวน ลักษณะการตีสับมือขึ้นลงนี้จะเป็นฐานสำคัญในการนำไปสู่วิธีการบรรเลงเทคนิคสำคัญของฆ้องวงเล็ก เช่น กรอด กรูป บริบ และโปรย เนื่องด้วยลักษณะวิธีการในการบรรเลงเทคนิคพิเศษของฆ้องวงเล็กจะมีฐานมาจากการตีสับมือ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การตีสี่บมือขึ้น

มือขวา	- ร - มุ	- ฟ - ชุ	- ล - ทุ	- ด - ร	- ม - ฟ	- ช - ล	- ท - ดั	- รุ - มั
มือซ้าย	ด - ดุ -	ร - มุ -	ฟ - ชุ -	ล - ทุ -	ด - ร -	ม - ฟ -	ช - ล -	ท - ดั -

มือขวา	- ฟ
มือซ้าย	รุ -

การตีสี่บมือลง

มือขวา	ฟ - ฟ -	มั - รุ -	ดั - ท -	ล - ช -	ฟ - ม -	ร - ด -	ทุ - ล -	ชุ - ฟ -
มือซ้าย	- มั - รุ	- ดั - ท	- ล - ช	- ฟ - ม	- ร - ด	- ทุ - ล	- ชุ - ฟ	- มุ - รุ

มือขวา	มุ -
มือซ้าย	- ดุ

3. การตีสองมือเป็นคู่

เริ่มโดยการใช้มือซ้ายและมือขวาตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้องพร้อมกันทั้งสองมือ ผู้บรรเลงต้องประมาณน้ำหนักมือทั้งสองให้เท่ากัน โดยการยกไม้ฆ้องทั้งซ้ายและขวาให้มีระดับที่เท่า เทียมกันและเมื่อตีลงไปที่ฆ้องใช้กำลังและความเร็วของทั้งสองมือทั้งสองให้อยู่ในระดับเดียวกัน จึงเรียกได้ว่า“มือเท่า” แล้วทำให้เสียงฆ้องฟังดูสนิทสนมกลมกล่อมและไพเราะมากขึ้น ลักษณะการตีสองมือพร้อมกันสามารถทำให้เป็นคู่ต่างๆ ได้มากมายตั้งแต่คู่ 2, คู่ 3, คู่ 4, คู่ 5, คู่ 6, คู่ 7 และคู่ 8 เป็นต้น ทั้งนี้สามารถบรรเลงลูกฆ้องคู่ต่างๆ ได้หลายกรณีซึ่งจะขึ้นอยู่กับเนื้อทำนองหลักและทางกลอนของฆ้องวงเล็ก อีกทั้งยังสามารถสร้างสรรค์บรรเลงได้ทั้งระบบเพลงเดี่ยวและระบบเพลงหมู่ โดยทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเล่นหรือการประดิษฐ์ทางกลอนของผู้บรรเลงแต่ละคนเป็นสำคัญ

4. การตีกรอ

การตีกรอมีจุดประสงค์เพื่อต้องการให้เสียงของทำนองเพลงเสียงใดเสียงหนึ่งมีความยาวกว่าการบรรเลงปกติ มีวิธีปฏิบัติกรอโดยใช้มือซ้ายตีลงบนปุ่มฆ้องก่อน แล้วตามด้วยมือขวาสลับกันไป ลักษณะของการกรอที่มีความไพเราะ จะต้องใช้กำลังของมือทั้งสองตีให้เสียงมีความสม่ำเสมอ กล่าวคือไม่ให้เสียงที่เกิดขึ้นจากมือข้างใดข้างหนึ่งนั้นดังหรือเบากว่ากัน ประกอบกับผู้บรรเลงต้องใช้ความสามารถเร่งระดับความเร็วเพื่อให้เกิดความละเอียดก็จะช่วยให้การกรอมีความสมบูรณ์น่าฟัง ทั้งนี้ในการตีกรอสามารถตีเป็นคู่ต่างๆ ได้มากมายตั้งแต่คู่ 2, คู่ 3, คู่ 4, คู่ 5, คู่ 6, คู่ 7 และคู่ 8 เป็นต้น ซึ่งโดยขนบธรรมเนียมของผู้บรรเลงสามารถนำไปใช้ได้ทั้งการบรรเลงเพลงหมู่และเพลงเดี่ยว

การใช้วิธีการตีกรอของฆ้องวงเล็กในการบรรเลงเพลงหมู่จะสามารถเห็นได้ทั่วไปเนื่องจากจะบรรเลงควบคู่ไปกับเนื้อทำนองหลักซึ่งพบในการบรรเลงเพลงประเภทเพลงกรอ ซึ่งเป็นเพลงบังคับทางส่วนการตีกรอของฆ้องวงเล็กในการบรรเลงเพลงประเภทเพลงเดี่ยวส่วนใหญ่นิยมใช้ในเพลงเดี่ยวที่มีทำนองลูกโยน อาทิ เชิดนอก ทอยเดี่ยว และกราวใน

5. การตีสะบัด

การตีสะบัดเป็นวิธีการตีที่สำคัญของฆ้องวงเล็กชนิดหนึ่ง กล่าวได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของการบรรเลงฆ้องวงเล็กอย่างหนึ่ง มีวิธีการตีโดยใช้มือซ้ายเริ่มตีลงไป 1 เสียงแล้วตามด้วยมือขวาตีต่อจากเสียงที่มือซ้ายตีไปอีก 2 เสียง เช่น มือซ้ายตีที่เสียงโด แล้วตามด้วยมือขวาตีที่เสียงเรและมี เรียกการตีสะบัดชนิดนี้ว่า “สะบัดขึ้น” ส่วนการตี “สะบัดลง” นั้นจะใช้มือขวานำโดยตีลงไป 1 เสียงตามด้วยมือซ้ายตีต่อจากเสียงที่มือขวาตีอีก 2 เสียง เช่น มือขวาตีที่เสียงมี แล้วตามด้วยมือซ้ายตีที่เสียงเรและโด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การตีสะบัดขึ้น

มือขวา	---รม	---มฟ	---ฟช	---ชล
มือซ้าย	--ด-	--ร-	--ม-	--ฟ-

การตีสะบัดลง

มือขวา	--ล-	--ช-	--ฟ-	--ม-
มือซ้าย	---ชฟ	---ฟม	---มร	---รด

6. การตีสะบัดสลับมือ

ลักษณะของการตีสะบัดสลับมือเริ่มโดยการ ใช้วิธีการตีสะบัดตามปกติแต่ใช้มือขวา 2 เสียงและใช้มือซ้ายเพียง 1 เสียง เช่น ใช้มือขวาตีที่เสียงมีและเร ส่วนมือซ้ายตีรับเสียงมือขวาที่เสียงโด ลักษณะการสะบัดชนิดนี้เรียกว่า “สะบัดเฉี้ยว” และในทำนองกลับกันเมื่อต้องการสะบัดขึ้นก็ให้ใช้มือซ้ายตีที่เสียงโด ส่วนมือขวาตีรับที่เสียงเรและมี ตามลำดับ จึงจะเรียกว่าการตีสะบัดสลับมือ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การตีสะบัดสลับมือ

มือขวา	มร-รม	ฟม-มฟ	ชฟ-ฟช	ลช-ชล
มือซ้าย	-ดด-	-รร-	-มม-	-ฟฟ-

7. การตีสะบัดข้ามเสียง

ใช้วิธีการสะบัดปกติ แต่แตกต่างกันที่การตีสะบัดข้ามเสียงจะมีวิธีการตีสะบัดไม่เรียงเสียงกัน หรือมีการตีข้ามเสียงนั่นเอง เช่น มือซ้ายตีที่เสียงมีจากนั้นมือขวาตีรับที่เสียงซอลและลาตามลำดับ ซึ่งจะข้ามเสียงฟาไป การสะบัดข้ามเสียงนี้สามารถสะบัดได้ทั้งขึ้นและลง แต่มีข้อบังคับว่าการสะบัดข้ามเสียงในแต่ละครั้งจะมีขอบเขตของช่วงเสียงไม่เกินคู่ 4 เท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การตีสะบัดข้ามเสียงขึ้น

มือขวา	---มช	---ซล
มือซ้าย	--จ-	--ม-

การตีสะบัดข้ามเสียงลง

มือขวา	--ล-	--ซ-
มือซ้าย	---ชม	---มร

8. การตีสะบัดเรียงเสียง

ลักษณะการสะบัดชนิดนี้จะใช้การสะบัดตามปกติแต่สะบัดที่ต้นวรรคเพื่อนำไปสู่การตีเรียงเสียง โดยสามารถใช้ในกรณีต้องการคิดกลอนดีไปในทางกลุ่มเสียงสูงหรือย้ายลงเสียงต่ำ โดยการสะบัดเริ่มที่ต้นวรรคจากนั้นตีเรียงเสียงด้วยมือขวาเพียงมือเดียวไป 8 ลูก ในทางกลับกันให้ใช้การสะบัดเดียว แล้วใช้มือซ้ายตีเรียงเสียงลงมา 7 ลูก ดังแสดงตัวอย่างดังต่อไปนี้

การตีสะบัดเรียงเสียงขึ้น

มือขวา	-รม ฟช	ล ท ด วิ	-มฟ ซล	ท ด วิ ม
มือซ้าย	ด---	----	ร---	----

การตีสะบัดเรียงเสียงลง

มือขวา	มวิ---	----	วิด---	----
มือซ้าย	-ด ท ล	ซ ฟ ม ร	-ท ล ซ	ฟ ร ม ด

9. การสะบัดสอดสำนวน

ใช้วิธีการสะบัดและการสะบัดเฉียงสลับกับการดำเนินทำนองเป็นวรรคหรือเป็นประโยคไป กล่าวคือการใช้การสะบัดเข้าวรรคอยู่ในสำนวนกลอนของช่องวงเล็กโดยสามารถสะบัดที่ต้นวรรค กลางวรรค หรือสะบัดที่ปลายวรรค ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ดังแสดงตัวอย่างต่อไปนี้

การตีสะบัดสอดสำนวนต้นวรรค

มือขวา	มร- ร ม	ฟม- ม ฟ	ซฟ- ฟซ	ลซ- -ซล
มือซ้าย	- ด - ทุ	- ร - ด	- ม - ร	- ฟ - ม

การตีสะบัดสอดสำนวนกลางวรรค

มือขวา	รํ ด้ - -	รํ ด้ - - -	ลซ- - ม	- - ร -
มือซ้าย	- - ล ซ	- ล ซ ม	- ม ร -	ร ด - ด

การตีสะบัดสอดสำนวนปลายวรรค

มือขวา	- ด - ร ม	- ร - ม ฟ	- ม - ฟ ซ	- ฟ - ซ ล
มือซ้าย	ซุ - ด -	ล - ร -	ทุ - ม -	ด - ฟ -

10. การตีกวาด

วิธีการตีกวาดขึ้น จะเริ่มโดยการใช้มือขวาตีกวาดลงไปที่ปุ่มฆ้องจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงและใช้มือซ้ายตีขึ้นที่เสียงลูกตกให้ลงตามจังหวะ ส่วนการตีกวาดลงนั้นใช้มือขวาตีกวาดลงไปที่ปุ่มฆ้องจากเสียงสูงลงมาเสียงต่ำแล้วใช้มือซ้ายตีรับที่เสียงลูกตกให้ตรงตามจังหวะเช่นกัน

11. การตีประคบมือ

การตีประคบมือเป็นวิธีการที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทฆ้องวง ซึ่งทั้งผู้บรรเลงฆ้องวงใหญ่และฆ้องวงเล็กจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะการตีประคบมือ เพื่อให้เกิด "รสมือ" เพื่อสร้างความไพเราะในเครื่องดนตรีการบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทฆ้องวง

ลักษณะวิธีการการประคบมือของฆ้องวงเล็กนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับการประคบมือของฆ้องวงใหญ่ การตีประคบมือนั้นยังแบ่งเป็นการประคบมือของมือซ้ายและมือขวา โดยวิธีการบรรเลงใช้กิริยาอาการบรรเลงลักษณะเดียวกัน แต่เรียกชื่อต่างกันโดยมือซ้ายจะเกิดเสียง ตะ ตะ ตีต และตึง มือขวาจะเกิดเสียง หนีบ หนีบ หนอด และโหน่ง ดังจะอธิบายวิธีการประคบมือทั้งมือซ้ายและมือขวาดังนี้

1. วิธีการตีเสียงตะ และหนีบ คือการตีลงไปที่ปุ่มฆ้องแล้วกดหัวไม้ไว้ไม่ให้กั้วาน โดยทั่วไปแล้วเรียกการตีชนิดนี้ว่า "การตีกด"

2. วิธีการตีเสียงตะ และหนีบ คือการตีลงไปที่ปุ่มฆ้องให้เกิดความกั้วานเล็กน้อย จากนั้นรีบใช้ปิ่นไม้ตีกดลงที่ปุ่มฆ้องอย่างรวดเร็ว เป็นลักษณะของการประคบเสียงสั้น

3. วิธีการตีเสียงตีต และหนอด คือการตีลงไปที่ปุ่มฆ้องให้เกิดความกั้วานพอสมควร จากนั้นใช้ปิ่นไม้ตีกดลงที่ปุ่มฆ้อง เป็นลักษณะของการประคบเสียงยาว

4. วิธีการตีเสียงตึง และโหน่ง คือการตีลูกฆ้องโดยวิธีการเปิดมือธรรมดา ที่ปุ่มฆ้องและยกไม้ตีขึ้นทันที เพื่อให้ลูกฆ้องเกิดความกั้วานเต็มที่

12. การตีกระทบ

การตีกระทบ โดยการตีคู่สามให้น้ำหนักลงที่มีมือขวามากกว่ามือซ้าย และมือซ้ายกดประคบที่ลูกฆ้อง การตีในลักษณะนี้สามารถเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “เสียงผล็อง” โดยส่วนมากแล้วพบในฆ้องวงใหญ่ แต่ในการบรรเลงฆ้องวงเล็กก็นิยมนำวิธีการตีลักษณะนี้มาใช้เช่นกัน

การบรรเลงกลวิธีพิเศษฆ้องวงเล็ก

การบรรเลงกลวิธีพิเศษฆ้องวงเล็ก โดยการเก็บข้อมูลจากครูฉลาก โปธิ์สามต้น สรุปได้ว่า ฆ้องวงเล็กเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดดเด่น มีลักษณะเสียงและลีลาในทางการบรรเลงที่โดดเด่นพิสดาร เนื้อแท้ของฆ้องวงเล็กนอกจากจะเป็นส่วนแต่งเติมและเพิ่มสีสัน ในทางการบรรเลงแล้ว ยังมีลักษณะแห่งการปฏิบัติด้วยการประดิษฐ์กลวิธีของเสียงพิเศษได้หลายประการ ดังจะแสดงให้เห็นถึงกลวิธีเสียงพิเศษของฆ้องวงเล็ก ดังต่อไปนี้

1. การตีกรอด

ลักษณะการตีกรอด จะใช้มือขวาตีขึ้นเสียงที่ลูกฆ้องลูกใดลูกหนึ่งในลักษณะสปริงข้อมือเล็กน้อย ในขณะที่เดียวกันใช้มือซ้ายกดห้ามเสียงทันทีที่ลูกฆ้องซึ่งทำคู่กับมือขวาตั้งแต่ 2 ขึ้นไป โดยปกติจะสามารถใช้การตีกรอดในการบรรเลงได้ทุกๆประเภทของเพลงและถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของฆ้องวงเล็กโดยแท้ เพราะลักษณะทางการปฏิบัติอันว่องไวประนีประนอมให้ ทำได้ดี อย่างไรก็ตามในเครื่องดนตรี ฆ้องวงใหญ่ก็ใช้ปฏิบัติเช่นกัน แต่มักใช้ในเพลงประเภทเดียวเป็นสำคัญ

2. การตีกรุป

ลักษณะของการตีกรุป จะใช้มือซ้ายตีขึ้นเสียงที่ลูกฆ้องลูกใดลูกหนึ่งในลักษณะสปริงข้อมือเล็กน้อย ในขณะที่เดียวกันใช้มือขวากดห้ามเสียงทันทีที่ ลูกฆ้องซึ่งทำเป็นคู่กับมือซ้ายตั้งแต่คู่ 2 ขึ้นไป เมื่อพิจารณาการตีกรุปจะเห็นได้ว่ามีวิธีการปฏิบัติคล้ายกันกับการตีกรอดแต่จะมีความแตกต่างกันที่ระบบในการใช้มือที่ตีขึ้นเสียงเท่านั้น ทั้งนี้การตีกรุปสามารถนำมาปรับใช้บรรเลงได้ในเพลงทุกๆ ประเภท และถือเป็นเอกลักษณ์ ในการทำเสียงพิเศษของฆ้องวงเล็กเช่นการตีกรอดด้วย

3. การตีปริบ

มีวิธีการตีโดยการใช้น้ำหนักของมือซ้ายและขวาเท่าๆ กัน โดยมือขวาตีลักษณะขึ้นเสียงและตีข้อมือเล็กน้อยส่วนมือซ้ายกดห้ามเสียงในลักษณะตะหรือตะ การปฏิบัติเสียงปริบนี้จะให้น้ำหนักมือซ้ายและน้ำหนักมือขวากดเน้นที่ก้านไม้ พร้อมกับตีมือเข้าช่วยอยู่ตลอดเวลาจึงจะทำให้เสียงปริบมีความ

สมบูรณ์ ประกอบกับลักษณะของเสียงปริบนี้มักนิยมใช้ตีอยู่ภายในลูกห้องเพีย ลูกเดียว กล่าวคือเกิดจากการปฏิบัติมือซ้ายและมือขวาตีอยู่ในลูกเดียวกันคล้ายกับการสับตลูกเดียวกัน 3 เสียง หรือสละาะของระนาดเอก อย่างไรก็ตามด้วยลักษณะของการตีปริบที่ตีต้อง ปฏิบัติให้มีความเร็วและค่อนข้างเบา จึงทำให้เกิดอรรถรสในการบรรเลงอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ ผู้บรรเลงสามารถใช้วิธีการตีปริบนำเข้าไปใช้ในสำนวนกลอนต่างๆ ได้ทุกๆ ตลอดสำนวนกลอนได้ตามประสงค์อีกด้วย

4. การตีโปรย

มีวิธีการตีโดยการใช้กำลังของมือซ้ายและขวาเท่าๆ กัน โดยจะตีลงบนลูกห้องในลักษณะตีตีมือทั้งซ้ายและขวาโดยจะตีแบบเปิดหัวไม้พอประมาณ เมื่อพิจารณาลักษณะการตีพบว่าทั้งมือซ้ายและมือขวาเป็นการตีออกแรงเพียงครั้งเดียวแต่ให้มีเสียงดังออกมาเป็น 2 เสียง โดยเสียงที่ 2 จะเป็นเสียงที่เกิดจากการตีข้อมือแต่ทั้งนี้เสียงที่ 2 ต้องมีความดังเสมอหรือเท่ากับเสียงแรกด้วย ลักษณะของการตีเสียงโปรยมักนิยมใช้ตีเป็นคู่ตั้งแต่คู่ 2 เป็นต้นไป แต่ที่นิยมใช้ตีกันอยู่แค่เพียงคู่ 2,3,4 เท่านั้น ด้วยเป็นการปฏิบัติได้สะดวกและได้อรรถรสชวนฟังมากกว่านำไปใช้ตีคู่อื่นๆ ทั้งนี้ยังสามารถใช้การตีโปรยนำเข้าไปใช้ในสำนวนกลอนต่างๆ ได้ทุก หรือตลอดสำนวนกลอนดังเช่นการตีปริบอีกด้วย

5. การตีกวาดโฉบเฉี่ยว

ลักษณะของการกวาดโฉบเฉี่ยวจะใช้วิธีการตีกวาดแบบปกติ และใช้มือซ้ายตีเรียงเสียงไปอีกสองเสียง การตีกวาดโฉบเฉี่ยวนี้ต้องใช้กำลังของมือทั้งสองเท่าๆ กัน โดยตีกวาดลงบนปุ่มของลูกห้องเพียงแต่ผิวเท่านั้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าลักษณะของการกวาดชนิดนี้ ให้เสียงเบาและรวดเร็วมากกว่าการกวาดตามปกติ การปฏิบัติของมือขวาในการกวาดชนิดนี้มักจะกวาดได้เพียง 4 ถึง 5 ลูกเท่านั้นส่วนมือซ้ายตีขึ้นที่เสียงตกของลูกกวาดพร้อมกับตีเรียงเสียงไปอีก 2 เสียงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากการกวาดที่ต้องการแสดงถึงความพลีวของสำนวนกลอนซึ่งมักใช้การกวาดชนิดนี้เป็นการผูกสำนวนกลอนโดยตีติดกัน 1 ถึง 2 วรรคโดยประมาณ ซึ่งนิยมทำการตีกวาดโฉบเฉี่ยวนี้เข้าไปใช้บรรเลงในเพลงประเภทเพลงเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่

การตีกวาดโฉบเฉี่ยว

มือขวา	กั ---	กั ---	กั ---	กั ---
มือซ้าย	- ม ร ด	- ร ด ทุ	- ด ทุ ลู	- ทุ ลู ทุ

6. การตีกวาดกระซาง

ใช้ลักษณะของการตีกวาดโดยปกติ แต่เพิ่มน้ำหนักของเสียงให้มีควา มดังและหนักแน่นคมชัด มากกว่าการกวาดโดยปกติ เนื่องด้วยต้องการแสดงความโลดโผนดุเดือดในการบรรเลงประกอบกับ ต้องการสร้างความพิสดาร และยากแก่ผู้บรรเลงเป็นสำคัญ อีกทั้งยังเป็นการวัดระดับความสามารถ และสมรรถภาพของผู้บรรเลงเป็นสำคัญ การกวาดชนิดนี้จะพบว่ามือขวาต้องตีกวาดให้ ครบทุกเสียงใน ขณะที่มือซ้ายตีรับเสียงที่ทำเป็นคู่กับมือขวาโดยนิยมกวาดเป็นคู่ 4 และ 8 อย่างไรก็ตามการกวาด กระซางมักใช้ผู้ถูกอยู่ในสำนวนกลอนเพียง 1 หรือ 2 สำนวนกลอนเท่านั้น ประกอบกับนิยมใช้ในเพลง ประเภทเพลงเดี่ยวเพียงอย่างเดียวดังปรากฏ

มือขวา	กั - ตั -	กั - ตั -	กั - ตั -	กั - ตั -
มือซ้าย	- ด - ล	- ด - ซ	- ด - ซ	- ด - ฟ

7. การตีสะบัดกรุป (สะบัดห้ามเสียง)

โดยการใช้วิธีตีสะบัดตามปกติ แต่เสียงที่ 3 จะมีลักษณะสปริงข้อมือแบบปิดหัวไม้ซึ่งสามารถ ปฏิบัติได้ทั้งสะบัดขึ้นและสะบัดลง เช่น มือซ้ายตีเสียงโดเสียงที่ 1 ส่วนมือขวาตีรับเสียงที่ 2 (เสียงเร) และ 3 (เสียงมี) ในเสียงที่ 3 ซึ่งปฏิบัติด้วยมือขวาจะต้องสปริงข้อมือเล็กน้อยพร้อมทั้งปิดหัวไม้เพื่อกด ห้ามเสียงทันที (มือซ้ายเสียงที่ 1 และมือขวาเสียงที่ 2 ตีแบบเปิดมือ) จึงจะได้ความหมายของการตี สะบัดแบบกรุปหรือสะบัดห้ามเสียง โดยสมบูรณ์ ทั้งนี้สามารถนำไปบรรจ้ให้เป็นสำนวนกลอนแต่ละ วรรคๆ ได้ตามประสงค์ ประกอบกับใช้บรรเลงได้ทั้งในเพลงประเภทเพลงหมู่และเพลงเดี่ยว อย่างไรก็ตาม สามารถใช้การสะบัดชนิดนี้โดยสะบัดเป็นลักษณะ 3 เสียงเรียงชิดติดกันหรือสะบัดข้ามเสียงเป็นคู่ 4 และ 5 ก็ได้ตามโอกาสอันสมควร

8. การตีสะบัดร่อน

ใช้ลักษณะของการตีสะบัดโดยปกติ โดยจะสะบัดในลักษณะเปิดหัวไม้หรือเปิดมือทั้ง 3 เสียง (ไม่กดที่เสียงหนึ่งเสียงใดเลย) สามารถใช้วิธีการสะบัดได้ทั้งขึ้นและลง ลักษณะของการตีสะบัดร่อนมัก ผู้กเป็นสำนวนกลอนการสะบัดตลอดสำนวนกลอนโดยมีความย าว 1 ผู้ร้องเรียงเป็นสำเนียงเป็น สำนวนการสะบัดทั้งหมด จากเสียงสูงมาสู่เสียงต่ำหรือจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงเป็นคู่ 4 (1 วรรค) หรือ คู่ 8 (2วรรค) และสามารถปรับใช้ได้ทั้งการบรรเลงเพลงหมู่และเพลงเดี่ยวเช่นกัน

การตีสะบัดร่อน

มือขวา	-ลฺทฺ -ทฺด	-ดฺร -รฺม	-มฺฟ -ฟฺช	-ชฺล -ลฺท
มือซ้าย	ชฺ - ลฺ -	ทฺ - ด -	ร - ม -	ฟ - ช -

9. การตีสะบัดโอบเฉียง

เป็นลักษณะของการสะบัดอีกแบบหนึ่งซึ่งจะใช้ในการตีลักษณะในลักษณะการตีสะบัดลง เป็นสำคัญโดยใช้มือขวาตีสะบัดก่อน 2 เสียง และตามด้วยมือซ้ายอีก 1 เสียง เช่น มือขวาตีที่เสียง มี และเร ส่วนมือซ้ายจะตีรับที่เสียงโด โดยใช้กำลังในการสะบัดพอประมาณและให้เสียงทั้ง 3 เสียงดังสม่ำเสมอ ในการสะบัดแบบโอบเฉียงจะใช้การตีแบบเปิดมือและเปิดหัวไม้เพื่อให้ได้เสียงที่คมชัด และมักนิยมใช้การสะบัดชนิด นี้ในสำนวนกลอนที่มีความโลดโผนพิช ดารต่างๆ มากมาย เนื่องด้วย กระทำให้สะดวกและตีได้ “ทัน” เมื่อบรรเลงในแนวหรือจังหวะที่เร็วอีกด้วย

การตีสะบัดโอบเฉียง

มือขวา	ทฺลฺ- ร -	ทฺลฺ- ช -	ทฺลฺ- ช -	ทฺลฺ- ม -
มือซ้าย	- ชฺ - ด	- ชฺ - ม	- ชฺ - ร	- ชฺ - ด

10. วิธีการตีสะบัดสลักระหว่างช่วงคู่แปด

การปฏิบัตินี้ใช้วิธีการตีสะบัด แบบปกติ 1 ครั้งแล้วตามด้วยการสะบัดโดยการย้ายเสียงให้ได้คู่แปดจากการสะบัดในครั้งแรกทันที เช่น การตีสะบัดในครั้งแรกที่เสียง มี เร และโด ซึ่งในการสะบัดครั้งแรกนั้นลูกฆ้องจะอยู่กลางวงฆ้องหรือหน้าผู้บรรเลง ส่วนในการสะบัดครั้งที่สองนั้นจะย้ายไปสะบัดให้ได้คู่แปดกับที่สะบัดไปในครั้งแรก คือเสียง มี เร และโด ในบริเวณเกือบถึงลูกยอดที่อยู่ทางขวาสุดของผู้บรรเลง การสะบัดในลักษณะนี้นิยมบรรเลงในเพลงประเภทเพลงเดี่ยวเนื่องจากการสะบัดที่มีความ ยาก และมีความพิชดารแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้บรรเลง สำหรับการตีสะบัดสลักระหว่างช่วงคู่แปดนั้น มักนิยมใช้การสะบัดเฉียงเพราะโดยการใช้มือขวา 2 และมือซ้าย 1 เนื่องจากผู้บรรเลงต้องใช้ขีด ความสามารถและพลังกำลังสูง วิธีการเฉียงจะช่วยผ่อนแรงและยังทำให้สะดวกมากกว่าการสะบัด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การตีสะบัดสลักระหว่างช่วงคู่แปด

มือขวา	ทฺลฺ- ทล-	ดทฺ- ดํท-	รด- รัด-	มร- มริ-
มือซ้าย	- ชฺ - ช	- ลฺ - ล	- ทฺ - ท	- ด - ด

11. การตีลูกฉีกอก

ลักษณะของการตีลูกฉีกอกนี้จะแสดงให้เห็นถึงความยากลำบาก และวิธีการตีชนิดนี้ ประกอบกับต้องวัดขีดความสามารถในด้านพลังกำลังด้านความแม่นยำและด้านความคล่องตัวของผู้บรรเลง ทั้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะภูมิปัญญาอันชาญฉลาดของครุผู้คิดประดิษฐ์การตีชนิดนี้ เข้ามาใช้ผูกเป็นสำนวนกลอนในการบรรเลงด้วยลักษณะของการตีลูกฉีกอกจะใช้มือขวาตีอยู่ที่ลูกยอดหรือลูกรองยอด (ขวามือผู้บรรเลง) ส่วนมือซ้ายจะตีอยู่ที่ลูกทวนหรือลูกต้น (ซ้ายมือของผู้บรรเลง) เมื่อพิจารณาจะเห็นว่าเป็นการฉีกมือแยกห่างออกจากกันโดยมีช่วงกว้างมากกว่าการบรรเลงโดยปกติ และเมื่อนับระยะห่างของลูกฆ้องจะมีช่วงห่างเป็นคู่ 15 ถึง 16 เลยทีเดียว ทั้งนี้สุดแล้วแต่ทางกลอนของผู้บรรเลงเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามการตีชนิดนี้นิยมใช้อยู่ในระบบเพลงเดี่ยวเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เช่น เดี่ยวกราวในชนิดนอกและสารถิ เป็นต้น ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจะพบว่า เป็นการปฏิบัติที่มีระยะห่างมากกว่าการตีมือถ่าง เนื่องจากมือถ่างจะมีลักษณะของการใช้มือตีเป็นคู่ประมาณอยู่ในช่วงคู่ 9 ถึงคู่ 12 แสดงการตีลูกฉีกอกต่อไปนี้

การตีลูกฉีกอก

มือขวา	- ซ ล ท	- มั มั มั	- ซ ล ท	- รุ รุ รุ	- ซ ล ท	- รุ รุ รุ	- ซ ล ท	- มั มั มั
มือซ้าย	ซุ ---	มุ ---	ซุ ---	รุ ---	ซุ ---	รุ ---	ซุ ---	มุ ---

12. การตีสำนวนกลอนเกรี้ยวกราด

การตีสำนวนเกรี้ยวกราดเป็นลักษณะของสำนวนกลอนที่มีความโดดเด่นพิสดารแสดง ความหมายเชิงต้องการความดุเดือดร้อนในสำนวนกลอนนั้นๆ เพื่อเพิ่มสีสันและลีลาในการบรรเลง อีกรูปแบบหนึ่ง โดยลักษณะของการตีจะต้องใช้กำลังและเพิ่มน้ำหนักโดยตีให้มีเสียงดังมากกว่าการตีปกติ อาจเรียกได้ว่าตีแบบตวาดๆ หรือกระโชก มีวิธีการตีโดยใช้การสับดสลับกับการตีคู่ 4 หรือคู่ 8 ทีละมือ (ซ้ายครั้ง- ขวาครั้ง) หรืออาจตีสับดสลับกับการตีลง 2 มือพร้อมกัน ทั้งนี้โดยนัยสำคัญจะแสดงถึงความไม่เรียบร้อยในสำนวนกลอนนั้นๆ อย่างไรก็ตามในการตีสำนวนกลอนเกรี้ยวกราดนี้ นอกจากจะมีวิธีการตีดังกล่าวข้างต้นแล้ว อาจสามารถใช้ลูกกวาดเข้าไปเสริมเพื่อเพิ่มรสชาติให้สำนวนกลอนนั้นๆ มีความหมายตามลักษณะของสำนวนกลอนประเภทนี้ได้อีก แต่ทั้งนี้จะใช้ลักษณะกลอนชนิดนี้ในเพลงประเภทเดี่ยวมากกว่าเพลงประเภทอื่นๆ เนื่องจาก เป็นลักษณะของสำนวนกลอนที่มีความพิสดารมากกว่าสำนวนกลอนทั่วไปนั่นเอง

การตีสำนวนกลอนเกรี้ยวกราด

มือขวา	ทุล- ซ -	ดทุ- ล -	รด- ท -	มร- ด -
มือซ้าย	- ซุ - ซุ	- ลุ - ลุ	- ทุ - ทุ	- ด - ด

13. การตีสำนวนกลอนฝาก

การตีสำนวนกลอนฝาก เป็นการตีผูกกลอนเสียงตกสุดท้ายของกลอนโดยไม่ต กลงเสียงตกเดียวกันกับ ทำนองหลัก แต่ฝากเสียงตกสุดท้ายของกลอนนั้นไปเริ่มต้นเสียงแรกของกลอนถัดไป และกลอนถัดไปนั้นอาจฆวมวดกลอนในส่วนท้ายให้ตกเสียงตกเดียวกับทำนองหลักก็ได้ หรืออาจผูกกลอนฝากต่อไปก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทำนองเพลงหรือจุดประสงค์ของผู้คิดกลอนฝากฟังจะ กระทำโดยปกติการผูกกลอนฝากจะกระทำได้โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อแก้ปัญหาในการ จนกลอน
2. เพื่อแก้ปัญหาเสียงตกสุดท้ายของทำนองหลัก เป็นเสียงตกเดียวกับการผูกกลอนเสียงแรกของกลอนถัดไป

3. เพื่อปกปิดซ่อนเร้นเล่นสำนวนกลอน

4. แสดงภูมิปัญญาในการคิดกลอน

อย่างไรก็ตามในการใช้ลักษณะกลอนฝากนั้นจะให้ในลักษณะดังกล่าว แต่ไม่ชัดเจนมากเกินไป ประกอบกับสามารถใช้กลอนชนิดนี้ทั้งในเพลงระบบเพลงหมู่และเพลงเดี่ยวได้ทั้ง 2 กรณี

ทำนองหลัก

มือขวา	-- ซ ล	- ด - ล	-- ซ ล	----	- ฟ - ล	----	--- ด	-- ร ม
มือซ้าย	- ฟ --	ซ - ซ -	ซ ฟ --	ซ ฟ ร ม	- ด --	ซ ฟ ม ร	- ซ --	- ด --

การตีสำนวนกลอนฝาก

มือขวา	ร ด - - ล	- ซ - ล	- ซ - ฟ	- ม - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร	ทุ ล- ร -	ม - ซ -
มือซ้าย	- ล ซ -	ฟ - ฟ -	ฟ - ม -	ร - ด -	ฟ - ม -	ร - ด -	- ซ - ด	- ร - ม

14. การตีสำนวนกลอนพัน

การตีสำนวนกลอนพันเป็นการตีเรียงร้อยเสียงผูกพันกลับไป- มา มิให้เห็นเนื้อแท้ของทำนองหลัก แต่เสียงตกเสียงสุดท้ายของกลอนพันต้องตกเสียงเดียวกับทำนองหลักในแต่ละวรรคหรือประโยคของเพลง เปรียบเทียบได้กับกลอนพันเป็นเถาวัลย์ ส่วนทำนองหลักเป็นท่อนไม้หรือกิ่งไม้ที่มีเถาวัลย์พันอยู่รอบๆ ทั้งนี้มักนิยมใช้กลอนชนิดนี้ในเพลงประเภทเดี่ยวเป็นสำคัญ เนื่องด้วยมีความซับซ้อนและแสดงความหมายในเชิงปกปิดมิให้เห็นเนื้อทำนองหลัก ซึ่งตรงตามจุดประสงค์ของการบรรเลงเพลงในประเภทเพลงเดี่ยวอย่างแท้จริง

ทำนองหลัก

มือขวา	-- ซ ล	- ด - ล	-- ซ ล	----	- ฟ - ล	----	--- ด	-- ร ม
มือซ้าย	- ฟ --	ซ - ซ -	ซ ฟ --	ซ ฟ ร ม	- ด --	ซ ฟ ม ร	- ซ --	- ด --

มือขวา	- ฟ - ซ	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ	ล - ล -	ล - ล ซ	- ซ --	ฟ ซ - ฟ
มือซ้าย	- ด --	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --	- ล - ร	- ร --	ร - ร ม	--- ด

การตีสำนวนกลอนพัน

มือขวา	- ซ - ซ	- ฟ - ฟ	- ฟ - ฟ	- ม - ฟ	- ฟ - ฟ	- ม - ร	- ร - ร	- ม - ม
มือซ้าย	ร - ฟ -	ด - ม -	ด - ม -	ร - ด -	ด - ม -	ร - ด -	ล - ด -	ล - ร -

มือขวา	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ม - ฟ	- ซ - ล	- ด - ร	- ด - -	ล ซ - -	ร ด - - -
มือซ้าย	ร - ร -	ฟ - ร -	ร - ร -	ม - ฟ -	ซ - ล -	ล - ล ซ	-- ฟ ร	- ล ซ ฟ

15. การตีสำนวนกลอนฉวัดเฉวียน

การตีสำนวนกลอนชนิดนี้ มักใช้วิธีการตีสะบัดกลับไป- มา หรือสะบัดขึ้น- ลงโดยไม่ต้องกดหรือปิดหัวไม้อย่างใด วิธีการตีสำนวนกลอนฉวัดเฉวียนจะแสดงถึงการสะบัดที่ ซ้ำมไป-มา หรือผูกเป็นสำนวนกลอนโดยการใช้การสะบัดที่ยกย่อนต่ำบ้างสูงบ้างสลับกันไป- มาโดยตลอดสำนวนกลอนเปรียบได้กับนกที่กำลังร่อนเล่นลม หรือกำลังถลาร่อนเพื่อไล่จับแมลงฉะนั้น

การตีสำนวนกลอนฉวัดเฉวียน

มือขวา	ม ร - ร ด -	ล ซ - ม ร -
มือซ้าย	- ด - ล	- ม - ด

16. การตีไขว้มือ

เป็นการบรรเลงวิธีหนึ่งของฆ้องวงเล็กโดยจะพบในการบรรเลงเพลงประเภทเพลงเดี่ยวเท่านั้น ซึ่งเริ่มต้นการตีไขว้มือด้วยการใช้มือขวายืนที่เสียงใดเสียงหนึ่งแล้วในขณะเดียวกันให้ใช้มือซ้ายตีที่เสียงที่ ทำคู่กับมือขวาโดยยกมือซ้ายข้ามมือขวาไปตีเสียงที่ต้องการ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การตีไขว้มือ

มือขวา	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -
มือซ้าย	- ม - ล	- ด - ด	- ร - ร	- ม - ม	- ม - ล	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ด

17. การตีไข้วสลับมือ

เป็นลักษณะการตีที่มีความซับซ้อนมากกว่าการตีไข้วมือแบบปกติธรรมดา เพราะจะมองเห็นว่ามือซ้ายและมีขวาสอดพันข้ามกันไปมา เช่น เริ่มจากการใช้มือขวาตีตีเสียงซอล ต่อมาใช้มือซ้ายข้ามมือขวาไปตีเสียงโดสูงแล้วมือขวาตีเสียงลามือซ้ายตีเสียงซอล จากนั้นเอามือขวาข้ามมือซ้ายมาตีเสียงมีมือซ้ายตีเสียงซอล และมือขวาข้ามกลับมาตีเสียงลามือซ้ายตีเสียงซอล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การตีไข้วมือสลับมือ

มือขวา	ซ - ล -	ม - ล -	ร - ม -	ด - ม -
มือซ้าย	- ตี - ซ	- ซ - ม	- ซ - ร	- ร - ด

18. การตีไข้วสอดมือ

เป็นลักษณะการตีที่มีความซับซ้อนมากกว่าการตีไข้วมือแบบปกติธรรมดา เพราะจะมองเห็นว่ามือซ้ายและมีขวาตีเรียงเสียงสอดสลับกันไปมา เช่น มือขวาตีเรียงเสียงซอล ฟา มี เร แล้วมือซ้ายข้ามไปตีที่เสียง ลา ซอล ฟา มี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การตีไข้วสอดมือ

มือขวา	ร - ม -	ซ - ล -	--- ล	ซ ฟ ม -	--- มี	ร ตี ท ล	--- ร	ตี ท ล ซ
มือซ้าย	- ทู - ร	- ม - ซ	ฟ ม ร -	--- ท	ล ซ ฟ -	-----	ท ล ซ -	-----

19. การตีรั้วเสียงเดียว

วิธีการตีรั้วเสียงเดียวนี้อาศัยลักษณะคล้ายคลึงกับการกรอคือ เกิดจากการใช้มือซ้ายตีลงที่ปุ่มซ้องสลับกันไปกับมือขวา แต่การตีรั้วเสียงเดียวจะไม่ตีเป็นคู่แต่ตีลงบนปุ่มซ้องลูกเดียวทั้งมือซ้ายและมือขวา การตีรั้วเสียงเดียวนิยมใช้ในวิธีการบรรเลงเพลงประเภทเพลงเดี่ยว

3. ศึกษาภูมิปัญญาที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นของ ครูฉลาก โปธิ์สามตัน

3.1 รวบรวมและบันทึกโน้ตเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามตันได้แต่งขึ้น

จากการสัมภาษณ์ครูฉลาก โปธิ์สามตัน พบว่าครูฉลาก แต่งเพลงไว้เพียงหนึ่งประเภท เท่านั้น คือ ประเภทเพลงเดี่ยว ซึ่งครูฉลาก โปธิ์สามตันได้แต่งเพลงเดี่ยว สำหรับการบรรเลงซ้องวงเล็ก ไว้เป็นจำนวนมาก ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ครูฉลาก โปธิ์สามตันได้บรรเลงเพลง เดี่ยว สำหรับซ้องวงเล็ก ที่ครูฉลาก โปธิ์สามตัน แต่งขึ้น เป็นตัวอย่างดังนี้

เดี่ยวฆ้องวงเล็กเพลง พญาโศก สามชั้น

ประวัติเพลง

เป็นเพลงเก่าจังหวัดสองชั้น ทำนองเก่าสมัยอยุธยา เป็นเพลงแรกในเพลงเรื่องพญาโศก ใช้ประกอบการแสดงละครในบทโศกเศร้า มี 6 เพลง เพลงพญาฝัน พญาโศก ทำพญาโศก พญาตริก พญารำพึง และพญาครวญ พระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) ได้แต่งขยายขึ้นเป็นอัตราจังหวะสามชั้น เมื่อปลายรัชกาลที่ 4 สำหรับใช้เป็นเพลงบรรเลงและขับร้องในวงมโหรีและวงปี่พาทย์ นอกจากนี้ พระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) ยังได้นำมาประดิษฐ์เป็นเพลงทางเดี่ยว ซึ่งในสมัยต่อมายุคเป็นแบบฉบับในการเดี่ยวด้วยเครื่องดนตรีต่างๆ ทุกชนิด

ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ได้นำวิธีการบรรเลงเพลง พญาโศกสามชั้น ที่ได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มาเป็นแนวทางในกาแต่งเพลงเดี่ยวฆ้องวงเล็กเพลง พญาโศกสามชั้น ซึ่งครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้กล่าวถึงวิธีการต่อเพลงเดี่ยวนั้นจะขึ้นกับความสามารถของผู้ต่อ ซึ่งนับว่าเป็นสมบัติเฉพาะตนของผู้ต่อ โดยครูฉลาก โปธิ์สามต้นบรรเลง และถ่ายทอดให้ผู้วิจัยได้บันทึกโน้ตดังนี้

ขึ้นทำเพลง

มือขวา	-- -ร ม	-ซล ซ -	-ซ - ม	---ซ	---ล	---ท	ทล- ล ท	ดํ ํ - ํ
มือซ้าย	-- ด -	ฟ -- ร	- ม --	ร ด - ซ	---ล	---ท	- ซ --	- ร - ํ

เที่ยวที่ 1

มือขวา	---ซ	---ดํ	-- มํ	---ซ	----	-ด ร ม ซ	---ร	ม ซ - ซ
มือซ้าย	---ซ	---ดํ	---ดํ	ท ล ซ ม	-- ซ ล	ท --	ม ร ด -	---ด

มือขวา	----	ล ---	ซ - ซ -	ม ร --	มร ---	ล ุ ท - ุ	ท ุ ล - ุ ุ	-- ด ร
มือซ้าย	----	-ซฟ ม ร	- ม - ด	-- ด ซ	- ุ ล ุ	-- ล -	- ซ --	ล ุ ท --

มือขวา	-- ด ร	- ร - รร	-- ม ฟ	- ฟ - ฟฟ	- ํ - ท	- ล - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	ล ุ ท --	ด ล ร -	ด ร --	ม ด ฟ -	ร - ล -	ฟ - ม -	ล - ม -	ร - ด -

มือขวา	- ด - ร ม	-- ฟ ล	- ซ - ฟ	- ม - ล	- ซ - ฟ	- ม - ฟ	- ม - ร	- ด - ุ
มือซ้าย	ซ - ด -	ร ม --	ฟ - ม -	ร - ด -	ฟ - ม -	ร - ด -	ร - ด -	ท - ล -

มือขวา	มร- - ฑ	- ล - ฑ	- - - ฑ	- ล ฑ ร -	ฑ ฑ - ม -	ร ร - ฑ -	ม ม - ล -	ฑ ฑ - ฑ -
มือซ้าย	- ฑ - ล -	ฑ - ฝ -	ฝ ม ร -	ฑ - - ฑ	- ฑ - ร	- ร - ม	- ม - ฑ	- ฑ - ล

มือขวา	ฝ ม - ล -	ฝ ม - ร -	ร - ร -	ร - ฑ -	ฝ - ฑ -	ล - ฑ -	ฝ ม - ล -	ฑ - ร -
มือซ้าย	- ร - ฑ	- ร - ฑ	- ร - ฑ	- ล - ฑ	- ม ร - ฝ ม	- ฑ ฝ - ล ฑ	- ร - ฑ	- ล - ฑ

มือขวา	ร - ร -	ฑ - ฑ -	ล - ล -	ฝ ม - -	ม ร - - -	ล ฑ - - -	ม ร - -	ม ร - - -
มือซ้าย	- ฑ - ฝ	- ล - ม	- ฝ - ร	- - ร ฑ	- ฑ ล ฑ	- ม ร ฑ	- - ฑ ล	- ฑ ล ฑ

มือขวา	ฑ - - ร ม	- - - ฑ ล	- ล ฑ - ฑ ด	- - - -	- ล ฑ ร ด	- - - ร ม	- ร ม ฑ ฝ	- - - ฑ ล
มือซ้าย	- ฑ ด -	ร ม ฝ -	ฑ - ล -	ฑ ล ฑ ม	ฑ - ล -	ฑ ล ฑ ด -	ด - ร -	ม ร ม ฝ -

มือขวา	ม ร - ร -	ฑ - ล -	- ล ล ล ฑ	ฑ ม ม ร	ฑ ล - ล -	ฑ - ม -	- ม ม ม ร	ร ฑ ฑ ล
มือซ้าย	- ฑ - ล	- ฑ - ม	ล - ม - ร	- ฑ - ล	- ฑ - ม	- ร - ฑ	ม - ฑ - ล	- ฝ - ม

มือขวา	ม - ม -	ร - ฑ -	ล - ล -	ฑ - ม -	ร - ร -	ฑ - ล -	ฑ - ฑ -	ล - ฑ -
มือซ้าย	- ร - ฑ	- ล - ฑ	- ฑ - ม	- ร - ฑ	- ฑ - ล	- ฑ - ม	- ล - ฑ	- ม - ร

มือขวา	ด ฑ - ด -	ร - ม -	ม - ร -	ด - ฑ -	ฑ - ฑ -	ล - ฝ -	ม - ร -	ด - ฑ -
มือซ้าย	- ล - ฑ	- ด - ร	- ด - ฑ	- ล - ฝ	- ล - ฝ	- ม - ร	- ด - ฑ	- ล - ฝ

มือขวา	ล - ล -	ฑ - ฑ -	ฑ - ด -	ร - ร -	ด - ร -	ม - ม -	ร - ม -	ฝ - ล -
มือซ้าย	- ม - ฝ	- ล - ฝ	- ล - ฑ	- ด - ล	- ฑ - ด	- ร - ฑ	- ด - ร	- ม - ฝ

มือขวา	ด ด - ม -	ฑ ฑ - ด ด -	ด ด - ม -	ล ล - ฑ ฑ -	ฑ ฑ - ด -	ฝ ฝ - ล ล -	ล ล - ฑ -	ม ม - ฝ ฝ -
มือซ้าย	- ด - ฑ	- ฑ - ด	- ด - ล	- ล - ฑ	- ฑ - ฝ	- ฝ - ล	- ล - ม	- ม - ฝ

มือขวา	ฑ ล - - ฝ	- ม - ร	- - - ม	- - - ฝ	- - - ด	- - - -	- - - ฝ	- ม - ร
มือซ้าย	- ฝ ม -	ร - ด -	ด ฑ ล -	ร ด ฑ -	ม ร ด	ฑ ล ฑ ฝ	ม ร ด -	ฑ - ล -

มือขวา	ลช--ม	-ร-ด	---ด	-รมช-	-รมฟล	-ช-ฟ	-ช-ฟ	-ม-ร
มือซ้าย	-ม-ร-	ด-ท-	ท-ลช-	ด--ม	ด---	ร-ด-	ร-ด-	ท-ล-

มือขวา	รึด--	ลช--	ลช---	ม-ร--	ม-ร---	-ช-ลท	ท-ล-ลท	ด-รร-
มือซ้าย	-ลชม	--ม-ร	-ม-ร-ด	--ด-ท	-ท-ลช	ร-ช-	-ช--	-ร-ร

เที่ยวที่ 2

มือขวา	-ชช-ช	-ชช-ด	-ชช-ด	-ร-ม	ก---	ท-ล--	ก---	ช-ม--
มือซ้าย	ช-ร-	ช-ด-	ช-ด-	ล-ท-	-ท-ลช	--ช-ม	-ช-ม-ร	--ร-ด

มือขวา	-ด-ด-	-ล-ล-	-ช-ช-	-ม-ม-	-ล-ท-	-ท-ด-	-ด-ร-	-ร-ม-
มือซ้าย	-ล-ม	-ช-ร	-ม-ด	-ร-ช	-ช-ล	-ล-ท	-ท-ด	-ด-ร

มือขวา	ล-ล-ล-	ล-ล-	ล-ล-	ล-ล-	-ร-ท	-ล-ช	-ล-ฟ	-ม-ร
มือซ้าย	-ล-ฟ	-ร-ร	-ม-ม	-ฟ-ฟ	ร-ล-	ช-ฟ-	ม-ม-	ร-ด-

มือขวา	-ด-รม	--ฟล	---ช	---ฟ	---ล	---ช	---ฟ	---
มือซ้าย	ช-ด-	ร-ม--	ช-ฟ-ม-	ฟ-ม-ร-	ม-ร-ด-	ช-ฟ-ม-	ฟ-ม-ร-	ม-ร-ด-ท

มือขวา	ม-ร-ท	-ล-ช	-ฟ-ช	-ช-ท	-ท-ร	-ร-ม	-ม-ช	-ช-ล
มือซ้าย	-ท-ล-	ช-ฟ-	ม-ร-	ฟ-ร-	ล-ช-	ท-ล-	ร-ท-	ม-ร-

มือขวา	ฟ-ม-ช-	ฟ-ม-ร-	ฟ-ม-ท-	ฟ-ม-ล-	ฟ-ม-ม-	ร-ล-	ล-ท-	ท-ร-
มือซ้าย	-ร-ล	-ร-ท	-ร-ล	-ร-ช	-ร-ท	-ช-ช	-ล-ล	-ท-ท

มือขวา	ท-ท-ท-	ล-ฟ-	ฟ-ฟ-ฟ-	ม-ร-	ม-ร---	ลช---	ม-ร--	ม-ร---
มือซ้าย	-ท-ล	-ฟ-ม	-ฟ-ร	-ร-ท	-ท-ลช	-ม-ร-ท	--ท-ล	-ท-ลช

มือขวา	ลช-ช-	ล-ท-	ด-ร-	ม-ช-	ช-ช-	ช-ช-	ช-ช-	ล-ท-
มือซ้าย	-ร-ม	-ช-ล	-ท-ด	-ร-ม	-ล-ร	-ท-ม	-ร-ม	-ช-ล

มือขวา	ร้-ร้-	ท-ล-	ช-ช-	ช-ช-	ล-ล-	ช-ม-	ร-ร-	ร-ร-
มือซ้าย	-ท-ล	-ช-ม	-ล-ม	-ล-ร	-ช-ม	-ร-ท	-ม-ท	-ม-ล

มือขวา	ร-ร-	ร-ร-	ร-ร-	ร-ร-	ร-ร-	ร-ร-	ร-ร-	ร-ร-
มือซ้าย	-ม-ท	-ม-ช	-ร-ช	-ม-ท	-ล-ล	-ท-ท	-ด-ด	-ร-ร

มือขวา	ลท-ด	----	ชลท-	----	----	ลท-ด	---ร	-มฟล-
มือซ้าย	----	ดทลฟ	---ล	ชฟมร	ดทลม	----	ดทล-	ร--ฟ

มือขวา	ม้-ม้-	ร-ท-	ท-ท-	ล-ล-	ล-ล-	ล-ล-	ล-ล-	ล-ล-
มือซ้าย	-ร้-ท	-ล-ฟ	-ล-ฟ	-ม-ร	-ล-ร	-ม-ร	-ล-ร	-ม-ฟ

มือขวา	ดัด-ด	ดัด-ด	ทท-ท-	ทท-ท-	ลล-ล-	ลล-ล-	ฟฟ-ฟ-	ฟฟ-ฟ-
มือซ้าย	-ด-ท	-ด-ด	-ท-ล	-ท-ท	-ล-ฟ	-ล-ล	-ฟ-ม	-ฟ-ฟ

มือขวา	-ลล-ล	-ลล-ร	-ลล-ม	-ลล-ฟ	ลท-ร	ร้ทล-	ลท-ร	ลฟ--
มือซ้าย	ล-ม-	ล-ร-	ล-ม-	ล-ฟ-	---ฟ	---ฟ	---ม	--มร

มือขวา	ลช--ม	-ร-ด	---ด	-รมช-	-ด-รม	--ฟช	-ช-ลท	--ด
มือซ้าย	-มร-	ด-ท-	ทลช-	ด--ม	ช-ด-	ร ม--	ร-ช-	ลท--

มือขวา	-กั--	-ม้-ร	-ด--	ม้----	ล-ด	-ด-ด	-รม-ชล	-ช-ช
มือซ้าย	---ม	---ล	-ช--	-ด-ช	-ช-ล	-ช-ฟ	ด-ฟ-	---ร

เดี่ยวฆ้องวงเล็กเพลง นกขมิ้น สามชั้น

ประวัติเพลง

เพลงนกขมิ้น อัตราสองชั้นของเก่า ประเภทหน้าทับปรบไก่อ มี 3 ท่อน ท่อนที่ 1 มี 3 จังหวะ ท่อนที่ 2 และท่อนที่ 3 มีท่อนละ 2 จังหวะ เพลงที่ชื่อนกขมิ้นมีด้วยกัน 2 เพลง คือ เพลงนกขมิ้นตัวผู้ และเพลงนกขมิ้นตัวเมีย นกขมิ้นตัวเมียเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เพลงแม่มา้ยคร่ำครวญ

ราวรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ครูเพ็งได้นำเพลงนกขมิ้นตัวผู้ อัตราสองชั้น มาแต่งขยายขึ้นเป็นอัตราสามชั้น สอดแทรกเพิ่มการร้องและเป่าปี่ว่าดอกตามเสียงร้องในท่อน 3 ทำให้ไพเราะยิ่งขึ้น แล้วเรียกชื่อว่า เพลงนกขมิ้น ต่อมานิยมใช้เป็นเพลงเดี่ยวवादฝีมือด้วยเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ

ครูฉลาก โปธิสามตัน ได้แต่งเพลงเดี่ยวฆ้องวงเล็กเพลง นกขมิ้นสามชั้น เนื่องจากเป็นเพลงที่เหมาะสมสำหรับการเดี่ยวवादฝีมือของเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ อีกทั้งยังเหมาะสำหรับผู้ที่เริ่มเรียนฆ้องวงเล็กประเภทเพลงเดี่ยวอีกด้วย ซึ่งครูฉลาก โปธิสามตันได้กล่าวถึงวิธีการต่อเพลงเดี่ยวนั้นจะขึ้นกับความสามารถของผู้ต่อ ซึ่งนับว่าเป็นสมบัติเฉพาะตนของผู้ต่อ โดยครูฉลาก โปธิสามตันได้บรรเลงและถ่ายทอดให้ผู้วิจัยบันทึกโน้ตดังนี้

ท่อน 1 เที้ยวที่ 1

มือขวา	-รม -ชล	-ช -ช	-- มร-	--- ชุ	--- รม	-ชล ดํ รั	มํ รั --	-ดํ รั - ดํ
มือซ้าย	ด - ฟ -	--- ด	--- ด	ทุ ล ชุ ม	-- ด -	ฟ ---	-- ดํ ล	ท - ช -

มือขวา	ทล- ท -	ดํ - รั -	รั - รั -	ดํ - ล -	- ด -รม	-- ฟ ล	-ช - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ช - ล	- ท - ดํ	- ท - ล	- ช - ม	ชุ - ด -	ร ม --	ร - ด -	ทุ - ล -

มือขวา	รร- ม -	ช - ม -	ช - ม -	ช ฟ --	มร- ร ม	-- ฟ ล	-ช - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	-- ม ร	- ด --	ร ม --	ฟ - ม -	ร - ด -

มือขวา	ลช- - ม	- ร - ด	--- ร	--- ม	--- ช	--- ล	--- ท	--- ดํ
มือซ้าย	- ม ร -	ด - ทุ -	ทุ ล ชุ -	ด ทุ ล -	ร ด ทุ -	ฟ ม ร -	ช ฟ ม -	ล ช ฟ -

มือขวา	ทท- มํ -	ชช- ท -	มม- ล -	รร- ช -	-ลทุ ร ด	-- รม	-รม ช ฟ	-- -ชล
มือซ้าย	- ท - รั	- ช - ล	- ม - ช	- ร - ม	ชุ - ล -	ทุ ล ทุ ด -	ด - ร -	มร ม ฟ -

มือขวา	มื๋- - ท	- ล - ซ	- ฟ - ซ	- ล - ท	- มื๋ - มื๋	- รื๋ - ท	- ตื๋ - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ท ล -	ซ - ฟ -	ม - ร -	ม - ฟ -	ม - รื๋ -	ท - ล -	ด - ล -	ซ - ฟ -

พ่อน 1 เทียบที่ 2

มือขวา	ลซ- - ม	- ร - ด	- ร - ร	- ม - ม	- ซ - ซ	- ล - ล	- ท - ท	- ตื๋ - ตื๋
มือซ้าย	- ม ร -	ด - ทุ -	ร - ด -	ม - ร -	ซ - ฟ -	ล - ซ -	ทุ - ล -	ด - ท -

มือขวา	ทล- ล ท	ตื๋ท- ท ตื๋	รื๋ตื๋- ตื๋ รื๋	มื๋รื๋- รื๋ มื๋	รื๋ตื๋- - ล	ล - ซ ซ	- ฟ ฟ -	ม ม - ร
มือซ้าย	- ซ - ฟ	- ล - ซ	- ท - ล	- ตื๋ - ท	- ล ซ -	- ซฟ - -	ฟม - - มร	- รด -

มือขวา	ร - ร -	ร - ร -	ซ - ซ -	ร - ร -	ซ - ซ -	ซ - ฟ -	ฟ - ม -	ม - ร -
มือซ้าย	- ด - ม	- ด - ร	- ฟ - ซ	- ด - ร	- ฟ - ล	- ม - ซ	- ร - ฟ	- ด - รื๋

มือขวา	ซ ล ซ -	ซ ล ซ -	ซ ล ซ -	ซ ล ซ -	ซ ล ซ -	ซ ล ซ -	ซ ล ซ -	ซ ล ซ -
มือซ้าย	--- ด	--- ตื๋	--- ม	--- มื๋	--- ร	--- รื๋	--- ด	--- ตื๋

มือขวา	รื๋ - มื๋ -	มื๋ - ท -	ท - ล -	ล - ซ -	ซ - ม -	ม - ร -	ร - ด -	ด - ทุ -
มือซ้าย	- ท - รื๋	- ซ - ล	- ม - ซ	- ร - ม	- ด - ร	- ทุ - ด	- ล - ทุ	- ซ - ล

มือขวา	ฟม- ฟ -	ซ - ล -	ลซ- ล -	ท - รื๋ -	มื๋ - มื๋ -	รื๋ - ท -	ท - ฟ -	ซ - ล -
มือซ้าย	- ร - ม	- ฟ - ซ	- ฟ - ซ	- ล - ท	- รื๋ - ท	- ซ - ล	- ร - ม	- ฟ - ซ

พ่อน 2 เทียบที่ 1

มือขวา	- ตื๋ - ตื๋	- ตื๋ - ตื๋	----	ท ตื๋ - ตื๋	- ซ - ซ	- ฟ - ฟ	- ม - ม	- ร - ร
มือซ้าย	ด - ท -	ท - ท -	ท ล ซ ล	- ซ ตื๋ -	ร - ฟ -	ด - ม -	ทุ - ร -	ล - ด -

มือขวา	ล - ล -	ซ - ม -	รื๋ - รื๋ -	ตื๋ - ล -	ตื๋ - ตื๋ -	ล - ซ -	ล - ล -	ซ - ม -
มือซ้าย	- ซ - ม	- ร - ด	- ตื๋ - ล	- ซ - ม	- ล - ซ	- ม - ร	- ซ - ม	- ร - ด

มือขวา	ม - ม -	ร - ทุ -	ทุ - ล -	ล - ซ -	รื๋ รื๋ - ม -	ม - ม - ซ -	ซ - ล -	ล - ทุ -
มือซ้าย	- ร - ทุ	- ซ - ล	- ม - ซ	- ร - ม	- ร - ร	- ม - ม	- ซ - ซ	- ล - ล

มือขวา	ม - ม -	ร - ฑ -	- ล - ฑ -	- ฑ - ร -	ล - ฑ -	ด - ร -	ม - ฟ -	ช - ล -
มือซ้าย	- ร - ฑ -	- ล - ฑ -	- ฑ - ล -	- ล - ฑ -	- ฑ - ล -	- ฑ - ด -	- ร - ม -	- ฟ - ฑ -

ท่อน 2 เทียบที่ 2

มือขวา	ด - ด -	ด - ด -	ล - ท -	ด - ร -	ร - ร -	ร - ร -	ท - ด -	ร - ม -
มือซ้าย	- ท - ร -	- ท - ฟ -	- ช - ล -	- ท - ท -	- ด - ม -	- ด - ช -	- ล - ท -	- ด - ร -

มือขวา	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -	ช - ล -	ม - ล -	ร - ม -	ด - ม -
มือซ้าย	- ม - ล -	- ด - ด -	- ม - ล -	- ด - ม -	- ด - ช -	- ช - ม -	- ช - ร -	- ร - ด -

มือขวา	ร - ม -	ร - ม -	ร - ม -	ท ล - -	ร ม ช -	ม - ช -	ช ล ท -	ล - ท -
มือซ้าย	- - - ท -	- - - - ล -	- - - ช -	- - - ช ม -	- - - ฑ -	- ร - ม -	- - - ม -	- ช - ล -

มือขวา	ช ฟ ม -	- - - ช -	ฟ ม ร -	- - - ท -	ล ช ฟ -	- - - -	ท ล ช -	- - - -
มือซ้าย	- - - ช -	ฟ ม ร -	- - - ล -	ช ฟ ม -	- - - ม -	ร - ด -	- - - ร -	ด - ท ล ช -

ท่อน 3 เทียบที่ 1

มือขวา	ทท- ท -	ลล- ล -	ชช- ช -	มม- ม -	ร ม ช -	มม- ม -	ช ล ท -	ลล- ล -
มือซ้าย	- ท - ฑ -	- ล - ล -	- ช - ฑ -	- ม - ม -	- - - ฑ -	- ม - ม -	- - - ม -	- ล - ล -

มือขวา	ทล- ล ท	- - ด -	- ร - ด -	- ท - ล -	ทล- ล -	ท - ร -	ท - ร -	ท ล - -
มือซ้าย	- ช - -	ล ท - -	ด - ท -	ล - ช -	- ช - ฑ -	- ร - ท -	- ร - ล -	- - ช ม -

มือขวา	- ช ล - -	ล ช - -	ฑ ล - ล ฑ	ร ม - ม ม	- ฑ ฑ - ร	- ฑ ฑ - ม	- ร ร - ช	- ม ม ล ล
มือซ้าย	ฟ - ช ม	- ม ร ฑ	- ฑ - -	- ฑ - ม -	ฑ - - ล -	ฑ - - ฑ -	ร - - ร -	ม - - ล -

มือขวา	ฟม- ชฟ-	ลช- ทล-	ลช- ทล-	ด- ร -	ร - ม -	ม - ร -	ท ล - -	ม - ร -
มือซ้าย	- ร - ม -	- ฟ - ช -	- ฟ - ช -	- ล - ท -	- - ร -	- - ท ล -	- - ช ม -	- ท ล ช -

ท่อน 3 เทียบที่ 2

มือขวา	ท - ท -	ร - ท -	ร - ท -	ท ล - -	ล ช - -	ช ม - -	ม ร - -	ร ด - -
มือซ้าย	- ฑ - ร -	- ฑ - ล -	- - ล ช -	- - ช ม -	- - ม ร -	- - ร ด -	- - ด ฑ -	- - ฑ ล -

มือขวา	ริ้ดี้ --	ริ้ดี้---	ริ้ดี้---	-----	-----	ลช --	มร --	ลช---
มือซ้าย	-- ลช	- ลช ม	- พ ลช	พ ม ร ด	พ ล ช ม	-- มร	-- ด ล	- ม ร ด

สองชั้นเที่ยว 2

มือขวา	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -	ลช- ช -	ม - ร -
มือซ้าย	- ม - ล	- ด - ดี้	- ร - ริ้	- ม - มี้	- ม - ล	- ม - ร	- ม - ร	- ด - ล

มือขวา	ร - ร -	ด - ล -	ล - ล -	ช - ม -	ริ้ - ริ้ -	ดี้ - ล -	ล - ล -	ช - ม -
มือซ้าย	- ด - ล	- ช - ม	- ช - ม	- ร - ด	- ดี้ - ล	- ช - ม	- ช - ม	- ร - ด

มือขวา	ล - ล -	ช - ม -	ร - ด -	พ - ล -	ล - ล -	ล - ล -	ร - ร -	ร - ร -
มือซ้าย	- ช - ม	- ร - ด	- พ - ล	- ช - ม	- ช - ด	- ช - ม	- ด - ม	- ด - ล

มือขวา	ม - ม -	ร - ด -	ล - ช -	ช - ม -	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -
มือซ้าย	- ร - ด	- ล - ช	- ม - ม	- ร - ด	- ล - ม	- ล - ด	- ช - ด	- ร - ม

มือขวา	ลช- ช -	ลช- ช -	ล - ดี้ -	ดี้ - ล -	ดี้ - ดี้ -	ล - ล -	ช - ช -	ม - ม -
มือซ้าย	- ร - ร	- ม - ม	- ช - ล	- ช - ม	- ล - ม	- ช - ร	- ม - ด	- ร - ล

มือขวา	ร - ร -	ด - พ -	ล - ช -	พ - ร -	- ร ม ช ล	-- ดี้ ริ้	มี้ ริ้ --	ดี้ ริ้ - ดี้
มือซ้าย	- ด - พ	- ล - ช	- พ - ม	- ร - ด	ด ---	ช ล --	-- ดี้ ล	--- ช

ชั้นเดียวเที่ยว 1

มือขวา	-----	- ล - มี้	- มี้ - ริ้	มี้ ริ้ --	ริ้ ดี้ --	ริ้ดี้---	ลช --	ลช---
มือซ้าย	-----	ช - ช -	ม - ดี้ -	-- ดี้ ล	-- ลช	- ลช ม	-- มร	- ม ร ด

มือขวา	--- ด	--- ม	- ร - ด	- พ - ล	ม - ม -	ร - ด -	พ ล - ร -	ม - ช -
มือซ้าย	พ ล ช -	พ ล ช -	ด - พ -	ล - ช -	- ร - ด	- ล - ช	- ช - ด	- ร - ม

มือขวา	- มี้ - มี้	- ริ้ - ริ้	- ดี้ - ดี้	- ล - ล	ริ้ ดี้ --	ริ้ดี้---	ลช --	ลช---
มือซ้าย	ม - ริ้ -	ร - ดี้ -	ด - ล -	ล - ช -	-- ลช	- ลช ม	-- มร	- ม ร ด

ชั้นเดี่ยวเที่ยว 2

มือขวา	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ ล ดั -	ดั ล ซ -	ซ ล ดั -	ซ ม - -
มือซ้าย	- ม - มั	- ร - รุ	- ด - ดั	- ลุ - ล	- - - มุ	- - - ม	- - - ร	- - ร ด

มือขวา	ทุล - ร -	ทุล - ซ -	ซ - ม -	ร - ด -	ด - ลุ -	ด - ร -	ร - ร -	ม - ซ -
มือซ้าย	- ซุ - ด	- ซุ - ม	- ร - ด	- ท - ลุ	- มุ - ซุ	- ลุ - ด	- ลุ - ด	- ร - ม

มือขวา	ซ - ซ -	ซ - ซ -	มั - รุ -	รุ - ดั -	มั รุ - -	รุ ดั - -	ล ซ - ซ	- ล - ดั
มือซ้าย	- มุ - ม	- รุ - ร	- ด - ดั	- ลุ - ล	- - ดั ล	- - ล ซ	- - ม ร	- ม - ด

การเดี่ยวฆ้องวงเล็กในเพลงเพลงใหม่โรงแขกมอญทางหลัก

จากการสัมภาษณ์ครูฉลาก โปธิ์สามต๊ น พบว่าในการบรรเลงเพลงใหม่โรงแขกมอญทางหลักทางครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นั้นนิยมออกเดี่ยวรอบวงในท่อนที่สามของเพลงใหม่โรงแขกมอญทางหลัก 1 เที่ยว โดยได้บรรเลง และถ่ายทอดให้ผู้วิจัยบันทึกโน้ตดังนี้

มือขวา	-ร ม ซ ฟ	- - - ซล	-ซล ดั ท	- - - ดั ริ	รุ ดั - - -	ล ซ - -	ลซ - - -	ม ร - -
มือซ้าย	ด - ร -	ม ร ม ฟ -	ฟ - ซ -	ลซ ล ท -	- ล ซ ม	- - ม ร	- ม ร ด	- - ด ลุ

มือขวา	-ร ม - ม ฟ	- ฟ ซ - ซล	- ดั ริ - -	รุ ดั - - -	ม ร - ร ม	ฟ ม - ม ฟ	ซ ฟ - ฟ ซ	ลซ - ซ ล
มือซ้าย	ด - ร -	ม - ฟ -	ท - ดั ล	- ล ซ ม	- ด - ทุ	- ร - ด	- ม - ร	- ฟ - ม

มือขวา	ม - - ซ	ม - - ล	ซ - - ดั	ล - - รุ	กั - มั -	มั - รุ -	กั - รุ -	รุ - ดั -
มือซ้าย	ม - - ร	ม - - ม	ซ - - ซ	ล - - ล	- ม - รุ	- ดั - ล	- ร - ดั	- ล - ซ

มือขวา	ซซ - ซ -	ซ - ฟ -	ม - ร -	ด - ทุ -	ลุ - ทุ -	ด - ร -	ม - ฟ -	ซ - ล -
มือซ้าย	- ซ - ฟ	- ม - ร	- ด - ทุ	- ลุ - ซุ	- ซุ - ลุ	- ทุ - ด	- ร - ม	- ฟ - ซ

มือขวา	รุ ดั - - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร	- ล - ล	- ดั - ดั	- ล - ล	- ซ - ซ	- ฟ - ฟ
มือซ้าย	- ล ซ -	ฟ - ม -	ร - ด -	ลุ - ซ -	ด - ล -	ม - ซ -	ร - ฟ -	ด - ม -

มือขวา	-รร-ร	-ร-ร	-ม-ม	-ฟ-ฟ	-ดี-ดี	-ล-ล	-ช-ช	-ฟ-ฟ
มือซ้าย	ร-ด-	ล-ด-	ทุ-ร-	ด-ม-	ด---	ม---	ร---	ด---

มือขวา	-ฟ-ชล	-ช-ล	-ช-ฟ	-ม-ร	-ชล-ชช	-รม-รร	-ด-รม	-ช-ม
มือซ้าย	ด-ฟ-	ฟ-ฟ-	ฟ-ม-	ร-ด-	ช-ช-	ร-ร-	ช-ด-	ร-ร-

มือขวา	มร-รม	-ช-ม	มร-รม	--ฟช	กั-ดี-	กั-ดี-	ลช--	ดี---
มือซ้าย	-ด--	ร-ร-	-ด--	ร-ม--	-ด-ล	-ด-ช	--ฟร	-ลชฟ

มือขวา	ม-ม-	ร-ร-	ด-ด-	ล-ล-	ชล-ดี-	ลชฟ-	ฟชล-	ชฟม-
มือซ้าย	-ร-ช	-ด-ม	-ล-ร	-ช-ล	---ฟ	---ช	---ม	---ฟ

มือขวา	กั---	กั---	กั---	กั---	มร-รม	ฟม-มฟ	ชฟ-ฟช	ลช-ชล
มือซ้าย	-มรด	-รดล	-ดลช	-ลชฟ	-ด-ทุ	-ร-ด	-ม-ร	-ฟ-ม

มือขวา	ช-ชช-	ล-ลล-	ดี-ดีดี-	รึ-รึรึ-	มึ-มึ-	รึ-รึ-	ดีดี-ดี-	ลล-ล-
มือซ้าย	-ช-ช	-ล-ล	-ด-ดี	-ร-รึ	-มึ-ม	-รึ-ร	-ดี-ด	-ล-ล

มือขวา	ดี---	มึ-รึ-	ดี-ดี-	ดี-ดี-	---	-ด-ฟ	--ลช	ฟช-ล
มือซ้าย	-ลชฟ	--ดีล	--ลช	-ลชฟ	มรดช	---ด	--มร	ด-ร-ม

เดี่ยวฆ้องวงเล็กในเพลงชุดย่ำค่ำ

จากการสัมภาษณ์ครูฉลาก โปธิ์สามต้น พบว่าในการบรรเลงเพลงชุดย่ำค่ำ นั้นนิยมออกเดี่ยว
รอบวงเป็น 3 ช่วงในเพลงชุดย่ำค่ำ โดยได้บรรเลง และถ่ายทอดให้ผู้วิจัยบันทึกโน้ตดังนี้

เดี่ยวฆ้องวงเล็กในเพลงชุดย่ำค่ำช่วงที่ 1

ท่อนที่ 1 เทียบ 1

มือขวา	-ดีดี-ดี	-รึรึ-รึ	-มึ-มึ	-รึรึ-รึ	--รึ-มึ	--ดี-รึ	--ท-ดี	--ล-ท
มือซ้าย	ดี-ช-	รึ-ล-	มึ-ท-	รึ-ล-	ท-ดี--	ล-ท--	ช-ล--	ฟ-ช--

มือขวา	ริ-ริ-	ริ-ริ-	มิ-มิ-	มิ-ริ-	มิ-มิ-	ริ-ดี-	ริ-ริ-	ดี-ท-
มือซ้าย	-ล-ท	-ล-ท	-ท-ริ	-ท-ล	-ริ-ดี	-ท-ล	-ดี-ท	-ล-ช

ท่อนที่ 1 เทียว 2

มือขวา	ลช-ช-	ช-ช-	ล-ล-	ช-ฟ-	ล-ล-	ช-ฟ-	ฟ-ฟ-	ม-ร-
มือซ้าย	-ด-ร	-ม-ร	-ช-ฟ	-ม-ร	-ช-ฟ	-ม-ร	-ม-ร	-ด-ท

มือขวา	ทุ-ม-	รว-ช-	มม-ล-	ชช-ท-	ทท-ริ-	ชช-ท-	ลล-ท-	มม-ล-
มือซ้าย	-ทุ-ร	-ร-ม	-ม-ช	-ช-ล	-ท-ช	-ช-ล	-ล-ม	-ม-ช

ท่อนที่ 2 เทียว 1

มือขวา	-ม-ม	-ม-ม	-ม--	ชล-ช	-ม--	ชล-ช	ลท-ล	ทดี-ท
มือซ้าย	ทุ-ร-	ทุ-ร-	ทุ-รม	--ริ-	ทุ-รม	--ริ-	--ม-	--ฟ-

มือขวา	-ช-ลท	--ดีมิ	-ริ-ดี	-ท-ล	-ริ-ดี	-ท-ล	-ดี-ท	-ล-ช
มือซ้าย	ร-ช-	ลท--	ล-ช-	ฟ-ม-	ร-ท-	ล-ช-	ด-ล-	ช-ฟ-

ท่อนที่ 2 เทียว 2

มือขวา	-ม-ม	-ม-ม	-ม--	ชล-ช	-ม--	ชล-ช	-ม-ช	-ล-ท
มือซ้าย	ทุ-ร-	ทุ-ร-	ทุ-รม	--ริ-	ทุ-รม	--ริ-	ร-ร-	ม-ฟ-

มือขวา	-ลทดี	-ทดีริ	-ดีริมิ	----	ทล-ริ	มิริ--	ทล-ริ	----
มือซ้าย	ม----	ฟ----	ช----	ริดีทล	--ช-	--ทล	--ช-	ดีทลช

ท่อนที่ 1 เทียวกลับ เทียว 1

มือขวา	ช-ช-	ช-ช-	ช-ช-	ช-ช-	ริ-ริ-	ดี-ดี-	ท-ท-	ท-ท-
มือซ้าย	-ด-ดี	-ร-ริ	-ม-มิ	-ร-ริ	-ดี-มิ	-ท-ริ	-ล-ดี	-ล-ทุ

มือขวา	ท-ท-	ท-ท-	ล-ล-	ล-ล-	ม-ม-	ร-ร-	ด-ด-	ลู-ลู-
มือซ้าย	-ล-ดี	-ล-ทุ	-ช-ท	-ช-ลู	-ร-ช	-ด-ม	-ลู-ร	-ช-ช

ท่อนที่ 1 เทียวกลับ เทียว 2

มือขวา	ชช-ช-	ชช-ช-	ชช-ช-	ชช-ช-	ชช-ช-	ลล-ล-	ทท-ท-	ริริ-ริ-
มือซ้าย	-ช-ด	-ช-ร	-ช-ม	-ช-ร	-ช-ม	-ล-ช	-ท-ล	-ริ-ท

มือขวา	รํ-มํ-	มํ-มํ-	รํ-มํ-ร-	มํ-รํ-	รํ-รํ-	ท-ท-	ท-ล-	ช-ม-
มือซ้าย	-ร-รํ	-รํ-ท	-ร-รํ	-ท-ล	-ท-ล	-ช-ล	-ช-ม	-ร-ช

ท่อนที่ 2 เทียบกลับ เทียบ 1

มือขวา	ล-ล-	ช-ชช-	ช-ม-	ร-ท-	ม-ม-	ล-ล-	ท-ท-	ดํ-ดํ-
มือซ้าย	-ช-ม	-ร-ช	-ร-ท	-ล-ช	-ท-ร	-ม-ช	-ฟ-ล	-ช-ท

มือขวา	--ดํ-รํ	-มํ-รํ	-รํ-ดํ	-ท-ล	-มํ-รํ	-ดํ-ท	-ดํ-ท	-ล-ช
มือซ้าย	ลท--	ดํ-ดํ-	ดํ-ท-	ล-ช-	ม-ดํ-	ท-ล-	ล-ล-	ช-ฟ-

ท่อนที่ 2 เทียบกลับ เทียบ 2

มือขวา	ล-ล-	ช-ช-	ม-ม-	ร-ร-	-ล-ท	-ร-ม	-ฟ-ช	-ล-ท
มือซ้าย	-ช-ร	-ม-ท	-ร-ล	-ท-ช	ช-ช-	ล-ท-	ร-ม-	ฟ-ช-

มือขวา	--ดํ-รํ	-มํ-รํ	-รํ-ดํ	-ท-ล	-รํ-มํ	-รํ-ท	---ล	---ช
มือซ้าย	ลท--	ดํ-ดํ-	ดํ-ท-	ล-ช-	-ล-ท	-ล-ฟ	---ม	---ร

เดี่ยวฆ้องวงเล็กในเพลงชุดยี่คำช่วงที่ 2

ท่อนที่ 1 เทียบ 1

มือขวา	ดํ-ดํ-รํ-	รํ-รํ-มํ-	มํ-รํ--	-รํ-มํ--	รํ-มํ--	รํ-ดํ--	ท-ล--	-ลท--
มือซ้าย	-ดํ-ดํ	-รํ-รํ	--ดํ-ล	ดํ-รํ-ดํ	--รํ-ดํ	--ท-ล	--ช-ม	ช-ล-ช

ท่อนที่ 1 เทียบ 2

มือขวา	ลช-ช-	ช-ช-	ล-ล-	ช-ฟ-	ล-ล-	ช-ม-	ม-ม-	ร-ท-
มือซ้าย	-ด-ร	-ม-ร	-ช-ฟ	-ม-ร	-ช-ม	-ร-ท	-ร-ท	-ล-ช

ท่อนที่ 2 เทียบ 1

มือขวา	-ร-ม	-ช-ล	-ท-ดํ	-รํ-มํ	-มํ-รํ	-ดํ-ท	-ดํ-ท	-ล-ช
มือซ้าย	ท-ท-	ร-ม-	ช-ล-	ท-ดํ-	รํ-ดํ-	ท-ล-	ล-ล-	ช-ฟ-

ท่อนที่ 2 เทียบ 2

มือขวา	มร-ร-ม	ช-ล--	ช-ท--	ล-รํ--	รํ-มํ--	รํ-มํ--	ท-ล--	มํ-รํ---
มือซ้าย	-ท--	--ช-ม	--ล-ช	--ท-ล	--รํ-ท	--รํ-ล	--ช-ม	-ท-ล-ช

ท่อนที่ 1 เทียบกลับ เทียบ 1

มือขวา	ม - รีม -	ม - รีม -	ม - ดัด -	ร - ดัด -	ร - ลล -	ท - ลล -	ล - ชช -	ล - ชช -
มือซ้าย	- ด - รีม	- รีม - รีม	- ล - ดัด	- ดัด - ดัด	- ช - ล	- ล - ล	- ม - ช	- ช - ช

ท่อนที่ 1 เทียบกลับ เทียบ 2

มือขวา	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -	ร - รีม -	ร - รีม -	ร - รีม -	ร - รีม -
มือซ้าย	- ล - ร	- ม - ร	- ช - ด	- ร - ด	- ม - ล	- ท - ล	- ร - ช	- ล - ช

ท่อนที่ 2 เทียบกลับ เทียบ 1

มือขวา	รีม - -	ดัด รีม -	ท ดัด รีม -	ล ท ดัด -	ฟ ช ล -	ม ฟ ช -	ด ร ม -	ท ด ร -
มือซ้าย	- - รีม ท	- - - ล	- - - ช	- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ช

ท่อนที่ 2 เทียบกลับ เทียบ 2

มือขวา	ทล - ล ท	ดท - ท ด	ร ด - ด ร	ม ร - รีม	ม ร - รีม	- - ช ล	- รีม รีม รีม	- รีม - รีม
มือซ้าย	- ช - -	- ล - -	- ท - -	- ด - -	- ท - -	ร ม - -	ด - - ท	- ล - ช

เดี่ยวมือวงเล็กในเพลงชุดย่ำค่ำช่วงที่ 3

เทียวนที่ 1

มือขวา	- รีม - รีม	- - ล ท	ดัด - ดัด รีม	- รีม - ดัด	- - ดัด รีม	ม รีม - -	ทล - ล ท	- - ดัด รีม
มือซ้าย	- ช - ร	- ช - -	- ช - ม	- ร - - ด	ล ท - -	- - ดัด ท	- ช - -	ล ท - -

มือขวา	ทล - ล ท	- - ดัด รีม	- - ดัด รีม	- รีม - ดัด	- - ดัด รีม	ม รีม - -	ท - ดัด -	รีม - ม -
มือซ้าย	- ช - -	ล ท - -	ล ท - -	ล - ช -	ล ท - -	- - ดัด ช	- ล - ท	- ดัด - รีม

มือขวา	รีม - รีม -	รีม - รีม -	รีม - รีม -	ล - ดัด -	รีม - รีม -	รีม - รีม -	รีม - รีม -	รีม - รีม -
มือซ้าย	- ดัด - ล	- ดัด - ล	- ดัด - ฟ	- ช - ล	- ฟ - ช	- ม - ฟ	- ร - ม	- ด - ร

มือขวา	ม ร - ม -	ฟ - ช -	ชฟ - ช -	ล - ดัด -	ลช - ล -	ชฟ - ช -	ฟม - ฟ -	ม ร - ม -
มือซ้าย	- ด - ร	- ม - ฟ	- ม - ฟ	- ช - ล	- ฟ - ช	- ม - ฟ	- ร - ม	- ด - ร

มือขวา	ร - ม -	ช - ล -	รีม - รีม -	รีม - ท -	รีม - รีม -	ท - ท -	ล - ล -	ช - ช -
มือซ้าย	- ท - ร	- ม - ช	- ร - ท	- ล - ช	- ท - ล	- ล - ช	- ช - ม	- ม - ร

มือขวา	ทุ- ร -	รร- ม -	มม- ช -	ชช- ล -	- ช - ช	- ฟ - ฟ	- ม - ม	- ร - ร
มือซ้าย	- ทุ - ทุ	- ร - ร	- ม - ม	- ช - ช	ร - ฟ -	ด - ม -	ทุ - ร -	ลู - ด -

เทียวกี่ 2

มือขวา	ม - ม -	ม - ม -	ล - ล -	ช - ม -	ลช- ช -	ม - ร -	ล - ล -	ช - ฟ -
มือซ้าย	- ร - ช	- ร - ทุ	- ช - ม	- ร - ด	- ม - ร	- ด - ทุ	- ช - ฟ	- ม - ร

มือขวา	ช - ล -	ล - ท -	ท - ด -	ด - ร -	ร - ม -	ม - ร -	ท - ด -	ร - ม -
มือซ้าย	- ม - ช	- ช - ล	- ล - ท	- ท - ด	- ด - ร	- ด - ช	- ล - ท	- ด - ร

มือขวา	ร - ร -	ร - ร -	ร - ร -	ล - ด -	ร - ร -	ฟ - ช -	ช - ช -	ร - ฟ -
มือซ้าย	- ด - ล	- ด - ล	- ด - ฟ	- ช - ล	- ด - ร	- ร - ฟ	- ฟ - ด	- ด - ร

มือขวา	- ร - ร	- ฟ - ฟ	- ช - ช	- ล - ล	- ช - ช	- ฟ - ฟ	- ม - ม	- ร - ร
มือซ้าย	ลู - ด -	ด - ม -	ร - ฟ -	ม - ช -	ร - ฟ -	ด - ม -	ทุ - ร -	ลู - ด -

มือขวา	ร - ร -	ร - ร -	ร - ร -	ร - ร -	ร - ร -	ร - ร -	ร - ร -	ร - ร -
มือซ้าย	- ทุ - ร	- ม - ช	- ร - ท	- ล - ช	- ร - ท	- ล - ช	- ล - ช	- ม - ร

มือขวา	ลช- - -	ลช- - -	ทล- - -	ด- ท- - -	ร- ท- - -	ลท- ท- ท	- - ลท	ด- ม- ร
มือซ้าย	- มร- ทุ	- - มร	- - ชม	- - ลช	- - ลช	- - ล -	ลช- - -	- ล - -

3.2 ศึกษาบทเพลงที่ครูฉลาด ไพธัสสามตัน พัฒนาปรับปรุงแต่งขึ้นสำหรับการเดี่ยว ฆ้องวงเล็ก

เดี่ยวฆ้องวงเล็กเพลง สารถิ เถา

ประวัติเพลง

เพลงสารถิ้อตราสองชั้นของเก่า ประเภทหน้าทับปรบไถ่มี ท่อน ท่อนที่ 1 และท่อนที่ 2 มีท่อนละ 4 จังหวะ ท่อนที่ 3 มี 5 จังหวะ เดิมมีชื่อเต็มว่า "สารถิชักกรร" อยู่ในเพลงเรื่องเพลงช้า เป็นเพลง 8 ท่อน แต่เวลานำมาใช้เป็นเพลงร้องในการแสดงละคร มักใช้เพียง 3 ท่อนแรก พระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) ได้นำเพลงนี้มาแต่งขยายขึ้นเป็นอัตราสามชั้นในราวปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังได้นำมาทำเป็นเพลงสำหรับเดี่ยวเครื่องดนตรีออดมีอีกเพลงหนึ่ง แพร่มาจนทุกวันนี้

ครูฉลาก โปธิ์สามตัน ได้นำเพลง สวรรีสสามชั้น ที่ประพันธ์ขึ้นจากทางของคุณครูหลวง ประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยได้ถ่ายทอดให้กับนายโชติพัฒน์ วุฒิมหัยโชติใช้ประกวดในการ ประกวดดนตรีไทยแห่งชาติ ได้รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 ได้นำมาบรรเลงในรูปแบบเพลงเดี่ยวลักษณะ เพลงเถา ซึ่งแต่เดิมนิยมบรรเลงในเครื่องดนตรีระนาดเอกเท่านั้น ในการเดี่ยวฆ้องวงเล็กเพลง สวรรีสเถา ของครูฉลาก โปธิ์สามตัน ได้ใส่ทำนองสำหรับเดี่ยวฆ้องวงเล็กที่ครูฉลาก โปธิ์สามตันคิดค้นคิดมาเอง อีกด้วย โดยครูฉลาก โปธิ์สามตันได้บรรเลงและถ่ายทอดให้ผู้วิจัยบันทึกโน้ตดังนี้

สามชั้นท่อน 1 เทียบที่ 1

มือขวา	-ซซ - ซ	--- ดั	-- มัรดิ	- ท - ล	- รี่ มี่ รี่	- ดั - ล	-ร ม -ซล	- ซ - ซ
มือซ้าย	ซ - ร -	--- ซ	-- ทลซ	- ฟ - ม	ร -- ดั	- ล - ซ	ด - ฟ -	--- ด

มือขวา	-- มร-	--- ซุ	--- ร ม	-ซลซ- ดั	กั - มี่ -	มี่ - รี่ -	กั - รี่ -	รี่ - ดั -
มือซ้าย	--- ด	ทุ ล ซุ ม	-- ด -	ฟ - ด -	- ม - รี่	- ดั - ล	- ร - ดั	- ล - ซ

มือขวา	มี่ มี่ - รี่	- ดั - ล	รี่ ดั -- ล	- ซ - ฟ	- ด --	ฟซฟ-- ฟ	ซลซ-- ซ	ลทล-- ล
มือซ้าย	-- รี่ ดั -	ล - ซ -	- ล ซ -	ฟ - ม -	- ด - ซ	- ด --	- ร --	- ม --

มือขวา	-ฟฟ - ฟ	-ซซ - ซ	-ลล - ล	-ดัด - ดั	-รี่ มี่ -	มี่ - รี่ -	-ดั รี่ -	รี่ - ดั -
มือซ้าย	ฟ - ด -	ซ - ร -	ล - ม -	ดั - ซ -	- ดั - รี่	- ดั - ล	- ล - ดั	- ล - ซ

มือขวา	-ดัด - ดั	- ท - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร	- ด - ทุ	- ล - ซ	- ฟ - ม	- ร - ด
มือซ้าย	ดั - ท -	ล - ซ -	ฟ - ม -	ร - ด -	ทุ - ล -	ซ - ฟ -	ม - ร -	ด - ทุ -

มือขวา	ฟุฟ - ด -	ฟุฟ - ฟ -	ทุทุ - ซ -	ทุทุ - ดั -	ลซ - ล -	ท - ดั -	ดั - ดั -	ร - ฟ -
มือซ้าย	- ฟุ - ทุ	- ฟุ - ร	- ทุ - ฟ	- ทุ - ท	- ฟ - ซ	- ล - ท	- ท - ทุ	- ด - ร

มือขวา	-ซซ - ซ	- ม - ม	- ฟ - ฟ	- ซ - ซ	-ลล - ล	- ล - ล	- ท - ท	- ดั - ดั
มือซ้าย	ซ - ฟ -	ทุ - ร -	ด - ม -	ร - ฟ -	ล - ซ -	ม - ซ -	ฟ - ล -	ซ - ท -

มือขวา	กั ---	มี่ รี่ --	กั ---	ดั ล --	มร- ร ม	ฟม- ม ฟ	ซฟ- ฟ ซ	ลซ- ซ ล
มือซ้าย	- ม ร ด	-- ดั ล	- ด ล ซ	-- ซ ฟ	- ด - ทุ	- ร - ด	- ม - ร	- ฟ - ม

สามชั้นท่อน 1 เทียบที่ 2

มือขวา	ซซ-ซ-	ซ-ซ-	ซ-ซ-	ซ-ล-	รริ-ม-	ริ-ดี-	ล-ซ-	ฟ-ม-
มือซ้าย	-ซ-ร	-ด-ท	-ด-ดี	-ท-ล	-ริ-ดี	-ล-ซ	-ฟ-ม	-ร-ด

มือขวา	-ลท-ท	-ด-ร-ม	-ซล--	ลซ---	ลซ-ซ-	ม-ร-	ม-ม-	ริ-ดี-
มือซ้าย	ซ-ล-	ท-ด-	ฟ-ซม	-ม-ร-ด	-ม-ร	-ด-ล	-ริ-ดี	-ล-ซ

มือขวา	-ริ-ม-ริ	-ดี-ล	ริดี--ล	-ซ-ฟ	ร-ด-ด-	ด-ด-	ด-ด-	ด-ด-
มือซ้าย	ดี-ดี-	ล-ซ-	-ล-ซ-	ฟ-ม-	-ล-ซ	-ฟ-ฟ	-ซ-ซ	-ล-ล

มือขวา	-ฟซ-ฟ	-ซล-ซ	-ลท-ล	-ดีริ-ดี	-ริ-ม-	ม-ริ-	-ดี-ริ-	ริ-ดี-
มือซ้าย	ฟ-ด-	ซ-ร-	ล-ม-	ดี-ซ-	-ดี-ริ	-ดี-ล	-ล-ดี	-ล-ซ

มือขวา	ดีดี-ดี-	ดีดี-ดี-	ดีดี-ดี-	ดีดี-ดี-	ฟฟ-ฟ-	มม-ม-	ร-ร-ร-	ด-ด-ด-
มือซ้าย	-ดี-ท	-ดี-ริ	-ดี-ท	-ดี-ด	-ฟ-ด	-ม-ท	-ร-ล	-ด-ดี

มือขวา	-ซล-ลท	-ทดี-ดีริ	-ซล-ทริ	-ดี-ท	ซฟ-ฟ-	ฟ-ฟ-	ฟ-ฟ-	ฟ-ฟ-
มือซ้าย	ฟ-ซ-	ล-ท-	ฟ---	ซ-ฟ-	-ร-ด	-ท-ท	-ด-ดี	-ร-ริ

มือขวา	ซ-ซ-	ซ-ซ-	ม-ฟ-	ซ-ล-	ดี-ดี-	ดี-ดี-	ล-ท-	ดี-ริ-
มือซ้าย	-ฟ-ล	-ฟ-ด	-ร-ม	-ฟ-ซ	-ท-ริ	-ท-ฟ	-ซ-ล	-ท-ดี

มือขวา	-ริ-ม--	ม-ริ--	ริ-ดี--	ริ-ดี---	----	ด-ร-ม-ฟ	---ฟ	-ซล-ดี-ดี
มือซ้าย	ดี-ริ-ดี	--ดี-ล	--ล-ซ	-ล-ซ-ฟ	ม-ร-ด-ซ	----	ม-ร-ด-	ฟ--ล

สามชั้นท่อน 2 เทียบที่ 1

มือขวา	----	---ล	-ริ-ดี-ดี	-ดี-ดี	ริ-ดี---	-ซ-ฟ	---ฟ	-ซล-ดี-ดี
มือซ้าย	-----	-ก-ล	---ล	-ซ-ฟ	-ล-ซ-ล	ฟ-ม-	ม-ร-ด-	ฟ--ล

มือขวา	----	--ซซ	-ซซซ	-ซซซ	ร-ด--	ริ-ดี--	ล-ซ--	ล-ซ--
มือซ้าย	----	--ม-ม	-ม-ร-ด	-ร-ด-ล	-ล-ล	-ล-ล	-ฟ-ฟ	-ฟ-ฟ

มือขวา	-ช-ล -	ล-ช -	ฟ-ช -	ช-ฟ -	รด-ด -	ฟร-ร -	ชฟ-ฟ -	ลช-ช -
มือซ้าย	-ฟ-ช	-ฟ-ร	-ร-ฟ	-ร-ด	-ล-ล	-ด-ด	-ร-ร	-ฟ-ฟ

มือขวา	รด-ด -	รึด-ด -	รด-ด -	ลช-ช -	ชฟ-ฟ -	ร-ช -	ช-ล -	ล-ด -
มือซ้าย	-ล-ล	-ล-ล	-ล-ล	-ฟ-ฟ	-ร-ด	-ฟ-ฟ	-ช-ช	-ล-ล

มือขวา	ลล-ด -	รร-ช -	ฟฟ-ช -	ดด-ฟ -	รร-ฟ -	ลล-ร -	ดด-ร -	ชช-ด -
มือซ้าย	-ล-ร	-ร-ฟ	-ฟ-ด	-ด-ร	-ร-ล	-ล-ด	-ด-ช	-ช-ล

มือขวา	รร-ฟ -	ช-ช -	ลล-ด -	ด-ด -	ลล-ด -	ฟฟ-ล -	ชช-ล -	รร-ช -
มือซ้าย	-ร-ร	-ฟ-ร	-ล-ล	-ช-ล	-ล-ฟ	-ฟ-ช	-ช-ร	-ร-ฟ

มือขวา	-ล-ด	-ล-ร	-ด-ฟ	-ร-ช	ล-ชล	ด-ฟช	ล-รฟ	ช-ด ร
มือซ้าย	-ล-ช	-ล-ล	-ด-ด	-ร-ร	-ฟ--	-ร--	-ด--	-ล--

มือขวา	ก-ม -	ก-ม -	ก-ด -	ก-ล -	ล-ท -	ท-ด -	ด-ร -	ร-ม -
มือซ้าย	-ม-ม	-ร-ร	-ด-ด	-ช-ช	-ช-ล	-ล-ท	-ท-ด	-ด-ร

สามชั้นก่อน 2 เทียบที่ 2

มือขวา	ชล-ด -	ดล-ช -	ฟชล -	ชฟม -	ฟชล -	ลชฟ -	ชล-ด -	ดล-ช -
มือซ้าย	---ล	---ล	---ฟ	---ฟ	---ร	---ช	---ม	---ล

มือขวา	มม-ม -	รร-ร -	ดด-ด -	ลล-ล -	ก-ร -	ก-ด -	ก-ล -	ก-ช -
มือซ้าย	-ม-ม	-ร-ร	-ด-ด	-ล-ล	-ด-ด	-ล-ล	-ช-ช	-ฟ-ฟ

มือขวา	ชช-ล -	ฟฟ-ช -	มม-ฟ -	รร-ม -	ดด-ร -	ทท-ด -	ลล-ท -	ชช-ล -
มือซ้าย	-ช-ฟ	-ฟ-ม	-ม-ร	-ร-ด	-ด-ท	-ท-ล	-ล-ช	-ช-ฟ

มือขวา	ดด-ด -	ดด-ด -	ดด-ด -	ด-ด -	ด-ด -	ด-ด -	ด-ด -	ด-ด -
มือซ้าย	-ด-ล	-ด-ช	-ด-ฟ	-ฟ-ฟ	-ฟ-ช	-ช-ช	-ช-ล	-ล-ล

มือขวา	ช-ช -	ช-ช -	ช-ช -	ฟ-ฟ -	ฟ-ฟ -	ร-ร -	ร-ร -	ด-ด -
มือซ้าย	- ล-ฟ	- ฟ-ล	- ล-ร	- ร-ช	- ช-ด	- ด-ฟ	- ฟ-ล	- ล-ล

มือขวา	ล-ด -	ร-ม -	ลช-ล -	ด-ร -	ม-ล -	ท-ด -	ร-ม -	ฟ-ช -
มือซ้าย	- ช-ล	- ด-ร	- ฟ-ช	- ล-ด	- ฟ-ช	- ล-ท	- ด-ร	- ม-ฟ

มือขวา	ด-ฟ -	ร-ฟ -	ฟช-ล -	ช-ล -	ด-ร -	ร-ล -	ล-ช -	ช-ฟ -
มือซ้าย	---ล	- ด-ร	---ร	- ฟ-ช	- ล-ด	- ฟ-ช	- ร-ฟ	- ด-ร

มือขวา	ช-ล -	ล-ม -	ม-ร -	ร-ล -	ล-ท -	ท-ด -	ด-ร -	ร-ม-ม
มือซ้าย	- ม-ช	- ด-ร	- ล-ด	- ร-ช	- ม-ล	- ฟ-ท	- ช-ด	- ล-ร

สามชั้นท่อน 3 เพียงที่ 1

มือขวา	----	ท-ด-ร-ม	--ร-ด	---ม	--ช-ล	---ด	----	ท-ด-ร-ม
มือซ้าย	--ช-ล	---ม	----	ท-ล-ช-ม	----	ช-ม-ร-ด	--ช-ล	----

มือขวา	ด-ด-ด -	ร-ร-ร -	ม-ม-ม -	ชช-ช -	ล-ล-ล -	ชช-ช -	ม-ม-ม -	ม-ม-ม -
มือซ้าย	- ด-ช	- ร-ล	- ม-ท	- ช-ร	- ล-ม	- ช-ร	- ม-ท	- ม-ร

มือขวา	ชช-ช -	ชช-ช -	ชช-ช -	ชช-ช -	ชช-ช -	ช-ช -	ช-ช -	ช-ช -
มือซ้าย	- ช-ร	- ช-ม	- ช-ร	- ช-ม	- ช-ม	- ร-ด	- ช-ด	- ร-ม

มือขวา	- ด-ร-ม	- ช-ม	--ร-ม	--ฟ-ช	- ฟ-ช-ล	- ช-ฟ	- ช-ฟ	- ม-ร
มือซ้าย	ช-ด	ร-ร-ร	ร-ด--	ร-ม--	ด-ฟ-	ร-ด-	ร-ด-	ท-ล-

มือขวา	-ร-ม-ช-ล	--ด-ร	-ม--	ม-ร--	ลช-ล -	ชฟ-ช -	ฟม-ฟ -	ม-ร-ม -
มือซ้าย	ด-ฟ-	ช-ล--	ด-ร-ด	--ด-ล	-ฟ-ช	-ม-ฟ	-ร-ม	-ด-ร

มือขวา	- ด-ร	- ม-ฟ	- ช-ฟ	- ม-ร	ด-ล--	ล-ช--	ล-ช--	ม-ร--
มือซ้าย	- ด-ร	- ม-ฟ	- ช-ฟ	- ม-ร	--ช-ม	--ม-ร	-ม-ร-ด	--ด-ล

มือขวา	รด-ด-	รึด-ด-	รด-ด-	รึด-ด-	รึด--ล	-ช-ฟ	-ม-ร	-ล-ล
มือซ้าย	-ล-ล	-ล-ล	-ล-ล	-ล-ล	-ลช-	ฟ-ม-	ร-ด-	ล-ช-

มือขวา	-ม-ม	-ร-ร	-ด-ด	-ล-ล	-รึด-	ม-ร-	รึด-	ด-ล-
มือซ้าย	ม-ร-	ร-ด-	ด-ล-	ล-ช-	ด-รึด	--ดล	--ลช	--ชฟ

มือขวา	รด-ด-ร	-ฟ-ร	-ด-ร	-ฟ-ล	ลช-ชล	ด-ฟช	ล-รฟ	ช-ด-ร
มือซ้าย	-ล--	ด-ด-	ล-ล-	ด-ร-	-ฟ--	-ร--	-ด--	-ล--

มือขวา	มม-ม-	-รึด-ร	-ดึด-ด	-ลล-ล	-ชลช	-ฟชฟ	-มฟม	-รอมร
มือซ้าย	-ม-ม	ร-ร-	ด-ด-	ล-ม-	ร---	ด---	ฟ---	ล---

สามชั้นท่อน 3 เทียวที่ 2

มือขวา	ชช-ช-	ชช-ช-	ชช-ช-	ชช-ช-	ชช-ช-	ช-ช-	ช-ช-	ช-ช-
มือซ้าย	-ช-ร	-ช-ม	-ช-ด	-ช-ม	-ช-ม	-ร-ด	-ช-ด	-ร-ม

มือขวา	-ด-ร-	-ร-ม-	-ม-ช-	-ช-ล-	-ล-ฟ-	-ช-ล-	-ม-ช-	-ร-ม-
มือซ้าย	ด-ด-ด	ร-ร-ร	ม-ม-ม	ช-ช-ช	ล-ล-ล	ช-ช-ช	ม-ม-ม	ร-ร-ร

มือขวา	ช-ล-ด	ด-ล-ช	ช-ล-ด	ด-ล-ช	ช-ล-ด	ด-ล-ช	ช-ล-ด	ด-ล-ช
มือซ้าย	---ม	---ม	---ม	---ม	---ด	---ด	---ม	---ม

มือขวา	ช-ม-	ล-ช-	--ร-ม	--ฟ-ช	-ฟ-ชล	-ช-ฟ	-ช-ฟ	-ม-ร
มือซ้าย	--ร-ด	--ฟ-ม	ร-ด-	ร-ม-	ด-ฟ-	ร-ด-	ร-ด-	ฟ-ล-

มือขวา	ช-ม-ม-	ม-ร-ร-	ร-ด-ด-	ด-ช-ช-	ฟ-ล-ล-	ด-ฟ-ฟ-	ร-ด-ด-	ม-ร-ร-
มือซ้าย	-ฟ-ม	-ล-ร	-ช-ด	-ร-ช	-ม-ล	-ฟ-ฟ	-ช-ด	-ล-ร

มือขวา	รด-ร-	ม-ช-	ด-ล-ด-	ร-ม-	ล-ช-ล-	ด-ร-	ช-ฟ-ช-	ล-ด-
มือซ้าย	-ล-ด	-ร-ม	-ช-ล	-ด-ร	-ฟ-ช	-ล-ด	-ร-ฟ	-ช-ล

มือขวา	ลล- ล -	ลล- ล -	ลล- ล -	ลล- ล -	ดัด- ดัด -	ดัด- ดัด -	ดัด- ดัด -	ดัด- ดัด -
มือซ้าย	- ล - ช	- ล - ด	- ล - ช	- ล - ล	- ดัด - ล	- ช - ฟ	- ด - ฟ	- ช - ล

มือขวา	กั- มั-	ก - ม -	กั- ดั-	ก - ด -	กั- ---	กั- ---	กั- ---	กั- ---
มือซ้าย	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ด	- ล - ล	- ม ร ด	- ร ด ล	- ด ล ช	- ล ช ฟ

มือขวา	ลล- ร -	ดด- ฟ -	รร- ช -	ฟฟ- ล -	ลล- ดัด -	ฟฟ- ล -	ชช- ล -	ดด- ฟ -
มือซ้าย	- ล - ด	- ด - ร	- ร - ฟ	- ฟ - ช	- ล - ฟ	- ฟ - ช	- ช - ด	- ด - ร

มือขวา	กั- มั-	มั- มั-	รึ- มั-	รึ- ดั-	รึดัด- - ล	- ช - ล	- ช - ฟ	- ม - ม
มือซ้าย	- ม - ช	- ม - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล ช -	ฟ - ฟ -	ฟ - ม -	ร - ด -

สองชั้นพ่อน 1 เทียวที่ 1

มือขวา	ช - ล -	ดัด- รึ-	มั- มั-	ดัด- รึ-	กั- มั-	รึ- ดัด -	มั- มั-	รึ- ดัด -
มือซ้าย	- ม - ช	- ล - ดัด	- รึ- ล	- ล - ดัด	- ม - ร	- ด - ล	- รึ- ดัด	- ล - ช

มือขวา	รึ- รึ-	ดัด- ล -	ช - ช -	ล - ดัด -	ลช- ล -	ท - ดัด -	รึ- รึ-	ดัด- ท -
มือซ้าย	- ดัด - ล	- ช - ฟ	- ร - ฟ	- ช - ล	- ฟ - ช	- ล - ท	- ดัด - ท	- ล - ช

มือขวา	ชช- ลล-	ทท- ดัด -	ล - ท -	ดัด- รึ-	ลช- ช -	ฟ - ฟ -	ฟ - ฟ -	ฟ - ฟ -
มือซ้าย	- ช - ล	- ท - ฟ	- ช - ล	- ท - ดัด	- ฟ - ร	- ด - ท	- ฟ - ท	- ด - ร

มือขวา	ฟ - ฟฟ-	ช - ชช-	ล - ลล-	ดัด- ดัดดัด-	รึดัด- - ล	- ช - ฟ	--- ฟ	-ชล ดัด -
มือซ้าย	- ฟ - ฟ	- ช - ช	- ล - ล	- ด - ดัด	- ล ช -	ฟ - ม -	ม ร ด -	ฟ - - ล

สองชั้นพ่อน 1 เทียวที่ 2

มือขวา	รึ- รึ-	มั- มั-	รึ- รึ-	มั- มั-	- รึ- รึ	- ดัด - ดัด	- ล - ล	- ช - ช
มือซ้าย	- ล - ดัด	- รึ- ดัด	- ล - ดัด	- รึ- ดัด	ร - ดัด -	ด - ล -	ม - ช -	ร - ฟ -

มือขวา	รึดัด- - ล	- ช - ฟ	--- ช	--- ล	--- ท	--- ดัด	--- รึ	---
มือซ้าย	- ล ช -	ฟ - ม -	ม ร ด -	ฟ ม ร -	ช ฟ ม -	ล ช ฟ -	ท ล ช -	ดัด ท ล ช

มือขวา	ทล-ท-	ดํ-รํ-	มํ-ท-	ดํ-รํ-	ดํท---	ชฟ---	ดํท--ช	-ฟ-ร
มือซ้าย	-ช-ล	-ท-ดํ	-ช-ล	-ท-ด	-ชฟม	-รคท	-ชฟ-	ร-ด-

มือขวา	ฟฟ-ฟ-	ชช-ช-	ลล-ล-	ดํดํ--ดํ	รํดํ--ล	-ช-ฟ	---ฟ	-ชล ดํ-
มือซ้าย	-ฟ-ด	-ช-ร	-ล-ม	-ดํช-	-ลช-	ฟ-ม-	มรค-	ฟ--ล

สองชั้นท่อน 2 เทียบที่ 1

มือขวา	ดํ-ดํ-	ดํ-ดํ-	รํดํ---	ล-ดํ-	-รํม--	มํร--	รํดํ--	รํดํ---
มือซ้าย	-ช-ล	-ช-ล	-ลชฟ	-ช-ล	ดํ-รํดํ	--ดํล	--ลช	-ลชฟ

มือขวา	ล-ล-	ช-ฟ-	รํ-รํ-	ดํ-ล-	รํ-รํ-	ดํ-ล-	ช-ฟ-	ม-ร-
มือซ้าย	-ช-ฟ	-ร-ค	-ดํ-ล	-ช-ฟ	-ดํ-ล	-ช-ฟ	-ม-ร	-ค-ล

มือขวา	ค-ค-	ค-ค-	รค---	ล-ค-	-รค--	มร--	รํดํ--	รํดํ---
มือซ้าย	-ช-ล	-ช-ล	-ลชฟ	-ช-ล	ค-รค	--คล	--ลช	-ลชฟ

มือขวา	ช--ค	---ฟช	-ชล-ลท	----	กํ-มํ-	รํ-ดํ-	ล-ช-	ฟ-ม-
มือซ้าย	-ล-ท	ค-ร-ม-	ฟ-ช-	ลชฟร	-ม-ร	-ค-ล	-ช-ฟ	-ม-ร

สองชั้นท่อน 2 เทียบที่ 2

มือขวา	กํ-ล-	ดํ-ล-	ดํ-ฟ-	ช-ดํ-	กํ---	มร--	กํ---	ดํล--
มือซ้าย	-ล-ค	-ล-ค	-ฟ-ช	-ล-ล	-มรค	--คล	-คลช	--ชฟ

มือขวา	ฟฟ-ฟ-	ม-ร-	ค-ท-	ล-ช-	ค-ค-	ค-ค-	ค-ค-	ค-ค-
มือซ้าย	-ฟ-ม	-ร-ค	-ท-ล	-ช-ฟ	-ร-ล	-ช-ฟ	-ร-ฟ	-ร-ล

มือขวา	ล-ล-	ล-ล-	ดํ-ช-	ล-ดํ-	-รํม--	มํร--	รํดํ--	รํดํ---
มือซ้าย	-ช-ดํ	-ช-ล	-ร-ฟ	-ช-ล	ดํ-รํดํ	--ดํล	--ลช	-ลชฟ

มือขวา	-ลล-ล	-ชช-ช	-ฟฟ-ฟ	-รร-ร	ลช-ช-	ช-ช-	ล-ล-	ช-ฟ-
มือซ้าย	ล-ม-	ช-ร-	ฟ-ค-	ร-ล-	-ม-ร	-ค-ล	-ช-ฟ	-ม-ร

สองชั้นท่อน 3 เทียบที่ 1

มือขวา	ซ - ซ -	ซ ล - -	ซ - ซ -	ซ ล - -	ซ - ม -	ซ - ล -	ท - ตั -	ริ - มั -
มือซ้าย	- ร - ม	- - ซ ม	- ร - ม	- - ซ ม	- ด - ร	- ม - ซ	- ล - ท	- ตั - ริ

มือขวา	มั - ตั -	ตั - ล -	ล - ล -	ม - ซ -	ตั - ล -	ตั - ท -	มั - ริ -	มั - มั -
มือซ้าย	- ซ - ล	- ซ - ม	- ซ - ด	- ร - ม	- ร - ซ	- ม - ล	- ซ - ตั	- ล - ริ

มือขวา	ซ ล - ซ	ล ตั - ล	ตั ริ - ตั	ริ มั - ริ	- มั - มั	- ริ - ริ	- ตั - ตั	- ล - ล
มือซ้าย	- - ร -	- - ม -	- - ซ -	- - ล -	ม - ริ -	ร - ตั -	ด - ล -	ม - ซ -

มือขวา	ตั - ตั -	ตั - ตั -	ริ ตั - - -	ล - ตั -	- ริ มั - -	มั ริ - -	ริ ตั - -	ริ ตั - - -
มือซ้าย	- ซ - ล	- ซ - ล	- ล ซ ฟ	- ซ - ล	ตั - ริ ตั	- - ตั ล	- - ล ซ	- ล ซ ฟ

มือขวา	ซ - - ดร	- - - ฟซ	- ซ ล - ล ท	- - - -	กั - มั -	มั - ริ -	ตั - ล -	ซ - ฟ -
มือซ้าย	- ลุ ทุ -	ด ร ม -	ฟ - ซ -	ล ซ ฟ ร	- ม - ร	- ตั - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร

สองชั้นท่อน 3 เทียบที่ 2

มือขวา	ม - ม -	ม - ม -	ม - ม -	ม - ม -	ล - ล -	ซ - ซ -	ม - ม -	ม - ม -
มือซ้าย	- ร - ซ	- ร - ม	- ร - ซ	- ร - ม	- ซ - ตั	- ม - ล	- ร - ซ	- ซ - ร

มือขวา	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ล -	ท - ตั -	ริ - มั -
มือซ้าย	- ม - ล	- ตั - ม	- ล - ร	- ล - ม	- ล - ร	- ม - ซ	- ล - ท	- ตั - ริ

มือขวา	ลซ - ซ ล	- ตั ริ - -	ลซ - ซ ล	- - - ตั ริ	มั - ริ -	ริ - ตั -	ตั - ล -	ล - ซ -
มือซ้าย	- ม - -	ท - ตั ล	- ม - -	ซ ล ท -	- ตั - ม	- ล - ร	- ซ - ด	- ม - ลุ

มือขวา	รด - ด -	ริ ตั - ตั -	รด - ด -	ริ ตั - ตั -	- ริ มั - -	มั ริ - -	ริ ตั - -	ริ ตั - - -
มือซ้าย	- ลุ - ลุ	- ล - ล	- ลุ - ลุ	- ล - ล	ตั - ริ ตั	- - ตั ล	- - ล ซ	- ล ซ ฟ

มือขวา	ซ - - ดร	- - - ฟซ	- ซ ล - ล ท	- - - -	ลซ - ซ -	ม - ร -	ล - ล -	ซ - ฟ -
มือซ้าย	- ลุ ทุ -	ด ร ม -	ฟ - ซ -	ล ซ ฟ ร	- ม - ร	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร

ชั้นเดี่ยวท่อน 1 เทียบที่ 1

มือขวา	รึ - รึ -	มึ - มึ -	มึ - มึ -	รึ - ตึ -	ลช - ล -	ท - ตึ -	รึ - รึ -	ตึ - ท -
มือซ้าย	- ล - ตึ	- รึ - ตึ	- รึ - ตึ	- ล - ช	- ฟ - ช	- ล - ท	- ตึ - ท	- ล - ช

มือขวา	ฟ - ฟ -	ฟ - ฟ -	ฟ - ฟ -	ฟ - ฟ -	ทตึ - - -	รึตึ - - -	ช - ล -	ล - ตึ -
มือซ้าย	- ต - ตึ	- ต - ตึ	- ทุ - ท	- ตึ - รึ	- รึ ตึ ล	- ล ช ฟ	- ฟ - ช	- ช - ล

ชั้นเดี่ยวท่อน 1 เทียบที่ 2

มือขวา	รึ - รึ -	มึ - มึ -	มึ - มึ -	รึ - ตึ -	ล - ล -	ช - ฟ -	ม - ร -	ด - ทุ -
มือซ้าย	- ล - ตึ	- รึ - ตึ	- รึ - ตึ	- ล - ช	- ช - ฟ	- ม - ร	- ด - ทุ	- ลุ - ชุ

มือขวา	รด - ร -	ฟ - ฟ -	ลช - ต -	ร - ฟ -	รึตึ - - ล	ฟ - ม -	- - - ฟ	- ชล ตึ -
มือซ้าย	- ทุ - ต	- ร - ต	- ฟ - ทุ	- ต - ร	- ล ช -	- ช - ฟ	ม ร ต -	ฟ - - ล

ชั้นเดี่ยวท่อน 2 เทียบที่ 1

มือขวา	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	รึ - รึ -	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -
มือซ้าย	- ช - ล	- ช - ล	- ตึ - ล	- ช - ฟ	- ลุ - ร	- ต - ฟ	- ร - ช	- ม - ล

มือขวา	ตึ - ตึ -	รึ - รึ -	รึ - รึ -	ตึ - ล -	ช - ฟ -	ม - ร -	ทุ - ต -	ร - ม -
มือซ้าย	- ช - ล	- ตึ - ล	- ตึ - ล	- ช - ฟ	- ม - ร	- ต - ชุ	- ลุ - ทุ	- ต - ร

ชั้นเดี่ยวท่อน 2 เทียบที่ 2

มือขวา	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -
มือซ้าย	- ช - ล	- ลุ - ล	- ลุ - ล	- ช - ฟ	- รึ - ล	- รึ - ฟ	- รึ - ช	- รึ - ล

มือขวา	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	ตึ - ตึ -	กึ - มึ -	มึ - รึ -	ตึ - ล -	ช - ฟ -
มือซ้าย	- ช - ล	- ลุ - ล	- ลุ - ล	- ช - ฟ	- ม - รึ	- ตึ - ล	- ช - ฟ	- ม - ร

ชั้นเดี่ยวท่อนที่ 3 เทียบที่ 1

มือขวา	ช - ช -	ล - ล -	ตึ - ตึ -	ล - ช -	ม - ร -	ด - ทุ -	ลุ - ชุ -	ฟู - ม -
มือซ้าย	- ร - ม	- ช - ม	- ล - ช	- ม - ร	- ต - ทุ	- ลุ - ช	- ฟุ - มุ	- รุ - ร

มือขวา	มร-ร ม	---ดว	- ม - ฟ	- ช - ล	ด - ด -	ด - ด -	-ดริ - -	ริดี - - -
มือซ้าย	- ด - -	ช ล ุ ุ -	ด - ร -	ม - ฟ -	- ช - ล	- ช - ล	ท - ด - ล	- ล ช ฟ

มือขวา	ลช- - -	ม ร - -	ล ุ ุ ด -	ด ร ม -
มือซ้าย	- ม ร ด	- - ด ุ	- - - ุ	- - - ร

ชั้นเดียวท่อน 3 เทียบที่ 2

มือขวา	ม - ม -	ม - ม -	ร - ร -	ร - ร -	ช - ช -	ล - ล -	ด - ด -	ริ - ริ -
มือซ้าย	- ร - ช	- ร - ม	- ด - ม	- ด - ร	- ม - ล	- ช - ด	- ล - ม	- ด - ร

มือขวา	ม - ม -	ริ - ริ -	ด - ด -	ล - ล -	ร - ด -	ริ - ด -	ริ - ริ -	ด - ล -
มือซ้าย	- ม - ม	- ร - ริ	- ด - ด	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ด - ล	- ช - ฟ

มือขวา	ก - ม ริ	- ด - ช	- - - ลท	- ด - ริ
มือซ้าย	- ม - ร	- ด - ร	- - ช -	- ช - ล

3.3 ศึกษาหลักวิธีการสอนฆ้องวงเล็กที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบของครูฉลาก โพรธิสามตัน

จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูฉลาก โพรธิสามตัน ได้อธิบายวิธีการเรียน การสอนการบรรเลง ฆ้องวงเล็กในรูปแบบของครูฉลาก โพรธิสามตัน ซึ่งประกอบไปด้วย วิธีการนั่งบรรเลงฆ้องวงเล็กที่ถูกต้อง การจับไม้ฆ้องวงเล็กที่ถูกต้อง เทคนิคต่างๆ ของการบรรเลงฆ้องวงเล็ก บทบาทหน้าที่ของฆ้องวงเล็ก และการแปรทำนองของฆ้องวงเล็ก โดยครูฉลาก โพรธิสามตันได้อธิบายไว้ดังนี้

วิธีการการนั่งบรรเลงฆ้องวงเล็ก

วิธีการนั่งบรรเลงฆ้องวงเล็ก เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนการสอนฆ้องวงเล็กประการหนึ่ง ซึ่งได้ยึดถือแบบแผนมาเป็นวัฒนธรรมในการบรรเลงจนมาถึงปัจจุบัน ซึ่งวิธีการนั่งที่ถูกต้องนั้นจะช่วย ทำให้ผู้บรรเลงมีบุคลิกภาพที่ดี ทำให้เกิดความคล่องตัวและมั่นคงในการนั่งบรรเลง อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับแก่ผู้รับชมรับฟังดังกล่าวที่ว่า “ดูก็เพลิน ฟังก็เพราะ ” ครูฉลาก โพรธิสามตันได้อธิบายทำนองที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการบรรเลงฆ้องวงเล็กคือ ทำนองบรรเลงแบบขัดสมาธิ

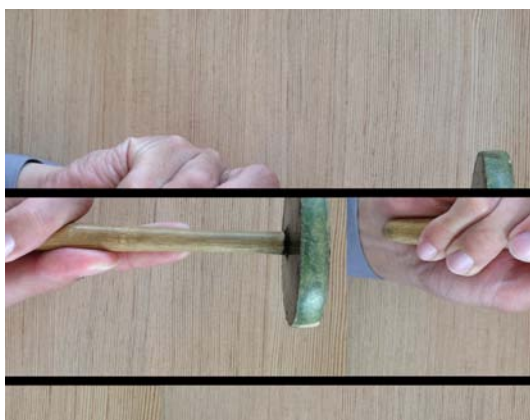
ทำนองบรรเลงแบบขัดสมาธิสำหรับการบรรเลงฆ้องวงเล็ก คือการที่ผู้บรรเลงเข้าไปนั่งขัดสมาธิ ภายในวงฆ้อง หันหน้าให้ตรงกับจุดศูนย์กลางของวงฆ้องซึ่งจะอยู่ที่ฆ้องลูกที่ 9 และลูกที่ 10 เมื่อนั่งลงแล้วจะสามารถเห็นชนฆ้องทั้งซ้ายและขวาอยู่ในบริเวณค่อนไปข้างหลังของผู้บรรเลงเล็กน้อย ซึ่ง

ในขณะที่บรรเลงผู้บรรเลงควรนั่งตัวตรง และไม่ก้มหรือเงยศีรษะมากเกินไป โดย จัดระเบียบร่างกายให้เกิดบุคลิกที่สง่างามโดยเรียกว่า “ตัวตั้ง - หน้าตรง” หากมีความจำเป็นต้องตีลูกทวนหรือลูกยอด ให้ใช้วิธีการเอี้ยวเฉพาะส่วนบนของลำตัวเท่านั้น

วิธีการจับไม้ฆ้องวงเล็ก

ในวัฒนธรรมของการบรรเลงฆ้องวงเล็กอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือ วิธีการจับไม้ที่ถูกต้องความสำคัญของวิธีการจับไม้นั้นไม่ใช่เพื่อความสวยงามสง่างามเพียงอย่างเดียวในการบรรเลงเท่านั้น วิธีการจับไม้ให้ถูกต้องยังช่วยส่งผลให้เกิดความชัดเจนในการบรรเลงเทคนิคของฆ้องวงเล็กต่างๆ โดยทำให้เกิดคุณภาพของเสียงที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกด้วย ครูฉลาก โพร้สามต้นได้อธิบายวิธีการจับไม้ของที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด คือวิธีการจับไม้แบบปากกา

วิธีการจับไม้แบบปากกาที่ถูกต้อง โดยการวางไม้ลงที่กลางอุ้งมือโดยให้ก้านของไม้ตีอยู่ที่กลางอุ้งมือพอดี จากนั้นให้ นิ้วชี้เหยียดตรงไปทางส่วนหัวของไม้ฆ้อง โดยให้มีระยะของปลายนิ้วชี้ห่างจากส่วนหัวของไม้ฆ้องตามความสมควรโดยประมาณ 1 - 2 นิ้ว ส่วนนิ้วโป้งกดแนบอยู่กับก้านไม้ตีโดยมีลักษณะเหยียดตรงไปทางหัวไม้เช่นกันโดยจะอยู่ตำแหน่งประมาณข้อนิ้วมือที่ 2 ของนิ้วชี้ และใช้นิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อยจับที่ก้านของไม้ตีโดยมีลักษณะพาดนิ้วข้ามไปอีกฝั่งหนึ่ง ปลายนิ้วจะวางอยู่ที่บริเวณโคนนิ้วโป้งไปจนถึงอุ้งมือ การจับไม้ในลักษณะนี้จะสามารถบรรเลงเทคนิคพิเศษของการบรรเลงฆ้องวงเล็กประเภท การตีกรอด การตีกรูบ การตีบริบ และการตีโปรยได้สะดวก อีกทั้งยังมีผลในเรื่องของบุคลิกการบรรเลงที่สวยงามอีกด้วย

ภาพประกอบ 10 การจับไม้ซ้อมวงเล็ก(หงายมือ) ภาพประกอบ 11 การจับไม้ซ้อมวงเล็ก(คว่ำมือ)

ภาพประกอบ 12 การจับไม้ซ้อมวงเล็ก (ด้านข้าง)

เทคนิคสำหรับการบรรเลงเดี่ยวฆ้องวงเล็ก

การบรรเลงฆ้องวงเล็กเพื่อให้เกิดคุณภาพเสียงที่ถูกต้องตามแบบแผนนั้น ผู้บรรเลงจะต้องได้รับการฝึกสอนและการฝึกหัดที่ถูกต้องวิธี ในการบรรเลงเทคนิควิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กต่าง ๆ นั้น จะทำให้เกิดความไพเราะอันเป็นเสน่ห์ของฆ้องวงเล็ก ดังที่ได้กล่าวถึงวิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กตามแบบที่ครูฉลาก โพร้สามต้นได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ในข้างต้นแล้ว ยังมีกลวิธีพิเศษสำหรับการบรรเลงเดี่ยวฆ้องวงเล็กที่ครูฉลาก โพร้สามต้นได้คิดค้นขึ้นมาใหม่ โดยได้อธิบายไว้ดังนี้

1. การตีลูกกระจายมือ

การตีลูกกระจายมือ เป็นการนำทำนองที่ควรจะตีลูกใกล้มือมากระจายมือโดยการตีเสียงที่ต่ำกว่าเดิมหนึ่งช่วงเสียง โดยเริ่มจากการใช้มือขวาตีลงไปตีลูกช่อง จากนั้นใช้มือซ้ายตีที่เสียงต่ำกว่ามือขวาตีในช่วงคู่ 3 ต่อมาใช้มือขวาตีเสียงที่ต่ำกว่าเสียงที่มือขวาตีไปครั้งแรก 1 เสียง แล้วใช้มือซ้ายตีเสียงที่ห่างจากมือขวาเป็นช่วงคู่ 7 อีกครั้งหนึ่ง โดยมีตัวอย่างดังนี้

การตีลูกกระจายมือ

มือขวา	ม - ร -	ร - ต -	ต - ล -	ล - ซ -
มือซ้าย	- ต - ม	- ล - ร	- ซ - ต	- ม - ล

2. การตีลูกโลดโผน

การตีลูกโลดโผน เป็นการตีสับโดยใช้มือซ้ายลงก่อนและมือขวาลงทีหลัง โดยมีการเคลื่อนย้ายในลักษณะคู่ 4 โดยเน้นที่เสียงตกของทำนองที่มี อกขา โดยการตีลูกโลดโผนนี้จะเป็นสำนวนถาม - สำนวนตอบ กับการตีลูกกระจายมือ ดังมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

การตีลูกโลดโผน

มือขวา	- ท - ร	- ท - ม	- ร - ซ	- ม - ล
มือซ้าย	ฟ - ล -	ฟ - ท -	ล - ร -	ท - ม -

3. การตีสะบัดย่ำมือซ้าย

การตีสะบัดย่ำมือซ้าย เป็นการสะบัดที่แปลงมาจาก วิธีการสะบัดธรรมดา โดยการเริ่มจากการตีสะบัดในช่วงคู่สองโดยมือซ้ายตีก่อนจากนั้นมือขวาตีที่ลูกเดิมและเสียง สูงกว่าเดิมหนึ่งเสียงอย่างรวดเร็ว จากนั้นใช้มือซ้ายตีย่ำที่เสียงเดิม อีก 2 ครั้ง วิธีการตีในลักษณะนี้ถ้าแนวการบรรเลงเร็ว ผู้บรรเลงจะต้องใช้กำลังมือซ้ายในการบรรเลงมาก โดยมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

การตีสะบัดย่ำมือซ้าย

มือขวา	-ด ร - -	-ร ม - -	-ม ซ - -	-ซ ล - -
มือซ้าย	ด - ด ด	ร - ร ร	ม - ม ม	ซ - ซ ซ

4. การตีเลียนกลอนระนาดเอก

การตีเลียนกลอนระนาดเอก เป็นการนำวิธีการบรรเลงของระนาดเอกมาแปลงใช้ให้เหมาะสมกับวิธีการบรรเลงของฆ้องวงเล็กจะมีลักษณะเริ่มจากการ สะเดาะ แล้วย้ายเสียงโดยการตีคู่ 4 สลับการตีลงด้วยมือขวามือเดียว โดยมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

การตีเลียนกลอนระนาดเอก

มือขวา	-ล ล ล ซ	ซ ม ม ร	-ม ม ม ร	ร ทุ ทุ ล
มือซ้าย	ล - ม ร	- ทุ - ล	ม - ทุ ล	- ทุ - ม

บทบาทหน้าที่การบรรเลงของฆ้องวงเล็ก

จากการสัมภาษณ์ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้อธิบายบทบาทหน้าที่ของการบรรเลงฆ้องวงเล็กไว้ว่า วิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กจะใช้วิธีการ เก็บ สะบัด สะเดาะ และเฉี่ยว ไปตามประเภทของเพลงและลักษณะของกลอนที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการตีสับมือเป็นส่วนใหญ่ มีกลวิธีการใช้เสียงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะเครื่องดนตรีคือการทำเสียง กรอด กรูป ปริบ และโปรย อีกทั้งมีสำนวนกลอนอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนสำหรับการบรรเลงโดยสามารถแยกแยะนำไปใช้ในการบรรเลงเพลงประเภทต่างๆ เช่นใน เพลงเรื่องจะนิยมใช้สำนวนกลอนพัน เป็นต้น ในการบรรเลงฆ้องวงเล็ก นั้นผู้บรรเลงสามารถบรรเลงขยี้ได้ ที่สมควรนั้นจะบรรเลงขยี้ในลักษณะของการ บรรเลงขยี้ทั้งวง ในช่วงของการบรรเลง “ลูกล้อลูกซัด” ปฏิบัติหน้าที่ในเครื่องตามไม่สมควรเป็นอย่างยิ่งที่จะตีนำวงบรรเลงทำนองลูกล้อลูกซัดไปกับระนาดเอก แต่สามารถบรรเลง “ล้วงจังหวะ” ได้แต่ไม่สมควรมากเกินไปหรือตลอดเวลาให้พิจารณาตามความเหมาะสม ฆ้องวงเล็กสามารถบรรเลงเสียงประสานคู่ 2 คู่ 3 และคู่ 5 ในการบรรเลงเพลงประเภทกรอ

ได้โดยไม่ติดบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในการบรรเลงบางครั้งอนุโลมให้ใช้คู่ 4 ได้ในขณะที่ทำนองหลักหรือห้องวงเห่ ญ่บรรเลงคู่ 8 ในการบรรเลงทางเดี่ยวแต่เดิมนั้นบรรเลงเดี่ยวพร้อมทั้งบรรเลงกับระนาดทุ้ม ครุหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จึงประดิษฐ์ทางห้องวงเล็กให้มีความวิจิตรพิศดารมากขึ้น เพื่อให้บรรเลงเดี่ยวแยกกับระนาดทุ้ม ซึ่งนิยมจนมาถึงในปัจจุบัน

การแปรทำนองของห้องวงเล็ก

การแปรทำนองของห้องวงเล็กนั้น ผู้บรรเลงจะต้องคำนึงถึงหลักในการแปรทำนองและทำนองหลักอันแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของผู้แปรทำนอง จากการสัมภาษณ์ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ได้อธิบายวิธีการแปรทำนองของห้องวงเล็กที่ถูกต้องไว้ 4 ประการดังนี้

1. การแปรทำนองในลักษณะบรรเลงทางเก็บ วิธีการบรรเลงทางเก็บของห้องวงเล็กใช้วิธีการตีสับมือเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งใช้วิธีการ เก็บ สะบัด สะเคาะ และเฉี่ยว เพื่อแจ่มมือตามความเหมาะสมของทำนองเพลง เมื่อเปรียบเทียบกับระนาดเอกนั้นห้องวงเล็กจะมีการแปรทางที่ละเอียดกว่าระนาดเอก
2. การผูกกลอนของห้องวงเล็ก ในรูปแบบของการบรรเลงเพลงไทยนั้นจะนิยมระบบการบรรเลงที่มีลักษณะของการ “กลับต้น” ลักษณะของการแปรทำนองของห้องวงเล็กนั้นมีหลักปฏิบัติให้เที่ยวแรกและเที่ยวหลังบรรเลงไม่ซ้ำกัน ซึ่งนอกจากจะประดิษฐ์กลอนที่ไม่ซ้ำกันแล้ว จะต้องคำนึงถึงหลักการผูกกลอนของห้องวงเล็กที่ต้องสัมพันธ์กับหน้าทับจังหวะคือ “หมดซ้ายขึ้นขวา หมดขวาขึ้นซ้าย”
3. การใช้สำนวนถาม - สำนวนตอบ โดยการที่ผู้บรรเลงจะต้องพิจารณากลอนในวรรคที่ 1 (สำนวนถาม) และกลอนวรรคที่ 2 (สำนวนตอบ) หลักการใช้สำนวนถาม- สำนวนตอบเพื่อให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกันผู้บรรเลงจะต้องใช้สำนวนในประเภทเดียวกัน เช่น การใช้สำนวน การตีโลดโผนถาม แล้วใช้สำนวนการตีกระจายมือตอบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สำนวนถาม (การตีลูกโลดโผน)

มือขวา	- ทุ - ร	- ทุ - ม	- ร - ทุ	- ม - ล
มือซ้าย	ทุ - ล -	ทุ - ทุ -	ล - ร -	ทุ - ม -

สำนวนตอบ (การตีลูกกระจายมือ)

มือขวา	ม - ร -	ร - ล -	ล - ล -	ล - ทุ -
มือซ้าย	- ล - ม	- ล - ร	- ทุ - ล	- ม - ล

4. ความเหมาะสมกับการบรรเลง ว่าด้วยการบรรเลงเพลงประเภท บรรเลงเพลงหมู่ หรือการบรรเลงเดี่ยว ผู้บรรเลงจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการแปรทำนอง แยกแยะกลอนที่ต้องใช้สำหรับการบรรเลงเพลงหมู่และเดี่ยวให้ออกว่าสมควรหรือไม่ อาจมีกลอนที่อนุโลมใช้ได้บางครั้งคราว บางกลอนไม่สมควรใช้กับเพลงหมู่อย่างยิ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทำนองหลัก

มือขวา	- ด - ล	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
มือซ้าย	- ด - ล	- ซ - ฟ	- - - ม	- - - ร

การแปรทำนองซ็องวงเล็กที่สมควรใช้ในการบรรเลงหมู่

มือขวา	ริ - ด - - ล	- ซ - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ล ซ -	ฟ - ฟ -	ฟ - ม -	ร - ด -

การแปรทำนองซ็องวงเล็กที่อนุโลมใช้ในการบรรเลงหมู่บางครั้งคราว

มือขวา	ริ - ด - - ล	- - ซ -	- ฟ - -	ม - - ร
มือซ้าย	- ล ซ -	ซ ฟ - ฟ	ม - ม ร	- ร ด -

การแปรทำนองซ็องวงเล็กที่ไม่สมควรเป็นอย่างยิ่งในการบรรเลงหมู่

มือขวา	ริ - ด - - ล	ล - ซ ซ	- ฟ ฟ -	ม ม - ร
มือซ้าย	- ล ซ -	- ซ ฟ - -	ฟ ม - ม ร	- - ร ด -

ในการแปรทำนองซ็องวงเล็กนั้นเป็นเรื่องที่ผู้บรรเลงจะต้องอาศัยความชำนาญ และประสบการณ์ในการบรรเลง อีกทั้งต้องเป็นผู้ที่เรียนถูกต้องตามแบบแผนวิธีการเพื่อที่จะได้เป็นผู้ที่บรรเลงได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ ซึ่งจะทำให้เรียกผู้บรรเลงว่าเป็นผู้ที่เรียนซ็องวงเล็กอย่างแท้จริง ในการอธิบายเรื่องของการแปรทำนองของซ็องวงเล็กครุฑลาก โปธิสามต้นได้สาธิตวิธีการแปร ทำนองในลักษณะการบรรเลงหมู่ และบรรเลงเดี่ยว เพลง นารายณ์แปลงรูป สามชั้น โดยได้บรรเลงและถ่ายทอดให้ผู้วิจัยได้บันทึกโน้ตไว้ดังนี้

ตัวอย่างการบรรเลงทางฆ้องวงเล็กเพลง นารายณ์แปลงรูป สามชั้น

ทำนองหลักบรรทัดที่ 1

มือขวา	-- ซ ล	- ตี - รั	- มี - รั	- ตี - ล	- ล --	ซ ซ --	ล ล --	ตี ตี - รั
มือซ้าย	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ลุ	- ลุ - ซุ	--- ลุ	--- ด	--- ร

การแปรทำนองฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 1

มือขวา	--- ซ ล	- ตี - รั	- มี - ร	- ตี - ล	- ซ - ซ ซ	--- ซ ล	รั - - ตี ตี	- - - ตี รั
มือซ้าย	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ร ซ -	ร ม ฟ -	- ตี ตี -	ซ ล ท -

ทำนองหลักบรรทัดที่ 2

มือขวา	- ซ - ตี	-- รั มี	- มี - มี	- รั - ตี	- ล --	ซ ซ --	ตี ตี --	รั รั - มี
มือซ้าย	- ร - ด	--- ม	- ซ - ม	- ร - ด	- ม - ร	--- ด	--- ร	--- ม

การแปรทำนองฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 2

มือขวา	ทล- มี รั-	---	ล ซ --	ซ ล ---	ทุ ลุ- ทุ -	ด - ร -	รด- ร -	ม - ซ -
มือซ้าย	- ซ - ตี	ท ล ซ ม	-- ม ร	- ม ร ด	- ซุ - ลุ	- ทุ - ด	- ทุ - ด	- ร - ม

ทำนองหลักบรรทัดที่ 3

มือขวา	- ซ - ซ	- ซ --	ล ซ - ซ	- ซ --	ล - ทุ -	ทุ - ล -	ซ - ล -	ล - ซ
มือซ้าย	-- ม -	- ม - ม	-- ม -	- ม - ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

การแปรทำนองฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 3

มือขวา	ซ - ซ -	ซ ล --	ซ - ซ -	ซ ล --	ล - ตี -	ตี - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
มือซ้าย	- ร - ม	-- ซ ม	- ร - ม	-- ซ ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

ทำนองหลักบรรทัดที่ 4

มือขวา	- ตี - รั	รั มี --	-- ล ท	-- ตี รั	มี - มี -	มี - มี รั	- รั --	ตี รั - ตี
มือซ้าย	- ซ --	-- ตี ท	ล ซ --	ล ท --	- ม - ล	- ล --	ล - ล ท	--- ซ

การแปรทำนองฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 4

มือขวา	ล ซ - ซ -	ม ร --	ทุ - ด -	ร - ม -	ทุ ลุ- ร -	ม - ซ -	ล - ล -	ซ - ม -
มือซ้าย	- ม - ร	-- ด ซุ	- ลุ - ทุ	- ด - ร	- ซุ - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

ทำนองหลักบรรทัดที่ 5

มือขวา	--- มั	--- มั	- มั - มั	- มั - รั	- ดั - ฌ	- ดั - รั	- มั - รั	-- ล ท
มือซ้าย	--- ม	--- ฌ	- ล - ฌ	- ม - รั	- ด - รั	- ด - รั	- ม - รั	- ฌ - ฟ

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 5

มือขวา	มม- ฌ -	ฌฌ- ล -	มม- ฌ -	รร- ม -	มม- ฌ -	ฌ- ฌ -	ม - ม -	ร - ร -
มือซ้าย	- ม - ม	- ฌ - ฌ	- ม - ม	- ร - ร	- ม - ม	- ม - รั	- ร - ด	- ด - ท

ทำนองหลักบรรทัดที่ 6

มือขวา	- ฌ - ดั	-- รั มั	- มั - มั	- รั - ดั	- ล --	ฌ ฌ --	ดั ดั --	รั รั - มั
มือซ้าย	- ร - ด	--- ม	- ฌ - ม	- ร - ด	- ม - รั	--- ด	--- รั	--- ม

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 6

มือขวา	- ฌ ฌ รั -	ม - ฌ -	ล - ท -	ดั - รั -	ทล- ล ท	ดัท- ท ดั	รัดั- ดั รั	มัรั- รั มั
มือซ้าย	ฌ -- ด	- ร - ม	- ฌ - ล	- ท - ดั	- ฌ - ฟ	- ล - ฌ	- ท - ล	- ดั - ท

ทำนองหลักบรรทัดที่ 7

มือขวา	- มั - มั	-- รั -	มั รั - รั	-- ท -	รั ท - ท	-- ล -	ท ล - ล	-- ฌ -
มือซ้าย	-- รั -	รั ท - ท	-- ท -	ท ล - ล	-- ล -	ล ฌ - ฌ	-- ฌ -	ฌ ม - ม

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 7

มือขวา	- มั มั - มั	-- ทท-	มั รั - รั	-- ลล-	รั ท - ท	-- ฌฌ-	ท ล - ล	-- มม-
มือซ้าย	มั - รั -	รั ท - ท	-- ท -	ท ล - ล	-- ล -	ล ฌ - ฌ	-- ฌ -	ฌ ม - ม

ทำนองหลักบรรทัดที่ 8

มือขวา	- มั - มั	- รั --	มั รั - รั	- ท --	รั ท - ท	- ล --	ท ล - ล	- ฌ --
มือซ้าย	-- รั -	รั ท - ท	-- ท -	ท ล - ล	-- ล -	ล ฌ - ฌ	-- ฌ -	ฌ ม - ม

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 8

มือขวา	ล ฌ- มั -	มั - มั -	รั - มั -	มั - รั -	ท - รั -	รั - ท -	ล - ท -	ท - ล -
มือซ้าย	- ม - รั	- รั - ท	- ท - รั	- ท - ล	- ล - ท	- ล - ฌ	- ฌ - ล	- ฌ - ม

ทำนองหลักบรรทัดที่ 9

มือขวา	ซ - ซ -	ซ ล - -	ซ - ซ -	ซ ล - -	ล - ท -	ท - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
มือซ้าย	- ร - ม	- - ซ ม	- ร - ม	- - ซ ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

การแปรทำนองสี่องวเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 9

มือขวา	ซ - ซ -	- ซ ล - -	ซ - ซ -	- ซ ล - -	ล - ด -	ด - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
มือซ้าย	- ร - ม	ฟ - ซ ม	- ร - ม	ฟ - ซ ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

ทำนองหลักบรรทัดที่ 10

มือขวา	- ด - ร	ร ม - -	- - ล ท	- - ด ร	- ร - ซ	- - ล ท	- ร - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ซ - -	- - ด ท	ล ซ - -	ล ท - -	- ล - ซ	- - - ท	- ร - ท	- ล - ซ

การแปรทำนองสี่องวเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 10

มือขวา	ลซ - ซ -	ม - ร -	ล - ล -	ซ - ฟ -	ล - ล -	ซ - ม -	ม - ม -	ร - ท -
มือซ้าย	- ม - ร	- ด - ซ	- ซ - ฟ	- ม - ร	- ซ - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ซ

ทำนองหลักบรรทัดที่ 11

มือขวา	- - - ร	- - ม ฟ	- ท - -	ล ฟ - -	- ด - -	- ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ
มือซ้าย	- ล - -	- ร - -	- - ล ฟ	- - ม ร	- - ท ล	- - ม ร	- ล - -	- ร - -

การแปรทำนองสี่องวเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 11

มือขวา	ดท - ม -	ฟ - ล -	ดท - ล -	ล - ฟ -	ทล - - ฟ	- ม - ร	- - - ร	- ม ฟ ล -
มือซ้าย	- ล - ร	- ม - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร	- ฟ ม -	ร - ด -	ด ท ล -	ร - - ฟ

ทำนองหลักบรรทัดที่ 12

มือขวา	- ท - -	ล ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ	- ซ - ล	ท ล - -	- - ร ม	- - ซ ล
มือซ้าย	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -	- ร - -	- - ซ ม	ร ด - -	ร ม - -

การแปรทำนองสี่องวเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 12

มือขวา	ท - ท -	ล - ฟ -	ม - ฟ -	ฟ - ล -	ล - ฟ -	ฟ - ซ -	ซ - ซ -	ล - ท -
มือซ้าย	- ล - ฟ	- ม - ร	- ร - ม	- ม - ฟ	- ม - ร	- ม - ฟ	- ม - ฟ	- ซ - ล

ทำนองหลักบรรทัดที่ 13

มือขวา	-- ม ฟ	- ล - ฟ	-- ม ฟ	-- ซ ล	-- ท ดั	ริ ดั --	ริ ท --	ท ล --
มือซ้าย	- ร --	ม - ม -	ม ร --	ม ฟ --	ซ ล --	-- ท ล	-- ล ซ	-- ซ ม

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 13

มือขวา	ฟม- ม ฟ	- ล - ฟ	-- ม ฟ	-- ซ ล	-- ท ดั	ริ ดั --	ริ ท --	ท ล --
มือซ้าย	- ร --	ม - ม -	ม ร --	ม ฟ --	ซ ล --	-- ท ล	-- ล ซ	-- ซ ม

ทำนองหลักบรรทัดที่ 14

มือขวา	- ล --	ซ ม --	ดั ดั --	ริ ริ - มิ	- มิ - มิ	- มิ --	มิ มิ --	ริ ริ - ดั
มือซ้าย	-- ซ ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 14

มือขวา	ลซ- - ม	- ร - ด	--- ด	-รม ซ -	-รม -ซล	- ดั - ริ มิ	- ริ --	- ริ มิ --
มือซ้าย	- ม ร -	ด - ท -	ท ล ซ -	ด -- ม	ด - ฟ -	ซ - ดั -	ดั - ล ท	ดั - ริ ดั

ทำนองหลักบรรทัดที่ 15

มือขวา	- มิ - มิ	--- มิ	- มิ - มิ	- มิ - ริ	- ดั - ซ	- ดั - ริ	- มิ - ริ	-- ล ท
มือซ้าย	--- ม	--- ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- ด - ริ	- ด - ริ	- ม - ริ	- ซ - ฟ

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 15

มือขวา	ริ ดั - ดั -	ล - ล -	ดั - ดั -	ล - ซ -	ทล- ล -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ม - ร -
มือซ้าย	- ล - ซ	- ซ - ม	- ล - ซ	- ม - ริ	- ซ - ม	- ม - ริ	- ม - ริ	- ด - ท

ทำนองหลักบรรทัดที่ 16

มือขวา	- ดั - ริ	ริ มิ --	-- ล ท	-- ดั ริ	มิ - มิ -	มิ - มิ ริ	- ริ --	ดั ริ - ดั
มือซ้าย	- ซ --	-- ดั ท	ล ซ --	ล ท --	- ม - ล	- ล --	ล - ล ท	--- ซ

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 16

มือขวา	ลซ- ซ -	ม ร --	ท - ด -	ร - ม -	มร- ม -	ฟ - ซ -	ล - ท -	ดั - ริ -
มือซ้าย	- ม - ริ	-- ด ซ	- ล - ท	- ด - ริ	- ด - ริ	- ม - ฟ	- ซ - ล	- ท - ดั

ทำนองหลักบรรทัดที่ 1

มือขวา	-- ซ ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - -	ด ด - ร
มือซ้าย	- ฟ - -	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล - ซ	- - - ล	- - - ด	- - - ร

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 1

มือขวา	ม - ซล	- - - ด ร	- ร ม - ร	- ด - ล	ร ด - - ล	- ซ - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ม ฟ -	ซ ล ท -	ด - ด -	ล - ซ -	- ล ซ -	ฟ - ฟ -	ฟ - ม -	ร - ด -

ทำนองหลักบรรทัดที่ 2

มือขวา	- ซ - ด	- - ร ม	- ม - ม	- ร - ด	- ล - -	ซ ซ - -	ด ด - -	ร ร - ม
มือซ้าย	- ร - ด	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ด	- ม - ร	- - - ด	- - - ร	- - - ม

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 2

มือขวา	- ล ด - ล	- ซ - ม	- ม ซ - ม	- ร - ด	ทุ ล - ทุ -	ด - ร -	ร ด - ร -	ม - ซ -
มือซ้าย	ซ - ซ -	ม - ร -	ร - ร -	ด - ทุ -	- ทุ - ล	- ทุ - ด	- ทุ - ด	- ร - ม

ทำนองหลักบรรทัดที่ 3

มือขวา	- ซ - ซ	- ซ - -	ล ซ - ซ	- ซ - -	ล - ท -	ท - ล -	ซ - ล -	ล - ซ
มือซ้าย	- - ม -	- ม - ม	- - ม -	- ม - ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 3

มือขวา	ซ - ซ -	ซ ล - -	ซ - ซ -	ซ ล - -	ล - ด -	ด - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
มือซ้าย	- ร - ม	- - ซ ม	- ร - ม	- - ซ ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

ทำนองหลักบรรทัดที่ 4

มือขวา	- ด - ร	ร ม - -	- - ล ท	- - ด ร	ม - ม -	ม - ม ร	- ร - -	ด ร - ด
มือซ้าย	- ซ - -	- - ด ท	ล ซ - -	ล ท - -	- ม - ล	- ล - -	ล - ล ท	- - - ซ

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 4

มือขวา	ล ซ - ซ -	ม ร - -	ทุ ล - ล ทุ	- - ด ร	ทุ ล - ล ด	- ด - ร ม	- ซ ล - -	ล ซ - - -
มือซ้าย	- ม - ร	- - ด ทุ	- ทุ - -	ล ทุ - -	- ทุ - -	ซ - ด -	ฟ - ซ ม	- ม ร ด

ทำนองหลักบรรทัดที่ 5

มือขวา	--- มั	--- มั	- มั - มั	- มั - รั	- ดั - ฌ	- ดั - รั	- มั - รั	-- ล ท
มือซ้าย	--- ม	--- ฌ	- ล - ฌ	- ม - รั	- ด - รั	- ด - รั	- ม - รั	- ฌ - ฟ

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 5

มือขวา	ม - ฌ -	ฌ - ล -	ดั - ดั -	ล - ฌ -	ด - รั -	ร - ม -	ฌ - ฌ -	ม - รั -
มือซ้าย	- รั - ม	- ม - ฌ	- ล - ฌ	- ม - รั	- ทุ - ด	- ด - รั	- ม - รั	- ด - ทุ

ทำนองหลักบรรทัดที่ 6

มือขวา	- ฌ - ดั	-- รั มั	- มั - มั	- รั - ดั	- ล --	ฌ ฌ --	ดั ดั --	รั รั - มั
มือซ้าย	- รั - ด	--- ม	- ฌ - ม	- รั - ด	- ม - รั	--- ด	--- รั	--- ม

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 6

มือขวา	- ฌ - ล ท	- รั - ท	ทล - ล ท	-- ดั รั	มั - มั -	ลล - มั -	รั รั - รั -	ฌ ฌ - รั -
มือซ้าย	ร - ฌ -	ล - ล -	- ฌ --	ล ท --	- มั - ล	- ล - รั	- รั - ฌ	- ฌ - ดั

ทำนองหลักบรรทัดที่ 7

มือขวา	- มั - มั	- รั --	มั รั - รั	- ท --	รั ท - ท	- ล --	ท ล - ล	- ฌ --
มือซ้าย	-- รั -	รั ท - ท	-- ท -	ท ล - ล	-- ล -	ล ฌ - ฌ	-- ฌ -	ฌ ม - ม

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 7

มือขวา	- มั - มั	-- ทท -	มั รั - รั	-- ลล -	รั ท - ท	-- ฌ ฌ -	ท ล - ล	-- ม ม -
มือซ้าย	มั - รั -	รั ท - ท	-- ท -	ท ล - ล	-- ล -	ล ฌ - ฌ	-- ฌ -	ฌ ม - ม

ทำนองหลักบรรทัดที่ 8

มือขวา	- มั - มั	- รั --	มั รั - รั	- ท --	รั ท - ท	- ล --	ท ล - ล	- ฌ --
มือซ้าย	-- รั -	รั ท - ท	-- ท -	ท ล - ล	-- ล -	ล ฌ - ฌ	-- ฌ -	ฌ ม - ม

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 8

มือขวา	ล ฌ - มั -	มั - มั -	รั - มั -	มั - รั -	ท - รั -	รั - ท -	ล - ท -	ท - ล -
มือซ้าย	- ม - รั	- รั - ท	- ท - รั	- ท - ล	- ล - ท	- ล - ฌ	- ฌ - ล	- ฌ - ม

ทำนองหลักบรรทัดที่ 9

มือขวา	ซ - ซ -	ซ ล - -	ซ - ซ -	ซ ล - -	ล - ท -	ท - ล -	ซ - ล -	ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ม	- - ซ ม	- ร - ม	- - ซ ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

การแปรทำนองสี่องวเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 9

มือขวา	ซ - ซ -	ซ ล - -	ซ - ซ -	ซ ล - -	ล - ด -	ด - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
มือซ้าย	- ร - ม	- - ซ ม	- ร - ม	- - ซ ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

ทำนองหลักบรรทัดที่ 10

มือขวา	- ด - ร	ร ม - -	- - ล ท	- - ด ร	- ร - ซ	- - ล ท	- ร - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ซ - -	- - ด ท	ล ซ - -	ล ท - -	- ล - ซ	- - - ท	- ร - ท	- ล - ซ

การแปรทำนองสี่องวเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 10

มือขวา	ลซ - ซ -	ม - ร -	ล - ล -	ซ - ฟ -	ล ซ - -	ลซ - - -	ม ร - -	มร - - -
มือซ้าย	- ม - ร	- ด - ซ	- ซ - ฟ	- ม - ร	- - ม ร	- ม ร ท	- - ท ล	- ท ล ซ

ทำนองหลักบรรทัดที่ 11

มือขวา	- - - ร	- - ม ฟ	- ท - -	ล ฟ - -	- ด - -	- ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ
มือซ้าย	- ล - -	- ร - -	- - ล ฟ	- - ม ร	- - ท ล	- - ม ร	- ล - -	- ร - -

การแปรทำนองสี่องวเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 11

มือขวา	ดท - ม -	ฟ - ล -	ท - ท -	ล - ฟ -	ท - ท -	ล - ฟ -	ม - ฟ -	ฟ - ซ -
มือซ้าย	- ล - ร	- ม - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร	- ล - ฟ	- ม - ร	- ร - ม	- ม - ฟ

ทำนองหลักบรรทัดที่ 12

มือขวา	- ท - -	ล ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ	- ซ - ล	ท ล - -	- - ร ม	- - ซ ล
มือซ้าย	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -	- ร - -	- - ซ ม	ร ด - -	ร ม - -

การแปรทำนองสี่องวเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 12

มือขวา	ซ - ซ -	ฟ - ฟ -	ม - ฟ -	ฟ - ซ -	ซ - ซ -	ฟ - ซ -	ซ - ล -	ล - ท -
มือซ้าย	- ฟ - ม	- ม - ร	- ร - ม	- ม - ฟ	- ฟ - ม	- ม - ฟ	- ฟ - ซ	- ซ - ล

ทำนองหลักบรรทัดที่ 13

มือขวา	-- ม ฟ	- ล - ฟ	-- ม ฟ	-- ซ ล	-- ท ดั	ริ้ ดั --	ริ้ ท --	ท ล --
มือซ้าย	- ร --	ม - ม -	ม ร --	ม ฟ --	ซ ล --	-- ท ล	-- ล ซ	-- ซ ม

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 13

มือขวา	ท -- ม ฟ	- ล - ฟ	ฟ ม - ม ฟ	-- ซ ล	-- ท ดั	ริ้ ดั --	ริ้ ม ---	ท ล --
มือซ้าย	- ร ร -	ม - ม -	- ร --	ม ฟ --	ซ ล --	-- ท ล	- ท ล ซ	-- ซ ม

ทำนองหลักบรรทัดที่ 14

มือขวา	- ล --	ซ ม --	ดั ดั --	ริ้ ริ้ - มั	- มั - มั	- มั --	มั มั --	ริ้ ริ้ - ดั
มือซ้าย	-- ซ ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 14

มือขวา	ทล- ท -	ดั - ริ้ -	ทล- มัริ้-	----	ริ้ ดั --	ริ้ ดั ---	ล ซ --	ลซ ---
มือซ้าย	- ซ - ล	- ท - ดั	- ซ - ดั	ทล ซ ม	-- ล ซ	- ล ซ ม	-- ม ร	- ม ร ด

ทำนองหลักบรรทัดที่ 15

มือขวา	- มั - มั	--- มั	- มั - มั	- มั - ริ้	- ดั - ซ	- ดั - ริ้	- มั - ริ้	-- ล ท
มือซ้าย	--- ม	--- ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- ด - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ซ - ฟ

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 15

มือขวา	มร- ม -	ซ - ล -	ท - ท -	ล - ซ -	ทล- ท -	ดั - ริ้ -	มั - มั -	ริ้ - ริ้ -
มือซ้าย	- ด - ร	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- ซ - ล	- ท - ดั	- ริ้ - ดั	- ดั - ท

ทำนองหลักบรรทัดที่ 16

มือขวา	- ดั - ริ้	ริ้ มั --	-- ล ท	-- ดั ริ้	มั - มั -	มั - มั ริ้	- ริ้ --	ดั ริ้ - ดั
มือซ้าย	- ซ --	-- ดั ท	ล ซ --	ล ท --	- ม - ล	- ล --	ล - ล ท	--- ซ

การแปรทำนองซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 16

มือขวา	ทล- ล ท	- ริ้ - ท	-- ล ท	- ดั - ริ้	- มั - มั	- ซั - มั	--- ริ้	--- ดั
มือซ้าย	- ซ --	ล - ล -	ล ซ - ฟ	- ซ - ล	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

ตัวอย่างการแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็กเพลง นารายณ์แปลงรูป สามชั้น

ทำนองหลักบรรทัดที่ 1

มือขวา	-- ซ ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล --	ซ ซ --	ล ล --	ด ด - ร
มือซ้าย	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล - ซ	---	---	---

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 1

มือขวา	-รม -ซล	ร้ด- ด -	ร้- ม -	ร้- ร้ล	-รม ซ -	ล ซ - ล	-ซล ด -	ร้ ด - ร
มือซ้าย	ด - ฟ -	- ล - ร	- ม - ร	- ด - ม	ด -- ม	- ร - ม	ฟ -- ล	- ซ - ร

ทำนองหลักบรรทัดที่ 2

มือขวา	- ซ - ด	-- ร้ ม	- ม - ม	- ร้ - ด	- ล --	ซ ซ --	ด ด --	ร้ ร้ - ม
มือซ้าย	- ร - ด	---	- ซ - ม	- ร - ด	- ม - ร	---	---	---

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 2

มือขวา	ทล- มร	---	ล ซ --	ลซ- --	ทล- ล ท	ดท- ท ด	รด- ด ร	มร- ร ม
มือซ้าย	- ซ - ด	ท ล ซ ม	-- ม ร	- ม ร ด	- ซ - ฟ	- ล - ซ	- ท - ล	- ด - ท

ทำนองหลักบรรทัดที่ 3

มือขวา	- ซ - ซ	- ซ --	ล ซ - ซ	- ซ --	ล - ท -	ท - ล -	ซ - ล -	ล - ซ
มือซ้าย	-- ม -	- ม - ม	-- ม -	- ม - ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 3

มือขวา	ซซ- ซ -	ซซ- ซ -	ดด้- ด -	ซซ- ซ -	ทล- ด -	ด - ล -	ลซ- ล -	ล - ซ -
มือซ้าย	- ซ - ร	- ซ - ม	- ด - ร	- ซ - ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

ทำนองหลักบรรทัดที่ 4

มือขวา	- ด - ร	ร้ ม --	-- ล ท	-- ด ร	ม - ม -	ม - ม ร	- ร --	ด ร - ด
มือซ้าย	- ซ --	-- ด ท	ล ซ --	ล ท --	- ม - ล	- ล --	ล - ล ท	---

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 4

มือขวา	ลซ- ซ -	ม ร --	ดท- รด-	มร- ฟม-	มม- ล ซ	ซซ- ท ล	ลล- ด ท	ทท- ร้ ด
มือซ้าย	- ม - ร	-- ด ซ	- ล - ท	- ด - ร	- ม - ร	- ซ - ม	- ล - ฟ	- ท - ซ

ทำนองหลักบรรทัดที่ 5

มือขวา	--- มั	--- มั	- มั - มั	- มั - รั	- ดั - ฌ	- ดั - รั	- มั - รั	-- ล ท
มือซ้าย	--- ม	--- ฌ	- ล - ฌ	- ม - รั	- ด - รั	- ด - รั	- ม - รั	- ฌ - ฟ

การแปรทำนองเดี่ยวซ็องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 5

มือขวา	กั - มั -	มั - มั -	มั - มั -	มั - มั -	มัรั - รั มั	รัดั - ดั รั	ดัท - ท ดั	ทล - ล ท
มือซ้าย	- ม - ฌ	- ม - ล	- ม - ฌ	- ม - รั	- ดั - ท	- ท - ล	- ล ท ฌ	- ฌ - ฟ

ทำนองหลักบรรทัดที่ 6

มือขวา	- ฌ - ดั	-- รั มั	- มั - มั	- รั - ดั	- ล --	ฌ ฌ --	ดั ดั --	รั รั - มั
มือซ้าย	- รั - ด	--- ม	- ฌ - ม	- รั - ด	- ม - รั	--- ด	--- รั	--- ม

การแปรทำนองเดี่ยวซ็องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 6

มือขวา	- ฌ - ลท	- รั - ท	ทล - ล ท	-- ดั รั	กั ---	กั ---	กั ---	กั ---
มือซ้าย	ร - ฌ -	ล - ล -	- ฌ --	ล ท --	- ท ล ฌ	- ล ฌ ม	- ฌ ม รั	- ม รั ด

ทำนองหลักบรรทัดที่ 7

มือขวา	- มั - มั	- รั --	มั รั - รั	- ท --	รั ท - ท	- ล --	ท ล - ล	- ฌ --
มือซ้าย	-- รั -	รั ท - ท	-- ท -	ท ล - ล	-- ล -	ล ฌ - ฌ	-- ฌ -	ฌ ม - ม

การแปรทำนองเดี่ยวซ็องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 7

มือขวา	ทท - ท -	ทท - ท -	ลล - ล -	ลล - ล -	ฌ ฌ - ฌ -	ฌ ฌ - ฌ -	มม - ม -	- มม - ม
มือซ้าย	- ท - ล	- ท - ทุ	- ล - ฌ	- ล - ลุ	- ฌ - ม	- ฌ - ฌ	- ม - มุ	ม - รั -

ทำนองหลักบรรทัดที่ 8

มือขวา	- มั - มั	- รั --	มั รั - รั	- ท --	รั ท - ท	- ล --	ท ล - ล	- ฌ --
มือซ้าย	-- รั -	รั ท - ท	-- ท -	ท ล - ล	-- ล -	ล ฌ - ฌ	-- ฌ -	ฌ ม - ม

การแปรทำนองเดี่ยวซ็องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 8

มือขวา	รั - รั -	รั - รั -	รั - ท -	รั - ท -	รั - ล -	รั - ล -	ล - ฌ -	รั - ฌ -
มือซ้าย	- ล - ท	- ล - ท	- ฌ - ล	- ฌ - ล	- ม - ฌ	- ม - ฌ	- รั - ม	- รั - ม

ทำนองหลักบรรทัดที่ 9

มือขวา	ซ - ซ -	ซ ล - -	ซ - ซ -	ซ ล - -	ล - ท -	ท - ล -	ซ - ล -	ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ม	- - ซ ม	- ร - ม	- - ซ ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

การแปรทำนองเดี่ยวมือวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 9

มือขวา	ซ - ซ -	- ซล - -	ซ - ซ -	- ซล - -	ทล- ดั -	ดั - ล -	ลซ- ล -	ล - ซ -
มือซ้าย	- ร - ม	ฟ - ซ ม	- ร - ม	ฟ - ซ ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

ทำนองหลักบรรทัดที่ 10

มือขวา	- ดั - รุ	รุ มั - -	- - ล ท	- - ดั รุ	- ร - ซ	- - ล ท	- รุ - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ซ - -	- - ดั ท	ล ซ - -	ล ท - -	- ลุ - ซุ	- - - ทุ	- ร - ทุ	- ลุ - ซุ

การแปรทำนองเดี่ยวมือวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 10

มือขวา	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ทุ - ด -	ร - ม -	- มฟ - ฟซ	- ซล - ลท	- รุ มั - -	มุ รุ - - -
มือซ้าย	- ม - ร	- ม - ซ	- ลุ - ทุ	- ด - ร	ร - ม -	ฟ - ซ -	ดั - รุ ท	- ท ล ซ

ทำนองหลักบรรทัดที่ 11

มือขวา	- - - ร	- - ม ฟ	- ท - -	ล ฟ - -	- ด - -	- ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ
มือซ้าย	- ลุ - -	- ร - -	- - ล ฟ	- - ม ร	- - ทุ ลุ	- - ม ร	- ลุ - -	- ร - -

การแปรทำนองเดี่ยวมือวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 11

มือขวา	- ม - ฟ -	- ฟ - ล -	ล - ล -	ล - ล -	ทล- - ฟ	- ม - ร	- - - ร	- มฟ ล -
มือซ้าย	- ร - ม	- ม - ฟ	- ลุ - ฟ	- ม - ร	- ฟ ม -	ร - ด -	ด ทุ ลุ -	ร - - ฟ

ทำนองหลักบรรทัดที่ 12

มือขวา	- ท - -	ล ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ	- ซ - ล	ท ล - -	- - ร ม	- - ซ ล
มือซ้าย	- - ล ฟ	- - ม ร	- ลุ - -	- ร - -	- ร - -	- - ซ ม	ร ด - -	ร ม - -

การแปรทำนองเดี่ยวมือวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 12

มือขวา	ท - ท -	ท - ท -	ท - ท -	ท - ท -	ล - มม-	ล - ฟฟ-	ล - ซซ-	ท - ลล-
มือซ้าย	- ล - ฟ	- ล - ร	- ลุ - ร	- ล - ฟ	- ทุ - ม	- ด - ฟ	- ร - ซ	- ม - ล

ทำนองหลักบรรทัดที่ 13

มือขวา	-- ม ฟ	- ล - ฟ	-- ม ฟ	-- ซ ล	-- ท ดั	ริ ดั --	ริ ท --	ท ล --
มือซ้าย	- ร --	ม - ม -	ม ร --	ม ฟ --	ซ ล --	-- ท ล	-- ล ซ	-- ซ ม

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 13

มือขวา	ล -- ม ฟ	- ล - ฟ	ฟ ม - ม ฟ	-- ซ ล	-- ซ ล	-- ฟ ซ	-- ม ฟ	-- ร ม
มือซ้าย	- ร ร -	ม - ม -	- ร --	ม ฟ --	ม ฟ --	ร ม --	ด ร --	ทุ ด --

ทำนองหลักบรรทัดที่ 14

มือขวา	- ล --	ซ ม --	ดั ดั --	ริ ริ - มั	- มั - มั	- มั --	มั มั --	ริ ริ - ดั
มือซ้าย	-- ซ ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 14

มือขวา	ลซ -- ม	- ร - ด	- ทุ - ลุ	- ม - ม	- ซ - ซ	- ล - ล	- ท - ท	- ดั - ดั
มือซ้าย	- ม ร -	ด - ทุ -	ลุ - ซุ -	มุ - ร -	ร - ฟ -	ม - ซ -	ฟ - ล -	ซ - ท -

ทำนองหลักบรรทัดที่ 15

มือขวา	- มั - มั	--- มั	- มั - มั	- มั - ริ	- ดั - ซ	- ดั - ริ	- มั - ริ	-- ล ท
มือซ้าย	--- ม	--- ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- ด - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ซ - ฟ

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 15

มือขวา	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ลซ - ซ -	ม ร --
มือซ้าย	- ม - ล	- ล - ม	- ม - ล	- ล - ร	- ล - ม	- ล - ร	- ม - ร	-- ด ทุ

ทำนองหลักบรรทัดที่ 16

มือขวา	- ดั - ริ	ริ มั --	-- ล ท	-- ดั ริ	มั - มั -	มั - มั ริ	- ริ --	ดั ริ - ดั
มือซ้าย	- ซ --	-- ดั ท	ล ซ --	ล ท --	- ม - ล	- ล --	ล - ล ท	--- ซ

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 1 บรรทัดที่ 16

มือขวา	- ซ - ลท	- ริ - ท	ทล - ลท	-- ดั ริ	มั - ริ -	ดั - ดั -	ล - ล -	ซ - ซ -
มือซ้าย	ร - ซ -	ล - ล -	- ซ --	ล ท --	- ดั - ซ	- ล - ม	- ซ - ร	- ม - ด

ทำนองหลักบรรทัดที่ 1

มือขวา	-- ซ ล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล --	ซ ซ --	ล ล --	ด ด - ร
มือซ้าย	- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ล - ซ	--- ล	--- ด	--- ร

การแปรทำนองเดี่ยวมือวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 1

มือขวา	ร -- ซ ล	-- ด ร	- ม --	ม ร --	ร ด -- ล	ล - ซ ซ -	- ฟ ฟ -	ม ม - ร
มือซ้าย	- ม ฟ -	ซ ล --	ด - ร ด	-- ด ล	- ล ซ -	- ซ ฟ - ฟ	ม - - ม ร	- - ร ด -

ทำนองหลักบรรทัดที่ 2

มือขวา	- ซ - ด	-- ร ม	- ม - ม	- ร - ด	- ล --	ซ ซ --	ด ด --	ร ร - ม
มือซ้าย	- ร - ด	--- ม	- ซ - ม	- ร - ด	- ม - ร	--- ด	--- ร	--- ม

การแปรทำนองเดี่ยวมือวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 2

มือขวา	ม - ม -	ม - ม -	ล - ล -	ซ - ซ -	ล - ล -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -
มือซ้าย	- ร - ซ	- ร - ม	- ซ - ม	- ด - ด	- ซ - ม	- ด - ด	- ร - ร	- ม - ม

ทำนองหลักบรรทัดที่ 3

มือขวา	- ซ - ซ	- ซ --	ล ซ - ซ	- ซ --	ล - ท -	ท - ล -	ซ - ล -	ล - ซ
มือซ้าย	-- ม -	- ม - ม	-- ม -	- ม - ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

การแปรทำนองเดี่ยวมือวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 3

มือขวา	ซ ล ด -	ด ล ซ -	ซ ล ด -	ด ล ซ -	ล - ล -	ด - ด -	ซ - ซ -	ซ - ซ -
มือซ้าย	--- ร	--- ม	--- ร	--- ม	- ซ - ร	- ล - ซ	- ม - ล	- ม - ร

ทำนองหลักบรรทัดที่ 4

มือขวา	- ด - ร	ร ม --	-- ล ท	-- ด ร	ม - ม -	ม - ม ร	- ร --	ด ร - ด
มือซ้าย	- ซ --	-- ด ท	ล ซ --	ล ท --	- ม - ล	- ล --	ล - ล ท	--- ซ

การแปรทำนองเดี่ยวมือวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 4

มือขวา	ซ -- ล ท	ด ร --	-- ล ท	ด ร ร -	ท ล - ล ท	-- ด ร	- ฟ ซ - ซ ล	- ล ท - ท ด
มือซ้าย	- ซ ซ -	-- ด ท	ล ซ --	- ล - ร	- ซ --	ล ท --	ม - ฟ -	ซ - ล -

ทำนองหลักบรรทัดที่ 5

มือขวา	--- มั	--- มั	- มั - มั	- มั - รั	- ดั - ฅ	- ดั - รั	- มั - รั	-- ล ท
มือซ้าย	--- ม	--- ฅ	- ล - ฅ	- ม - รั	- ด - รั	- ด - รั	- ม - รั	- ฅ - ฟ

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 5

มือขวา	ฅ - ฅ -	ฅ - ฅ -	ฅ - ฅ -	ฅ - ฅ -	ฅ - ฅ -	ฅ - ฅ -	ฅ - ฅ -	ฅ - ฅ -
มือซ้าย	- ม - ล	- ล - ม	- ล - ม	- รั - รั	- ม - มั	- รั - รั	- ด - ดั	- ทุ - ท

ทำนองหลักบรรทัดที่ 6

มือขวา	- ฅ - ดั	-- รั มั	- มั - มั	- รั - ดั	- ล --	ฅ ฅ --	ดั ดั --	รั รั - มั
มือซ้าย	- รั - ด	--- ม	- ฅ - ม	- รั - ด	- ม - รั	--- ด	--- รั	--- ม

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 6

มือขวา	ทล- ล ท	- รั - ท	ทล- ล ท	-- ดั รั	- ลท - ทดั	- ดัรั - รัมั	- ลท ดั มั	- รั - ดั
มือซ้าย	- ฅ --	ล - ล -	- ฅ --	ล ท --	ฅ - ล -	ท - ดั -	ฅ ---	ล - ฅ -

ทำนองหลักบรรทัดที่ 7

มือขวา	- มั - มั	- รั --	มั รั - รั	- ท --	รั ท - ท	- ล --	ท ล - ล	- ฅ --
มือซ้าย	-- รั -	รั ท - ท	-- ท -	ท ล - ล	-- ล -	ล ฅ - ฅ	-- ฅ -	ฅ ม - ม

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 7

มือขวา	ท - ท -	ท - ท -	ล - ล -	ล - ล -	ฅ - ฅ -	ฅ - ฅ -	ม - ม -	ม - ม -
มือซ้าย	- ล - รั	- ล - ทุ	- ฅ - ท	- ฅ - ลุ	- ม - ล	- ม - ฅ	- รั - ฅ	- รั - มุ

ทำนองหลักบรรทัดที่ 8

มือขวา	- มั - มั	- รั --	มั รั - รั	- ท --	รั ท - ท	- ล --	ท ล - ล	- ฅ --
มือซ้าย	-- รั -	รั ท - ท	-- ท -	ท ล - ล	-- ล -	ล ฅ - ฅ	-- ฅ -	ฅ ม - ม

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 8

มือขวา	ล ท รั -	รั ท ล -	ล ท -	ท ล ฅ -	ม ฅ ล -	ล ฅ ม -	ร ม ฅ -	ฅ ม รั -
มือซ้าย	--- ลุ	--- ท	--- ลุ	--- ล	--- ฅ	--- ฅ	--- มุ	--- ม

ทำนองหลักบรรทัดที่ 9

มือขวา	ซ - ซ -	ซ ล - -	ซ - ซ -	ซ ล - -	ล - ท -	ท - ล -	ซ - ล -	ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ม	- - ซ ม	- ร - ม	- - ซ ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 9

มือขวา	ซซ- ซ -	ซซ- ซ -	ดัด- ดัด -	ลล- ล -	ดัด- ดัด -	ลล- ล -	ล - ล -	ซ - ซ -
มือซ้าย	- ซ - ร	- ซ - ม	- ดัด - ซ	- ล - ม	- ดัด - ซ	- ล - ม	- ซ - ม	- ร - ร

ทำนองหลักบรรทัดที่ 10

มือขวา	- ดัด - ร	ร ม - -	- - ล ท	- - ดัด ร	- ร - ซ	- - ล ท	- ร - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ซ - -	- - ดัด ท	ล ซ - -	ล ท - -	- ล - ซ	- - - ท	- ร - ท	- ล - ซ

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 10

มือขวา	ทล- ล ท	- ร - ท	ทล- ล ท	- - ดัด ร	- ม - ม	- ร - ท	- ท - ร - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ซ - -	ล - ล -	- ซ - -	ล ท - -	ร - ร -	ท - ล -	ล - ล -	ซ - ฟ -

ทำนองหลักบรรทัดที่ 11

มือขวา	- - - ร	- - ม ฟ	- ท - -	ล ฟ - -	- ด - -	- ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ
มือซ้าย	- ล - -	- ร - -	- - ล ฟ	- - ม ร	- - ท ล	- - ม ร	- ล - -	- ร - -

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 11

มือขวา	ทล- - -	- ร - ม ฟ	- ล ท - -	ทล- - -	ทล- - ฟ	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ฟ
มือซ้าย	- ฟ ม ร	ล - ร -	ซ - ล ฟ	- ฟ ม ร	- ฟ ม -	ร - ด -	ท - ล -	ท - ด -

ทำนองหลักบรรทัดที่ 12

มือขวา	- ท - -	ล ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ	- ซ - ล	ท ล - -	- - ร ม	- - ซ ล
มือซ้าย	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -	- ร - -	- - ซ ม	ร ด - -	ร ม - -

การแปรทำนองเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 12

มือขวา	ทล- - ฟ	- ม - ร	- ม - ม	- ฟ - ฟ	- ม - ม	- ฟ - ฟ	- ซ - ซ	- ล - ล
มือซ้าย	- ฟ ม -	ร - ด -	ท - ร -	ด - ม -	ท - ร -	ด - ม -	ร - ฟ -	ม - ซ -

ทำนองหลักบรรทัดที่ 13

มือขวา	-- ม ฟ	- ล - ฟ	-- ม ฟ	-- ซ ล	-- ท ดั	ริ ดั --	ริ ท --	ท ล --
มือซ้าย	- ร --	ม - ม -	ม ร --	ม ฟ --	ซ ล --	-- ท ล	-- ล ซ	-- ซ ม

การแปรทำนองเดี่ยวซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 13

มือขวา	ล -- ม ฟ	- ล - ฟ	ฟ ม - ม ฟ	-- ซ ล	-- ซ ท	- ล - ซ	- ล - ซ	- ฟ - ม
มือซ้าย	- ร ร -	ม - ม -	- ร --	ม ฟ --	ม ฟ --	ม - ร -	ม - ร -	ด - ทุ -

ทำนองหลักบรรทัดที่ 14

มือขวา	- ล --	ซ ม --	ดั ดั --	ริ ริ - มิ	- มิ - มิ	- มิ --	มิ มิ --	ริ ริ - ดั
มือซ้าย	-- ซ ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

การแปรทำนองเดี่ยวซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 14

มือขวา	ลซ -- ม	- ร - ด	--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล	--- ท	--- ดั
มือซ้าย	- ม ร -	ด - ทุ -	ทุ ล ซ -	ด ทุ ล -	ร ด ทุ -	ฟ ม ร -	ซ ฟ ม -	ล ซ ฟ -

ทำนองหลักบรรทัดที่ 15

มือขวา	- มิ - มิ	--- มิ	- มิ - มิ	- มิ - ริ	- ดั - ซ	- ดั - ริ	- มิ - ริ	-- ล ท
มือซ้าย	--- ม	--- ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- ด - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ซ - ฟ

การแปรทำนองเดี่ยวซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 15

มือขวา	กั - มิ -	กั - มิ -	กั - มิ -	มิ - มิ -	มิ ริ - ร ม	ฟั - ดั ริ	มิ - ท ดั	ริ - ล ท
มือซ้าย	- ม - ซ	- ม - ล	- ม - ซ	- ม - ร	- ดั --	- ท --	- ล --	- ซ --

ทำนองหลักบรรทัดที่ 16

มือขวา	- ดั - ริ	ริ มิ --	-- ล ท	-- ดั ริ	มิ - มิ -	มิ - มิ ริ	- ริ --	ดั ริ - ดั
มือซ้าย	- ซ --	-- ดั ท	ล ซ --	ล ท --	- ม - ล	- ล --	ล - ล ท	--- ซ

การแปรทำนองเดี่ยวซ็องวงเล็ก เทียบที่ 2 บรรทัดที่ 16

มือขวา	- ซ - ล ท	- ริ - ท	- ล ท ดั	- ริ - มิ	- มิ --	มิ มิ มิ - ม	- ร ม - ซ ล	- ซ - ซ
มือซ้าย	ร - ซ -	ล - ล -	ซ -- ด -	- ร - - ม	- ซ --	ท ล ซ - ม	ด - ฟ -	--- ด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษานโยบายครูคนตรีไทย : กรณีศึกษาครูฉลาก โปธิสามต้นได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการค้นคว้าวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติของครูฉลาก โปธิสามต้น
2. เพื่อศึกษานโยบายครูคนตรีไทยและนโยบายที่สร้างสรรค์ขึ้นของครูฉลาก โปธิสามต้น

ความสำคัญของการค้นคว้าวิจัย

นโยบายของครูคนตรีที่ได้สืบทอดสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในบริบทของดนตรี การศึกษานโยบายครูคนตรินั้นจะได้ทราบกลวิธีการสืบทอดของครูคนตรี ค่านิยมและความเชื่อในการเรียนการสอน เทคนิคการบรรเลงดนตรี องค์ความรู้เดิมที่ครูคนตรีไทยได้สืบทอดมา องค์ความรู้ใหม่ที่ครูคนตรีไทยได้พัฒนาสร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนทางดนตรีไทยปัจจุบัน เป็นแนวทางในการศึกษาวิชาการด้านดนตรีซึ่งมีส่วนช่วยให้เอกลักษณ์ของชาติด้านดนตรีดำรงอยู่ผดุงความเป็นชาติที่เจริญมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติส่วนตัวและประวัติทางด้านดนตรีของครูฉลาก โปธิสามต้น
2. ศึกษานโยบายครูคนตรีไทย (ครูฉลาก โปธิสามต้น)

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการค้นคว้าวิจัยตามจุดมุ่งหมายของการค้นคว้าวิจัยที่กำหนดไว้ได้ผลสรุปดังนี้

ประวัติส่วนตัว

ครูฉลาก โปธิสามต้น เกิดเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2479 ที่ตำบลบ้านขยาย อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นบุตรของนายผิว โปธิสามต้น และนางปรีก โปธิสามต้น มีพี่น้องด้วยกัน 3 คน ได้แก่ นางสาวหยุด ประสมสุวรรณ นางพิมพ์ ประจันทรินาค และครูฉลาก โปธิสามต้น

ครูฉลาก โปธิสามต้น ได้อุปสมบทที่วัดจอมเกษ เมื่อ พ.ศ. 2500 เป็นเวลา 1 พรรษาและได้สมรสกับนางสมนึก และมีบุตรด้วยกัน 3 คนคือ นางสาวรัตน์ โปธิสามต้น นายอุกฤษ โปธิสามต้น นายธีรศานต์ โปธิสามต้น ปัจจุบันครูฉลาก โปธิสามต้นได้ตั้งถิ่นฐาน อยู่บ้านเลขที่ 9/1 หมู่ 9 ตำบลศาลาลอย อำเภอกาเรื่อ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2522 ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องสายและเป่าพาทย์ ทำการสอนดนตรีไทยที่ มศว.ปทุมวัน

พ.ศ. 2525 อาจารย์พิเศษสอนห้องวงเล็ก สาขาวิชาเอกดนตรีไทย ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และอาจารย์สอนดนตรีไทยชมรมดนตรีไทยของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2535 อาจารย์พิเศษสอนห้องวงเล็ก คณะศิลปกรรมศาสตร์ และดุริยางคศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537 อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

พ.ศ. 2537 อาจารย์สอนดนตรีไทยที่โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน

พ.ศ. 2550 ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทยของสำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2553 ครูสอนดนตรีไทยในโครงการ “สร้างกุศลด้วยปัญญา” ที่โรงเรียนวัดศาลาลอย ตำบลศาลาลอย อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประวัติทางด้านดนตรี

ครูฉลาก โปธิสามตัน ถือกำเนิดในตระกูลนักดนตรีแถบจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นศิลปิน อาวุโสที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบรรเลงห้องวงเล็ก จนเป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทย มีการสร้างสรรค์ ผลงานทางด้านดนตรีไทยในการบรรเลงห้องวงเล็กอย่างต่อเนื่อง สามารถถ่ายทอดหลักวิธีการปฏิบัติ และหลักทฤษฎีการบรรเลงห้องวงเล็กได้อย่างลึกซึ้ง กอปรกับเป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดชั้นเชิงและ กลวิธีการบรรเลงห้องวงเล็กชั้นสูงจากท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยตรง กล่าว ได้ว่าครูฉลาก โปธิสามตันเป็นผู้ที่สั่ง สมองค์ความรู้ทางด้าน การบรรเลงห้องวงเล็กไว้ได้อย่างสมบูรณ์ ที่สุดในปัจจุบัน

จากการศึกษาภูมิปัญญาเดิมของครูลาก โปธิ์สามตัน

ได้ศึกษาภูมิปัญญาเดิมของครูลาก โปธิ์สามตัน ที่ได้สืบทอดบทเพลง ทางเพลง และวิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กตามแบบที่ครูลาก โปธิ์สามตันได้สืบทอดมา

1. ได้รวบรวมและบันทึกโน้ตตัวอย่างเพลงทางฆ้องวงใหญ่ที่ครูลาก โปธิ์สามตันได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จากการสัมภาษณ์ครูลาก โปธิ์สามตันได้รับการถ่ายทอดเพลงจากครูหลวงประดิษฐไพเราะประมาณ 1000 เพลง โดยได้บรรเลงเพลงจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ให้ผู้วิจัยได้บันทึกเป็นโน้ตไทยดังนี้

1.1 บันทึกโน้ตตัวอย่างเพลงทางฆ้องวงใหญ่ที่ครูลาก โปธิ์สามตันได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงหน้าพาทย์ คือ เพลงสาธุการ เพลงตระหมึกปากคอก และเพลงปฐุม

1.2 บันทึกโน้ตตัวอย่างเพลงทางฆ้องวงใหญ่ที่ครูลาก โปธิ์สามตันได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงเรื่อง คือ เพลงเรื่องสร้อยสน

1.3 บันทึกโน้ตตัวอย่างเพลงทางฆ้องวงใหญ่ที่ครูลาก โปธิ์สามตันได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงโหมโรงเสภา คือ เพลงโหมโรงแขกมอญทางหลัก และเพลงโหมโรงไอยเรศ เถา

1.4 บันทึกโน้ตตัวอย่างเพลงทางฆ้องวงใหญ่ที่ครูลาก โปธิ์สามตันได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงตับ คือ ตับเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอยบันได หรือตับใหญ่

1.5 บันทึกโน้ตตัวอย่างเพลงทางฆ้องวงใหญ่ที่ครูลาก โปธิ์สามตันได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงเถา คือ เพลงพม่าเห่ เถา และเพลงสุรินทรานู เถา

1.6 บันทึกโน้ตตัวอย่างเพลงทางฆ้องวงใหญ่ที่ครูลาก โปธิ์สามตันได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงลา คือ เพลงปลาทอง เถา

1.7 บันทึกโน้ตตัวอย่างเพลงทางฆ้องวงใหญ่ที่ครูลาก โปธิ์สามตันได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประเภทเพลงเกร็ด คือ เพลงแขกบรเทศ สองชั้น เพลงต้นวรเชษฐ์ สองชั้น และเพลงอาหนู สองชั้น

2. ได้ศึกษาวิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กตามแบบที่ครูลาก โปธิ์สามตันได้สืบทอดมา

2.1 วิธีการตีฆ้องวงเล็กตามขั้นตอนและลักษณะการใช้มือต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครูลาก โปธิ์สามตัน ดังนี้

1. การตีไล่เสียง
2. การตีสับมือ

3. การตีสองมือเป็นคู่
4. การตีกรอ
5. การตีสะบัด
6. การตีสะบัดสลับมือ
7. การตีสะบัดข้ามเสียง
8. การตีสะบัดเรียงเสียง
9. การสะบัดสอดสำนวน
10. การตีกวาด
11. การตีประคบบมือ
12. การตีกระทบ

2.2 การบรรเลงกลวิธีพิเศษของวงเล็ก โดยการเก็บข้อมูลจากครุฑฉลาก โปธิ์สามต้น สรุปได้ว่าห้องวงเล็กเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดดเด่น มีลักษณะเสียงและลีลาในทางการบรรเลงที่โดดเด่นพิสดาร เนื้อแท้ของห้องวงเล็กนอกจากจะเป็นส่วนแต่งเติมและเพิ่มสีสันในทางการบรรเลงแล้ว ยังมีลักษณะแห่งการปฏิบัติด้วยการประดิษฐ์กลวิธีของเสียงพิเศษได้หลายประการ ดังจะแสดงให้เห็นถึงกลวิธีเสียงพิเศษของห้องวงเล็ก ดังต่อไปนี้

1. การตีกรอด
2. การตีกรูบ
3. การตีปริบ
4. การตีไปรย
5. การตีกวาดโฉบเฉี่ยว
6. การตีกวาดกระซอก
7. การตีสะบัดกรูบ (สะบัดห้ามเสียง)
8. การตีสะบัดร่อน
9. การตีสะบัดโฉบเฉี่ยว
10. วิธีการตีสะบัดสลักระหว่างช่วงคู่แปด
11. การตีลูกฉีกอก
12. การตีสำนวนกลอนเกรี้ยวกราด
13. การตีสำนวนกลอนฝาก
14. การตีสำนวนกลอนพัน
15. การตีสำนวนกลอนฉวัดเฉวียน

16. การตีไข้ว่มือ
17. การตีไข้วัดลับมือ
18. การตีไข้วัดสอดมือ
19. การตีรั้วเสียงเดียว

ศึกษานามิปัญญาที่ครูฉลาด โพร้สามตัน ได้สร้างสรรค์ขึ้น ทั้งเพลงที่แต่งขึ้นใหม่ พัฒนาปรับปรุงแต่งขึ้นสำหรับหรับเดี่ยวของวงเล็ก และหลักวิธีการสอนของวงเล็ก ที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบของครูฉลาด โพร้สามตัน

1. ได้รวบรวมและบันทึกโน้ตเพลงที่ครูฉลาด โพร้สามตัน แต่งขึ้นใหม่ คือ เดี่ยวของวงเล็ก เพลงพญาโคกสามชั้น เดี่ยวของวงเล็กเพลงนกขมิ้นสามชั้น เดี่ยวโนเพลงพม่าเห่ เดี่ยวโนเพลงโหมโรงแขกมอญทางหลัก เดี่ยวโนเพลงชุดย่าค่า
2. ได้รวบรวมและบันทึกโน้ตเพลง ครูฉลาด โพร้สามตัน พัฒนาปรับปรุงแต่งขึ้นสำหรับการเดี่ยวของวงเล็กคือเพลง สวรรณี เถา
3. ศึกษาหลักวิธีการสอนของวงเล็กที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบของครูฉลาด โพร้สามตัน โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูฉลาด โพร้สามตัน ได้อธิบายวิธีการเรียนการสอนการบรรเลงของวงเล็กในรูปแบบของครูฉลาด โพร้สามตัน ซึ่งประกอบไปด้วย วิธีการนั่งบรรเลงของวงเล็กที่ถูกต้อง การจับไม้ของวงเล็กที่ถูกต้อง เทคนิคต่างๆ ของการบรรเลงของวงเล็ก บทบาทหน้าที่ของของวงเล็ก และการแปรทำนองของวงเล็ก โดยครูฉลาด โพร้สามตันได้อธิบายไว้ดังนี้

วิธีการการนั่งบรรเลงของวงเล็ก

วิธีการนั่งบรรเลงของวงเล็ก เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนการสอนของวงเล็กประการหนึ่งซึ่งได้ยึดถือแบบแผนมาเป็นวัฒนธรรมในการบรรเลงจนมาถึงปัจจุบัน ซึ่งวิธีการนั่งที่ถูกต้องนั้นจะช่วยทำให้ผู้บรรเลงมีบุคลิกภาพที่ดี ทำให้เกิดความคล่องตัวและมั่นคงในการนั่งบรรเลง อีกทั้งยังเป็นที่ยืนชมแก่ผู้รับชมรับฟังดังคำกล่าวที่ว่า “ดูก็เพลิน ฟังก็เพราะ” ครูฉลาด โพร้สามตันได้อธิบายทำนองที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการบรรเลงของวงเล็กคือ ทำนองบรรเลงแบบขัดสมาธิ

วิธีการจับไม้ของวงเล็ก

ในวัฒนธรรมของการบรรเลงของวงเล็กอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือ วิธีการจับไม้ที่ถูกต้อง ความสำคัญของวิธีการจับไม้นั้นไม่ใช่เพื่อความสวยงามสง่าผ่าเผยในการบรรเลงเท่านั้น วิธีการจับไม้ให้ถูกต้องยังช่วยส่งผลให้เกิดความชัดเจนในการบรรเลงเทคนิคของของวงเล็กต่างๆ โดยทำให้เกิดคุณภาพของเสียงที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกด้วย ครูฉลาด โพร้สามตันได้อธิบายวิธีการจับไม้ของวงเล็กที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด คือวิธีการจับไม้แบบปากกา

เทคนิคสำหรับการบรรเลงเดี่ยวฆ้องวงเล็ก

การบรรเลงฆ้องวงเล็กเพื่อให้เกิดคุณภาพเสียงที่ถูกต้องตามแบบแผนนั้น ผู้บรรเลงจะต้องได้รับการฝึกสอนและการฝึกหัดที่ถูกต้องวิธี ในการบรรเลงเทคนิควิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กต่างๆ นั้น จะทำให้เกิดความไพเราะอันเป็นเสน่ห์ของฆ้องวงเล็ก ดังที่ได้กล่าวถึงวิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กตามแบบที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้สืบทอดมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ ะ (ศรี ศิลปบรรเลง) ในข้างต้นแล้ว ยังมีกลวิธีพิเศษสำหรับการบรรเลงเดี่ยวฆ้องวงเล็กที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้คิดค้นขึ้นมาใหม่โดยได้อธิบายไว้ดังนี้

1. การตีลูกกระจายมือ
2. การตีลูกโอดโผน
3. การตีสะบัดย่ามือซ้าย
4. การตีเลียนกลอนระนาดเอก

บทบาทหน้าที่การบรรเลงของฆ้องวงเล็ก

จากการสัมภาษณ์ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้อธิบายบทบาทหน้าที่ของการบรรเลงฆ้องวงเล็กไว้ว่า วิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กจะใช้วิธีการ เก็บ สะบัด สะเดาะ และเฉี่ยว ไปตามประเภทของเพลงและลักษณะของกลอนที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการตีสับมือเป็นส่วนใหญ่ มีกลวิธีการใช้ เสียงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะเครื่องดนตรีคือการทำเสียง กรอด กรุป ปริบ และโปรย

การแปรทำนองของฆ้องวงเล็ก

การแปรทำนองของฆ้องวงเล็กนั้น ผู้บรรเลงจะต้องคำนึงถึงหลักในการแปรทำนองและทำนองหลักอันแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของผู้แปรทำนอง จากการสัมภาษณ์ครูฉลาก โปธิ์สามต้น ได้อธิบายวิธีการแปรทำนองของฆ้องวงเล็กที่ถูกต้องไว้ 4 ประการดังนี้

1. การแปรทำนองในลักษณะบรรเลงทางเก็บ
2. การผูกกลอนของฆ้องวงเล็ก
3. การใช้สำนวนถาม - สำนวนตอบ
4. ความเหมาะสมกับการบรรเลง

อภิปรายผล

จากการศึกษาภูมิปัญญาภูมิปัญญาครูดนตรีไทย : กรณีศึกษาครูฉลาก โปธิ์สามต้น พบว่า ครูฉลาก โปธิ์สามต้น เป็นศิลปินอาวุโสที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบรรเลงฆ้องวงเล็ก เป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทย โดยได้รับการถ่ายทอดทางดนตรีจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จากการศึกษาภูมิปัญญาเดิมพบว่าครูฉลาก โปธิ์สามต้น ยังคงอนุรักษ์ทางบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และกลวิธีการบรรเลงฆ้องวงเล็กตามที่ได้สืบทอดมา จากความรู้ความเชี่ยวชาญที่ได้ส่งสมมาครูฉลาก โปธิ์สามต้น ได้นำมาพัฒนาปรับปรุงกลวิธีการบรรเลงโดยเฉพาะฆ้องวงเล็กทั้งเพลงเดี่ยวและเพลงในรูปแบบต่างๆ จนเป็นที่ยอมรับและถือว่าเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญของสังคมดนตรีไทยในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การศึกษาศิลปะภูมิปัญญาครูดนตรีไทย ยังมีความน่าสนใจอีกหลายประเด็น คือ

1. การศึกษาวิเคราะห์บทเพลงทางร้องที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้แต่งขึ้นใหม่
2. ควรมีการรวบรวมบันทึกบทเพลงทางเดี่ยวฆ้องวงเล็กของครูฉลาก โปธิ์สามต้น ที่ยังมีผู้มิได้มีผู้ใดทำการเก็บบันทึกไว้ เพื่อเป็นข้อมูลหลักฐานในการวิจัยต่อไป
3. การศึกษาวิเคราะห์บทเพลงที่ครูฉลาก โปธิ์สามต้นได้สืบทอดมา

บรรณานุกรม

- กาญจนา อินทรสุนานนท์. (2540). *พื้นฐานมานุษยวิทยาทางจิตวิทยาภาควิชาวัฒนธรรม*. เอกสารการสอน
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ไชแสง สุขะวัฒน์. (2541). *สังคีตนิยมว่าด้วย : ดนตรีตะวันตก*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- คมสันต์ วงศ์วรรณ. (2551). *ดนตรีตะวันตก*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ ศรีม่วง. (2541). *ชีวประวัติลูกศิษย์สายท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)*
ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์ ศศ.บ. (ดนตรีไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2546). *ประวัติการดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเวศ วะสี. (2536). *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป
----- (2530). *การสร้างภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ชุมชนพัฒนา.
ศูนย์เอกสารเพื่อการพัฒนาชนบท : อัมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์. (2550). *ปฐมบทดนตรีไทย*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิทยา ศรีม่วง. (2541). *วัฒนธรรมการบรรเลงฆ้องวงเล็ก*. ปริญญานิพนธ์ ศป.ม. (ดุริยางค์ไทย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2548). *เพลง ดนตรี ปริศนา ผ่าทอ: ภูมิปัญญาด้าน
การละเล่นและการช่าง / ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)*. กรุงเทพฯ: ศูนย์.
- สังัด ภูเขาทอง. (2532). *การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เรือนแก้ว
การพิมพ์.
- สงบศึก ธรรมวิหาร. (2534). *ดุริยางค์ไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทยภาคประวัตินักดนตรีและนักร้องฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2542).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ราชบัณฑิตยสถาน.
- สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทยภาคประวัติและบทร้องเพลงเถาฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2544).
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ราชบัณฑิตยสถาน.
- สุรพล สุวรรณ. (2549). *ดนตรีไทยในวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหมาย โมกขศักดิ์. (2550). *ศึกษาภูมิปัญญาครูดนตรีไทย : กรณีศึกษาครูอุ้น บัวเอี่ยม*.
ปริญญานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยวิทยาจิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อานันท์ นาคคง; อภิษฎา อัคริกร; และสุจิตต์ วงษ์เทศ. (2544). *หลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง)*
มหาดุริยางค์ผู้มั่งเจ้าพระยาแห่งอุษาคเนย์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มติชน.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2536). *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นาย ศักดิ์พิพนธ์ วุฒิหทัยโชติ
วันเดือนปีเกิด	5 กรกฎาคม 2528
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	98/105 หมู่ 4 ตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ข้าราชการครู ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดมุลจินดาราม ตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2540	การศึกษาระดับประถมศึกษา จากโรงเรียนชลประทานวิทยา จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2543	การศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ อ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
พ.ศ. 2546	การศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร จังหวัดกรุงเทพฯ
พ.ศ. 2550	การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรีไทย ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2555	การศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชามนุษยดุริยางควิทยา คณะศิลปกรรมศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ